REGIMEN SA:
nitatis cū expositione magistri Arnal-
di de villanoua Cathellano
Nouiter Impressus.

¶Incipit Regimē sanitatis salernitanū excellentissimū pro cōservatione sanitatis totius humani generis perutilissimū: necnō a magistro Arnaldo de Villa noua Cathellano oīum medicorꝝ uiuentiū gēma utiliter: ac secundum oīum antiquorꝝ medicorꝝ doctrinā ueraciter expositum: nouiter correctum ac emendatum per egregissimos ac medicinę artis peritissimos doctores Montispessulani regētes. Anno. M.cccc.lxxx. prędicto loco actu moram trahentes.

Anglorꝝ regi scripsit scola tota salerni
Si uis īcolumē. si uis te reddere sanū
Curas tolle graues irasci crede prophanum
Parce mero cenato parꝝ. non sit tibi uanum
Surgere post epulas. somnū fuge meridianū
Nō mictū retine. nec cōprime fortiter anū.
Hęc bene si serues. tu longo tempore uiues.

Iste libellus ē editus a doctoribus salerniēsib⁹ in quo inscribūtur multa & diuersa pro cōseruatiōe sanitatis humane. Et editus est iste liber ad usū regis anglię. Et ī textu lecto auctor ponit octo documēta gñalia pro cōseruatiōe sanitatis: de qbus postea spāliter p ordinē determinabitur. Primū ergo documētū est ꝙ hō: sanus uolēs uiuere: debet ab eo remouere graues curas. Nā cure exsiccāt corpa: ex quo tristificant spūs uitales: mō spūs tristes exsiccāt ossa. Et sub isto documento ēt cōprehēdi debēt tristitie q̄ silr corpora exsiccāt & infrigidāt: maciē & extenuationē inducūt: cor stringūt: & spiritū obtenebrant: ingeniū ebetāt: & rōnē īpediūt: iudiciū obscurāt: & memoriā obtūdūt. Verūtñ aliqui pingues & carnosi sunt spūs adeo nobiles & calidos habētes ꝙ eis īterdū bonū est tristari: ut spūs calor ebetetur: & corpus aliqualiter maceretur. Secundū documētū est nō irasci. Primo qa ira similiter corpora exsiccant: cum ipsa summe singula mēbra supcalefaciat. Nimia autē calefactio siccitatē inducit: teste Auic. i.

doc.iii.c.i.Scđo qa ira pp feruorē cordis oēs actus rōnis cōfundit. Aduertēdū tñ est ꝙ qdā frigidi sunt & maleficiati:qbus īterdū ira/ sci prodest ī regimīe sanitatis:ut in eis calor excitetur.Tertiū ē pce uti potu uini:nimia enī repletio uini sōnolentiā pigritiā debilitatē mēbroꝝ.debilitatē stomachi & multa alia his siľia īducit.de qbꝰ po sterius magis patebit.Quartū est.paꝝ cenare. qa nimia nocturna repletio dolorē ī uētre īducit ac inqetudinē insōnꝗitatē & angustiā ꝑut manifesta patet expiētia.& īferius magis declarabitur. Quin tum ē:surgere post cibū sumptū.qđ facit ad digestionē.ꝓpterea ꝙ cibū sumptū facit descendere ad fundū stomachi in quo uiget uir tus digestiua. Sextū est.non dormire post prādiū.cuius documēta postea tanguntur ī textu ibi.Febris pigricies.Septimū est.non diu retinere urinā.Ex nimia enī urine retentiōe aliqñ seqtur difficultas mingendi aut oīno ꝓhibitio a mictu.ut testatur Aui.xix.ī trac.ii.c. de difficultate urine.Siľr ex nimia retentiōe fecali plura ꝓueniunt nocumenta.Indurātur enī feces in ītestinis pp cōtinuā suctionē ue naꝝ mesēraicaꝝ cū intestinis cōtinuataꝝ oēm humiditatē a fecibꝰ sugētiū.& sic remanēt sicce. Difficilis exitus ītestina opilās.ad quā oppilationē pp uētositatē.eductionis ꝓhibitionē & aliaꝝ secū accr/ uationē sequuntur nocumenta in textu posterius posita. ibi Spas/ mus &c.Octauum est.non fortiter comprimere anū . ex hoc enim sequitur tenasmon siue exitus longaonis. Vlterius subdit autor ꝙ omnia ista debite conseruans longo tempore sanus uiuere poterit.

Autor ī hoc pas su tāgit tria reme/ dia generalia ꝑ cō/ seruatione sanitatis

Si tibi deficiant medici:medici tibi fiant.
Hec tria.mens leta.requies.moderata dieta.

nature humane & ꝑcipue ipsoꝝ nobiliū.Primū est ꝙ aīus hoīs de/ bet esse letus & gaudens;cū letitia siue gaudiū etatē floridam facit

hoiem in iuuentute cōseruat.uirtutē cōfortat.uitā plongat. igeniū acuit.& ad singlos actus hoiem abiliorē reddit. Et debet istud gaudiū in regimine sanitatis cōueniens eē tpatū & nō excessiuū. qa excessiuū sincopim & mortē iducit.& maxime gaudiū cōpetit his q multū curāt & solicitudinibus destruuntur. Et pōt i ipsis de nouo acqri p usum cibi & uini delectabiliū & dimissione eo𝅘 q̄ tristitiā inducunt:& ihabitare cū sibi dilectis & similibus qbus uirtus confortatur.teste Aui.xi.i.c.de casu uirtutis subito sic dicente. Et scias q uirtus augmētatur cibo & uino subtili cōueniētibus & odoribus bonis.ex trāqllitate & gaudio & dimissiōe eo𝅘 q̄ cōtristāt & rixari faciūt.& renouatiōe re𝅘 amabiliū.& habitatiōe cū dilectis. Scdm est trāqllitas animi.Nobiles.n.pp.nimis magnas & diuersas curas quas hnt plus leduntur ceteris paribus q̄ qui mediocres sunt:Inqetatio uero mentis somnū maxie ipedit q nobilibus summe utilis ē: qui cōiter nature sicce sunt atq3 colerice. quibus permaxime somnus est utilis:Tertiū est moderata dieta.i.moderata sumptio cibi & potus:Nocumenta uero superflui cibi & potus postea dicemus.

Lumina mane manus surgēs gelida lauet aq̄.
Hac illac modicū pgat/modicūq3 sua mēbra
Extendat:crines pectat:dentes fricet:ista:
Confortant cerebrū:cōfortant cetera mēbra
Lote cale.sta pranse uel i.frigesce minute.

In hoc textu autor ponit.vi.documēta qbus cerebrū confortatur: & silr singula corpis mēbra.Primū ē:postq̄ hō de mane surrexerit debet lauare oculos i aq̄ frigida:mūdari.n.debēt ut ab eis remoueatur imūdicie palpebris adherentes & circa oculos existētes. ne ab ipsis oculi corrodātur.Et istud satis inuit Aui. i trac.c.de rememoratiōe cōseruatiōis sanitatis oculi:& rememoratiōe eo𝅘 q̄ nocent ipsi.ut dicit.Ex eis aūt q̄ abstergunt oculū & acuunt ipm est

ſubmergi in aqua clara & apire oculum ī ea. Et idē uult trac.iiii.c.
de cura debilitatis uiſu.dicēs. Et ingredi aquā clarā uiridē & ſub-
mergi ī ea & apire ambos oculos ī ea ſcđm q̄titatē q̄ poſſibile ē. Eſt
ex eis q̄ ſeruāt ſanitatē oculi & cōfortant ipſum & proprie in iuuē
tute. Cā aūt q̄re oculi magis debēt lauari ī aq̄ frigida q̄ calida ē. qa
unūquodq; cōſeruatur ſuo ſimili: ut dicit Auic.in.i.c.i. Et ideo uult
Gal.in.iii.cano.illo. Calidiora calidioribus indigēt adiutoriis: frigi
diora frigidioribus: ſed ſic ē. ſi oculi ſūt frigide nature. ergo potius
debēt lauari aq̄ frigida q̄ calida. Scđm ē: ꝙ hō debet lauare manus
quia ſunt inſtrumēta qbus mundātur organa ꝑ q̄ exeunt ſupfluita
tes cerebri. ut ſunt aures. oculi. nares. Et ergo ob hoc manus debēt
eſſe munde. Plus tñ debent lauari ī aqua frigida q̄ ī calida. qa lotio
manuū in aq̄ calida generat uermes in uētre: & hoc ſpāliter dūmō
manus in aq̄ calida lauātur poſt ſumptionē cibi ut ínuit Aui.xvi.
in trac.v.c.i. ubi agit de uermibus in uētre genitis. Et rō ē: qa ꝑ lo-
tionē manuū in aq̄ calida poſt ſumptionē cibi trahitur calor natu
ralis quo cōpletur digeſtio ī ſtomacho ad extra: quare ípfecta ſit di
geſtio: q̄ potiſſima cā ē uermiū. Tertiū eſt: ꝙ poſtquā hō ſurrexerit
a ſomno debet paulatim īcedere ſiue ſe mouere. Cuius cā ē: ut ſup-
fluitates prie & ſcđe digeſtionū q̄ ſunt feces & urina deſcendant &
preparētur faciliori euacuationi. Quartū ē: ꝙ poſtq̄ hō ſurrexerit
a ſomno debet extēdere manus & pedes & alia mēbra. Cuius cā ē:
ut trahātur uitales ſpūs ad mēbra exteriora: & per hoc ſubtiliātur
ſpūs cerebri. Quintū ē: ꝙ debet crines pectere. Cuius cā eſt: ut apiā
tur pori ꝑ hoc capitis & exeant uapores cerebri derelicti poſt ſōnū
& ſubtilientur eius ſpūs. Vnde uſus pectinis multū cōfert uiſui &
maxime ſenſibus prodeſt. Vnde dicit Auic.iii.in trac.iiii.c.de cura
debilitatis uiſus. Adminiſtratio pectinis ſuper caput iuuatiua ē &
cōfert proprie ſenſibus. quare oportet ꝙ miniſtretur omni die mul

totiens qm̃ attrahit uapores ad ſupiora & mouet eos a parte oculi. Sextũ eſt ꝙ hõ debet mũdare & fricare dẽtes. Cuius cã eſt: qa imũdicies dẽtiũ eſt cã fetoris anhelitus: ſilr a dẽtibus imũdis ſpũs imũdi eleuatur ad cerebrũ ipm̃ pturbãtes. Preterea: cõmixtio limoſitatis dentiũ cũ ipſo cibo ab ſtomachũ miſſa eſt cã corruptiõis cibi in ſtomacho. Modũ aũt cõſeruãdi ſanitatẽ dentiũ & bonitatẽ odoris eoꝝ tãgit. Aui. yii. in. c. de cõſeruatiõe dẽtiũ ſub his uerbis. Et ex eo q̃ cõſeruãt ſanitatẽ dẽtiũ ẽ ut colluatur os ĩ mẽſe bis cũ uino ĩ quo decocta eſt radix titimalli. Eſt. n. pueniẽs ad ultimũ ĩ faciẽdo bonũ odorẽ: & nõ aduenit faciẽti illud dolor dẽtiũ. Vlterius autor in ultimo uerſu ſubdit aliq̃ p̃cepta gñalia. Primũ eſt ꝙ hõ lotus ſtupha uel balneo debet ſe tenere calidũ: qa tũc pori ſũt apti: & ſic de facili frigus poſſet ſubintrare: & magna nocumẽta corpi ĩferre. Aliud eſt ꝙ poſtq̃ hõ ſumpſerit cibũ debet modicũ ſtare: ut cibus pfecte deſcẽdat ad fundũ ſtomachi ĩ quo cõpletur digeſtio: deiñ lẽte ãbulet & nõ fortiter: ne pp motũ fortẽ calor trahatur ad ptes exteriores: & p hoc ĩpediatur cibi digeſtio. Aliud ẽ ꝙ hõ frigidus debet cauere ne ſubito ſe calefaciat: ſed paulatim. Mutationes. n. ſubire naturã ledũt. Oĩa. n. extra naturã moleſta ſũt. ut dicit Gal. ĩ cõmẽto illius canonis ſcd̃m multũ & repente.

Sit breuis aut nullus tibi ſõnus meridianus
Febris. pigricies. capitis dolor atq; catharrus
Hęc tibi proueniunt ex ſomno meridiano.

In hoc textu tãgit autor. iiii. nocumẽta q̃ pueniũt ex ſõno facto poſt prãdiũ. Quoꝝ primũ eſt ꝙ ex ſõno meridiano ſolet ſeq̃ febris qd̃ aliq̃ putãt uerificari de febre pueniẽte ex oppilatiõe cãm iſtius febris reddẽtes: qa tpe diei calor & ſpũs mouẽtur ad exteriora: & ſic uirtus digeſtiua ĩ die eſt debilis. Digeſtio eni pfecta eſt qñ calor & ſpũs ad ĩteriora mouentur: pp quoꝝ mo

tũ calor naturalis iucenditur. Et sic tp̃s noctis est tp̃s pfectionis digestióis. Indigestio.n.& cruditas humoꝝ est cã oppilatióis: q̃ oppilatio est cã febris: scd̃m Auic. in. iiii. in pluribus passibus. Secundũ nocumẽtũ est pigricies: q̃ ex eadẽ cã uidetur oriri. Ex materia.n. indigesta & grossa: grossi eleuãtur spũs: q moti ad mẽbra corpis grauedinẽ corpori inducũt: quẽadmodũ spũs subtiles & leues leuitatẽ animi & corporis íducũt. Tertiũ est dolor capitis: qui ẽt ex eadẽ cã ꝓuenire uř. Ex cibo.n. ídigesto í stomacho eleuãtur grossi spũs cerebrũ pturbãtes: q spũs sunt cã discolorationis ẽt faciei qñ ad cutẽ mouẽtur: qa ubi est materia grossa: necesse est qcqd ex tali materia dissoluitur eẽ grossum: ut inuit Gal̃. in cõmẽto illius amphorismi. Et qui crescũt sic inquiẽs. Quicqd.n. de q̃libet re dissoluitur: ei uñ dissoluitur necesse ẽ ut assimiletur. Quartũ nocumẽtũ ẽ catarrus: qui siĩr ex eadem cã uř oriri. s. ex reumate. Reuma.n. dř oĩs fluxus materie de mẽbro ad mẽbrũ í q̃cũq; pte corpis fuerit. sed scd̃m ꝙ ad diuersas ptes corpis fluit. diuersa sortiter noía. Qñ.n. mouetur ad pectus siue ad mẽbra spũalia uidelicet ad pulmonẽ. dř catarrꝰ. Sed qñ fluit ad fauces siue ad colatorium palati. dř brãcus. Et qñ fluit ad nares dicitur coriza. ut habere in istis uersibus.

Si fluat ad pectus dicatur reuma catarrus.
Ad fauces brancus. ad nares dico corizam.

Preter tñ p̃dictoꝝ nocumẽtoꝝ cãs narratas alie pñt assignari magis efficaces. Cã nãq; primi nocumẽti. s. febris q̃ aliqñ est effimera: aliqñ putrida. est febris qdẽ effimere retẽtio fuliginũ í somno diurno. quaꝝ resolutionẽ uigilia facere consueuerat. qbus accruatis & spiritibꝰ admixtis í eis accẽditur calor extraneus causans febrẽ effimerã. Febris uero putride putrefactio humiditatũ multiplicataꝝ ex somno diurno ad cor effumãtiũ. Secũdũ uero nocumentũ. s. pigritia cõtingit pp hũiditates p somnũ diurnũ retẽtas circa muscu

los cordas & iuncturas qbus torpescũt & tarde redũtur ad solitos motꝰ. Tertiũ uero nocumẽtũ exsimili cã oritur. s. ex humiditatibꝰ & uaporibꝰ p somnũ meridianũ retẽtis. q moti uersus caput & cerebrũ. dolorẽ ingerũt. Quartũ uero nocumentũ uidelicet cattarꝰ. quo uniuersaliter oẽ reuma significatur cõtingit ppterea. qa uapores & fumi q undiq; p cutẽ hora uigiliarꝫ resolui solẽt i sõmo diurno ad caput tẽdũt. ubi inspissati recidũt iteriꝰ reumatizãtes. Aui. aũt in. i. c. fen. iii. do. ii. ca. ix. alia supaddit nocumenta sõni diurni. quorꝫ primũ est generare egritudines humidas. ut guttas & paralises ex retẽtionibꝰ humiditatũ q̃ de die magis resolui solẽt. Secũdũ est corruptio coloris faciei pp humiditates aquosas urine similes i sanguine multiplicatas ex somno diurno. resolui solitas tpe uigiliarũ. q̃ ad faciei cutẽ cũ sanguine expulse reddũt eã tumidã & declinantẽ ad citrinitatẽ. Tertiũ ẽ generatio splenis. i. plẽtice passiõis in dispositis ad eã. Cuius cã ẽ retẽtio humoris grossi melãconici ĩ splene ex sõno diurno. sicut. n. iuuãt uigilie motũ & liberũ trãsitũ huiꝰ grossi humoris p cãnales strictos cũ calore diei uias apiẽte. sic somnus ĩpedit maxime diurnus. cũ tũc ĩstet hora secũdũ plurimũ trãsitus melãcolie p cãnales suos. & maxime p illũ cãnalẽ. qa splẽ trãsit ad orificiũ stomachi grã puocationis appetitus p quẽ splenis supfluitas emũdari solet. Nõ. n. cõuenit ut de nocte puocet sed de die potius appetitũ cibi. Quartũ ẽ relaxatio neruorꝫ seu remolitio eorum. Cuiꝰ cã est phibitio resolutionis humiditatũ quã facere solent uigilie diurne q̃ interius retẽte neruos imbibũt. Quintũ ẽ debilitatio appetitus. Cuius cã ẽ phibitio resolutiõis q̃ ẽ pria cã famis: alia cã est repletio stomachi ex fumis uaporibꝰ & humiditatibus remollientibus & saturãtibꝰ orificiũ stomachi. Sextũ ẽ generatio apostematũ. Cuius cã est. qa supfluitates per somnũ diurnũ multiplicate colliguntur sepe in aliquo mẽbrorꝫ: & ipsum intumescere faciunt.

Et ulterius di. Aui. q̄ due de potiorib⁹ cāis pp q̄s nocet sōnus diur nus sunt: prima qdē: qa cito iterrūpitur ꝓpterea q̄ calor diei trahit uersus exteriora calorē corporis. & ecōtra somnus ad iteriora. Vñ motus ꝓuenit agitatiu⁹: & iō cōsulitur tūc dormire uolentib⁹ q̄ in umbra dormiāt: & i tenebroso loco. secūda uero ꝓpterea q̄ reddit naturā stupidā & q̄si pterritā retrahētē se ab eo i quo erat. s. a dige stione cibi. Aduertēdū tñ est q̄ licet sōnus diurnus gñalr uitupere tur & nocturnus cōmēdetur. ex diurno tñ ille minus uitupatur: qa mane est usq; ad tertiā. s. ab ortu solis usq; ad tertiā post ip̄m. Iuxta illud ypocratis ꝓnosticoꝝ secūda dicentis. Sōnus ut moris est cōue niens & naturalis ut noctē nō effugiat & diē nō ipediat est lauda/ bilis. cōtrarius uero est iprobādus. minus tñ si a mane usq; ad tertiā tenuerit. Quāq̄ tñ somnus diurnus & meridianus intātū a primis medicine iuētoribus detestetur. moderno tñ tp̄e nō oīs sōnus diur/ nus ē uituperādus: & ꝓprie si i eo qnq; cōditiōes obseruātur ut uult bartrucius. Prima est ut sit cōsuetus: secūda ut nō sit illico supra ci bū: tertia ut nō sit capite depresso: quarta ut nō sit lōgus: quinta ut nō fiat ab eo subito stupida & repētina expergefactio: sed morosa.

Quattuor ex uēto ueniunt i uētre retento:
Spasmus: idrops: colica: uertigo q̄ttuor ista.

In hoc textu au tor ponit q̄ttuor no cumenta ꝓueniētia ex retētiōe uētosita tis i corp̄e nr̄o quoꝝ primū est spasmus cuius cā est: qa uētositas re tēta sep̄e capit raptū ad iūcturas: & neruos ipsos replēs ex quoꝝ re pletiōe seqtur ipsoꝝ cōtractio q̄ uocatur spasm⁹. Et ab Aui. ii. i ca. de spasmo: spasmus sic diffinitur: Spasmus est egritudo neruosa: q̄ mouētur lacerti ad pricipia sua & inobediētes sunt i dilatiōe coꝝ: Et iste spasm⁹ ē duplex: Nā qdā ē ex repletiōe i quo mēbrū abbre uiatur & igrossatur pp rē iplentē: sicut coriū aut corrigia cū ē res

implens abbreuiatur & īgrossatur.& iste spasmꝰ fit subito:Aliꝰ est exinanitiōe ī quo cōtrahitur lōgitudo & latitudo:& minoratur mē brū scđm lōgū & latū:sicut ī ꝑgameno:cū apponitur igni fit cōtra ctio scđm lōgū & latū & iste spasmus fit paulatī.Secūdū nocumē/ tū est ydropisis:q̄ est morbus materialis causatus ex re frigida plu/ rima īgrediēte & īflāte mēbra aut loca partiū:in q̄bus regimē.i.di gestio ciboꝝ fit & humoꝝ:ut dicit bartrucius.Idropisis.n.nō gene ratur nisi cū sanguis nō gn̄atur:ut dicit Gal.vi.particula āphoris/ moꝝ ī cōmēto illius.Emorroides sanāti antiq̄s.Et est triplex ydro/ pisis.s.ypozacha:asclites & timpanites:& de timpanite ītelligitur istud scđm nocumētū. Timpanite.n.ut dicit Bartrucius fit a mala cōplexiōe frigida stomachi & epatis ꝓhibēte cibū trāsmutare ī chi lū & humorē benignū aut sanguineū:q̄re cōuertitur ī rē uētosam q̄ dū nō expellitur ꝑ eructuationē aut aliūde opilatiōe uiaꝝ ꝓhibē te uel uirtute expulsiua:uel seq̄stratiua seu supfluitatū debili existē te colligitur īter ciphac & mirach uētris & causat ydropisim.Ter/ tiū nocumētū est colica q̄ est egritudo multū dolorosa:facta ī ītesti no dicto colon:qđ est unū de ītestinis grossis:quēadmodū yliaca est egritudo dolorosa facta ī ītestīo gracili dicto ylion:& fiūt iste egri tudines sepe ex uētositate īclusa ī dictis ītestinis.Quartū nocumē tū est uertigo & est egritudo cū q̄ uꝛ hoī ꝙ oīa uoluātur in girum: Cuius egritudinis cā est uētositas ad cerebrū mota q̄ ꝑꝑ eius ī cere bro motionē uertiginē facit. Et ista q̄ttuor nocumēta cum q̄busdā aliis pulcre cōmemorat.Aui.xviii.i.c.de rebꝰ q̄ nocēt colicis dicēs. Et scias ꝙ retētio uētositatis multotiēs facit accidere colicā:ꝓpte/ rea ꝙ subleuat eā & reprimit ipsam:ita ut aggregetur res una & ꝙ facit accidere debilitatē in intestinis.Et q̄nq; ꝑducit illud ad ydro/ pisim.Et q̄nq; generat tenebrositatē & uisus uertiginē & epilensiā. Et q̄nq; retinetur in iunctura:& facit accidere spasmum.

Ex magna cena.ſtomacho fit maxima pena
Vt ſis nocte leuis.ſit tibi cena breuis.

In hoc textu autor ponit unũ documẽtũ pro cõſeruatione ſanitatis dicẽs:ꝙ hõ ĩ cena debet eẽ ſobrius & ſe nõ multũ cibo replere:qa nimia repletio nocturna ĩducit ĩpedimẽtũ ſomni:tortiõnẽ uẽtris:inqetudinẽ corpis poſtulas ĩ facie:grauitatẽ capitis in mane:& maliciã oris.Dubiũ iã incidit utrũ maior q̃titas cibi ſit ſumẽda ĩ prãdio q̃ ĩ cena. Pro cuius deciſione aduertẽdũ eſt ꝙ ſcd̃m diuerſitatẽ corpoꝝ:maior aut minor q̃titas cibi ſumẽda ẽ ĩ prãdio q̃ ĩ cena:qa corpa aut ſunt ĩ morbũ decidẽtia:aut ſub latitudine ſanitatis.Si ĩ morbũ deciderint:aut cũ humoris uitio aut ſine humoris uitio.Si ſine humoris uitio:ſic ẽ magis cenãdũ. Cuius rõ eſt:qa natura ĩ talibus ſolũ eſt ciboꝝ digeſtioni intẽta:nõ aũt ſupfluitatũ maturatiõi:carẽt.n.eis ꝙ ſi cũ humoris uitio patiãtur cõuenĩetius ẽ prãdio maiore.uñ Aui.in.iii.in trac.y.c.de cura epilẽſie. Ille cuius cõſuetudo nõ tolerat ut ſemel reficiatur:diuidat cibũ ſuũ q eſt minor refectione ſua ĩ tribus ptibus:& ſumat duas tertias ĩ prãdio & tertiã ĩ cena poſt exercitiũ ſubtile rõne ſic perſuadetur:qm̃ illo tpe pro quo natura debilis iuuatur ĩ digeſtiõe calore ſolari uiuifico:& reſoluũtur ãplius ſupfluitates amplior ſumẽdus eſt:hoc aũt magis fit ĩ prãdio q̃ ĩ cena:ergo &c.Preterea ĩ die calor uitalis adeſt ſolaris & locis digeſtiuus cũ ſit uite prĩcipiũ:quare ad digeſtionẽ diurnalẽ tũc duplex opabitur calidũ:nocte uero nõ. Et ẽt nocte natura magis eſt circa ſupfluoꝝ digeſtionẽ ĩ talibꝰ intẽte:nõ ẽ ergo ĩpediẽda multa ciboꝝ exhibitiõe:q̃uis.n.calor ĩ pleriſq; fortificetur ĩ nocte ſpirituũ retractione & ſomni reductione nõ tñ põt hmõi calor duo:ut alimẽtũ & ſupfluitates digerere.Cõuenit itaq; ĩ his cenã breuiare.Si uero hmõi corpa ſub latitudine fuerint ſanitatis:aut ſunt ſufficiẽter ſana robuſta ſupfluitatibus ſenſibilibus carentia:cũ oẽs

expellāt ſua uia:ut athlete:& hos expedit cena maiorare. Tū qa natura coꝝ nocte ſolū ē digeſtioni ciboꝝ ītēta:& nō ſupfluoꝝ maturationi:cū illis fere careāt: Tū qa ſolū robur corpis intēdūt:qđ & nocte acqritur magis cū āplior fiat ſanguificatio diſtributio & ſpirituū in his generatio. Si aūt corpora fuerint a dicto tēpamēto & robore diſtātia:ſicut ſūt plurima uſqꝫ ī egritudinē nūc deueniētia: talia aut exercitātur exercitatio forti cōtinuo & uehemēti aut nō:ſi ſic:ut ſunt uictū manibus q̄rētes:melius eſt eis prādiū ſup cenā maiorare. Cuius cā eſt:qa alimētū nō ſolū expetitur pp nutrire:ſed pp humectare mēbra ac irrorare ne areſiāt ex forti motu:& reſiſtatur reſolutioni caloris:pp qđ oportet plus cibi exhiberi in prādio:neqꝫ pp exercitiū talia corpora ceſſant ab coꝝ digeſtione:cū ita ſint cōſueti. Vſus.n.eſt res p̄ter naturā. Eſt & calor uehemēs pp exercitiū potēs ſup digeſtionē in eis:pp qđ uidemus eos ter in die cū appetitu comedere & benedigerere. Si aūt nō utantur forti & laborioſo exercitio continue ſicut p̄dicti:duplr illud euenit:qa aut ſolū q̄nqꝫ utūtur exercitio forti & laborioſo & nō cōtinue:aut ſolum utūtur exercitio debili.cū quo ſtat multiplicatio ſupfluitatū:ſi utātur exercitio plurimo forti & laborioſo pp occupationes neceſſarias ī uita & ad ſalutē:ſicut ciuiles uiri q̄ plures circa bona fortune negociātes ad ſalutem:interdū exercitio forti & laborioſo mouētur:& diu equitātes uel itinerantes aut aliud quoddā fortius a cōſueto agētes exercitio:& his utilius eſt cenā ſup prandiū amplius augere:Cuius rō eſt:qa ſi tales prandiū augerēt cū nō ſint conſueti a deo forti & laborioſo exercitio agitari ut priores ipſoꝝ:iā corrūperetur digeſtio:maloꝝ humoꝝ generatiua. Item ꝓpter motū ſuperfluū calor hoꝝ diſſeminatione eſt debilitatus:cuius qdē unitio que magis nocte fit q̄ die potiſſima eſt fortitudinis & digeſtionis cauſa:quare in cena inſtāte nocte alimētū amplius pōt adminiſtrari. Itē iſti priu

nō laborioſo utebātur exercitio:& ſic corpus coꝶ hūiditatibus ple nū eſt qb⁹& paruo cibo ſufficiēter pōt reſiſti reſolutiōi & exſicca/ tioni factis per motū ī die occurrētē. Si uero paucis debilib⁹exer/ citiis & paruis occupationib⁹ ī uita utātur:ꝑcipiēdū ē ipſis melius prādere q̄ cenare. Et declaratur ſicut iſtud ni corpib⁹nunc egrotāti bus appuit. Cū.n.hi ſunt debilis digeſtiōis:ut plīmū iuuātur ꝑ ca/ lorē ſolis & lucē:ualde uiuificos:cōfortātur.n.ide ſpūs ꝑꝑ ſuū ſiſe: Ipē.n.ē lux:aut effigiē hēt lucis ſcd̄m Aui. Iuuatur ēt qa ſupfluita tes:tunc meli⁹ expellūtur poris aptis de die q̄ de nocte. Preterea no cte nō oportet eos multo cibo ſed pauco repleri:cū natura tunc ītē ta eſt:magis circa digeſtionē humoꝶ crudoꝶ:quos ſōnus hēt ma/ xime digerere ac ad benignū reducere. Licet.n.nocte digeſtiua for tificetur uirt⁹nō tñ adeo ꝙ ualeat cibū & ſupfluitates digerere. Ad uertendū ē īſup ꝙ ī exhibitiōe cibi maioris aut minoris ī prādio q̄ in cena maxīe ſeruādus eſt uſus:qa cōſuetudo eſt res maxīa ī con/ ſeruatiōe ſanitatis & egritudīe curāda. Scd̄o regiminis acutoꝶ:qd̄ oñditur ex eo ꝙ eius mutatio & maxīe ſubita uehementer ē leſiua. Vñ Dama. Mutare conſuetudinē nociuū eſt & moleſtū:& ꝑcipue ſenib⁹. Et ideo praue cōſuetudines abolēde ſunt. ſed nō mox eo ꝙ natura nō ſuſtinet repentinas mutatiōes. Et ſicut patet ꝙ ulius ma iorādū eſt prādiū ſup cenā. cū plīme egritudīes ſunt materiales & plīma corpa lapſa. Si tñ ſolum ſemel ī die comedatur meli⁹ ē cibū in cena exhibere niſi oculi aut cerebꝶ patiātur tunc.n.melius eſt in prādio exhibere cum nō paꝶ egrotātis nocet oculis & cerebro. Vl/ terius circa textum ē notādum ꝙ nō ſolum repletio nocturna ſiue in cena nocet ſtomacho. īmo oīs repletio cibi generat.n.opilationes febres:putredines:apoſtemata:& lepram:quia eſt cā in digeſtionis: ꝙ autem omnis repletio nocitiua eſt ſtomacho declarat Aui.xiii.in trac.i.c.de reb⁹ quaꝶ uſu leduntur ſtomachus & inteſtina.dicens.

Ex rebus magis inimicis stomacho est repletio:& ppter illud non augetur corpus gulosi qm̃ cib9 ei9 nõ digeritur.q̃re nõ crescit ex eo corpus. Ille aũt q cibo abstinet dũ tñ remanet aliqd appetitus eius augetur qm̃ stomachus eius bñ digerit cibũ.Et sic ualde cauẽdũ ẽ ne stomachus torq̃atur & multũ grauetur ex cibo ita ut anhelitus angustietur:& pulsus uelocitetur & silr repletio nauseatiua & fastidiũ ĩducẽs:multũ est euitãda:& spãlr ex malis nutriẽtib9.Nã si fastidiũ sit ex grossis nutriẽtibus:pueniũt iũcturaꝵ dolores & renũ:& podagra & grossicies splenis & epatis & regulariter egritudĩes flegmatice & melãcolice.Et si fastidiũ sit ex nutrientibus subtilib9 pueniunt febres acute & maligne:& apostemata multũ acuta:igitur euitãda est repletio nauseatiua:nõ igitur tm̃ est comedendũ:qn stomacho maneat aliqs locus uacuus:nec ex toto debet desiderium sopiri:sed retineri debent alique reliquie appetitus:& hoc spãliter obseruandũ est in habentibus appetitũ fortem. Sunt.n.aliq quoꝵ appetitus naturaliter multũ sopitus est:& isti forte debent plus comedere q̃ appetunt.

Tu nũq̃ comedas stomachũ nisi noueris añ.
Purgatũ uacuũq; cibo quẽ sumpseris ante
Ex desiderio poteris cognoscere certo
Hec tua sunt signa subtilis in ore dieta

In hoc textu ponuntur aliq̃ p̃cepta q̃ hõ sane cupiẽs uiuere necessario debet obseruare añ sũptionẽ cibi.Quoꝵ primũ est q hõ non debet sumere cibũ nisi noueris stomachũ suũ eẽ purgatũ malis humoribus qđ fit puo mitũ expellẽdo humores putridos & malos in eo existentes:qa si sumeretur cib9 p̃dictis malis humorib9 ĩ stomacho remanentibus ex cõmixtione taliũ humoꝵ cũ cibo:cibus sumptus corrũperetur.Secundũ p̃ceptum est.q hõ nõ debet sumere cibum de nouo nisi p̃senserit cibũ sumptũ ĩ stomacho suo fore dige

ſtum & ab eo euacuatũ:qa nihil eſt deterius in hũano corpe q̃ ītro
mittere cibũ ſup aliũ qui non eſt digeſtus:ſed digeri incipit.Nam
ſupaſſumpt⁹ cibus prioris digeſtionē inchoatam īpedit.Et digeſtio
prioris añ cōplebitur q trãſiēs ad epar p uenas miſeraicas ducet ſe
cum cibũ ſupaſſũptũ īdigeſtũ.uñ crudi hũores ī corpe multiplica
bũtur.Vlteri⁹ in textu ponũtur duo ſigna euacuationis ſtomachi a
cibo p̃aſſumpto.Primũ ē deſideriũ certũ.i.uera fames.Et pro ītelle
ctu iſtius ſciēdũ ē q duplex ē fames.ſ.uera & mēdoſa. Verã Gal.
deſcribit.ii.Amphoriſmoꝝ in cōmēto illi⁹ canonis.ubi dicit. Indi/
gētia nō oportet laborare.dicēs.Certa fames ē cũ hō cibo īdiget uñ
īmenſus ſequatur appetit⁹.Sed mēdoſa fames ē cibi appetit⁹ cor/
pore nō idigēte.Et ſic ut uera fames fit ex cōſtrictiōe & corrugatio
ne uenaꝝ officii ſtomachi p̱cedētib⁹ a ſuccione mēbroꝝ manitorũ
cibo indigētiũ.ſic mēdoſa fames ſolet ab his fieri q̃ ſtringunt & ru
gant orificiũ ſtomachi mēbris cibo non egētib⁹. ut ab actu frigi/
dis ſtipicis aut acetoſis.Et iſtius ſigni & ſecũdi p̃cepti p̃cedētis cō/
memorat Aui.i.i.doctri.ii.ca.de eo qđ comeditur ſic inqens.Opor
tet p̃terea ne aliqs comedat niſi poſt deſideriũ neq; in hoc tardetur
cũ deſideriũ ebulierit.i.forte fuerit niſi mēdoſũ fuerit.ut ebrioꝝ de
ſideriũ.& hñtiũ faſtidiũ : qm̃ tollerare famē ſtomachũ putridis &
replet humorib⁹:Et poſtea codē capl'o dicit:Et neq; ipſe neq; oēs q
ſanitatē hr̃e uolũt aliqd comedãt niſi deſideriũ fuerit certũ & ſto/
machus & ſupiora inteſtina a prio nutriēte euacuata fuerint. Qđ
enī in corpe exiſtit deterius ē ſi nutriēs ſupnutriēs qđ nō ē digeſtũ
mittetur.Scđm ſignũ qđ ſignificat ſup certo deſiderio ſiue certa fa
me ē ſubtilis dicta p̃cedēs.i.pua adminiſtratio cibi:qñ.n.illã ſeqtur
fames ſignificatur eē certa & uera.Sciēdũ ē īſup q in una & eadē
refectiōe peſſimũ ē ſil' mltos & diuerſos cōiũgere cibos;ut carnes &
piſces uel pullos & porcũ:& poſtea p̱lōgare tp̃s in comēdo:qa pri/

mus cibus iã digeri ĩcipit cũ aduenit ultimus:& sic ꝑtes cibi dissi/
miles fiũt ĩ digerẽdo:sic ꝙ ꝑassumpte prius digeste sunt q̃ postre/
mo sumpte sue digestiõis mediũ attigerint:uñ fit ꝙ q̃dã corrũpũt
alias.Et istud ĩnuit Aui.i.i.doc.ii.c.de eo qđ comeditur dicẽs.Et ni
hil qdẽ deterius est q̃ diuersa nutrimẽta simul adiũgere:& post hoc
in comedẽdo tp̃s ꝓlõgare:cũ.n.postremũ nutriẽs aduenit primũ iã
ĩcepit digeri:nutriẽtes ergo ꝑtes ĩ digerẽdo nõ similãtur. Sciẽdũ ẽ
tñ ꝙ ꝓlõgatio ĩ comedẽdo moderate facta fere una hora:gr̃a bone
mastigatiõis & trãsglutitiõis ẽ laudabilis & p̃ımum cõferẽs ad cõ
seruationẽ sanitatis:qa ꝑfecta cibi masticatio cum morosa trãsglu
titione siue ingluuie est ueluti media digestio:sed mala mastigatio
uel digestionẽ cibi ĩpedit uel uehementer retardat:sed ꝓlõgatio in
cõcedendo cũ ĩterlocutionibus & pausis duabus uel trib⁹ horis est
p̃ımũ nociua:& sequũtur ex ea nocumẽta p̃narrata.

In hoc textu tã/

Persica:poma:pira:lac:caseus:& caro salsa:
Et caro ceruina:leporina:caprina:bouina.
Hec melancolica sunt infirmis inimica.

gũtur decẽ cibi siue
alimẽta melancoliã
generatiua aut infir
mis inimica.Q uo/
rũ primũ ẽ comestio ꝑsicoꝝ:de qb⁹ Gal̃.ii.ali.c.xix.dicit ꝙ & ho/
rũ succus & qđ uelut caro facile corruptibilis ẽ:& oĩno qdẽ prau⁹:
q̃re ñ oportet:sicut qdẽ ẽ post aliud alimẽtũ offerre:corrũpũtur.n.
supnatãtia.Meminisse aũt oportet huius:qđ cõe ĩ oĩb⁹:q̃cũq; caco
chima humida lubrica & facile subire potẽtia:pp hoc oportet ipsa
comedere priora aliis:sic.n.ipsa celeriter subeũt:& illis uiã faciunt:
ultimo ãt sumpta simul corrũpũt & alia.Et ita patet ꝙ istud dictũ
debet ĩtelligi de ꝑsicis comestis post cibũ aliũ:qa ipsa sũpta añ ci/
bũ bona sũt stomacho uẽtrẽ leniẽtia atq; appetitũ ꝓuocãtia.Iuxta
illud Aui.ii.cano.c.de ꝑsicis:dicẽtis. Matura sunt bona stomacho:

& in eis est uirtus faciendi appetitū cibi. Et subdit Aui. Et oportet qdē ut nō comedātur post aliū cibū: qm̄ corrūpūtur post eū: sed p̄cedāt añ cibū. Sil'r Serapion ī aggre.c.de eis: auctoritate Diascori dis ait: matura ex psicis sūt bōa stomacho & molliūt uētrē. Immatura uero strīgūt & qñ desiccātur strīgūt fortius: & decoctio siccorū qñ.s.bibitur phibet fluxū hūiditatū ad stomachū & uentrē: & qñ trita sup locū pulucrizātur uñ fluit sanguis abscindēt eū. Et licet pnarrata hēant iuuamēta: qa tñ humorē generāt putrefactibilē: nocitiua sunt īfirmis: & maxīe qñ indebite sumūtur. Et sunt psica frigida ī primo gradu & humida ī scđo. Secūdū ē pira siue comestio piro℞. Et cā eius ē: qa pira & gñal'r oīs fructus recēs nō coctus replet sauguinē aquositate buliente ī corpe: & sic pparāt sanguinē ad putrefactionē: & p cōsequēs nocent egris. Pira sil'r ut dicit Aui.ii.can.c.de eis: a pprietate inducūt colicā. Ipsa tñ īter ceteros fructus multos īpinguāt: pptcrea porci ex ipsis piris īpinguātur plusq̄ ab aliqbus aliis fructibus. Et qa pira uentositatē generāt & sic īducūt colicā. Vsus hēt q pira & alii fructus uentositatē facientia cū carnatiuis.i.uētositatē expellentibus comedūt: uel possumus obuiare nocumēto ipso℞ supbiendo uinū uetus odoriferū & meliora pira sūt q̄ magis odorifera sūt & magis dulcedinē participātia. & ēt meliora sunt drcocta q̄ cruda: & pñt decoq cū aniso feniculo & zuccaro. Tertiū ē comestio pomo℞: de qbus dicit Aui. .ii.cano.c.i.q assiduatio comestionis eo℞ facit euenire dolorē neruo℞. Et poma ēt malā hñt pprictatē ī generādo uētositatē in secūda digestiōe: qre nocēt egris: & ēt pp similē cām illi q̄ dicta ē de piris. Et ista dicta de piris & pomis maxīe ītelligēda sūt de ipsis crudis & nō de ipsis coctis. Et nedū isti fructus ab infirmis sunt uitādi: īmo oēs fructus īplētes sanguinē aquositate ebuliēte: ut fructus recentes: quo℞ succus in hūano corpe ebulit sicut mustū: & succus

fructuũ ebuliunt exterius ĩ uase:& hoc pp calorẽ solis derelictũ in
eis cũ maturabãtur. Isti.n.fruct⁹ pp ebulitionẽ succi coꝝ pparant
sanguinẽ ad putrefactionẽ:licet pro hora q̃ sumũtur Iuuamẽtũ p/
stent humectatiõis. Et de hac cã Aui. febricitãtibus ꝓhibuit fruct⁹
maxĩe recẽtes in .iiii. tract. ii. c. vii. dicẽs. Et oẽs fructus nocẽt febri
citãti cũ ebulitiõe sua & corruptiõe in stomacho. Quartũ ẽ come
stio lactis. Cuius cã ẽ:qa lac de leui corrũpitur & in fumũ aut acce
tositatẽ cõuertitur ĩ stomacho ĩmundo:sicut ut plimũ ẽ stomachus
febricitãtis febre putrida:& ergo febricitãtib⁹ febre putrida nõ cõ
ceditur. Et silr ẽ malũ hñtibus dolorẽ capitis & siticulosis & plibus
aliis de qbus loqtur Ipocras. v. pticula amphorismoꝝ:amphorismo
illo. Lac dare caput dolẽtib⁹ malũ &c. Verũ ẽ tñ ꝙ in aliqbus pas/ de lacte
sionibus cõuenit sicut in ptisi & ethica & aliqbus aliis ꝓut ẽt dicit
Ipocras amphorismo iã allegato. & ẽt ĩferius aliqd dicetur ibi. Lac
ethicis sanũ &c. Et licet lac in p̃dictis passiõibus uitupetur: In sa/
nis tñ laudabile ẽ & hoc si in stomacho & epate bñ digeratur. tunc
enĩ ĩtestina lauat sua aquositate. & mũdificat butirositate sua hũori
bus uenenosis repugnat. mẽbra humectat. caseitate sua uulnera pe
ctoribus iuuat & pulmonis gutturis renũ quoq; ĩtestinoꝝ & uesice
morsurã acutoꝝ humoꝝ ĩ ĩtestinis mitigat qa uisceribus ĩuiscatur:
& humoꝝ ꝓhibet morsum. Preterea conuenit lac corpibus tẽpatis.
quoꝝ stomachus mundus ẽ a colericis & fleumaticis hũoribus. In
his. n. lac bñ digestũ multũ dat nutrimentũ:laudabilẽ sanguinẽ ge
nerat carnẽ augmentat. totũ corpus laudabiliter humectat. exterio
ra pulchra facit. ut refert ysaac ĩ dietis ulibus. Et ibi ẽt anctoritate
Ruffi dicit ꝙ lac bibentes ieiunos esse oportet & bibatur calidum
cũ exeat ubera. neq; aliqd comedatur quousq; digeratur:& labor &
nimius motus caueatur. Non est tñ quiescendũ oĩno a deambula/
tione sed deambulãdum est suauiter quousq; in stomachi fundum

descẽdisse sentiatur. In distẽpatis uero corporib⁹ lac nõ cõuenit. In calidis.n.corpib⁹ cito mutatur ĩ fumositatẽ & colerã:in frigidis ue ro ĩ acetositatẽ & putredinẽ. In stomacho ẽt imũdo lac nõ cõuenit: q̃a ĩ eo corrũpitur. Circa electionẽ ãt lactis sciẽdũ ẽ ꝙ magis eligẽ dũ est lac mediocre ĩ uia nutrimẽti & nõ subtilissimũ sicut lac ca/ meli aut ẽt asininũ neq; pĩguissimũ & grossissimũ:sicut lac uaccaꝝ & pecudũ. Eligẽdum ẽ igr̃ lac capre:nõ.n.hẽt tm̃ aquositatis sicut lac cameli qđ nõ est aptũ ad nutriẽdũ rõne nimie humiditatis:sed uentris subductiuũ:nec hẽt tm̃ pinguedinis & grossiciei seu casei/ tatis & unctuositatis sicut uaccaꝝ & pecudũ qđ ꝓpter grossiciẽ & unctuositatẽ est uenaꝝ opilatiuũ:uentositatũ gñatiuũ:& difficilio ris digestiõis quã sit necessariũ ĩ regimine sanitatis. Eligatur igitur lac capre nõ nimis ꝓpinq̃ partui:nec nimis distãtis a partu nõ pin guãtis:nutrite ĩ bonis pascuis & ĩ tpe quo repiũtur meliora pascua.

Q uĩtũ est comestio casei & põt ĩtelligi de oĩ caseo maxĩe tñ de ue teri:Cuius rõ est q̃a caseus recens est frigidus & humidus & grosse substãtie & difficilis digestiõis & opilatiuus & lapidis gñatiuus & nõ multũ cõpetit uia cibi ĩ regimine sanitatis: Et caseus uetus ẽ ca lidus & siccus pp sal.facit cibũ digeri & difficulter digeritur parũ nutrit & male:ĩ stomacho nocet:& nimis desiccat:& minus cõpetit q̃ recẽs. Et si aliq̃s caseus est medius ĩter nouũ ueterẽ & uiscosũ & frãgibilẽ duꝝ & mollẽ & paꝝ declinans ad aliq̃lẽ dulcedinẽ:nõ ni mis salsus:nõ lachrymosus:cũ ĩciditur saporis delectabilis & boni odoris:cuius ĩ stomacho mora nõ diuturna ex bono lacte cõueniẽ ter factus sufficiẽter unctuosus:talis utiq; caseus bonus est:& ĩter alios magis est diligendus:& post cibũ sumptus nõ multa q̃titate: multa uero q̃titate stipatus in uia cibi uĩr est malus:stomachũ gra uãs & inobediẽs digestioni:& opilatiuus:& lapidis in renib⁹:& hu moꝝ grossoꝝ ĩ corpe & uẽtositatẽ gñatiuus. Solũ igr̃ ille caseus est

bonus qué dat auara manus. Sextũ est caro salsa. Caro.n.salsa siue sole siue fumo exsiccata cuiuscũq; gñis aut aíalis fnerint:gñat sanguiné grossũ & melãcolicũ:& p cõseques nocet ĩfirmis:nec est cõueniẽs sanis. Et istud ĩuuit Aui.ii.ĩ doc.ii.c.xv.in fine dicẽs. Et exẽplũ spissi pauci nutriméti mali chimi.i.mali humoris est caro solita. Septimũ est caro ceruina:q̃ sil'r est sanguiné melãcolicũ generãs.teste Rasi.in Almãsore.c.de aíalibus siluestribus & domesticis. Octauũ est caro leporina q̃ sil'r sanguinis melancolici est gñatiua. Dicit.n.Rasis de ea loco pall'.Ipsa.n.plus aliis melãcolie gñatiua ẽ. Et de ista ẽt dicit Isaac ĩ dietis ul'ib⁹ ꝙ nõ cõuenit ĩ uia cibi:sed solũ in uia medicine. Et est sciẽdũ ꝙ ista caro leporina & sil'r ceruina cũ puenerit ad antiqtaté simpl'r sunt euitãde.si tñ aliquo mõ cõueniant meliores sunt iste carnes cũ partui sũt ꝓpinq̃ ut siccitas corꝝ obtẽpetur ab etate:& ẽt sunt euitãde:nisi sint pingues:nã ex ea pinguedine obtẽpatur siccitas. Nonũ est caro caprina. Decimũ ẽ caro bouina:qa iste carnes ẽt sunt carnes melãcolice. Nã Isaac in dietis ul'ib⁹ de eis dicit. Caro caprina & bouina sunt pessima dura ĩ digestione tarda:& digesta grossum generãt sanguiné & melancolicũ. Et Aui.ii.can:c.de carne caprina dicit. Caprina uero non est bona multũ:& eius humor fortasse ẽ malus ualde. Et sub istis ẽt ĩtellige carnẽ hircinã & uaccinã q̃ peiores sunt p̃dictis carnib⁹.s.caprinis & bouinis. Nã de eis dicit Auic.ii.can:c.de carne. Et caro uaccina & ceruoꝝ hircoꝝ siluestriũ & magnaꝝ auium facit euenire febres quartanas. Et de carne uaccina adhuc dicit ꝙ caro uaccina plurimi nutrimenti est grossa melancolica generãs egritudines melancolicas. Et ulterius dicit ꝙ caro uaccina generat leprã. Et de carne hircina dicit ꝙ est mala absolute. Quia iam textus locutus est de carnibus uitandis:& maxime animaliũ quadrupedũ. Videndũ est ulterius de carnibus animaliũ quadrupedũ. Et qa circa electioné

carniũ aĩalium quadrupedũ cõtrouersia uꝛ ĩter auctores medicĩe. Q uidã.n.dñt carnes porcĩas eẽ meliores sicut Gal.& qdã alii. Alii uero dñt ꝙ carnes edĩas eẽ meliores:sicut Rasis Aui. & Auer. licet Auer.v.colliget ĩponat Aui.ꝙ dixerit carnes porcinas eẽ meliores: qđ tñ nõ dicit auctoritate ꝓpria:sed auctoritate xp̄ianoꝝ. alii uero laudãt uitulĩas p̄ aliis.Scđm ẽ ꝙ electio & melioritas carniũ aĩaliũ quadrupedũ põt multiplr̄ attẽdi.Prĩo mõ ex p̄te maioris nutrimẽ/ti & irresolubilioris & carnib⁹ hũanis silĩoris.Et isto mõ caro por/cina ceteris est melior.Prĩo pp̄ maximã silĩtudinẽ quã hẽt cu carni bus humanis:teste Gali.iii.alimentoꝝ ubi dicit: porcine aũt carnis similitudinẽ ad hoĩes addiscere.est ex eo ꝙ quidã comederunt hu/manas carnes ut porcinas nullã suspitionẽ hñtes scđm gustũ ĩpaꝝ: & odorem. Et Auic.ii.can.c.de sanguine ait.Sanguis hoĩs & san/guis porci sunt similes in oĩ re:ita ut quidã fuerunt qui uendebant carnẽ hoĩs ac si esset caro porci: & occultatũ fuerat illud usqꝫ quo inuenti fuerunt in ea digiti hoĩs.Et istud idẽ sentit satis Auer.v.col ligct.c.de carne.Scđo qa caro porcina ualde nutritiua est.Nã dicit Galie.iii.alimentoꝝ. Oĩum ediliorꝝ caro porcoꝝ est maxĩe nutriti/ua:& huius exp̄ientiã euidẽtissimã hñt athlete.Et postea eodẽ libro ait:porcoꝝ carne nullũ aliud amplioris nutrimenti hẽbis sumere: Tertio qa generat alimentũ stabile fortiter resistens resolutioni. Et ista fuit mens Galieni multi passib⁹ ubi nõ paꝝ p̄fert porcinas car/nes ceteris carnib⁹.s.in octauo de ĩgenio.ubi dicit. Ceteris carnib⁹ porcina laudabilior ẽ si porcus mõtana ĩcoluerit.post porcũ edus. Et silr̄ ĩ qnto terapudice.ubi dicit. Q uadrupedũ caro laudabilior est porcina in calore & hũiditate tẽpata.eiusqꝫ cibus plĩmus & san guis ab ea gñatus oĩ melior est sanguine. Et istud ueritatem hẽt de carne porcoꝝ non antiquoꝝ.qa eoꝝ caro ĩdigestibilis est.nec iuue/num siue lactentium qa caro eoꝝ humidissima est. sed etate medio

criũ:puta unius anni uel duoꝝ tã domesticoꝝ quã siluestriũ. Veri/
silr tñ estimandũ est ꝙ porci siluestres sunt domesticis meliores:qa
carnes porcoꝝ domesticoꝝ sunt plus debito uiscosiores. Et de car/
nibꝰ porci siluestris siue apri di. Aui.ii.can.c.de carne.christiani ue
ro dixerũt & q eos imitãtur ꝙ melior caro siluestres est caro porci
siluestris:nã cũ hoc est leuior carnibꝰ domestici porci:est fortis nu/
trimẽti & plimi:& est uelocis digestionis:& est melior q̃ esse pot in
hyeme. Et ex isto ulterius sequitur ꝙ p̄dicte carnes porcine multũ
laudabiles sunt corpibus iuuenibus sanis & fortibus:laborãtibꝰ nõ
dispositis ad opilatiões:& his q ĩpinguari q̃rũt:qa talia corpa indi/
gẽt plimo nutrimento & difficulter resolubili:Et ergo dicit Ra. in
Almã.c.de uirtute carniũ. Caro uero grossa multũ laborãtibbꝰ cõ/
ueniẽs est:subtilis uero his q̃ p̄dictis sunt cõtrarii cõuenit. Et idem
uult Aui.in.i.c.de regimine eius quod comeditur dicẽs. Exercitati
p̄terea & multi laboris magis sunt tollerãtes nutrientia grossa. alio
mõ pot attendi melioritas & electio carniũ ex pte tpate cõplexiõis
caꝝ:facilis digestiõis & sanguis ex ipsis gñati tpantiã. ut.s. illa caro
dicatur melior q̃ tẽpate est cõplexiõis:facilis digestiõis sanguinem
generãs tẽperatũ ĩ caliditate:& frigiditate:subtilitate:& grossitate.
Et isto mõ caro edina est melior & laudabilior ceteris:ut uult Ra/
sis Aui.& Auer. Nã dicit Ras.in Almã.c.de aĩalibꝰ siluestribus &
domesticis. Edina caro est tẽpata nullã ĩ se hñs malicie admixtionẽ
que licet tẽpatũ generet sanguinẽ:laborãtibꝰ tñ nõ cõgruit:cui nul
la alia caro p̄ferenda est. Nõ est.n.adeo debilis ut ex ea uirtus mi/
nuatur neq; eius nutrimẽtũ adeo multũ est & grossũ ut ex eo ꝓue
niat repletio:& grossus generetur sanguis. Sãguis quoq; q ex ea ge
neratur ĩter subtilẽ & grossũ ac ĩter calidũ & frigidũ existit. Et ista
caro nõ cõuenit multũ laborãtibus:sed iuuenibus tpatis exercitio
mediocri utẽtibus:qa ista caro generat sanguinẽ forti exercitio uel

labore facilr resolubilē:licet nō exercitio mediocri. Et sicut quo ad istā ītētionē caro edina īter carnes domesticas.ita caro capreoli inter carnes siluestres ē melior.Et post istā carnē edinā plurimi medicoꝝ sicut Ra.& Auer. ponunt carnē arietinā.Et dicit Auer.v.colliget.c.de carne.ꝙ est hec opinio maioris ptis medicoꝝ ṗter gali qui abominatur carnes arietū:Et uī sibi:qa caro uituloꝝ ē melioris nutrimēti quā arietina.Et forsan gali.hic attēdit melioritatē nutrimēti ex eo qđ est pīmū nutrire:& nutrimētū dare magis irresolubile: qđ magis uī cōuenire carnibus uitulinis quā arietinis:cū arietine magis humide sint. Tertio mō pōt attēdi melioritas & electio carniū ex pte minoris uiscositatis & melioris odoris eaꝝ.Et sic carnes uituline sūt meliores aliis carnib⁹.Et istud īnuit Auer.v.colliget.c. de carne dicēs. Et carne uituloꝝ sunt bone carnes:iō qa nō hn̄t illā uiscositatē frigiditatē & siccitatē quā hn̄t carnes bouine ueteres:& carnes coꝝ sunt magis odorifere aliis carnibus.& q̄tū est i hoc meliores sunt carnib⁹ edinis:qa ī carnib⁹ edinis manifestatur q̄dā muscillago.i.uiscositas an̄q̄ coquātur:sed carnes edine sūt meliores uitulinis:qa meliores generāt humores.Et ex isto patet qūo nō ē tāta cōtrouersia īter auctores medicine sup electione carniū q̄ta prima facie apparet. Notādū ē insup ꝙ carnes aīaliū sicce cōplexiōis meliores sūt circa partū q̄ distātes multū a partu.ergo edi & lactētes uituli meliores sunt hircis & bob⁹:qa siccitas prime etatis humiditate corrigitur.Sed carnes aīaliū cōplexiōis hūide sunt meliores distātes a partu.& circa partū deteriores:qa sua nimia humiditas processu etatis exsiccātis.s.iuuētutis corrigitur aut tollitur & ab humiditate prime etatis crescit. Et iō iuuenes castrati arietes.s.unius āni sunt meliores & minus uiscosi lactētibus agnis:& porci unius āni uel duoꝝ meliores lactētib⁹ porcellis.Et ergo bn̄ dicit Aui.iii.c.de regimine eius qđ comeditur.Oportet aūt ut cibus supplė sanitatis

cõseruatiuus sit tales quales sunt carnes:& ꝓprie carnes edoꝝ & ui tuloꝝ lactẽtiũ paruoꝝ & agnoꝝ aĩaliũ.Et ex istis oĩb⁹ cõcludit ꝙ carnes hircoꝝ capraꝝ & arietũ & boũ & porcoꝝ ãtiquoꝝ: & spãl'r nõ castratoꝝ & porcelloꝝ lactẽtiũ & agnoꝝ lactẽtiũ nõ sunt multũ cõueniẽtes in regimine sanitatis sed carnes uituloꝝ iuuenũ & arie/ tũ aĩaliũ & porcoꝝ duoꝝ annoꝝ uel unius ẽt castroꝝ sufficiẽter cõ ueniẽtes sunt esui ĩ regimine sanitatis. Et est diligẽter notãdũ ꝙ car nes declinãtes ad siccitatẽ debẽt elixari:& declinãtes ad humiditatẽ debẽt assari: ut eaꝝ humiditas tẽpet':& iõ carnes cuniculoꝝ & lepo rũ ceruoꝝ uituloꝝ & capríoloꝝ debẽt elixari: & carnes porcellorũ & castratoꝝ arietũ assari:alixatio.n.obtẽpat siccitatẽ.Et ex hoc pa/ tet ꝙ in tpibus & cõplexionibus humidis magis cõpetũt carnes de clinãtes ad siccitatẽ ut assent'.In tpibus siccis & cõplexione & etate siccis magis cõpetunt carnes declinantes ad humiditatem.

Oua recentia:uina rubentia:pingua iura:
Cum similia pura nature sunt ualitura.

In hoc textu po nunt' tria alimẽta q̃ in modica quãtitate mľtũ nutriũt.Quo rũ primũ est oua recẽtia:qa sunt de his q̃ ĩ modica quãtitate multũ nutriũt:ut ĩnuit Auic.ii.cano.c.de ouis.Et idẽ uult.iiii.ĩ.c.i.ubi di/ cit:nutriẽs uero parue quãtitatis & multi nutrimẽti sunt oua & gal loꝝ testiculi.Et illđ idẽ ĩ mľtis aliis locis repetit.Circa electionẽ ouo rũ:sciẽdũ ẽ oua ꝙ galliaꝝ & ꝑdicũ & faseanoꝝ iuuenũ & pinguiũ sunt bona in sanitatis regimine:& aliis ouis simpľr meliora:uñ oua paruula longa sunt bona.uñ filia ꝑsbr̃i iubet pro lege teneri.Quod bona sint oua cãdida longa noua.ampli⁹ oua tremula.i.ꝑ decoctio nẽ aliq̃liter inspissata:ut ĩ manu tenẽtis ĩ cortice suo uideant' treme re:sunt meliora duris & sorbilibus.& sunt multi nutrimẽti:& faci/ lis & bone digestionis:& generãt sanguinẽ maxime cordi ꝓportio/

d

nabilē.uñ cōualeſcētibus ſenibus & debilibus maxime cōueniūt:& maxime uitella.uñ Auic.ī trac.de uiribus cordis uult ꝙ uitella oua rū aīaliū bone carnis ſicut gallinaꝝ ꝑdicū & faſeanoꝝ.licet nō ſint medicine cordi:multū tñ cor cōfortāt.Et poſtea ſubdit ꝙ cito ī ſan guinē cōuertunt̉:& poſt cōuerſionē paucā hñt ſupfluitatē & gene rāt ſanguinē ſubtilē & claꝝ:& ergo maxime cōfortāt cor generādo ſanguinē ei ꝓportionabilē.Et ulterius dicit ꝙ multū ualēt in diſſio lutione ſubīe ſpūs & diminutione ſanguinis cordis.Sorbilia uero oua facilis ſunt digeſtionis:& leniunt pulmonē:& pectus:uētrē lu/ bricāt & minus nutrint quā tremula.Dura uero oua ꝑ decoctionē facta ad digerēdū ſunt difficilia:& nutrimentū exhibēt groſſum:& tarde a ſtomacho deſcēdēs:& tarde penetratiuū. Notādū eſt inſup ꝙ ex diuerſitate ꝑparationis:ouoꝝ eē acqrit̉ in eis bonitas uel mali tia.aut.n.ſunt aſſata:aut elixa:aut frixa: aut ī iure ſūt cocta.Aſſata elixis groſſiora ſūt & ad digerēdū duriora:qa foc⁹ ſubālē eoꝝ hūi ditatē deſiccat:Et fiūt duob⁹modis:aut.n.cū corticib⁹īter calidos ci. neres ponunt̉ aut ī teſtis frāgūt̉.In teſtis fracta peiora ſūt aliis.Illa aūt q̄ cū corticib⁹ īter calidos cineres ponunt̉ duob⁹ fiūt mōis aut īter cīeres ponūt̉ tota:aut ſup carbōes ptī diſcoopta:q̄ ī cinerib⁹po nunt̉ tota ſunt peiora:qa cū calor foci circūeat:fumoſitates retinet: diſcoopta ſūt carbōes poſita fumoſitatē emittūt & mūda fiūt:Elixa ī aq̄ meliora ſūt q̄ aſſata:qa aq̄ humiditas calori foci ī hūiditate de ſiccāda repugnat.Et fiūt duobus modis:aut.n.cū corticib⁹ elixant̉ aut infra aquā frangunt̉.Cū corticibus peiora ſunt aliis:qa cortices ꝓhibent diſſolutionē fumoſitatū & groſſiciei.In aq̄ fracta calor aq̄ tēpate penetrat & groſſiciē ſuā ſubtiliat:& aufert ſibi grauitatē ſui odoris:uñ hmōi laudabiliora ſunt ceteris oībus.frixa ceteris peiora ſunt:qa peſſimos generāt humores:& ſunt ī ſtomacho morātia fu/ moſitatē & corruptionē inducētia & faſtidiū faciētia:In iure cocta

inter assata & i aq̃ fracta sunt mediocria. Et ista colligunt̃ ex Isaac in dictis uniuersalibus. Sciendũ est ẽt ꝙ ouũ diuersificat̃ scd̃m eius partes cõponẽtes. Nã uitellũ i caliditate tẽpatũ existit: albumẽ uero frigidũ est & uiscosũ dure digerit̃: & sanguis ẽt ex eo generatus nõ est bonus. ut habet̃ ex Rasi. iii. Almã. c. de uirtutibus ouoꝝ. Et sicut oua p̃dicta. s. gallinaꝝ: pdicũ: & faseanoꝝ: sunt cõueniẽtia i regimine sanitatis: ita oua anatũ: anseꝝ struc̃tionũ: & siĩlũ uolatiliũ min⁹ cõueniẽtia sunt ĩ regimine sanitatis: uel simpl̃r euitãda. Secũdũ est uinũ rubeũ. Pro quo sciẽdũ est ꝙ uina diuersificant̃ ĩ colore. Nã q̃dã sũt alba: q̃dã rubea clara: q̃dã citrina: & q̃dã nigra. Vina. n. alba debiliora sũt ceteris: minus calida & minus nutritiua. uerũ sunt minus ledentia caput & magis urine ꝓuocatiua & apperitiua. Quod sunt debiliora ceteris. patet: qa scd̃m Gal̃. sup. i. can. iii. pte regiminis acutoꝝ. Debile uinũ est qd̃ minus calefacit & minus replet caput: cũ ergo uina alba minus calefaciũt & minus replẽt caput ceteris: ut patebit debiliora erũt ceteris. Qd̃ aũt uina alba sunt ceteris minus calida: patet p Gal̃. in cõ. illius can. iii. pti. regiminis acutoꝝ. de uino eteni albo: dicẽtẽ. Nõ ẽ possibile alicui ex uinis albis ut calefaciat calefactione uehemẽti. Et postea subdit. Vinũ aũt albũ ẽst minoris calefactionis oĩbus uinis. Et istud est ueꝝ cõparando uina eiusdẽ territorii adinuicẽ: & nõ aliter: qm̃ uina rubea & ruffa gallicana nõ sunt ita fortia nec ita calida: sicut sũt multa uina alba q̃ reperiunt̃ i aliis territoris. Debet igit̃ fieri cõparatio ĩter uina eiusdẽ maneriei & territorii. Qd̃ aũt sint ceteris minus nutritiua patet p Gal̃. i cõ. illius amphorismi secũde pticule amphorismoꝝ: facile est repleri potu q̃ cibo: dicẽtẽ. Vinũ. n. aquosum subtile atq; albũ usualiter aq̃ est uicinũ & illius uirtuti uicinat̃ adnutriẽdũ: uñ urina ꝓuocatur: nec corpus inde nutrit̃. Et sil̃r ĩ cõ. illius amphorismi eiusdẽ particule. Eoꝝ q nutriunt̃ dicit Gal̃. uinũ aquosum nimis dat cor/

pori nutrimētū cuius liquor est sicut aq̄ subtilissima & color alb⁹. q̄d aūt nimis ledūt caput p̄ Auic.in.i.doc.ii.c.de regimine aq̄ & ui ni dicētis. Vinū uero albū & sub tasse calefactū est melius:nō.n.ca pitis efficit dolorē:sed fortasse humectabit & capitis dolorē alleuia bit.Et idē ēt uult Gal. in cō.illius can.iii.pticule regiminis acutoꝝ. Potus aūt dulcis:rō aūt q̄re minus ledūt caput est:qa minus fumo sa & uaporosa sunt ceteris:q̄d aūt magis sunt urine ꝓuocatiua & aptiua:patet p̄ Ipo.in cano.illo.iii.parti.regiminis acutoꝝ de uino eteni albo dicētē.Sed trāsitus eius.s.uini albi ī uesicā est facilior q̄ cuiuslibet alterius potus:cū quo ēt uim apitiuā hr̄e dinoscit̄. Et ex hoc textu sequit̄ ꝙ ista uina alba subtilia plus cōueniūt q̄ alia uina calefactis siue a natura sicut colericis & sanguineis naturalib⁹ siue ab accidēte:sicut calefactis ex ira uel mora ī sole.Et silr̄ magis cōue niūt studētib⁹:q debēt uti uino nō turbāte cerebrū & silr̄ cōueniūt hn̄tib⁹ cerebrū debile siue naturalr̄ siue accidētalr̄:qa hn̄tes cerebrū debile & forti uino facilr̄ inebriant̄.ut hēt Auic.in.i.loco p̄al.Et er go si uti uelint uinis fortibus necesse est ea fortiter limphare.Et silr̄ cōueniūt hn̄tibus epar calidū & stomachū calidū & habitātibus in regiōe calida:quia calida uina in istis facerēt estuationē.Vina uero rubea clara sicut beluacensia calidiora sunt ceteris.ut uult Gal. cō. illius canonis sup almā.De uino eteni albo.ubi dicit.Verūtn̄ cuius calefactio ex uinis est uehemēs.eius color est rubeus clarus. Et ista uina ēt nutribiliora sunt ceteris:ut hēt Gal.in cō. illius amphoris-mi p̄all. Facile est repleri:ubi dicit.grossum uero & rubeū uinū nu tribilius est ceteris:implēs corpora cito obnoxia inanitiōi. Et circa istud est intelligendū ꝙ uina rubea dicunt̄ nutribiliora eo ꝙ plus eoꝝ in substātia mēbroꝝ cōuertit̄.Vina tn̄ nigra pn̄t dici nutribi-liora ceteris:qa cōstātius dāt nutrimētū:& tardius a mēbris resolu-bile.Et isto mō dicit Gal.in cō.illius amphorismi p̄alle.Eorū q nu-

triunt q̃ uina grossa & rubea nutribiliora sunt quã aquosa. minus tñ quã nigra. Et isto mõ ẽt intelligit̃ dictũ Isaac ĩ dietis particularibus ubi uult q̃ uinũ nigrũ plus nutrit q̃ rubeũ. Et ista uina rubea magis ledũt caput quã alba & minus urine sunt ꝓuocatiua. & hinc est q̃ ista uina qa fortia sunt hñtib⁹ debile cerebrũ nõ cõueniũt: ut dictũ ẽ: sed bñ cõueniũt hñtibus forte cerebrũ: cũ forte cerebrũ uapores eleuatos ad ip̃m nõ suscipit: ut dicit Aui. in. i. cap. ꝑ alle. & circa istud est sciẽdũ q̃ ingeniũ hoĩs fortis cerebri magis clarificat̃ & acuit̃ si bibat uinũ bonũ quã si nõ biberet. ut uult Aui. in. c. i. ꝑall. & rõ est: qa ex bono uino plusq̃ ex quocunq; alio potu generant̃ & multiplicant̃ sp̃us subtiles clari & puri. & inde ẽ q̃d theologi cõtẽplari soliti circa altissima bona uina diligunt. & scd̃m Aui. ibi. Ista uina ualẽt hoĩb⁹ frigide cõplexiõis & fleumaticis. Talia nãq; uina corrigũt lapsũ frigiditatis cõplexiõis & apiũt opilatiões euenire solitas frigidis fleumaticis: & digerũt fleumata coopantia ad cõuersionẽ eoꝝ ĩ sanguinẽ: & digerunt̃ facil̃r: & cito penetrãt & ꝓbẽt alimentũ mũdũ & sp̃us plurimos. Vina uero citrina minoris calefactionis sunt q̃ rubea clara: ut uult Gal̃. i. cõ. illius canonis ꝑal. de uino etenim albo. maioris tñ calefactionis sunt q̃ alba. & ergo magis sunt caput ledẽtia q̃ alba. ut uult Gal̃. in cõ. illius cano. ꝑalle. Potus aũt dulcis. Et ista uina ẽt minus nutritiua sunt q̃ rubea. magis tñ q̃ alba. Et apud quosdã ista uina ẽt uocant̃ alba. Et hinc est q̃ aliq dicũt q̃ uina alba cito calefaciũt multũ. Vina uero nigra sunt minoris calefactionis q̃ citrina. & ergo etiã minus ledũt caput q̃ citrina. Sed qa tardioris descẽsus sunt in uentrẽ. & minus urine ꝓuocatiua q̃ alba. magis ledũt caput q̃ alba. ut hẽt Gal̃. ĩ cõ. illius. c. ꝑal. Potus aũt dulcis. Et sũt ista uina ẽt plus nutritiua q̃ alba. & citrina min⁹ tñ q̃ rubea. ut ꝑdictũ est. Tertiũ est sorbilia facta ex iuribus carniũ & maxime ex brodio pulloꝝ. Talia. n. brodia nature humane sunt

amica exquo facillime in sanguinē sunt mutabilia. & bonū sanguinē generāt. & maxime dū fiūt ex similia. i. ex subtilissima pte farine qa similia & maxime tritici multū nutritiua est & bonū nutrimētū affert. ut hri pōt ex Ra. in almā. Et ista tria ponit Auic. ii. in doc. ii. sum. in. c. xv. i fine. ubi dicit. Exēplū subtilis multi nutrimenti boni chimi. i. humoris est ouoꝝ uitelli & uinū & aq̄ carnis. Et ex isto cōcludit ꝙ ista tria sunt de genere naturā humanā maxie cōfortātiū.

In hoc textu tāgunt duodecim res corpus humanū nutriētes ac ipinguātes: quaꝝ prima est triticū. i. pāis ex tritico.

Nutrit & ipinguat triticū: lac: caseus infans.
Testiculi: porcina caro: cerebella. medulle:
Dulcia uina: cibus gustu iocōdior: oua
Sorbilia: mature ficus: uueqꝫ recentes.

de quo dicit Aui. ii. can. c. depane. ꝙ ipinguat uelociter & maxime de frumēto nouo. Ra. uero i Almā. de tritico dicit. Triticū tēperamēto uicinū est: licet caliditati paꝝ attineat. Q d aūt ponderosius & solidius inuenit maioris est nutrimēti. Oibus quoqꝫ hoibus aliis granis pficiēs magis ꝓpriū inuenit. Sanguis ēt ex eo generatus oi sanguine q ex aliis generat granis tēpatior est. Et sequenti. c. dicit. Panis q ex tritico fit pluribus hominū cōuenientior est. Circa electionē aūt tritici sciēdū est: ꝙ electio ei⁹ pōt sumi uno mō ex pte substātie ipsius: alio mō ex pte ꝑparationis eius. Electionē aūt eius ex pte substātie ipsius ponit Aui. ii. cano. c. de frumēto dicēs. Meli⁹ est istud qđ est mediū īter duritiē & raritatē: magnū: pigue: recēs. i: nō nimis antiquū: planū: qđ est īter rubedinē & albedinē: frumētū uero nigrū mali est nutrimenti. Rasis uero supaddit ponderositatē eius sup electione eius. Circa electionē uero eius ex pte ꝑparationis eius sciēdū est ꝙ oia q̄ sunt ex farina tritici frixa tarde a stomacho descēdūt: generāt grossos humores: opilāt uias epatis: augmētāt sple

nē & generāt calculū multū nutriūt si digerant̄. Triticū uero elixū est cibus grauis & indigestibilis. sed si digerat̄. fortiter nutrit & ro/ borat uirtutē. Sed triticū sub forma panis bn̄ fermentati & assati ī clibano moderato igne est electus cibus: Et oīa ista colliguntur ex Galie. i. ali. Secūda res est lac: Et pōt illud ītelligi de lacte ebutirato qđ apud medicos adohohe dr̄ & apud cōes balbuca: balbuca. n. re/ cēs si comedat̄ cū pane recenti siue calido & īposito maxime īpin/ guat: pōt ēt ītelligi de lacte caprino qđ ēt multū nutrit de quo pri⁹ latius dictū est ibi: psica poma pira: tertia res est caseus infans siue recēs: de quo dicit Aui. ii. cano. c. de caseo: ꝙ est nutritiuus & īpin/ guatiuus. Et licet caseus recēs nutriat & īpinguet. ī regimine tn̄ sa/ nitatis nō cōuenit: qa sequunt̄ ex eo nocumenta prius dicta ibi: psi/ ca poma pira. Quarta res testiculi: & illud maxime intelligendum est de testiculis galloꝝ īpinguatoꝝ: de qbus Aui. ii. cano. c. de testi/ culo dicit: ꝙ sunt ualde boni nutrimenti & pulchri &. iiii. in. c. i. c. i. de eis dicit ꝙ ī modica quātitate multū nutriūt. Et pōt istud ēt ītel ligi de testiculis porcoꝝ multū pinguiū nōdū coeūtiū: sicut porcoꝝ caro: q̄ alioꝝ aīaliū q̄drupedū melior existit: & hoc quo ad hoc ꝙ ē nutrimētū ꝑbere maius irresolubilius corpi humano siīius: sic ēt & porcoꝝ testiculi respectu testiculoꝝ alioꝝ aīaliū q̄drupedū: & ē hoc diligēter notādū ꝙ testiculi aīaliū ꝓuectoꝝ in qbus est iā fermēta/ tū semē & generatū nō sunt boni nutrimēti: sed testiculi aīaliū iu/ uenū adhuc nō coire potētiū qbus adhuc nō est sperma fermētatū: sunt satis laudabilis nutrimēti si bn̄ digerant̄: & de istis ēt intelligit̄ dictū prius. Quinta est caro porcina. de cuius electione & effectu satis ample dictū est prius. ibi psica: poma: pira. Sexta est comestio cerebroꝝ: pro quo sciendū est ꝙ cerebrū est stomacho malū nausea tiuū deiectiuū appetit⁹: & grossi humoris generatiuū: ueꝝ est tn̄ ꝙ si bn̄ digerat̄ alimētū dat corpi notabile; sed nullo mō comedi de/

bet post alios cibos:bonũ aũt est ꝙ cũ origano uel calamẽto uel cũ aliqbus obtẽpãtibus eius uiscositatẽ & frigiditatẽ in q̃bus sit uirtus incisiua & calefactiua paret̃:Et cauẽdũ est qđ si comedat̃ qđ primitus asset̃ sup carbones:& est aduertẽdũ qđ nõ cõfert illis qbus frigide solent aduenire egritudines sed bñ hñtibus cõplexionẽ calidã:ut uult Rasis ĩ almã.& de uirtutibus mẽbroꝝ aĩaliũ.Et breuiter parũ cõuenit in regimie sanitatis:sed aliqñ bñ cõuenit uia medicine.sicut cerebrũ capreoloꝝ cõueniẽs est cõtra uenena: & cõtra morsum ue/nenosoꝝ:& cerebrũ leporis cõtra tremorẽ.& secũdũ quosdã.cere/brũ pulloꝝ & caponũ ad memoriã & subtiliationẽ ĩgenii cõferũt. Circa electionẽ tñ cerebroꝝ sciendũ est ꝙ meliora eoꝝ sunt cerebra uolatiliũ.& ꝓprie montanoꝝ:& ex cerebris q̃drupedũ cerebrũ arietis deinde uituli.ut uult Aui.ii.cano.c.de cerebro.Septima est me/dulle q̃ multi sunt nutrimenti si bñ digerant̃ ꝓut dicit Aui.ii.cano. .c.de medulla.& ẽt facile ĩ sanguinẽ cõuertit̃.hoc tñ malũ faciũt ꝙ deiiciũt appetitũ atq̧ nauseã ĩducũt. Et ergo Aui.docet eas come/dere cũ pipib⁹.Et ẽt aliq eas p̃parãt cũ citoniis & pastillis:ut faciũt lecardi.Et pro electione eaꝝ dicit Aui.ꝙ cõueniẽtior est medulla uitulor & cerui.deinde thauri:& postea capraꝝ.deinde ouiũ. Et secũdũ aliquos medulle thauroꝝ iuuenũ & pinguiũ multũ cõuenientes sunt.Octaua est dulcia uina de qbus posterius dicet̃ ibi.sunt nutritiua.Nona est cibus gustu iocundior: qa talis maxime nutrit.Iux/ta illud Ipo.ii.ꝑte amphorismoꝝ dicẽtes. Paꝝ deterior cib⁹ & pot⁹ delectabilior qdẽ melioribus magis delectabilis est appetendus . Et Gali.ĩ cõ.illius ait.Oĩs.n.cibus sapidus in quo qsq̃ delectat̃ cũ accipit̃ a stomacho cõplexus retinet̃ & cũ magna delectatione digerit̃ plus q̃ qlibet alius q sit abominabilis:fugit uñ uomitus fastidiũ in/flatio rugitus generãs.Et hinc est ꝙ aliq melius ualẽt cũ malo cibo q̃ cũ bono:qa maiorẽ delectationẽ hẽnt ĩ malo.Decima est oua sor/

bilia q̄ in modica q̄titate ēt multū nutriunt.de qbus ēt dictū est su
pra ibi.Oua recentia.Vndecima est ficus mature q̄ pp suā dulcedi/
nē multū nutriūt & īpinguāt.Circa istud sciēdū ē ꝙ licet nutrimētū
sic nō existat ī robore nutrimēti carnis:& granoꝝ.est tñ uehemētio
ris roboris q̄ nutrimentū oīum fructuū:ut uult Aui.ii.ca.c. de ficu
bus.Et ibidē ēt dicit ꝙ ficus est nutribilior ceteris fructibus.Et idē
uult Aui.in.i.c.de regimine eius qd̄ comedit̄ dicens ꝙ īter fructus:
fructus magis nutritiui & siliores & ꝓpinqores carnib⁹ ī nutriendo
sunt ficus & uue ualde maturæ & dactili.Circa electionē uero earū
sciēdum est ꝙ scd̄m Auic.ii.canone.c.i.de ficubus. Melior est alba
qa lenior.deinde rubea siue citrina.& deīde nigra. Et q̄ uehementer
matura est melior est & ꝓxima ad hoc ut noceat.Itē humide & re/
cētes ficus magis & uelocius nutritiue sunt q̄ sicce & citius trāseūt
de stomacho ad epar & magis humectāt epar & magis lenificant q̄
sicce:sicce uero sūt minus inflatiue & magis stomacho cōuenietes q̄
humide de siccis dicit Aui.loco p̄alle.Sicca qdē ī suis opatōibus est
laudabilis.ueꝝ sanguis ex ea generatus nō ē bonus: & pp hoc facit
pediculos:ueꝝ si sit cū nuce tūc eius chimus.i.humor fit bonus : &
post nucē cū amigdala.Et postea dicit ꝙ administratio sicce cū ie/
iuniū adest.est mirabilis iuuamēti ī apiendo uias cibi.& ꝓprie cum
nuce & amigdala.cū tñ ei⁹ nutrimētū cū nuce sit plus qnā cū amig
dala.Et cōueniūt utreq; ficus ī hoc ꝙ ī ipsis est inflatio & lenificatio
& expulsio supfluitatū ad cutē & ꝓuocatio sudoris & remotio aspi
tatis gutturis: & mūdificatio & lenitio pectoris pulmonis & canne
eius aptio opilationū epatis renū & splenis.Duodecima res est uua
recēs.i.uua dulcis & bñ matura.Pro quo.sciendū est ꝙ uua est tri/
plex.Nā q̄dā est īmatura & acerba.& fit ex ea agresta.& ista strin/
git uentrē & colerā rubeā reprimit atq; sanguinē:& multū ualet in
fluxu uētris colerico:alia est matura uiridis & recens: ex q̄ fit uinū.

Et iſta ſpāliter qñ eſt alba.& ſine nucleis & cortice uētrē laxat & ceteris fructibus plurimi & melioris nutrimenti exiſtit ſicut & ficus: minoris tñ nutrimēti eſt q̄ ficus ut hēt Aui.ii.can.c.de uua. ueꝶ eſt tñ ꝙ uētoſitatē generat & inflationes uētris dolorē.Et ſi remāſerit p duos dies uel tres poſt collectionē ſuſpēſa donec cortex detumeſcat melius nutrit & minus laxat:nec tm̄ inflat.Et hñtes ſtomacū plenū cibo & īmūdū malis humoribꝰ nullo mō cōmedāt uuas & ſpāliter recētes & ſine arillis:uelociter.n.in ſtomacho īmūdo corrūpunt̃ & in ſtomacho pleno cibis:qa nimis cito digeruntur: & non poterunt exire de ſtomacho poſt eaꝶ digeſtionē pp cibū nōdū digeſtum:q̄re tunc in ſtomacho corrumpunt̃ & aliū cibū corrūpūt.Et ſimiliter ēt intelligēdū eſt de aliis fructibꝰ laxatiuis:& ſi aliqs uelit ſumere uuā uiridē & recētē bonū eſt ꝙ primitus infundat̃ in aqua feruenti per horā:& deīde ponatur in aquā frigidā:& poſt ſumatur.Ra.uero in almā.de uua recenti:& ſpāliter dulci.dicit ꝙ cito corpus īpinguat: & augmentat erectionem uirge & ulterius dicit ꝙ illa uua: quæ eſt ſubtilioris corii.i.corticis citius deſcendit a ſtomacho:illa uero que groſſioris tardiꝰ.Alia eſt uua ſicca:que paſſula uocatur:& iſta licet ponatur & numeratur inter equalia:paꝶ tñ caliditati attinet: & bñ nutrit ſecūdū Ra.lo.ꝑall.& cōfortat ſtomachū & epar ſcđm Auic. loco ꝑalle.& opilationes remouet. Et dr̄ ꝙ epar impinguatur ex eis & maxime ſi mundentur ab arillis:Et ſic tex.predictus poteſt intelligi de uua matura recenti:& de uua ſicca que paſſula dicitur:

Vina probant̃ odore:ſapore:nitore:colore:
Si bona uina cupis hec qnq; ꝓbant̃ in illis.
Fortia:formoſa:fragrātia:frigida:friſca.

In hoc textu ponunt̃ q̄ttuor generalia q̄bus uina ꝓbāt̃ Primū eſt odor:uinum.n.boni odoris ſiue redolēs multiplicatiuū eſt ſpūum ſubtiliū:Et ſecundū cōſtā.y.

theorice bñ nutrit:& bonũ ſanguinẽ generat:uinũ uero fetidũ abo/minabile eſt nature humane ſpũs groſſos melãcolicos generãs:& ſecũdũ Cõſtã.v.theorice malũ ſanguinẽ & capitis dolorẽ ex malo fumo caput aſcendere generat.Gal.uero.iii.regiminis acutorꝝ cõ.i.loquẽs de diuerſitate uinorꝝ ex odore dicit ꝙ ex uino boni odoris eſt melioris chimi.i.humoris.& ſcḋm illud eſt multitudo que impꝛet ex eo caput:ꝙ eſt qa eſt ſubtilius & calidius.Quod aũt ex eis eſt mali odoris ſcḋm maliciã chimi generati ab eo erit paucitas leſionis eius in capite:qḋ eſt qa eſt frigidius & groſſius:Illud ãt cui penitus nõ ẽ odor nõ facit oĩno aliqd accidere ĩ capite:qa ẽ uehemẽter groſſum.
Secundũ eſt ſapor.ſicut.n.cibus ſapidior melius nutrit & melius a ſtomacho ãplectiť.ut dictũ eſt ĩ ſnĩa ꝑcedẽti ita & uinũ.Circa iſtud tñ ſciẽdũ eſt ꝙ uina in ſapore diuerſificanť:q̃dã.n.ſunt dulcia aliis nutribiliora groſſum ſanguinẽ facietia & uentrẽ humectãtia ad digerendũ dura & ſitim generatiua.Alia ſunt põtica ſiue ſtiptica ſtomachũ cõfortãtia:uentrẽ cõſtipãtia:pectori & ſue ꝑtinẽtie.ſ.pulmoni & cãne eius nociua:inteſtinis cõgrua.ad digerẽdũ dura.alia ſunt acerba q̃ ſunt diuterica.i.urine ꝓuocatiua.groſſos humores nõ generatiua:ſed diſſoluẽtia.alia amara minus calida.ut habet Cõſtan.v.theorice. Tertiũ eſt nitor ſiue reſplendentia q̃ indicat ſuꝑ ſubtilitate uini:& ſic ex cõſequenti ſuꝑ ſubtilitate ſpirituũ ex ipſo generatorꝝ.
Quartũ eſt color.Ex ꝑte.n.coloris uina diuerſificanť in nutritione. Vina.n.rubicundiora ceteris paribus magis nutribilia ſunt albis:& ideo plus cõueniũt macris quã alba.alba tñ plus cõueniũt pinguibus.Et de iſta diuerſitate uini:ex colore dictũ eſt prius ibi. Oua recentia.Deinde ĩ textu ponunť qnq; ſpãlia qbus ꝓbať bonitas uini. Primũ tangiť cũ dr̃.Fortia. Fortitudo.n.uini cognoſciť ex effectu. Vinũ.n.forte eſt qḋ calefacit corpus uehemẽter replens caput ſcḋm Galľ.cõ.i.iii.parti.regiminis acutorꝝ.Iſtud.n.uinũ maxime ſpirituũ

est multiplicatiuũ & multũ nutritiuũ. Caueát tñ ab illo nisi sit lim/
phatũ qui sunt debilis cerebri:qa magna effumatio ab ipso ad cere
brũ ipsum pueniret & ipsum lederet. Secũdũ tãgit̃ cũ dr̃. formosa.
Vinũ.n. formosum siue pulcrũ qa cũ maiori appetitu sumit̃ melius
digerit̃ & melius nutrit. Tertiũ tãgit̃ cũ dr̃. fragrantia: Vinũ.n. fra/
grãs siue bñ redolẽs maxie cõfortatiuũ est & spirituũ subtiliũ gene
ratiuũ. ut dictũ est. Quartũ tãgit̃ cũ dr̃. frigida. Nã uinũ debet esse
frigidũ quo ad tactũ. nõ aũt quo ad effectum. Vinũ.n. calefactũ cũ
sit rarius & subtilius citius inebriat. neruos debilitat. & caput ledit
nisi in modica quãtitate sumptũ fuerit. Quintũ tãgit̃ cũ dr̃. frisca.
Vinũ.n. bonũ debet eẽ friscũ siue leue. qđ spumãdo sonum facit &
habet spumã tenuẽ de facili labilẽ. & ĩ medio existente. siue qñ in eo
mouent̃ athomi. Vinũ.n. nõ istius dispositionis pendulũ dici debet:
& maxime si nõ sonat uel corpora athomalia nõ hẽat: uel debet dici
debile uel limphatũ si spumã hẽat cũ magnis ampullis: uel ad latus
ciphi spuma diu maneat.

Sunt nutritiua plus dulcia candida uina.

In hoc textu ponit̃ unũ documẽtũ de uinis. Et est ꝗ uina cãdida & dulcia
ceteris paribus uel nutriunt reliqs uinis. Et istud uoluit Cõstã. loco
pall̃. & idẽ uult Aui. in. i. c. de regimine aq̃ & uini. ubi dicit. Vinum
quoq; grossum qđ est dulce. est melius illi q uult eẽ pinguis: Et rõ ẽ
qa uina dulcia ueheme͂ter a mẽbris attrahunt̃ pp eoꝝ dulcedinẽ cui
natura cõgaudet. nã dicit Aui. ii. can. trac. i. c. iii. opationes aũt dul/
cis sunt digestio & lenificatio & multiplicatio nutrimẽti. & natura
diligit ipsum. & uirtus attractiua attrahit ipsum: Et licet iste textus
uerificet̃ de oĩ uino dulci: eligibile est tñ uinũ moderate dulcedinis.
& nõ dulce in sũmo. sicut uinũ qđ uulgo muscadellũ siue muscade/
tũ dr̃: qa tale corrũpit sanguinẽ. Cuius rõ est: qa natura rapit auide

tale uinũ a ſtomacho ad epar prius q̄ digerat̃ qđ i eo eſt utile chili/ficationi & añq̄ maturet̃ eius ſupfluitas:pp̄ delectationẽ eius maxi mã i cõnaturalitate dulciũ:& ſic replet ſanguinẽ aquoſitate indige/ſta:ex q̄ reddit̃ aptus ebulitioni & putrefactioni. Et iſtud ẽt ĩtelligẽ/dũ eſt de aliis cibis dulcibus in ſũmo: Pro maiori noticia ſciẽdũ eſt ꝙ ex uſu uini dulcis alioꝝ nutriẽtiũ dulciũ tria timent̃ nocumẽta: & maxime his q ad ea ꝓni ſunt. Primũ eſt faſtidiũ ꝓpterea ꝙ dul/cia ſuis caliditate:& humiditate leniũt & applanãt orificiũ ſtoma/chi ĩducentia illic diſpoſitionẽ cõtrariã inanitioni & corrugationi q̄ ſunt cã famis. Secũdũ eſt uelocitas ĩflãmatiõis coꝝ & cõuerſionis ĩ colerã. nã res dulces cõueniẽtiſſime ſunt in generatiõe colere. Et pp̄ hoc mel plus oĩbus rebus generat colerã:qm̄ ip̄m eſt dulcius oĩbus rebus:& poſt ip̄m uinũ dulce:ut hẽt Gal̃. in cõ. illius can. iii. parti. re giminis acutoꝝ. Mentẽ leuius pcutit. Et hinc eſt ꝙ ĩducit ſitim nec cõuenit fabricitãtibus:nec ẽt colericis. ut ibidẽ dicit Gal̃. Tertiũ eſt opilatio epatis & ſplẽis:qa dulcia trahunt̃ ab eis cũ fece pp̄ magnã delectationẽ quã hẽt eis:& maxime epar añq̄ digerat̃:q̄re illic leui/ter ĩducũt opilationes:coopante ad hoc ſubſtãtia groſſa:ĩ q̄ fundat̃ ſapor dulcis ſcđm Aui. ii. cano. trac. i. c. iii. Et hinc eſt ꝙ uinũ dulce minus eſt urine ꝓuocatiuũ q̄ alia uina. Et cõtra iſta tria nocumẽta ſumme ualẽt acetoſa:qa appetitũ ſua acetoſitate ꝓuocãt & ſua fri/giditate inflãmationẽ ꝓhibent & ſubtilitate ſue ſubſtãtie opilatiões apiũt. Notãdũ ĩſup ꝙ licet uina dulcia & alia nutriẽtia dulcia opi/lent epar & ſplenẽ:deopilãt tñ ipſum pulmonẽ. Et rõ q̄re nõ opilant pulmonẽ ſicut epar & ſplenẽ eſt:qa a dulcibus in trãſitu ſuo p meri nil niſi ſubtile ad ip̄m reſudat. & ſanguis genitus ex rebus dulcibꝰ ad pulmonẽ uenit iã purificatus ĩ epate prius & corde ſubtiliatus. Et iſtud uult Gal̃. in cõ. illius can. iii. parti. regiminis acutoꝝ:dulcis potus. Item uina dulcia minus inebriãt ſcđm Ipo. iii. parti. regimi/

nis acutoꝝ:canone illo mentē leuius ꝑcutit q̄ reliq̄ fortiora uina:ex
ꝑdictis cōcludi pōt ꝙ si bibat᷑ uinū rōne nutritionis corpis restau/
rationis & īpinguationis.sicut cōtigit ī his q macri sunt:siue natu/
raliter siue accidētaliter:tūc uina dulcia & grossa sufficiēter colora/
ta.Talia.n.uina sunt sufficiēter nutritiua & depditi restauratiua:&
corpoꝝ īpinguatiua:uñ cōueniētiora sunt ad īpinguādū corpa ma
cra.Et ꝑ oppositū si intēdamus nō nutritionē nec depditoꝝ restau/
rationē nec īpinguationē ut cōtingit in his q̄ sunt multū carnosi &
pingues:tunc cōpetunt uina subtilia nō dulcia:sed sapore amicabili
odorifera ad albedinē declinātia sufficiēter fortia eligenda sunt. Si
uero det᷑ uinū ad sitis extinctionē tū uinū albū subtile debile est eli
gibilius. tale.n.uinū magis humectat & īfrigidat:& ꝑ cōsequēs me
lius extinguit sitim:& q̄to sitis est maior tāto tale uinū est cōueniē/
tius.Si uero uinū det᷑ ad spirituū cōfortationē & repationē & uirtu
tis cōfortationē:tūc debet dari uinū subtile odoriferꝝ saporis dele/
ctabilis:mediocris coloris:sufficiētis fortitudinis:& tale uinū debet
sumi cū pauco cibo:& debet esse depuratū ab utraq; supfluitate:&
debet sumi pauca q̄titate. Si uero intēdamus pectoris & pulmonis
mundificationē & uentris laxationē:tūc uina mediocris substantie
sapore dulcia sunt magis eligibilia.

Si uinū rubeū nimiū q̄nq; bibatur.
Venter stipatur:uox limpida turbificatur.

In hoc passu po
nunt᷑ duo nocumē
ta nimie potationis
uini rubei.Primū ē
ꝙ nimia bibitio uini rubei cōstipat uentrē.i.duros facit recessus seu
difficulter hr̄e egestionē. Cuius cā secundū aliquos est:qa tale uinū
rubeū plus ceteris paribus ē calefactiuū & magis nutritiuū.In quā
tū.n.eius plus est calidū magis exsiccat:& īquātū magis nutritiuū.
auidius a natura retinet᷑.Pōt tñ textus ītelligi de nimia potatiōe ui/

ni rubei ſtiptici aut pōtici:ex q̄ ſtipticat̄ & cōſtipat̄ uēter pp ſtipti citatē & ponticitatē uini. Circa iſtud tñ ſciēdū ē ꝙ ſi exhibeat̄ uinū ad ſtomachi & uiſceꝝ cōtētiue fortificationē eligemus uina groſſa pontica uel ſtiptica rubea uel nigra ſicut cōtingit in hñtibus fluxū uētris pp debilitatē cōtētiue ſtomachi:& iſtud uult Ipo.iii.parti. regiminis acutoꝝ.can.illo palmeus qdē & niger:& ſilr Gal.i cō.illiꝰ. Sed ſi intēdamus cōfortationē digeſtiōi cōpetunt uina ſubtilia uel mediocria in ſubſtātia & colore boni odoris & cōuenientis ſaporis & ſufficiētis uigoris aliqualis ſtipticitatis. Secūdum eſt exaſpatio gutturis ſiue raucedo quā inducūt aliq̄ uina intēſe rubedinis pp eorū ſiccitatē & terreſtreitatē. Et iſtud nocumētū ēt cōtingit ex uinis rubeis patrie barbātie pp eoꝝ ſtipticitatē & terreſtreitatē: & maxīe qñ muſta ſunt uina p̄dicta iſtud nocumētū ſecūdum cōtingit: non tñ primū:qa muſtū magne rubedinis ſolet īducere uētris fluxū pp feces ſuas terreſtres cū eo mixtas q̄ ſui mordicatōe mordicāt inteſtina:ex q̄ mordicatione fluxus uētris cauſat̄:& tale uinū nō debet bibi muſtū.i.q̄diu fuerit turbidū & bulliēs:quia exquo ip̄m ē mordicans pp ſuas feces terreſtres:ab eo ēt eleuat̄ fumꝰ mordicās:qui ad cerebrum ueniēs ſui mordicitate mordicat oculos atq; rubificat:Et iſtud ēt ītelligēdū eſt de iſtis muſtis patrie barbātie ſiue rubeis ſiue albis pp eoꝝ terreſtreitatē:Cā aūt q̄re iſte fumus ē mordificatiuus eſt:quia uinū a quo diſſoluit̄ eſt mordificatiuū. Iam ut dicit Gal̄.i. p̄ti.amphoriſmo.in cō.illius ampho.& qui creſcūt quicquid a qui libet re diſſoluitur ei unde diſſoluitur neceſſe eſt ut aſſimiletur.

Allea:nux:ruta:pira:raphanus:& tiriaca.
Hec ſunt antidotū contra mortale uenenū

In hoc textu ponuntur ſex medicīe ualentes cōtra uenenū. Prima ē alleum qd̄ maxime ualet cōtra nocumenta p̄uenire ſolentia ex mala aq̄:&

maxime ualet cõtra potũ male aq̃:de quo dicit Scrap. & Aggre.c. de eo ꝙ qñ sumit᷑ alleũ & post bibitur aq̃ corrupta nõ nocet aq̃ illa potãti:& idẽ innuit Aui.ii.can.c.de eo: & in.i.c. de cõseruatiõe iter agẽtis a nocumẽto diuersaꝝ aq̃ꝝ.Et istud idẽ ẽt opat᷑ cepe: ut uult Aui.ii.can.c.de eo:& sic põt cõprehẽdi sub alleo: de eo ẽt dicit Aui. in.i.loco pall'.ꝙ cepe est ut tiriaca malaꝝ aq̃ꝝ:& maxime cũ aceto: qa cepe est subtiliatiuũ icisiuũ abstersiuũ cũ stipticitate & apert for titer.ut uult Aui.ii.can.c.de eo.Et est calidũ in tertio : q̃re calefacit malas aq̃s ꝓhibẽs ne sua frigiditate stomacho noceant : & subtiliat grossas faciẽs eas cito penetrare.Et acetũ huic ꝑmixtũ uigorat uir/tutẽ eius ĩ subtiliatione & penetrationt aq̃rũ & ꝓhibet a siti quã in ducere solet cepe comestũ.Et eadẽ rõe uerificat᷑ de alleo. Et ergo ẽt dicit Aui.ĩ.i.primo loco pall'.ꝙ allea comedẽda sunt aq̃s grossas & turbidas:qa subtiliãt eas cito descẽdere faciũt & ꝓhibẽt ne stoma/cho noceãt & intestinis:& ne uenas opilẽt. alleũ ꝑterea comestũ añ iter & post hoc:ex melioribus rebus est:& cõuenientiorib⁹ illis qui ueniũt ab aere frigido uel q uadũt ad eũ:ut inuit Aui.ĩ.i.c.de regẽ/do iter agẽtẽ ĩ frigore & congelatũ:Et ex isto ſ quit᷑ ꝙ alleũ multũ ualet iter agẽtibus & ꝑ diuersas terras eũtibus potibus utẽtibus: iu xta illud metricũ:allea qui mane ieiuno sumpserit ore: Hũc ignota rũ nõ ledit potus aquaꝝ:nec diuersoꝝ mutatio facta locoꝝ . Valet ꝑterea alleũ ad pũcturã uermiũ uenenosoꝝ & morsum serpẽtũ qñ bibit᷑ cũ uino:qd' Aui.ii.can.c.de eo se dicit fuisse exptũ: & cõfert ẽt morsui canis rabiosi & qñ fit emplastrũ ex alleo & foliis ficus & cimino sup morsum migalis cõfert ut ibidẽ dicit Aui.Cepe uero se cundum Aui.ii.can.c.de eo cõfert ẽt morsui canis rabiosi cũ linit᷑ sup ip̃m aq̃ eius aut emplastrat᷑ ex eo cũ sale & ruta:& cepe qd' co medit᷑ expellit nocumẽtũ uẽtositatis uenenosoꝝ : Et dixerũt quidã ꝙ ipsum generat in stomacho hũorẽ humidũ plurimũ frãgẽtẽ no/

cumentũ uenenoſoꝝ:notãdũ eſt circa iſtud ꝙ alleũ & cepe & ſiľr ẽt porrũ uia cibi nõ cõpetũt tẽpatis corpibus nec calidis:& ſpãľr cru da:parũ.n.nutriũt & male nutriũt:generãt ſanguinẽ acutũ & pun/ gitiuũ:groſſos humores tñ ſubtiliãt & uiſcoſos incidũt:& poſtq̃ de cocta ſunt:pdũt pungitiuitatẽ:& adhuc remanet uirtus inciſiua & ſubtiliatiua:uñ magis cocta cõpetũt q̃ cruda. Porri.n.ſunt calidi & ſicci & dãt corpi alimẽtũ illaudabile & oculis nocẽt & generãt ſan/ guinẽ nigrũ melãcolicũ:& ſomnia terribilia & neruos ledunt rõne pungitiuitatis eoꝝ:nocent dentibus & gingiuis:& nullus colericus nec melãcolicus eis utatᷣ:& ſpãľr crudis. Cepe calide ſunt & habent humiditatẽ ſupfluã terreſtrẽ cũ humiditate aquoſa ſubtili ĩdigeſta: Si comedantᷣ cruda generãt in ſtomacho malos humores & putre/ factibiles & corruptibiles:& inducunt ſomnia mala & terribilia & dolorẽ capitis:& nimius uſus eaꝝ diſponit hoĩem ad memoriã dep dendã & pturbat intellectũ & pducit ad dementiã.ſed ſi comedantᷣ cocte cũ aqua laudabiliũ carniũ laudabiľr iuuãt digeſtionẽ & mi/ nuuntᷣ eaꝝ nocumẽta & tẽpãt cibaria frigida cũ qbus decoquuntᷣ: ſed melius eſt eis nõ uti. Allea calida ſunt & declinãt ad aliq̃lẽ humi ditatẽ.ſed minus q̃ cepe:ualent cõtra uẽtoſitatẽ:& ualẽt ĩ tuſſi:& bñ ſereare faciũt:ſed nocẽt uiſui & dolorẽ capitis inducũt:& ſunt tiria ca ruſticoꝝ:Et ſic p̃dicta ſolũ cõueniũt his q fleumaticũ aut groſſũ uiſcoſum humorẽ habuerĩt.Colerici uero a p̃dictis abſtineãt. Secũ/ da eſt nux de qua dicit Aui.ii.can.c.de ea ꝙ ipſa cũ ficubus & ru/ ta eſt medicina oĩbus uenenis & ex ea cũ cepe & ſale fit emplaſtrũ ſup morſum canis rabioſi. Et iſtud maxime intelligitᷣ de nuce ſicca añ cibũ ſumpta mõ p̃dicto. Et circa iſtud ulterius ſciendũ eſt ꝙ nu ces ſicce peiores ſunt recẽtibus & humidis:qa ſicce magis unctuoſe ſunt:rõne cuius in colerã cõuertuntᷣ:& ĩducũt capitis dolorẽ & ocu los turbãt:& uertiginẽ generãt:& ſpãľr ſumpte poſt cibũ & lingue

paralisim inducũt uomitũ ꝓuocãt & uesicas in ore faciũt. Et hñtes stomachũ colericũ maxime debẽt euitare nuces siccas:& q̃to ãtiqo res tãto peiores sunt. Recẽtes aũt minus male sunt:qa nõ sũt tante unctuositatis:& iõ nõ generãt dolorẽ capitis aut uertiginẽ & siſa si cut sicce:& rõne humiditatis lubrificãtis laxãt uẽtrẽ & si aliquãtu lũ torreant̃ & comedant̃ post cibũ:cõprimũt cibũ sumptũ. Et sic patet ꝙ nuces recẽtes sunt magis cõueniẽtes corpibus sanis q̃ sicce Tertia est ruta de qua dicit Aui.ii.can.c.de ea qua resistit uenenis. & postea subiũgit. Et q̃ sibi timet ne in potu sumat uenenũ & pun gi a uenenosis bibat de semine eius pondus dragme unius cũ foliis suis cũ uino:& ꝓprie si bibit̃ cũ nuce & bolo oib9 cõtritis & cõmix tis. Et dicit Ari.in lib.de aĩalib9 ꝙ cũ mustela uult pugnare cũ ser pẽte siue cũ bufone:ipsa comedit rutã ut ĩterficiat eũ:qa odor rute est inimicus ueneno:uñ comestio rute cũ ficubus & amigdalis dul cibus in mãne p̃seruat a ueneno. Notandũ circa istud ꝙ duplex est ruta q̃dã domestica & alia siluestris. Domestica melior siluestri est: qa siluestris & maxime sicca. calida & sicca est in quarto gradu. q̃re plurimũ sumere de ea est pnitiosum. Domestica uero humida: cali da & sicca est in secũdo gradu. sicca uero in tertio. & est incisiua re solutiua carminatiua uẽtositatũ:& istud maxime cõuenit sicce. Nã dicit Serap.c.de ea. ꝙ est de rebus magis cõferẽtibus inflationibus idest uẽtositatibus:sed in humida est inflatio. Itẽ ruta uehementer acuit uisum:& ꝓprie succus eius cũ succo feniculi & melle collirio facto ex ea aut comesta ut dicit Aui.ii.ca.c.de ea. Quia tñ ĩ succo rute q̃dã est bauracitas nocẽs oculo:iõ ruta põt applicari oculo uẽ tilãdo:ita ꝙ solũ uapor siue fumalis euaporatio eius & nõ substãtia ruta ad substãtie oculi ptingat. Quarta est pira de qbus di. Aui.ii. can.c.de eis ꝙ sunt cura fungoꝝ mortificãtiũ. Et qñ quoquunt̃ isti fungi cũ piris minorat̃ nocumẽtũ ipsoꝝ. Vel põt iste tex: uerificari

de piris aromaticis q̄ sui aromaticitate spūs cōfortarēt & sic nocu/
mētū ueneni repellerēt:qnta ē raphanus de quo dicit Aui.ii.can.c.
de eo.ꝙ cōfert morsui uipe:& cū uino morsui cornute ēt:Et semen
eius cōfert ueneuis & uermib⁹ uenenosis.Et si ponatur fructus eius
sup scorpionē morit̃ & aq̄ eius est expta in hoc: & est fortior. Et si
momorderit aliquē scorpio q raphanū comederit nō nocebit ei. Et
cofert ēt ꝑuocatiōi q̄ fit a fungis mortiferis.Vel pōt dici ꝙ raphan⁹
ualet cōtra uenenū:qa ꝑuocatiuus ē uomitus:& sic p uomitū stoma
chus purgat̃ a malis humoribus si q ī eo sint.Et circa istud sciēdū
ē de raphano & radice q̄ sunt ꝓpinq̄ ī cōplexiōe ꝙ nocēt corpib⁹ co
lericis generāt.n.sanguinē acutū & pūgitiuū:Et raphanus est ma/
lus stomacho faciēs eructuare:& generat humorē grossum: & si di
gestiua sit debilia generat humorē crudū hēt tñ uirtutē subtiliati/
uā & incisiuā:qdā aūt comedūt radicē & raphanū post alios cibos
ad cōfortādū digōnē.de quo admirat̃ Gal.Vñ uerꝫ est qđ experien
tia docet.Et dicūt sapiētes medici ꝙ si comedant̃ post aliū cibum
iuuāt ad digōnē & descēsum eius & uētrē laxāt. Sed si comedātur
ante aliū cibū īpellunt̃ ad supiora & uomitū inducūt: bonū est āt
ꝙ comedāt̃ cū aceto & sale post alios cibos & in modica quātitate.
Verꝫ est tñ ꝙ oculis nocēt & capiti.Ra.uero in almā.di.ꝙ raphan⁹
lōgā faciēdo morā ī stomacho incidit fleuma.cuius folia cibū dige
rūt & appetitiuā adiuuāt qñ parꝫ sumit̃ de eis.Sexta ē tiriaca. que
a toto gñe ualet cōtra uenenū.& iō ualet tā rōabilib⁹ q̄ brutis cōtra
uenenū tā frigidū q̄ calm:Et sub tiriaca pōt cōphēdi metridatū qđ
silr̃ opat̃.De tiriaca.n.di.Aui.vi.i tra.iii.c.i.Scias qđ canō maxius
ī curatōe ueneni ē cōfortatio caloris īnati & exercitatio ipm expelē
dū sicut facit tiriaca.De tiriaca uero & metridato silr̃s di. Aui.vi.i
tra.i.c.đ medicis cōib⁹ad uenena sūt medicie q̄ cōtrarie sūt ueneno
q̄re nō pmittūt ipm pueīre ad cor & sūt sicut tiriaca & metridatū.

In hoc textu no tant̄ q̄ttuor docu/ mēta circa electiō/ nē aeris habitabilis

Aer fit mundus habitabilis ac luminosus
Nec sit infectus nec olens fetore cloace.

quoꝝ primū ē ꝙ hō debet eligere aerē mūdū.i. nō infectū uaporibus qa aer imūdus alterat cor secundū cōplexio/ nē illius qđ sibi cōmiscet̄:inuit Haly.i tegni i cō.illius can.Oīa hoc enī &c.secūdū est ꝙ hō debet eligere aerē luminosum.aer.n.turbi/ dus īducit in corpe tristitiā & pigritiā:qa aer turbatus cōmiscet hu mores:& turbidus ad cor puenit:quare ex ipso & humoribus grossi & turbidi generant̄ spūs animā tritificātes & pigriciē inducentes. Nihil est ergo qđ magis iocūdū facit hoīem atq; minus grauē quā in claro aere ambulare uel mane surgere. Tertiū est ꝙ hō debet ui/ tare aerē infectū cuiusmodi est aer in quo fiūt strages:cōiter.n.i lo/ cis in qbus p̄cessit maxima hoīum īterfectio sequit̄ pestis & in locis uicinis:aer.n.īfectus qñ īspirat īficit spūs i nr̄o corpe. Quartū ē ꝙ hō debet uitare fetorē cloace. Et p hoc īuuunt̄ infectiōes particula/ res aeris. Cuiusmodi est infectio aeris latrinaꝝ uel foueaꝝ quo qne uel locoꝝ in qbus proiiciunt̄ cadauera mortua & ossa mortuoꝝ:& aeris uicini aq̄ i q̄ putrescit linū uel canapus:aer.n.taliter īfectus in ficit spūs nr̄i corporis & maxime cerebro nocet.Et hinc est qđ dicit Aui.ii.in doc.ii.c.ii.Et aer qdē dū est tēpatus & clarus neq; substā/ tia extranea cōplexioni spiritus cōtraria ei admiscet̄ est sanitatē effi ciēs & ipsam cōseruās:& cū mutat̄ cōtrariū sue opationis operat̄. Et pro maiori declaratione p̄dictoꝝ sciēdū est ꝙ aer necessarius est in regimine sanitatis dupliciter. Primo qdē pp refrigerationē cor/ dis. Secundo pp expulsionē fumosaꝝ supfluitatū tribulantiū spiri tū & calorē īnatū:sicut.n.in exterioribus nos uidemus qđ ignis sine euētatione aeris suffocat̄ & extinguit̄:sic ēt imaginari debemus qđ spūs & calor īnatus indigēt aere ipsum nutriente cōseruāte & ob/

tempante. Obtẽperatio igit̃ caloris innati fit p aeris attractionẽ & ei⁹ deputatio fit p aeris expulsionẽ: primũ qdẽ fit p motũ attractionis & secũdũ p motũ expulsiõis: si igit̃ aer attractus sit fetidus & ĩpurus corrũpit̃ calor & spiritus innatus aer igit̃ debet eẽ bone substãtie cui nõ admiscet̃ aliqd ex uaporibus nec fumositate extranea nõ.n.debet eẽ aer turbidus nec nebulosus nec malis uaporibus: admixtu: hic.n.aer humoris cõturbat & aĩum cõtristat ut dictũ ẽ. Et debet eẽ discoopius celo & nõ inter parietes & tecta constrictus: & ut sit ad unũ dicere: maxime euitãdus est aer inclusus & nõ euentatus. Ver℞ ẽ tñ ꝙ tpe epidimie in quo accidit aeris putrefactio cõis eligẽdus est aer inclusus. Vñ tpibus illis bonũ ẽ manere ĩ domibus: & tenere fenestras clausas ne aer putrefactus ĩgrediat̃: sed alius aer discooptus melior existit. Euitãdus ẽ pterea ĩ regimine sanitatis aer cui miscent̃ uapores lacuũ & pfunditatũ aquã putridã cõtinẽtiũ: & ole℞ taliũ q̃lia sunt caules & eruca & siṙia: & arbo℞ uiscositatum mala℞: q̃les sunt ficus & nuces. Amplius eligẽdus ẽ aer in quo sufflant uẽti ex terra alta uel equali. Et multũ ẽt solicitari debemus ꝙ aer nõ excedat in aliqua q̃litatũ prima℞.s. caliditate frigiditate humiditate & siccitate. Quod si forsan cõtigerit. obtẽperet̃ per artẽ. q̃tũ possibile est. Et ista colligunt̃ ab Aui.ii.i.doc.ii.c.diuersis.

Si tibi serotina: noceat, potatio uini
Hora matutina rebibas: & erit medicina.

In hoc textu ponit̃ unũ documẽtũ & est ꝙ si quis male ualuerit ex sũptione uini de nocte siue tpe serotino: talis in crastino debet iterato sumere uinũ. Vñ potatio uini nocturna põt inducere ebrietatẽ siue sitim p matutinã: uel pt ĩducere sup calefactionẽ corpis si uero ĩducat sup calefactionẽ corpis tũc maxius error ẽ de mane ite℞ sumere uinũ: qa est addere ignẽ igni: si uero hõ ĩcurrat ebrietatẽ cũ aliquali nau-

sca:tūc de mane bonū est sumere uinū qa ex sumptione uini:de fa/
cili tunc ꝓuocat̃ uomitus:ex quo sequit̃ mundificatio stomachi:q̃
mundificatiōe facta:de facili cessat nocumentū ebrietatis & nausea.
Et pp hoc cōsulit Ipo.semel ī mēse inebriari.ut ex ebrietate ꝓuocet̃
uomitus:q est maxime p̄seruatiuus ab egritudinibus cronicis.i.lon
gis & malis:si etiā ex potatione uini nocturna ledat̃ aliqs:& hoc pp
incōsuetudinē potādi uinū tunc de mane pōt cōcedi uinū ut assue/
scat:& sic minus ledit̃ a sumptione uini.A cōsueto.n.minor fit lesio
ut uult Ipo.ii.Amphorismoꝝ:ibi.Ex multo tpe cōsueta &c.Si uero
ex potatione uini nocturna sequat̃ sitis matutina illa est mendosa q̃
curat̃ potione uini magis tñ sedat̃ potatiōe aq̃:Et qa iā dictū est de
lesione & sumptione uini.sciendū est ꝙ hō debilis cerebri/& etiā cu
iuscūq; alterius cōditionis summope cauere debet a frequēti ebric/
tate.Frequēs ebrietas scđm Aui. in.i.c.de regimine aq̃ & uini indu
cit sex icōmoda in corpe humano:quoꝝ.Primū est corruptio cōple
xionis epatis:qa uinū supflue bibitū ad epar ueniēs uel supflue re/
soluit calorē ipsius:uñ amittit uirtutē sanguificā. & loco sanguinis
generat aquositates efficiētes ydropisim uel incendit epar & humo/
res eius uñ generat̃ lepra uel mania. Secundū est corruptio cōple/
xionis cerebri pp assiduā eleuationē fumoꝝ uini ad ipsum:disponē
tium calidū cerebrū manie & frenesi:& frigidū epilensie litargie ap
poplexie & subeth. Tertiū est debilitas neruoꝝ:uidemus.n.bibulos
inebriari solitos tremere caput & mēbra:nō solū in senio:sed ēt ī se
nectute & iuuētute qñq;. Quartū ē egritudines neruoꝝ sicut spas/
mus & paralisis:qa uinū supflue acceptū sepe ī stomacho acceptū
efficit̃:qđ ualde nocet neruis.Sepe quoq; cōuertit̃ ex defectu dige/
stionis in aquositates indigestas q̃ neruos remolliunt. Et sepe ducit
humores grossos ad neruos qbus distendunt̃ uel cōtrahunt̃. Quin
tū est appoplexia pp humiditates cerebri multiplicatas a uino:ita

ut totaliter opilēt uias ſpirituū aíaliū a cerebro in mēbra. Sextū eſt mors ſubitanea dū. ſ. ſtertēdo & dormiēdo uie anhelitus multitudine uini uel humiditatū ex eo generatarꝝ claudunť & ebrius ſuffocatur. Et licet uinū īmoderate ſumptū ꝑdicta īducat nocumēta: moderate tñ ſūptū multa īducit iuuamēta. Tāgit. n. Aui. c. ꝑalľ. qnqꝫ eius iuuamēta. Primū eſt ꝙ eſt bonus cibi penetrator ī toto corpe. i. facilē efficit penetrationē cibi cui īmiſcet ad oīa mēbra ſui caloris ſubtilitate & cōueniētia ī ꝓprietate occulta. Secundū ē ꝙ īcidit ī fleuma. & hoc ſuis calore & ſubtilitate ſubſtātie: reſoluit ip̄m coaptādo expulſioni uias apiēdo: & naturā cōfortādo ad expulſionē. Tertiū ē ꝙ incidit colerā rubeā ī urina & aliis euacuationibus ut ſudore egeſtione & reſolutiōe inſenſibili. Et iſtud ītelligēdū eſt de uino ſubtili ſubrubeo uel albo qđ uel debile ſit ex natura ſui uel fortiter limphatū. Alioqn multiplicaret colerā per cōuerſionē ipſius in cā & ſuper calefactionē epatis ab eo. Quartū eſt ꝙ facit melācoliā: q̄ groſſa eſt & tardi motus faciliter labi per cannales ꝓprios ab epate ad ſplenē. & a ſplene ad os ſtomachi: & tādē a corpe cū fecibꝰ exire: & flectit ſeu reprimit nocumentū melācolie ꝓpter cōtrarietatē ī cōplexiōe & mō ſubſtātie & ī effectibꝰ. Nā melācolia triſticiā puſillanimitatē & auariciā parit. Vinū uero gaudiū audaciā magnanimitatē: & liberalitatē. Quintū ē ꝙ reſoluit oēs modos ſeu ſpēs latitudinis: niſi multa q̄litas extranea fuerit eis ſociata: qa uinū reſolutos ſpūs abūde reparat. uirtutē cōfortat: humiditates relictas in muſculis: neruis cordis & iuncturis tollit aut minuit. Et ſi fuerit opus humectatione ut in laſſitudine arefactiua uinum uelociter humectat dūmō limpheť. Preter hec aūt iuuamēta plurima alia īducit. Omniū. n. uelociter & ſubito nutrientiū eſt uinū calorē & ſpūm naturalē cōfortat: & totū corpus calefacit: īgeniū clarificat: irā cōpeſcit: triſticiā remouet: libidinē incitat: & ſup oēs potus. ſemicrudos hūores digerit. Et ut ſit ad

unũ dicere. Vinũ reddit hoiem uirilẽ & secũdũ aiam & secũdũ corpus:unde ceteris paribus nõ bibẽtes uinũ sunt effeminati respectu bibentium uinum.

Gignit & humores:melius uinũ meliores.
Si fuerit nigrũ:corpus reddet tibi pigrum
Vinũ sit clarũq; uetus subtile maturum
Ac bene limphatũ saliẽs moderamine sũptũ

Hic primo ponit unũ documẽtũ de uino: & est q uinũ melius meliores generat humores & cã est:qa quanto massa humorꝝ est melior tãto humores ex ea geniti meliores esse debẽt. Deinde subdit q uinũ nigrũ inducit pigriciã in corpe. Et cã est qa uinũ nigrũ grossius & terrestrius est. reliqs ergo spiritus ab eo geniti grossi sunt. Iuxta aliã auctoritatẽ Gal. prius al. Quicqd de aliq̃ re dissoluit ei uñ dissoluit necesse est ut assimilet spũs aũt grossi faciũt corpus graue siue pigrũ. Deinde ponunt .vii. documenta circa electionẽ uini. Primũ est q debet eligi uinũ clarũ: tale. n. qa subtile est spũs subtiles & claros generat. Scdm ẽ q debet esse uetus idest nõ nouũ:nouũ. n. uinũ siue mustũ ceteris paribus facilius inebriat:fluxũ uẽtris ꝓuocat:atq; colicã iducit &c. accidentia posterius dicẽda ibi. Impedit urinã:nec est itelligendũ q uinũ oino debet eẽ uetus:tale. n. secundũ Aui. in. i. c. de regimine aq̃ & uini:est q̃si medicina:& nõ sicut potus. i. magis inest ei uirtus alternatiua corporis ad caliditatẽ & siccitatẽ q̃ uirtus alterabilitatis a corpe p opus nutritionis & est pauci nutrimẽti qa est spoliatũ a fece & a uiriditate quã ꝑhabuit & pene ignẽ factũ:pp qd in Aggre. scribit .c. de uite auctoritate Gal. q est calidũ & siccũ in tertio gradu. Tertiũ ẽ q uinũ debet eẽ subtile. Subtile. n. uinũ multos spiritus ꝓcreat atq; subtiles:grossum autẽ grossos. Quartũ est q uinũ debet eẽ maturũ & nõ stipticũ. Vinũ. n. stipticũ abscindit oẽs spẽs euacuatiõis:ut uult Gal. i cõ. illius can. iii. particu. regiminis acutorꝝ. Sciendũ etiã &c.

Et ergo nocet corpibus indigētibus euacuatione per urinā & oibus mēbris supioribus:ut ibidē ēt dicit Gal. Verꝫ est tñ ꝙ uinū stipticū cōueniēs est infirmitatibus accidētibus ī intestinis:ut ibidē di. Gal. & etiā supius dictū est remouet tñ stipticitas a uino per multā cō/ mixtionē aq̄:ut ibidē ēt uult Gal. Quintū est ꝙ uinū debet eē lim phatū:qa p hoc remittit uinū a sua fumositate:& sic min⁹ inebriat. Et istud est uerꝫ de uino subtili. Vinū tñ grossum si limphet citius inebriat:q̄a p hoc subtiliat & magis fumosum efficit. Et de isto ui/ no intellexit Aui. qñ di. in. c. de regimine aq̄ & uini ꝙ uinū limpha tū citius inebriat q̄ uinū purꝫ. Sextū est ꝙ uinū debet eē saliens cū ppinat. & est de conditionibus boni uini prius dictis. Septimū est sumptū ex cōditione bibētis & nō uini & est ꝙ uinū debet tēpate sumi. qa tēpate sūptū acuit ingeniū. & inducit iuuamēta prius nar rata. Ex pdictis oibus cōcludi pōt ꝙ uinū eligibilius & melius ī sa nitatis regimine est uinū mediū seu eq̄le īter uetustatē & nouitatē: & est clarꝫ ad rubedinē trahēs bonū hēns odorē & eq̄lis saporis qd̄ nec acre. nec acutū. nec dulce fit. qd̄ nō fumosū nec grossū nec ual/ de subtile. sed ad subtilitatē declinās:qd̄ ēt īter fortitudinē & debili tatē obtinet mediocritatē. qd̄ ēt nō creuit in saxosis & lapidosis mō tibus. nec in terra simplr plana & arabili sed ī terra montuosa uer/ sus meridiē discoopta. & in regione nō nimis calida nec nimis fri/ gida. Et ista partim colligunt ex Aui. in primo loco pall. Circa regi men uini quo ad etates notāde sunt tres regule q̄s ponit Aui. in pri mo loco pall. Prima est qd̄ dare uinū pueris ī potu ē sicut ignē ad/ dere igni ī lignis debilibus:eo ꝙ pueri uehemēter rari sunt. & de fa cili inflāmabiles pp abundātiā sui caloris īnati & sunt debiliū ner uorꝫ:& debilis cerebri:q̄re ledit eos multipliciter uinū & īflāmatio ne facili & pcussione cerebri & neruorꝫ sua penetratione facilima & fumatiōe copiosa. Cū igit pueris uinū ī potu dat calor eius īflā/

mabilis calori pueri iflãmabili addit' i corpe pueri.qđ' est pauce re sistẽtie.sicut debile lignũ uel arundo sicca uel stipula arida añ faciẽ ignis. Secũda regula est q; seni semp pót dari uinũ i potu q̃tũ tolle rare pót sine nocumẽto.s.q̃tũ appetit appetitu naturali & regulato. Sicut.n.ueteres ocree aride & rugate renouant' oleo:leniunt' & ap/planant':sic corda senũ potu uini electi:sicut uini beluacẽsis. Senes eni frigidi sunt & a uino calefiãt:& habẽt spũm tristẽ & abũdãt in melãcoliis:sed uinũ exhilarat eos & melãcolias reprimit.cóiter male dormiũt.uinũ uero puocat i eis somnũ. Ad opilationes pni sunt:q̃s uinũ aperit.eas phibet:Et sic sicut uinũ est pueris cõtrariissimũ.ita senibus utilissimũ. Tertiũ est uinũ tẽpate dãdũ est iuuenibus.tẽpa te qdẽ secũdũ mensurã q̃titatiuã & decentẽ limphationẽ. Licet.n.iu uenes sint calidi sicut pueri.tñ habent mẽbra solidiora.neruos & ce rebrũ fortes qbus potẽter resistunt nocumẽtis potus uini. Cóseque͂/ter ẽt dicit ex potu uini sobrie sumpti iuuamẽta plurima:uidelicet eductionẽ colere.corpale robur.& igenii acumẽ.abũdãtiã spirituũ subtiliũ & paruoꝝ.

In isto tex.ponũ tur qnq; circa electi onẽ ceruisie. Q uo/

Non sit acetosa ceruisia sed bene clara.
De ualidis cocta granis satis ac ueterata

rũ. Primũ est q; debet eligi ceruisia nõ acetosa:qa acetosa nocet sto macho. Acetũ.n.nocet neruis secũdũ Aui.in pluribus passib9. Iam stomachus est mẽbrũ ualda neruosum.& hoc quo ad eius orificiũ. Secũdũ est q; ceruisia debet eẽ clara:qa turbida opilat atq; calculo sis nocet nimiũ.ipinguat ac inflationẽ iducit:atq; breuitatẽ anheli/tus:& est multoꝝ fleumatũ generatiua. Tertiũ est q; debet eligi cer uisia de bonis granis non corruptis.s.de optimo ordeo:tritico:siue auena:qa quanto grana sunt meliora:melior ex eis generat' humor. Q uartũ est q; ceruisia debet esse bona cocta:qa melius digerit' &

amicabilius a natura recipit᷑:& nocumēta q̄ ꝓueniūt ex bibitione eius melius tolerant᷑.Ceruisia.n.nō bn̄ cocta uētositates in uētre in/ducit tortionē īflationē atq; colicā.Quintū est ꝙ ceruisia debet eē antiq̄ & a fecibus mūdata nō nimiū recēs:Recēs.n. ceruisia īducit eadē nocumenta q̄ ceruisia nō bn̄ cocta:& cū hoc de se facilime in/ducit strāguiriam:

De qua potet᷑ stomachus nō inde grauetur.

Hic ponit᷑ unū documentum circa usū ceruisie.& ē ꝙ utens ceruisia debet ea uti tēperate sic ꝙ nō grauet᷑ stomachus uel inducat᷑ ebrietas.Ebrietas.n.q̄ ex ceruisia ꝓuēit deterior est ea q̄ ex uino est & magis durans cū de ceruisia fumi & uapores eleuati ad caput sunt grossi:q̄re minus resolubiles sunt quā q ex uino eleuant᷑.Et est hoc sciēdū ꝙ ī principio prandii uel cene ceteris paribus utilius est īcipe suū potū a ceruisia quā a uino.Cuiꝰ cā est:qa ī principio mense corpus est famelicū:& sic stomachus an̄ principiū sumptionis cibi famelicus erat:& sic traxit supfluitates a mēbris.Si ergo uinū ī principio mēse daret᷑ ex quo natura maxime trahit uinū:qa de se maxime nutritiuū ille superfluitates.s.a stomacho tracte simul cū uino ad ptes corpis traherent᷑:sed natura nō ita auide trahit ceruisiā.Sil̄r ceruisia lauat humores adherētes ori/ficio stōachi.Et pp illā cām medici cōsulūt ꝙ ī maxīa fame debeat prius ꝓuocari uomitus q̄ cibus sumat᷑ ut ille supfluitates a stōacho famelico tracte euacuent᷑ ne cōmisceant᷑ cū chilo.sil̄r timens sitī ex nimia potatiōe uini d̄bet bibere ceruisiā.Ipa.n.siti mēdosā reprimit

Temporibus ueris:modicū prādere iuberis:
Sed calor estatis dapibus nocet īmoderatis
Autūni fructus:caueas ne sint tibi luctus
De mensa sume:quantū uis tempore brume

In hoc passu determinat᷑ de quanti/tate cibi sumēdi se/cūdū diuersitatē tē/poꝝ.iiii.āni q̄ sunt

uer.estas:autũnus:& hyems:& dicit tex.Primo ꝙ tpe ueris debem⁹ modicũ prãdere.i.paucũ sumere cibũ. Et idẽ uult Auic.ii.c.doc.ii. .c.vi.de regimine tẽpoꝵ cũ rectificatiõe aeris.Et rõ huius est ut ibi dẽ ẽt uult Auic.qa tpe hyemis pp gelositatẽ. exercitii prauitatẽ. & resolutiõis ꝓhibitionẽ multiplicant̃ humores crudi & maxime fleumatici q pp ꝓportionabilitatẽ tpis tũc maxime generant̃:& isti in interioribus corpis coadunant̃ pp frigus circũstãs.Ver aũt supueniẽs istos humores crudos ĩ ĩterioribus coadunatos eliquat & facit eos currere p totũ corpus:q̃re natura tũc multũ occupat̃ circa digestionẽ coꝵ.Si ergo tpe ueris daret̃ magna quãtitas cibi natura a digestione taliũ humoꝵ fleumaticoꝵ ĩpediret̃ & diuerteret̃:qa per istos humores & magnã quãtitatẽ ciboꝵ nimiũ grauaret̃: & sic tales humores ĩ corpe manerẽt indigesti & currentes ad aliqđ mẽbrũ illic egritudinẽ inducerent.Et ergo sumope cauere debemus a magna quãtitate ciboꝵ ĩ uere:qa diminutio ciboꝵ tali tpe est unũ de maxime ꝑseruãtibus ab egritudinibus ueris.ut uult Auic. in.i.loco ꝑalle.Et istud qđ dictũ est maxime ueritatẽ habet de medio & fine ueris & nõ de initio eius:qa initiũ eius hyemi assimilat̃:q̃re tũc hõ põt nutriri sicut ĩ hyeme.Et istud ẽt ĩtelligẽdũ est qñ uer ĩuenit corpus repletũ humoribus fleumaticis crudis.Si.n.uer ĩueniat corpus tẽpatũ ĩ humoribus:cibus ĩ eo dãdus est secũdũ mẽsurã caloris innati & resolutionẽ q̃ fit a corpe:qa tũc ablata est cã:q̃re diminueret̃ cibus:Et istud uoluit Ipo.i.ampho.dũ dixit:Vẽtres hyeme & uere calidissimi sunt natura & somni longissimi. In his igit̃ tpibus oblationes plures dãde sunt:eteni ĩnatus calor est multus:nutrimento igit̃ ĩdiget ampliori.Secundo dicit ꝙ nimia sumptio cibi nocet in estate.Cuius cã est:quia tũc tpis digestiua uirtus ẽ debilis cũ spũs & calor ĩnatus qui sunt instrumentũ uirtutũ multũ sunt debiles & paꝵ resoluti pp calorẽ extrinsecũ uehemẽtẽ trahẽtẽ eos ad exterio

ra:& ergo multus cibus nō possēt digeri. Et circa istud sciēdū est ꝙ
pp uehemētiā resolutionis humiditatū tā substātialiū q̄ nutrimēta
liū corpis ī estiuo tpe grossior & maior cibus exhibēdus eēt si uirtꝰ
sufficeret ad digerēdū talē & tm̄ sed qa nō sufficit una uice multū
digerere cibū paꝝ sepe & sepe de eo dādū est; iuxta illud Gal'.i.am
pho.cō.illius can. Et qbus semel aut bis.dicētis. In estate cibus mul
totiēs erit dādus & paꝝ.multotiēs:qa indiget pp sepissimā dissolu/
tionē.paꝝ pp uirtutis defectionē. Et licet ī estate paꝝ de cibo sit dā
dū.multū tn̄ de potu pōt dari cū tūc resolutio maxima fiat & desic
catio corpis & eleuatio caloris super hūidū & plus sitiat hō q̄ alio
tēpore. Veꝝ ē tn̄ ꝙ potꝰ uini & p̄cipue uinosi puri minuēdus ē:qa
tale uinū est faciliter īflāmabile & calorē tā acutū estu uiolēto excā
descere facit:& ergo si bibat' uinū miscēda ē multa aq̄:& dimittat'
uinū uetus & forte. Tertio dicit ꝙ ī autūno debemus cauere a fru/
ctibus saltē illius tpis ut uuis persicis:ficubꝰ & sīlibus:uel saltē non
multū de eis comedere qa tales fructus generāt sanguinē dispositū
ad putrefactionē pp ebullitionē qnā ī corpore & hūoribus faciūt:
& maxime si fuerint ī stomacho īmūdo uel ī cacochimico corpe re
cepti q̄le corpus ī autūno sepius occurrit. Et sic male tūc accidunt
egritudinēs.s.uariole morbili & pestilētes. Pro maiori tn̄ noticia re/ peti
giminis cibi & potus tpe autūni.sciēdū est ꝙ tpe autūni debet eui
tari fames sitis & repletio multi cibi ī una hora:ut uult Ra. ī almā.
.c.de regimine corpis secundū tpa. Vinū p̄terea qd' bibit' tpe autū
ni uehemēter est limphādū ut corpus humectet & calorē reprimat:
sed nō supflue debet limphari ī tm̄ quātū ī estate:neq; supflue debet
tunc bibi:qa tūc natura debilitata nō sufficeret ipm regere & dige
rere & nimis limphatū calorē obtūderet & multiplicaret uētositā/
tes qbus colica generari possēt. Quarto dicit ꝙ tpe hyemali debe/
mus sumere cibū tm̄ quātū uolumus.i.plus quā ceteris tēporibus.

Et idē uult Aui.i.i.loco pall. & Gal. i cō.illius ampho.i.pti.amph. Et qbus semel aut bis.ubi dicit. In hyeme multus cib9 & paulatim est dādus.Et rō huius est:qa calor nri corpis i hyeme est fortissim9. tū qa unitus:tū quia fortificatus p antipharistesim.i. iuxta positio/nem sui cōtrarii:uidelicet frigiditatis aeris nra corpa circūdātis. Et istud ueꝝ ē i corporib9robustis & carnosis:& nō i raris & debilib9 quia in talibus corporib9frigus itēsum hyemis nō cōfortat calorē: sed magis debilitat.Et istud inuit Ipo.i.ampho.dicēs. Ventres hye/me & uere calidissimi sunt natura:& somni longissimi.In his ergo tēporib9oblatiōes plures dāde sūt:quia calor est multus:nutrimen/to igit ampliori indiget.Ex isto ēt sequit ꝙ nutrimēta grossiora & durioris digestionis coueniūt hyeme q̄ aliis tpibus:quia calor ē for tior. Vinū autē quo utēdū est hoc tpe debet eē roseū nō albū cū aq̄ pauca.Notādū hic ꝙ licet cōsideratiōe habita ad fortitudinē calo/ris & digestiue uirtutis i hyeme grossiores & dēsiores cibi coueniāt qa tñ corpora tūc disposita sunt ad opilatiōes & repletiones ex fleu mate plurimo:nec ab eis resolutio multa fit a cōtinēte:tutius est uti tunc mediocribus cibis inter solidū & raꝝ:grossum & subtile sicut carnib9 edi uituli & mutonis luciis pciis & cācris:& utētib9 gros/sioribus cibis ut boue porco ceruo cōchis ostreis carpis & silib9ex/pedit unica comestione i die cōtinent uel utāt sepe rebus diureti/cis & aperitiuis ut petrosilino nasturcio apio & silibus & forti utā/tur exercitio.

In hoc passu po nunt duo remedia corrigētia potū ma

Saluia cum ruta faciunt tibi pocula tuta
Adde rose florē minuit potenter amorem

lū:quoꝝ.Primū est saluia cui9 folia iposita potui corrigūt maliciā potus sua ꝑprietate:& ēt i se hēnt uirtutē cōfortādi neruos & cere/brū qbus cōfortatis melius resistūt malis fumis recipiēdis qui ꝑue/

niunt ex malo potu. Secũdũ est ruta cuius ẽt folia ĩtegra absq; coꝝ alia cõtritiõe debẽt potui ĩponi.qa sua caliditate & ꝓprietate corri/gũt maliciã potus. Et de ruta qũo ualet cõtra uenenũ prius dictũ ẽ ibi. Allea nux ruta. Postea subdit textus q̃d istis duobus p̃dictis po test addi flos rose. Et hoc maxime debet ĩtelligi de rosa rubea q̃ sua aromatizitate existẽte ĩ eius sup̃ficie & similiter sua stipticitate cor rigit maliciã potus.

Nausea non poterit:queq̃ uexare marina
Antea cum uino mixtam si sumpserit illam

In hoc tex.poni tur unũ remedium cõtra nauseam siue uomitũ ꝓueniẽs ex trãsfretãtibus nõ cõsuetis dicens:ꝙ ille q̃ debet trãsfretari añq̃ nauẽ intret debet aliq̃bus diebus miscere aquã mari nã suo uino. Et istud est remediũ pro diuitibus ꝙ si paup̱ fuerit de/bet potare aquã marinã ut facilius nauseã euitet. Et cã huius:qa aq̃ maris salsedinẽ hẽt & sic sua salsedine & stipticitate q̃ consequitur salsedinẽ orificiũ claudit:& p̱ hoc uomitus ĩpedit̃. Et circa istud ẽ notãdũ ꝙ sicut uult Aui.iii. i.c.de regimine iter agẽtis in mari:uia tor ĩ mari nõ debet multũ conari retinere uel cõpescere a principio nauseã uel uomitũ:sed dimittat̃ uomitus ipsiꝰ cõtinuari donec per ip̃m fuerit bñ purgatus:hoc.n.p̃seruat a multis egritudinibus:& ne dũ p̃seruat:ĩmo ẽt curat uel alleuiat graues & magnas egritudines ut leprã ydropisim appoplexiã & frigiditatẽ stomachi & eius infla tionẽ ꝓut uult Aui.iii.in doc.ii.c.ii.si tñ uomitus uiatoris in mari sup̃fluxerit sic ꝙ uehemẽter debilitet ipsum restringẽdus est come/stione fructuũ stipticoꝝ & acetosoꝝ sicut sunt citonia maciana ace tosa. Vel poma de capẽduto & mala granata acetosa q̃bus orificiũ stomachi cõfortatũ depellit humores inferius. Et stomachus etiã cõ fortatus ab his humores repellit effluentes ad eum exagitatione ab undis. Vel p̃ot semẽ apii torrefactũ bibi cũ uino uel absinthiũ p̃ot

comedi aut bibi.Et siľr panis assatus & ĩfusus in uino bñ redolente comestus ualet ad idẽ. Et uniuersaľr ualet nutritio uiatoris in mari ex cibis acetosis cõfortãtibus os stomachi:& ꝓhibẽtibus uapores & fumos ascẽdere ad caput:sicut sunt lentes cocte ĩ aceto uel in succo uue acerbe.

In hoc tex.ponitur modus faciẽdi sassamẽtũ cõe si in

Saluia sal uiuũ:piper:allea petrosilinum.
Ex his fit salsa nisi sit cõmixtio salse

mẽsa deficiãt salsamẽta spãlia.Et pro illo ponunť qnq; ex q̈bus põt fieri salmẽtũ primũ est saluia:q̄ fit cõdimentũ ĩ assatione auce siue decoctione:uniuersaliter.n.auce assate siue porcelli saluia ĩplenť ut humiditates supflue siue uiscositates extrahãť:& odor saluie aucis uel porcellis ĩmaneat.Post assationẽ tñ saluia eiici debet & non comedi.Siľr ex saluia fit cõdimẽtũ comestibile a rusticis uel cõibus ĩ comestione auce:terũt.n.alleũ cũ uino & saluia ad auferẽdũ aliq̄d saporis allii. Secũdũ est sulcũ & est salsamẽtũ diuitũ siue nobiliũ. Ipsi.n.deficiẽte sinapio uel ueriuto ponũt ĩ salserio uinũ cui modicũ salis admiscẽt.Tertiũ est pip:& est salsamẽtũ rusticoꝝ:cõmiscẽt enĩ pip cũ fabis & pisis.Siľr ẽt ex pane asso ceruisia uel uino & cũ pipe fit salsamẽtũ nigrũ ad modũ pultis qd̄ pip dr̃:& hoc supeffundũt carnibus aut piscibus.Quartũ est alleũ ex quo ẽt fit salsamẽtũ rusticoꝝ:miscẽt.n.cũ molli caseo & lacte terẽdo alleũ:& sic comedũt cũ cibo siue asso siue elixo siue salso siue dulci & cũ ouis duris.Quintũ est petrosilinũ ex cuius foliis cõtusis est ueriuto uel albo uino fit uiridis salsa cũ assis comestis.Et circa istud est notandũ ꝙ salsamẽta siue salse diuersificãť primo secũdũ tpa:Tpibus.n.calidis declinãt salse ad frigus uel paucã caliditatẽ.tpibus uero frigidis e cõuerso:Materia igiť salsaꝝ ĩ estate fit ueriutũ uel agresta de summitatibus uitis uel acetũ:succus limonũ uel citrãguloꝝ grana/

toꝝ cũ zuccara & aq̄ rosaꝝ. Et interdũ in salsis q̄ fiunt ĩ estate pōt addi aliquãtulũ serpilli & petrosilini ad obtẽperãdũ frigiditatẽ p̄di ctoꝝ:Materia uero salsaꝝ cõpetentiũ tẽporibꝰ frigidis sũt sinapiũ: eruca ziziber:piper cinamomũ:gareofili allea saluia:mẽta:serpillũ: & petrosilinũ uinũ aq̄ carniũ acetũ non forte:sed ꝓpinquũ nature uini & in tẽporibꝰ mediocribꝰ sunt mediocris caliditatis & frigiditatis. Secũdo diuersificent̃ rõne cibarioꝝ pro qbus fiunt:nã alia & alia cibaria indigẽt aliis & aliis salsis sicut sciunt dñoꝝ coci:mutonũ.n.& silr̃ uituloꝝ caprioloꝝ salsa cõueniẽs ẽ salsa uiridis. In estate qdẽ ex aceto & agresta cũ paucis speciebꝰ & sine alleis cũ petro silino zinzibere albo & agresta & pane asso infuso ĩ aceto uel agre sta:ĩ hyeme fit eadẽ salsa cũ pluribus spẽbus & pauco alleo & optimo uino & pauca agresta:uel pōt sufficere sinapiũ & eruca.salsa ãt ꝓ carnibꝰ bouinis elixis ẽ piper bullitũ qđ fit ex pipe & pane asso & aq̄ carniũ & pauca agresta:& ista eadẽ salsa ẽ satis cõueniẽs carnibus porcinis in hyeme.Pñt ẽt carnes porcine:comedi in estate cũ aceto & petrosilino in principio refectiõis. Si aũt p̄dicte carnes pastillant̃:& spãliter bouine & porcine:ĩ hyeme qdẽ apponat̃ cepe album cũ puluere spẽꝝ dulci in ꝑua q̄titate:in estate uero sine cepis & cũ ueriuto uel pñt apponi cepe parue & ĩ pauca q̄titate.Si ãt pastillatura sit ex carnibꝰ subtilioribus nõ apponat̃ cepe:sed in estate lac amigdalaꝝ cũ ueriuto & pauco puluere spẽꝝ dulciũ:& in fine pōt apponi ouũ cõquassatũ cũ agresta : sed in hyeme loco agreste pẽit̃ uinũ & plus de spẽbus . Assature aũt cuniculoꝝ & pulloꝝ iuuenũ cõueniẽs ẽ salsa in q̄ est cinamomũ & mica panis cũ agresta qdẽ in estate & cũ uino in hyeme.Assature aũt porci salsa cõueniens est liquor descẽdẽs cõquassatus cũ optimo uino & cepis in hyeme & in estate uiridis salsa supius noiata.Assature autẽ fasianoꝝ & columbaꝝ & turturũ nulla alia salsa indigẽt nisi sale. Caponũ aũt & gal-

linarꝝ elixatoriũ cõueniẽs salsa est aq̃ decoctiõis eorꝝ cũ aliquãtulo pulueris spẽꝝ dulciũ:& ꝑcipue si ĩ p̃dicta decoctiõe addat̃ saluia: ysopus:petrosilinũ:& hoc ĩ hyeme:& in estate sufficit sola aq̃ cũ ali quãtulo sicci summitatũ uitis.Sed ꝑ salsa caponũ & gallinarũ pin guiũ pastillãdorꝝ nihil penitus est apponendũ nisi aliquãtulũ pulue ris spẽrũ & in fine agresta supradicta in estate:optimũ uinũ in hye me.Pisces uero quãto sunt grossioris carnis & difficilioris digestio nis & maioris supfluitatis & humidioris nature:tãto indigent salsis calidioribus & acutioribus:& hoc ẽt uerum est in carnibus.

In hoc textu po/ nunt̃ due cõmodita tes prouenientes ex lotõe manuum post cibũ sumptũ.Prima

Si fore uis sanus ablue sepe manus
Lotio post mẽsam tibi cõfert munera bina
Mundificat palmas & lumina reddit acuta

est:qa p hoc palme manus mundant̃.Secũda est:qa reddit lumina acuta.i.ꝓdest oculis & hoc maxime p accidẽs:qa manus sunt istru mẽta mũdandi oculos:quare multũ cõfert eas eẽ mũdas.Et de istis cõmoditatibus dictum est ẽt prius ibi.Lumina mane manus.

In hoc textu po/ nunt̃ duo uitãda cir ca electionem panis. Primũ est caliditas. Non.n. debet panis comedi calidus.Pa/ nis.n. calidus est hu mane natur̃ nociu9.

Panis non calidus nec sit nimis inueteratus
Sed fermẽtatus oculatus sit bene coctus
Modice salitus frugibus ualidis sit electus
Nõ comedas crustã colerã:qa gignit adustã
Panis salsatus fermentatus bene coctus
Purus sit sanus:que nõ ita sit tibi uanus

Iuxta illud Aui.ii.can.c.de pane:dicẽtis.Nõ comedat̃ calidus sicut est.Panis.n.calidus nõ est apud naturã receptabilis & acceptio eius q est de furno & reliquorꝝ sibi similiũ ẽ mala. Et rõ est: qa talis pa/

nis multũ opilat. Et poſtea iterũ dicit Aui. Panis calidus ſitim facit ſua caliditate & natat pp ſuã humiditatẽ uaporoſam: & eſt uelocis digeſtionis & tarde deſcẽſionis. Et q̃uis iſte panis calidus nõ cõueniat in regimine ſanitatis quo ad eſum: odor tñ panis calidi multũ cõfert. reſuſcitat. n. ſincopizãtẽ: & poſſibile eſt aliquos hoĩes uiuere ex odore panis calidi. Secũdũ ẽ ꝙ nõ debemus comedere panẽ diu piſtũ ſiue muſcidũ: qa talis panis nõ eſt cõueniẽs pro nutrimẽto nature humane: exſiccat. n. corpus ac humores melãcolicos generat: & ex iſto relinquit̃ ꝙ panis nõ debet eſſe calidus nec uetuſtate induratus: ſed priori die coctus: poſtea in textu ponunt̃ qnq; cõditiões panis electi. Quaꝝ prima eſt ꝙ panis debet eſſe fermentatus bene. Et iſtud uult Gal̃. i. alimẽ. c. ii. dicens. Optimi aũt panũ pro digeſtione ſunt q maxĩe fermẽtati & q aſſationẽ habuerũt a cõmẽſurato igne in clibano. Et iteꝝ eo. c. dicit q uero penitus infermentatus eſt: nulli utilis eſt. Et ſecũdũ Aui. ii. can. c. de pane. Panis habẽs paꝝ fermẽti plurimi eſt nutrimẽti: ſed eius nutrimẽtũ opilat niſi illos q ſunt plurimi exercitii. Secũda ẽ ꝙ panis debet eẽ oculatus. i. poroſus: & per hoc denotat̃ ꝙ uiſcoſitas eius eſt ablata. Veꝝ eſt tñ ꝙ iſte panis ſecũdũ Aui. loco p̃all̃. uelocis eſt penetrationis & minoris nutrimenti & deterioris: ſicut eſt panis opirus q eſt plurimi furfuris. Tertia eſt ꝙ panis debet eſſe bene coctus: qa panis male coctus male digeſtionis eſt: & ſtomacho grauedinẽ affert. Et Auic. ii. can. loco p̃all̃. dicit. Et ille q nõ bene decoquit̃ eſt plurimi nutrimenti. ſed ẽt nutrimẽtũ opilat niſi illos q ſunt plurimi exercitii. Et panis de patella eſt huius generis: eius nãq; pars interior raro decoquit̃ bñ. Quarta eſt ꝙ panis debet eſſe tẽpate ſalitus. Nimiũ. n. dulcis opilat & nimiũ ſalſus exſiccat: moderate tñ ſalſus optimũ nutrimẽtũ p̃bet dũ tñ cetere cõditiones aſſint. Quinta eſt ꝙ ſit factus ex optimis granis: uidelicet ex optimo tritico & ſana meſſe collecto. Deinde ſubdit text. ꝙ nos

debemus cauere ab esu cruste panis:qa illa generat colerã adustã si ue humorẽ melancolicũ:ex quo.n.ipsa adusta & sicca & humor ab ea genitus adustus erit & siccus:& ꝓpterea nobiles q natura colerici sunt deponere faciũt supiorẽ crustã panis ac inferiorẽ quos imitant̃ ꝑlati & deliciosi.Eligat̃ igit̃ mica panis q̃ est melioris maioris & uelocioris nutrimẽti q̃ crusta. Verꝫ ẽ tñ ꝙ aliqñ cõuenit sanis habentibus stomachũ humidũ & uolẽtibus demacerari & in fine comestionis plus cõpetit. Iuuat.n.cibi descensum & cõfortat orificiũ stomachi.postea in duobus ultimis uersibus innuit̃ qđ panis bonus debet hr̃e istas qnqꝫ cõditiões.s.ꝙ sit salitus fermẽtatus:bñ coctus: purus.i.de mundis granis & sanus.i.de granis sana messe collectis. Et istas cõditiones partim inuit Aui.loco ꝑall.dicẽs. Oportet ut sit panis mundus salitus massam habẽs cõfectã fermẽtatus coctus bene & una nocte permanens.Et circa istud est sciendũ ꝙ si queratur nutritio maior & prior mũdificet̃ panis a furfure:& si uelimus uentris subductionẽ aliqualẽ dimittamus aliquã partẽ furfuris:furfur enim parum nutrit & uentrem subducit & farina econuerso.

In hoc textu cõparat autor carnẽ porcinã carni ouine dicẽs ꝙ caro porcina sine uino minus sana est ouina.tñ si caro porcina sumat̃ cũ uino ipsa est optimũ nutrimẽtũ & medicinã ꝑbens qa multũ humectat:& hoc intelligẽdum est maxime de porcellis assis siue de apris optime preparatis. Et circa istud est sciendũ ꝙ carnes porcine quibus rustici & cõmunes utunt̃ qñ uidelicet sunt salse uel sole uel fumo exsiccate nullo mõ saniores sunt carnibus ouinis cęteris paribꝰ siue cũ uino siue sine uino sumant̃. Sed istud dictũ ueritatẽ habet de carnibus porcellorꝫ assatorꝫ uel de carnibus aprinis mõ ꝑdicto,

Est caro porcina:sine uino peior ouina.
Si tribuis uina:tunc est cibus medicina.

Ilia porcoꝝ bona ſunt:mala ſunt reliquoꝝ. In hoc textu cõ/ parant᷑ omaſa por/ coꝝ omaſis reliquoꝝ brutoꝝ.& dicit textus ꝙ omaſa porcoꝝ.i.íte ſtina ꝑualẽt quo ad eſum inteſtinis alioꝝ brutoꝝ. Cuius rõ põt eſſe iſta:qa pauca ĩteſtina comedimus niſi illa q̃ replent᷑ ſanguine uel q̃ aĩaliũ multũ ſunt pinguiũ cuiuſmodi ſunt porci.Nã ſolus ſanguis porci pp ſuã cõplexionẽ & ſĩl'itudinẽ cõplexionis cũ natura huma na eſt ſanguis quo omaſa ſiue inteſtina implent᷑. Et ſĩl'r porci faci/ lius ĩpinguãt᷑ q̃ aliqđ alioꝝ brutoꝝ.iõ magis ſumimus ĩteſtina por ci q̃ alioꝝ brutoꝝ.

Impedit urinam muſtũ ſoluit cito uentrem
Epatis emfraſim:ſplenis generat lapidẽq;

Hic ponunt᷑.v. nocumẽta ꝓueniẽ/ tia ex potatione no ui uini uel muſti. Primũ eſt ꝙ muſtũ ĩpedit urinã & hoc põt intelli gi dupliciter.Primo qa muſtũ groſſum pp ſuã groſſitudinẽ ex fece admixta opilat ipſum epar ſiue ipſos renes ſic ꝙ urina de facili nõ põt hr̃e ſuũ curſum.Secundo ĩpedit urinã quo ad debitũ mõ ſicut facit muſtũ remẽſe aliqđ & q̃dã alia uina ſubtilia:ſĩl'r eſt qa aliqđ muſtũ remẽſe cuius feces ſunt mordicãtes & dũ ip̃m uenit ĩ ueſicã ille partes terreſtres nitroſe mordicant ueſicã & cogũt urinare ſine ordine debito & mõ cõſueto.Secundũ eſt ꝙ ſoluit uentrẽ.Et rõ eſt qa abſtergit uiſcera nitroſitate ſiue ſalſedine ſue fecis:& ſtimulat ea ad expulſionẽ. Primo pp mordicationẽ fecis.Secũdo pp multitudi nẽ uentoſitatis quã inducit tale uinũ ſiue muſtũ. Tertio lubricãdo cito ĩferius p uiã indigeſtibilitatis & grauaminis ſtomachi:q̃re ſto/ machus ſe relaxat & portas nariũ cõpreſſas apit.Tertiũ eſt ꝙ mu/ ſtũ nocet bone cõplexiõi epatiũ:qa opilat ip̃m pp ĩmixtionẽ pluri/ mã ſue fecis & ꝑducit ad diſſenteriã epaticã pp inflationẽ eius qua debilitat epar, Et iſtud uult Auic.iii.in.c.de regimine aque & uini.

Et sic ēt inducit catheciā siue malā dispositionē coloris & malas in/ducit egritudines epatis.s.diuersas & spēs ydropisis. Quartū est:ꝙ mustū nocet spleni & dispositioni eius ꝑpter eādē cām q̄ dicta ē de epate:qa opilat splenē:& sic īducit duriciē eius. Quintū est ꝙ mu/stū generat lapidē & maxime illū q in renibus est:qui rubeus est:de facili frāgibilis eā opilatiōis quā facit & grossitudine sue substātie. Et istud uer̄ est de musto uinor̄ multū dulciū nō hn̄tes feces nitro sas & mordicātes. Mustū.n.hn̄s feces nitrosas & mordicantes ma/gis īpedit lapidē:qa multū facit urinare sicut mustū aliqđ renēse fa cit apparere arenulas in urina siue grauelā:qa facit multū urinare. Multa.n.urina sua lotione abstergit arenulas adherentes que cum ea expelluntur.

Hic ponunt̄.ii. nocumēta ꝓueniē/tia ex potu aque & hoc quo ad edētē.

Potus aque sumptus fit edēti ualde nociuus
Infrigidat stōachūq; cibū nitit̄ fore crudū.

Primū ē ꝙ potus aq̄ nocet stomacho edētis. Cui⁹ rō est:qa ipm infrigidat & relaxat & maxime deiicit appetitū cibi. Secundū est ꝙ potus aq̄ cū sumit̄ cibus īpedit digestionē cū cibū sumptū incrudet. Et istud uult Aui.in.i.c.de regimine eius qđ co/medit̄:dicens. Neq; post ipm.s.cibū multa bibēda est aq̄ q̄ īter ipm .s.cibū & corpus stomachi sepationē faciat:& ipsum natare faciat. Et.c.de regimine aq̄ & uini dicit. Et cū natura indigerēdo nutriens studeat sacietate aq̄ iā p̄cedēte sufficiēter.i.si p̄cesserit sacietas aque sufficiēs ad bonā cibi pmixtionē:aq̄ uehemēter ē impediēs supple digestionē inchoatā. Et idē uult Aui.ii.can.trac.i.c.iiii.dicēs. Est ēt uitādus potus aq̄ ī mēsa nisi rōne adherētie & tarditatis descensus bucelle. Nō est.n.sumēda aq̄ cū cibo. Et Auer.i cō.ait. Cā qdē hui⁹ est qm̄ cū sumit̄ aq̄ sup cibū priusq̄ stomachus calefacerit ipm in/frigidat & incrudat. Est ēt cā q̄re supnatet cibus sumptus ī stoma/

cho:q̄re ēt nō adhereat & uniat̄ eidē ꝙ conterat ip̄m ſicut exigitur. Actio nāq; ſtomachi ſup ſūptū cibū fit cōterēdo & coquēdo ſimul Vñ ſicut cū īfundit̄ ſimul & ī magna q̄titate aq̄ in olla pp q̄d tar/dat̄ cibi decoctio in eadē:ſic ēt cōtingit idē ipſi ſtomacho. Et iſtud maxime uerificat̄ de potu multe aq̄. Modica.n. quātitas aq̄ frigide ſugēdo ſumpta pōt cōcedi añ deſcēſum cibi ut p eā cōpleat̄ cibi deſcēſus ad inferiora:& hoc ſi ſitis infeſtauerit:& bibere coegerit. Nā modica quātitas aq̄ frigide p̄dicto mō ſumpta ſtomachū alleuiat & colligit. alleuiat qdem a ſiti:alleuiat ēt coop̄ando ad deſcēſum cibi. Colligit aūt ſua frigiditate coadunās p̄tes ſtomachi. Et iſtud colligitur ab Aui. locis p̄alle. Notādū ꝙ q̄uis ī ſitis extinctione aqua ſit cōueniētior potus quā uinū tñ oib⁹ cōſideratis uinū eſt potus cōueniētior in regimine ſanitatis quā aqua. nā dato ꝙ in ſitis rep̄ſſione que eſt appetitus frigidi & humidi:aqua uniuerſaliter melior ſit: qa frigida & humida:naturaliter tñ in cibi p̄mixtiōe & eiuſdē delatiōe ſi ue miſſione ad p̄tes corp̄is extremas uinū p̄ualet aq̄: nā uinū rōne ſue ſubtilitatis in ſubſtātia & actiōe ſubtilius p̄miſcet̄: & ſpāliter: qa natura magis ī eo delectat̄:iō citius attrahit ip̄m & aliis cibis p̄miſcet:& ſpāl̄r qa hec mixtio fit p uiā cuiuſdā ebullitiōis:quā uinū magis iuuat rōne uirtualis caliditatis:& aq̄ īpedit rōne frigiditatis. Et ſic patet ꝙ uinū p̄ualet aq̄ ī ciboꝝ p̄mixtiōe: Et ſil̄r p̄ualet ī eo/rūdē delatiōe. nā uinū eſt optimus penetrator:q̄d ei debet̄ rōe ſubtilitatis ſue ſubſtātie:& rōe caliditatis uirtualis:ſubtilia.n.& calida multū ſunt penetratiua:& p cōſequēs uinū eſt magis delatiuū quā aq̄:ī aq̄ nihil eſt uirtualiter calidū nec ſubſtātie aereitatis:nec ignei/tatis. uñ aq̄ mora trāſeūdo īpedit oēm curſū. amplius aq̄ ex alio nō eſt potus ita cōueniēs ſicut uinū:qa aqua īpedit alimētū nutrire eo ꝙ nō nutrit:quare illud utiq; minus nutrit. uñ quāto cibus ē magis aquaticus tāto eſt minus nutritiuus. bonū ē igit̄ ꝙ uinū p̄miſceat̄

cũ cibo qđ solũ nõ ĩpedit nutritionẽ imo multũ iuuat: qa uinũ est maxime nutritiuũ & maxime restauratiuũ & uelocissime nutrit.ut prius dictũ est.Notãdũ insup q̄ nõ solũ nociuus est potus aq̄ edẽti siue sumẽti cibũ ĩmo ĩ pluribus aliis casibus nociuus est.quos nar/rat Aui.in.i.c.de regimine aq̄ & uini.Primo.n.ĩcõueniẽs est in hoĩe ieiuno.tunc.n.bibere penetrat aqua bibita nullo retinaculo ĩpedita usq3 ad intima mẽbro℞ principaliũ mortificans suũ calorẽ innatũ. Et istud est ue℞ de hoĩe uere ieiuno.Ebrio.n. q̃nq3 ꝓficit neq3 ledit' ipse si ieiunus bibat aquã:qa ieiunus ebrius nõ est oĩno ieiunus nec est in stomacho uacuus:sed adhuc hẽt reliquias aliquas hesterne crapule:qua℞ nitrositas aq̄ mitigat' & stomachus ab his p aquã abluit' & repressis uaporibus & fumis p̄parat' stomachus ad receptionem noui nutriẽtis.Secũdo incõueniẽs ẽ ĩ hoĩe exercitato forti exrcitio & sil'r stati post coitũ.nã tũc pori corpis sũt multũ apti:quare penetrat aqua ĩ ꝓfunda mẽbro℞ mordificãs calorẽ ĩnatũ:q post coitum ẽt debilitatus ẽ.Tertio incõueniẽs est post balneationẽ maxime cũ fit hec balneatio uẽtre uacuo.tũc.n.uie sunt uehemẽter apte: quare ledens penetrat aq̄ ut dictũ est;De isto potu aq̄ di.Aui.in.iiii. sum. .ii.c.ulti. Ex potu illius ĩ ieiunio & post balneũ & post coitũ timet' corruptio cõplexionis & ydropisis.Quarto incõueniens est bibere aquã frigidã cã obediẽdi siti nocturne mẽdose:q̄ accidit incrapulatis & ebriis.nã p potũ aq̄ frigide ꝓhibent' resolutio & digestio hu/moris salsi uel fortis uini.uel alterius acuti faciẽtis sitim : & sic cito post potũ reuertit' sitis ita fortis ut añ.Sed si uehemẽs affuerit sitis nimiũ uexãs & inqetãs nec sufficiat aeris ĩspirati frigiditas: nec ablutio oris cũ aq̄ frigida:bibat sitibũdus aquã frigidã cũ uase stricti orificii.siue gracilis rostri quatenus aqua ꝓlixius detur super orifi/cium stomachi ut fortius sitim mitiget:& de ea minus sumat' ne digerendo℞ digestionẽ penitus ĩpediat.Quinto generaliter malũ est

ſanis bibere multã aquã frigidã:qa extinguit calorẽ ĩnatũ:& pectus offendit & ſtõachi appetitũ deiicit:& mẽbris oĩbus neruoſis obeſt. Verꝛ eſt tñ ꝙ aq̃ tẽpate frigida aliqñ ꝑ accidẽs appetitũ excitat:& ſtomachũ fortẽ efficit coadunãdo ip̃m & ſtringẽdo uillos eius.

Sunt nutritiue multũ:carnes uituline.

In hoc paſſu autor laudat carnes uitulinas dicẽs ꝙ carnes uituline multũ ſunt nutritiue. Et iſtud ĩnuit Aui.in.i.c.de regimine eius qđ comedit᷑.ubi uult ꝙ cibus ſanitatis cõſeruatiuus debet eẽ tales q̃les ſunt carnes:qa ſunt ſĩ̃is nature prius apte fieri ſanguis:& maxime carnes edoꝝ & uituloꝝ paruoꝝ lactãtiũ & agnoꝝ annaliũ. Et iſtas carnes uitulinas ſũme laudat Gal̃.iii.alim̃.ubi uult qđ carnes uituli lactãtis ſex ebdomadaꝝ uel octo aſſate ſaniores ſũt multo nimis:facilis.n.digeſtiõis & multũ nutritiue ſunt. Et de iſtis carnib⁹ uitulinis ẽt prius dictũ eſt.

Sũt bõa gallina & capo turtur ſturna colũba
Q uiſtula uel merula phaſianus ethigõeta.
Perdix frigellus orix tremulus amarellus

In hoc paſſu ponunt᷑ carnes eligibiliores pro nutrimẽto nature humane aĩalĩũ uolatiliũ:& enumerant᷑.xiiii. Aues quarũ carnes bone ſunt pro nutrimẽto hoĩs. Prima auis eſt gallina:cuius eſus ſiue comeſtio nature humane cõueniẽs eſt. Haly.n. Auenzoar Auer.& me.ut dicit Cõſi. ꝑceteris laudãt pulloꝝ carnes & maxime que nõdũ pepit & galli q nõdũ calcauit. Sũt.n.facilis cõuerſionis in ſanguinẽ & ſupfluitatũ paucaꝝ:ꝓprietatẽ mirabilẽ hñtes ĩ tẽpãdo cõplexionẽ & humores cuius brodiũ optima leproſis eſt medicina. Et de carne gallinarũ dicit Aui.ii.can.c.de gallinis & gallo:& caro gallinaꝝ q̃ ſũt pulle ĩtellectu augmẽtũ efficit:clarificat uocẽ & augmẽtat ſperma. Et melior gallina ſecũdũ cũ ibi ẽ:q̃ nõdũ parit oua.

Secūda auis est capo siue gallius castratus:cuius carnes ponit Cōsi. drña.lxviii.inter laudabiliores carnes. Et carnes istas & silr priores digerit stomachus a ꝓprietate. Tertia auis ē turť q̄ ēt est boni nutrimēti & bonū generās humorē cuius carnē Auic.ii.can.c.de carne: sūme laudat dicēs. Volucris qdē caro melior nō est quā alduragi.i. turturus & gallinaꝝ & subtilior eaꝝ & nō sunt cū nutrimēto carniū alcubegi.i.pdicū &c. Quarta auis secūdū aliquos est sturnus: & ista auis debet comedi in iuuētute:& est auis nota teutonice eyn sprec.secūdū alios est starna:quā Rasi.iii.almā.p̄ceteris uolatilibus laudat dicēs:starne caro oī carne auiū leuior inuenit᷑ atq; his q subtili uolunt custodiri regimine cōuenientior. Et pōt p starnā intelligi auis magna uelut anser grisea cinerea:cuius caro laudabilis est maxime cū iuuenis fuerit.& isto mō ītelligit Ali.p̄ferēs istā carnē aliis Vel pōt p starnā ītelligi maneries pdicis parue quā moyses uř ītelligere iudeis inquiēs:silr starne nō uident᷑ pro dño nřo:qa uentrē constringūt. Et istā ꝓprietatē alii attribuūt pdicibus.carnes.n.ipsaꝝ uētrē cōstringūt teste.Ra.iii.almā. Quinta auis est colūba:q̄ est auis nota cuius caro est colerica. Et de colūbis dicit Ra.loco p̄allř. Colūbe uemētis sunt caliditatis q̄ sanguinē īflāmatū generāt & cito febricitare faciūt. Et ergo aptius colūbe comedi debent in pastilis cū uuis acerbis q̄ assari. Per uuas.n.acerbas aufert᷑ caliditas q̄ sanguini inducūt. Et electiores colūbe pro esu sunt colūbe iuuenes uolare potētes:qa tales sunt leuioris digestiōis & melioris humoris. Pulli.n. nō uolare potētes caliditatē & humiditatē habēt supfluas:q̄re grossos generāt humores.ut uult Aui.ii.can.c.de colūbis. Antiq̄ uero colūbe & eaꝝ caro pp caliditatē nimiā & siccitatē & digestionis difficultatē sunt euitāde. Et silr ēt turtures antiq̄. Sexta auis est q̄stula q̄ ab aliqbus noīat᷑ coturnix:qa q̄stula ē nomē onomatopeion.s.fictū a suo sono. Et caro ista secūdū aliquos ē subtilis substātie:bonū ge/

nerās hūorē & multū cōpetit ſanis cōualeſcētib9. Secūdū yſaac tñ coturnices ceteris uolatilibus ſunt peiores nec nutrimēto:nec dige/ ſtioni laudabiles:qa ex comeſtiōe carnis eaꝝ timetur ſpaſmus & te thanus:ꝓut ēt uult Aui.ii.can.c.de eis.ſubiūgēs rōnē.ſ. qa in ſub/ ſtātia carniū eaꝝ eſt uirtus faciēdi hmōi accidētia narrata.& ſic nō ꝓueniūt illa accidētia ex eo ſolo qa coturnices comedūt elleboꝝ.Et hinc eſt ꝙ gallici comedūt coturnices cum molli & pingui caſeo:& īde faciūt paſtilla.Pōt tñ p coturnicē ītelligi alia auis a ꝑdicta. pdi ce maior: eiuſdē fere coloris cū rubeis pedibus & roſtro ſaporis de lectabilis:dicta coturnis ytalica līgua.Et iſto mō Raſis.iii.almā. ac cipit coturnicē qñ ꝑfert carnes eius poſt carnes ſtarne alioꝝ uolati liū carnibus.Septima auis eſt merula.q̄ ē eiuſdē quātitatis cū ſtur no:ſed eſt ad nigredinē tēdēs.& hēns roſtrū ſubrubeū:& ſilr̄ debet comedi iuuenis. Octaua auis eſt phaſian9.i.gallus ſilueſtris q̄ ab oi bus medicis enumerat̄ īter aues laudabilis carnis.Caro.n.talis auis nature humane eſt cōueniētiſſima:& ē cib9 principū & magnatū. Cōſiliator.n.loco ꝑalle.dicit.ſilueſtriū uero laudabiliores ſunt pha/ ſiani ad ſanitatē & ad robur.Et fortaſſis ēt uniuerſaliter domeſtici cū gallinis ꝓpinquiſſimi & eiuſdē fere ſpeciei ſintq; illis ſiccioris ae ris & alimēti ac exercitii amplioris. Nona auis eſt ethigoneta:q̄ eſt auis pua ad modū pdicis:ſed longū roſtrū habēs:cuius caro ē opti ma.Decima eſt perdix cuius caro ſecūdū Aui.ii.can.c.de cubegi ē de ſubtilioribus carnibus īpinguās: qa multū nutrit: cor abſtergēs ydropiſi & ſtomacho cōferēs & augmētū in coitu faciēs:ueꝝ eſt tñ ꝙ ſtringit uētrē.Et iſtā carnē Gal̄.iii.alimē.c.x.Et octauo de inge/ nio.c.ii.ꝑfert oībus aliis uolatiliū carnibus. Et dr̄ de iſta carne ꝙ ſi aſſidue comedat̄ maxime cōfert memorie.Vndecima eſt frigellus: & eſt auis comedēs racemos:uelociter uolās:ſilr̄ ſturno:ſed melio/ ris nutrimēti quā ſturnus:& multe tales inueniunt̄ ubi ſunt uinee:

& inebriant̄ ex esu racemoꝝ:& melior ē caro eaꝝ circa festū oīum sctōꝝ. Duodecima est orix. Et est secūdū aliquos gallina siluestris si u: gallina phasiani. Vel secūdū alios est gallina aq̄tica.i. natās ī aq̄: & siue sit femina phasiani siue gallina aq̄tica:eius caro est boni nu/ trimēti. Decimatertia est tremulus & est auis cōiter stans ꝓpe mare minor quā gallina:sed est auis fusca alte clamās & uelocissime uo/ lat:& qn̄ ambulat sup terrā cauda eius semp tremit: & iō dr̄ tremu lus:& hēt sup caput eius lōgas plumas. Et nō est pua auis: lōgā hn̄s caudā:q̄ a medicis uocat̄ cauda tremula. Vltima auis est amarellus & etiam est auis silr̄ existēs in aqs:silis anete:sed ea minor. Et gene raliter loquēdo inter aues comestibiles plus laudāt̄ ille q̄ uolatu ue/ lociores sunt. Et sicut carnes p̄dictaꝝ auiū sūt laudabilis nutrimēti & facilis digestionis:ita ēt repiuntur carnes aliquaꝝ auiū illaudabi lis nutrimēti:difficilis digestiōis:& inequalis cōplexionis. sicut sunt carnes anseꝝ & pauonū & malardoꝝ:& uniuersaliter auiū haben/ tium collū lōgū & rostrū lōgū degētiū in aqs:& carnes passeꝝ que sunt calidissime:& a tēpamēto lōgissime:& multū excitātes coitū. Circa electionē uero carnis uolatiliū sciēdū est : ꝙ secūdū diuersas laudabilioris nutrimēti ꝓprietates ac eius q̄d nutrit̄ sanitatis uel ro boris intētionē:carnes laudant̄ uarie: Vn̄ Gal. respiciēs facilē altera tionē & subtilitatē ī carnibus pdicū p̄fert easdē. Ra. uero cū ysaac respiciēs subtilitatē starne ac leuitatē ipam ceteris p̄tulit. Isaac ēt se cūdū diuersas intētiōes carnes uolatiliū laudauit diuersas. Aui. ue/ ro laudauit carnes turtuꝝ p̄ceteris. uel qa respexit ad ꝓprietatē qua roborāt & cōfortāt ītellectū:uel qa ī terris eius est ipsaꝝ tāta boni/ tas q̄ nō est ī aliis terris:sciēdū est insup ꝙ carnes uolatiliū plus cō ueniūt quā carnes q̄drupedū his q relicto exercitio corpali uocant cōsiliis studiis & cōtēplatiōibus:quia digerūtur facilius aliis:iuxtā illud Gal. iii. alimē. Digestibilior est tamen hec caro uolatiliū aialiū

& maxime perdicium:& generant sanguinem claꝝ:mūdū: spumo sum:mentis exercitiis & eleuationi intellectis aptum.

Si pisces molles sunt:magno corpe tolle
Si pisces duri:parui sunt plus ualituri

Hic ponuntur.ii. accidentia ex quoꝝ noticia attēdit̄ ele/ ctio piscium. Vñ pi sces aut sunt duri aut molles.si molles sunt tūc seniores sūt eligibi/ liores.Cuius cā est ista:qa mollicies ꝓuenit ex humiditate q̄ in iuue ne pisces idigesta est:& in sene plus digesta:& sic in iuētute tales pi sces sūt generatiui fleumatū:sed senes minus & sic patet ꝙ anguil/ la senior sanior est iuuene:secūdū quosdā. si uero tales pisces sunt duri:tūc iuuenes sunt saniores.i.digestibiliores:cuiusmodi sunt lu/ cii & pce:durities enim inquātū hui⁹ resistit digestiōi: & istā sñiam ponit Aui.ii.can.c.de piscibus dicēs.Et eligit̄ qdē ex piscibus durā carnem habentibus ille qui est minor:& ex habentibus mollem car nem ille qui est maior ad terminum aliquem.

Lucius & parca saxaulis & albica tenca.
Sornus plagicia cū carpagalbio truc̄a

Hic tangūtur.x. pisces eligibiles pro nutrim̄to nature hu mane:quoꝝ. Prim⁹ est lucius:qui est piscis notus:& dr̄ eē tyrānus pisciū : qa nō solum deuorat pisces alterius speciei:sed ēt eiusdē spēi cum eo:uñ uersus. Lucius est piscis rex & tyrānus aquaꝝ. aquo nō differt lucius iste paꝝ.Est ēt piscis dure carnis & natatu uelox.Secūdus est parca: a pco parcis:ere:dicta p cōtrariū:qa nulli pisci parcit:imo irata uul/ nerat alios pisces suis squamis quas hēt supra dorsū : nec eā audet euadere lucius:imo ut narrat Albertus de naturis aīaliū:est natura lis amicitia parce & lucii. Lucius.n.lesus ab alio difficulter sanat̄: sed lesus q̄rit parcā q̄ uidens eū lesum tāgit & lenit uulnus lucii:sic

lucius sanat᷑:& est parca silr piscis dure carnis notus::teutonice eyn baers. Tertius piscis est saxaulis uel saxaulus piscis marinus:apud gallicos dictus sola. Alii dicũt q̄d ē piscis teutonice eyn tunghe: & est piscis multũ sanus īter pisces marinos. Quartus est albica:teu/tonice:& uitine:& est piscis marinus. Quintus est tenca q̄ est dul/cis piscis aq̄ notus:pellē habēs lubricā atq; uiscosam ad nigredinē tēdēs:sed eius caro est dura. uñ ab istis tribus piscibus q sunt luci⁹ parca & tenca post eoꝶ coctionē aufert᷑ pellis. Et dr̄ iste piscis. teu/tonice eyn tinche. Sextus est sornus:& est piscis minimus marinus albus ad quātitatē medie ptis medii digiti quo ad lōgitudinē: q co medit᷑ cũ capite & spinis:& dr̄ teutonice eyn gaernaert. Septimus est plagicia & est piscis marinus notus, latus hñs in una pte sue pel lis maculas rubeas. & pellis est tota alba curuũ os habens teutonice eyn blatys scol. Octauus est carpa q̄ ē piscis dulcis aq̄ notus. multũ tñ de se est uiscosus:sed a magnatibus decoquit᷑ in uino:& sic ab eo tollit᷑ eius uiscositas. Nonus galbio:& est piscis marinus notus a q/busdā dictus rogetus:teutonice eyn rotbarth:& est piscis dure car/nis & sanus. Alii textus hñt gouio:& est piscis paruus dulcis aq̄ ad longitudinē unius digiti lōgi: & est rotũdus & suauissimus:gallice gouion. Vltimus est truta q̄ est in carne silis salmoni: nec tñ est sal/mo & est longus & nō grossus. Et capit᷑ ī magnis fluuiis & pmittit se fricare in aqua:& sic capit᷑:& ex eo fiũt pastilla cũ spēbus: & est piscis ualde p̄ciosus:gallice trutes. Circa electionē uero pisciũ sciē/dũ est primo ꝙ pisces respectu carniũ:ceteris parib⁹:minoris sunt nutrimēti:& facilis digestiōis & nutrimētũ eoꝶ est pluriũ supflui/tatũ:& fleumaticũ & frigidũ & humidũ:& minus māsiuũ:& sunt ad digerēdũ duri & lōgā faciũt morā in stomacho. Et qa ī eoꝶ di/gestione laborat stomachus:& iterdũ corrũpunt᷑ ī stomacho & q̄li tatē quādā suscipiũt putredinalē:sitim generāt:Et ut sit ad unũ di/

cere:carniũ laudabiliũ nutrimẽtũ melius est nutrimẽto pisciũ. Secũdo sciẽdũ est ꝙ pisces marini sunt meliores in regimine sanitatis ceteris paribus:piscibus aq̃ dulcis:coꝝ.n.nutrimẽtũ est minus supfluũ & nature carniũ magis ꝓpinquũ. Sed qa ceteris paribꝰ:pisces marini sunt duri oris carnis piscibus aq̃ dulcis:iõ sunt difficilioris digestionis & resolutiõis & pluris nutrimẽti & purioris. Veꝝ est tñ ꝙ in egris magis cõferũt pisces aque dulcis:pp debilitatẽ digestiue coꝝ. Tertio sciẽdũ ꝙ ĩ piscibus tã marinis quã aque dulcis eligẽdi sunt.quoꝝ caro est alba nõ uiscosa:sed frãgilis nõ multũ grossa:sed subtilis:nõ grauis odoris:sed suauis:nec cito putrefactiõis:sed sufficiẽtis durationis.nõ mali coloris sed boni:& quoꝝ habitatio nõ est in lacubus stagnis nec ĩ locis sordidis:nec ĩ aqs hñtibus malas herbas. Et eligẽdi sunt nõ ualde iuuenes nec ualde magni: & q̲ sunt ue locis motus & pauce uiscositatis. Et si sint pisces marini eligẽdi sũt q̲ capti fuerũt in fluminibꝰ multũ distãtibus a mari: & hoc ceteris cõditionibꝰ bonis suppositis. Itẽ suppositis p̃dictis cõditionibꝰ quãto pisces sunt squamosiores:tãto sunt meliores. Et silr̃ intelligit̃ de spinis:qa spine multe & squame sercãt puritatẽ substãtie piscis. Itẽ ĩter pisces marinos meliores & puriores sunt: q̲ capti & nutriti sũt in mari ꝓfundiori & magis agitato:ad qđ est cursus pluriũ fluuiorũ. Et ergo capti ĩ mari septẽtrionali qđ magis est agitatũ & magis tẽpestuosũ & uelocioris fluxus & influxus meliores sunt captis in mari mortuo uel meridionali. Et silr̃ ĩtelligẽdũ est de piscibus dulcis aque.nã ceteris paribue quãto aq̃ est ꝓfundior & mobilior tãto piscis in ea nutritꝰ est melior. Et de his sufficiẽter eligi põt q̲ pisces suut uitupabiles et q̲ laudabiles:sunt:pisces.n.bestiales sicut porcus caꝛnis marinus:delphin:morua:nõ multũ cõpetũt in sanitatis regimine. Sunt.n.difficilis digestionis et gossi humoris et multe superfluitatis:nec in carnibꝰ p̃dictoꝝ pisciũ apparent cõditiões superius

numerate:puta:albedo ſubtilitas &c.Et ſi hos piſces & conſiſes co/ medi cõtingat nõ ſtatim ſunt coquẽdi & comedẽdi poſtꝗ̄ capti ſũt: ſed obſeruãdi ſunt ꝑ aliquos dies quouſqꝫ eoꝝ carnes molleſcant & tremiſcãt ſine ſubſtãtie corruptione.Et ẽt p̄dicti piſces meliores ſũt ſemi ſalſi quã recẽtes aut pfecte ſalſi.Inter alios aũt piſces marinos conſideratis cõditionibus ſupradictis laudabiliores uident̃ rogetus & gornatus ſiue gornus.Nã eoꝝ caro & ſubſtãtia eſt puriſſima. Et poſt hoc plagicia & ſola.ſed horum caro eſt magis uiſcoſa & nimis frãgibilis & minus alba & magis groſſa & minus ſubtilis:nec hoꝝ ſapor aut odor eſt ita delectabilis:& forte piſcis merlẽgẽdus eſt lau dabilior poſt rogetũ.Nõ eſt.n.tãte groſſiciei & uiſcoſitatis ſicut pla gicia & ſola:& eius ſubſtãtia eſt ſatis frãgibilis ſed cõſideratis ſapo re & odore cũ colore & ſubſtãtie puritate & mollitate deficit ĩ boni tate a rogeto & gornato:& ſilr ĩtelligat̃ de allece.Et morua iuuenis ſatis appropinquat p̄dictis ĩ bonitate cõſideratis p̄dictis cõditioni/ bus:eſt tñ groſſior & uiſcoſior p̄dictis piſcibus.ſalmones aũt & tur boti & maquerelli multũ deficiũt ĩ bonitate.ſunt.n.multũ groſſio/ res & uiſcoſiores & ad digerendũ difficiliores & magis ſupfluitate pleni.uñ cõpetũt niſi exercitãtibus fortibꝰ iuuenibꝰ cũ qbuſdã ſal/ ſis eoꝝ uiſcoſitati groſſiciei & frigiditati repugnãtibus:Inter piſces aũt dulcis aq̄ cõſideratis p̄dictis cõditionibꝰ:parca & lucius medio cris:primũ gradũ bonitatis obtinẽt ſuppoſito ꝙ ſint pingues:deĩde uẽdoſia:& deinde lopia:& q̄uis carpa ſit ſquamoſior: p̄dictis tñ nõ hẽt carnẽ adeo albã & frãgibilem & ſubtilẽ ſicut lucius & parca:& ſepius reperit̃ ĩ ſtagnis:& uniuerſaliter ceteris paribꝰ meliores ſũt piſces dulcis aque q capiũt̃ in aq̄ petroſa currẽte uerſus ſeptẽtrionẽ ꝓfunda:multe agitatiõis:ad quã nõ cõfluũt ſordicies ciuitatũ:in q̄ ẽt nõ ſunt herbe male.Cancri aũt fluuiales & marini multi ſunt nu trimẽti:& nõ facile ĩ ſtomacho corrũpunt̃:ueꝝ ſunt difficilis dige/

ſtionis:ſciendũ eſt inſup ꝙ piſces recẽtes corpus humectãt & lac & ſperma multiplicãt & multũ cõpetũt colericis:& nõ ſunt comedẽdi piſces poſt forte exercitiũ uel fortẽ laborẽ:quia tũc de facili in ſto/ macho corrũpunť:& caueant ab uſu piſciũ hñtes ſtomachũ debilẽ uel malis humoribus plenũ. Amplius ſciendũ ꝙ piſces groſſi ſemi ſalſi meliores ſunt q̃ recẽtes piſces:& ſaliti multi tpis nõ ſunt boni. Itẽ nõ ſũt comedẽdi piſces & carnes ſimul:nec piſces & lacticinia: nec ſunt comedẽdi piſces poſt alios cibos.Itẽ piſces laudabiles paꝝ ſaliti & in pauca q̃titate ſumpti reuocãt appetitũ:& ipm corrobrãt ſi quis habuerit appetitũ ad eos.

Vocibus anguille praue ſunt ſi comedãtur.
Q ui phiſicã non ignorant hec teſtificantur
Caſeus anguilla nimis obſunt ſi comedãtur
Ni tu ſepe bibas & rebibendo bibas

Hic autor ſub/ dit qď anguilla eſt piſcis inſanus maxi me nocẽs uocibus: & hoc ꝓbat ſermo/ ne medicoꝝ & natu ralẽ philoſophiã ſtu dẽtiũ:& rõ eſt:quia anguilla eſt piſcis limoſus uiſcoſus & maxime opilatiuus:& multũ deficit a cõditionibus boni piſcis prius narra/ tis in parte ꝑcedẽti:& qď dictũ eſt de anguilla ẽt intelligẽdũ eſt de lampreda:licet lãprede parue laudabiliores ſunt anguillis & minus ꝑiculoſe cũ nõ ſint tãte uiſcoſitatis & groſſiciei ſicut anguille:ut pa tet ad ſenſum.Vñ ſalua reuerẽtia utentiũ iſti piſces ſunt ualde ꝑicu loſi q̃uis ori ſunt ſaporoſi.Hoꝝ.n.piſciũ in aq̃ ſimilis eſt generatio generationi ſerpẽtũ ĩ terra:uñ multũ dubitãdũ eſt:qď nõ ſint uene noſi:uñ eoꝝ capita & cauda ĩ qbus uenenũ cõſueuit eẽ:& ſimiliter interior ſpina:nullo mõ ſunt edenda.bonũ eſt ẽt ꝑp eaꝝ uiſcoſitatẽ qď ſubmergant in uino optimo uiue & dimittanť ibi quouſq; mor tue ſint:& deide ꝑparenť cũ galẽtina optimaꝝ ſpẽꝝ ſcďm qď coci magnoꝝ dñoꝝ facere cõſueuerũt. bonũ eſt tñ qď ebulianť primo

duabus ebulitionibus in uino & aq̄:& illa abiecta decoquant̃ ad p/
fectionē:& fiat gallētina uel pastillatura uel assatura cū salsamento
appropriato:uidelicet cū salsa uiridi cū fortibus spēbus & uino in
hyeme:& cū debilib⁹ spēb⁹ & agresta & aceto i estate.Cómodosius
tñ est manerię hmói pisciū dimittere.Deinde subdit textus:q̄d ca/
seus & anguilla multū nocēt si comedant̃:& istud intelligēdū est:si
in magna quātitate sumant̃:quoꝝ cause dicte sunt de caseo ibi.Per
sica poma:& de anguilla nūc dicta est cā.postea dicit tex.q̄d si ista
sumant̃ cū frequēti potatiōe uini malicia eoꝝ corrigit̃.& istud nō
debet ītelligi de uino subtili & penetratiuo nec de uino q̄d dat̃ uia
potus cóductiui qa tale nō debet dari sup cibū generatiuū mali hu
moris qñ comedit̃:nec ante ipsum nec postq̄ fuerit digestus ut uult
Aui.in.i.c.de regimine aq̄ & uini:qa tale uinū magnū nocumentū
īduceret:penetrare.n.faceret humorē malū ex hoc cibo genitū usq̧
ad extrema corpis q forte non sufficeret penetrare sine uini auxilio
& cóductu:sed ītelligēdū est istud de uino forti nō multū penetrati
uo:sepe & i parua quātitate dato gr̄a pmixtionis ciboꝝ.Tale.n.cor
rigit maliciā ciboꝝ confortat digestionē & digerit fleumaticos hu/
mores & frigidos:q̄re iuuat ad digestionē casei & anguille:q̄ male
digestionis sunt.

Inter prandendum sit sepe parūq̧ bibendū
Si sumas ouum:molle sit atq̧ nouum.

Hic autor tāgit duo documēta:quorū primū est.q̄d comedēs in prādio uel cena debet uicissim comedere & bibere multi/
plicādo uices bibitionis:sed pro q̄libet uice paꝝ potus sumere:& fa
cere nō debet quēadmodū bruta:q̄ totū cibū capiunt:& postea bi/
būt:qa si potus melius cibo pmiscet̃:& cibus exinde reddit̃ remolli
tus & digestionis capacior.& circa istud est sciendū q̄d triplex est
potus.s.pmixtiuus delatiuus:& sitis sedatiuus.Istud āt q̄d dictū ē:

intelligẽdũ est de potu pmixtiõe cibo℞:iste.n.potus debet uicissim recipi cũ cibo.& saluo meliori iudicio non debet iste potus differri usq; ad finẽ comestionis nec debet expectari sitis.Et iste potus maxime cõpetit qñ sumunt cibaria actualiter sicca uel uirtualiter : sicut patet in laborãtib⁹ comedẽtib⁹ panẽ siccũ.Sed potus sitis sedatiuus regulariter & in hoibus bñ dispositis debet differri usq; ad finẽ comestiõis:tũc.n.est uera sitis pp estuationẽ cibi calidi & sicci. Nõ.n; multũ rõnabile ẽ q, simul urgeat sitis & fames: qa sũt appetitus cõtrario℞.Et debet iste pot⁹ dari secũdũ plus & minus secũdũ q, maior uel minor est sitis.Potus uero delatiuus maxime cõpetit cõpleta prima digestiõe regulariter:& pa℞ añ horã suscipiẽdi aliũ cibũ sequẽtẽ.Et talis potus spãliter cõpetit qñ cibaria primitus sũpta fuerint grossa ĩ substãtia.nec debet expectari sitis ad talẽ potũ suscipiẽdũ.nã talis potus p̄parat stomachũ ad suscipiẽdũ cibũ sequentẽ & iuuat trãsitũ cibi ad epar a stomacho:nec debet talis pot⁹ eẽ magne q̄titatis ut cito possit digeri.Añ.n. eius digestionẽ nõ trãsit ad epar: Et istud uerũ ẽ nisi talis potus delatiuus fuerit aq̄. ĩ q̄ nõ oportet expectare digestionẽ añ penetrationẽ ei⁹ ad epar. Regularitar aũt potus cõueniẽs delatiuus aut ẽt pmixtiuus nõ debet eẽ aq̄:sed uinũ uł aliqd pportionabile uino.puta ceruisia uel cerasia℞ uel pomeriũ uel mellicratũ uel aliq̄d sĩłe qb⁹ oib⁹ uinũ ẽ melius. Sciẽdũ scđo q, q̄to cib⁹ ẽ grossior & siccior & frigidior:tãto pot⁹ pmixtus & delatiuus debet eẽ maior:& ecõuerso quãto cibus est calidior subtilior & humidior:tãto potus delatiuus & pmixtiuus debet eẽ minor.Et quanto cibus est grossior & frigidior & digestioni inobediẽtior: tãto uinũ pmixtiuũ uel delatiuũ debet eẽ subtilius & fortius.Et quãto cibus est subtilior calidior & digestibilior:potus debet eẽ debilior:uel uinũ debilius . Vñ fortius uinũ bibẽdũ ẽ tã cũ carnibus bouinis q̄ pullinis:& fortius bibendum ẽ cũ piscibus q̄ carnibus regulariter.

Secundum documentum est ꝙ sumens ouum debet ipsuw sumere quando est molle & nouum: cuius causa dicta est supra.

Hic ponitur unũ notabile documentũ de piscis: & ẽ ꝙ pisa aliquo mõ laudãtur: & aliquo mõ uitupe rantur.

Pisam laudare decreuimus ac reprobare
Pellibus ablatis est bona pisa satis
Est inflatiua cũ pellibus atq; nociua.

Laudant̄.n.qñ comedunt̄ ablatis corticib⁹. Vitupant̄ uero qñ comedunt̄ cũ corticibus & pellibus: qa tũc sunt inflatiua. Et er go nõ ẽ artificiale ea comedere simul cũ cortice qa medullaꝝ & cor ticũ nature discordant. Alteꝝ.n.laborat ut soluat & exat: alteꝝ ob/ uiat ut cõstringat: ut dicit Isaac ĩ dietis uniuersalibus: q̃re ĩ corpe fit motus agitatiuus inducẽs torturã & ĩflationẽ. Et istud nedũ uerita tẽ hẽt de piscis: ueꝝ ẽt de oĩb⁹ leguminibus: sicut fabis faceolis: len/ tulis & similibus. Et spãliter de hñtibus multũ corticẽ sicut fabe & cicera nigra: cortex ẽt in oĩbus ẽ peioris nutrimẽti quã medulla. Et circa istud est sciendum ꝙ est una maneries pisoꝝ alboꝝ rotundoꝝ hñtiũ corticẽ exteriorẽ ualde paucũ & subtilẽ: & ista pisa securius pñt comedi cũ cortice q̃ alia: q̃uis melius sit ꝙ depurent̄ a cortice. Et qa dictũ p̄cedẽs ueritatẽ hẽt de oĩbus leguminibus: Sciẽdũ ẽ ꝙ legumina recẽtia minus habẽt de cortice: & in eis minor diuersitas est inter corticẽ & medullã & facilius digerunt̄. Et iõ dicunt aliq ꝙ magis cõpetũt corpib⁹ sanis: sed nõ est ita qa legumina recẽtia sũt plurimaꝝ supfluitatũ & corruptibilioris substãtie: q̃re minus cõue niũt corpibus sanis. Et iõ pro ueritate tenẽdũ est ꝙ legumina sicca depilata a cortice exteriori sunt saniora quã recẽtia nõ depilata: sed uiridia sunt saniora siccis nõ depilatis. Sciẽdũ ulterius ꝙ qa oĩum leguminũ substãtia est inflatiua & difficilis digestionis & coꝝ nu/ trimẽtũ malũ nõ cõpetit ĩ regimine sanitatis: sed brodiũ siue deco/

ctio ipsoꝝ cōueniēs est:qa eoꝝ decoctio uētris est subductiua.i.la/
xatiua.urine ꝓuocatiua:& uenaꝝ deopilatiua:uñ satis cōuenit tpi/
bus in qb⁹ hoīes utunť cibis grossis & opilatiuis:puta tpe ieiunioꝝ
In isto.n.brodio siue ī ista decoctione cōueniēter facta nō sunt no/
cumēta q̃ sunt ī substātia:uñ in ea nō ē īflatio:nec difficultas nutri
tionis & digestionis:nec malicia nutrimenti.Fit aūt ista decoctio p
istū modū.In sero.n.ponunť cicera uel pisa in aq̄ feruēti & in eadē
longo tpe manib⁹ cōfricanť.deinde ꝑdicta aqua tota nocte tēpeť:
& in eadē sequēti nocte buliant duabus uel tribus bulitionibus: &
postea coleť & colať a reserueť:& appropinquāte hora refectionis
ꝑpareť cū cynnamomo & croco & aliquātulū uinū addať:& deīde
unico feruore buliat & spumeť ī prīcipio refectionis.Et brodiū seu
purenta ciceꝝ & pisoꝝ rotundoꝝ alboꝝ est melius & cōuenientius
& nature amicabilius:& similiter eoꝝ substantia.

Lac ethicis sanū caprinū post camelinū.
Ac nutritiuum plus omnibus est asininū.
Plus nutritiuū uaccinū sic & ouinum
Si febriat caput & doleat nō est bene sanū

Hic ponunť q̃dā documenta circa electionē lactis.Primū est ꝙ lac caprinū est sanū ethicis.i.cōsū/ptis & maceratis uł habētibus febrē ethicā.Et istđ uult Aui.ii.can.c.de lacte dicēs.Lac
caprinū & lac asininū sunt bona ethice.Et idē uult.iiii.trac.in.c.de
rememoratōe medicinaꝝ humectātiū ethicos.Et rō ēt est: qa lac ca
primū est tempatum scđm Aui.ii.cano.c.de lacte:& etiā multi nu/
trimēti:ut uult hic tex.Et post istud lac ualet camelinū.Istud.n.sub
tilē est multe aquositatis & humiditatis:q̃re pōt humectare eos:ueꝝ
est tñ ꝙ istud lac pp suā nimiā humiditatē paꝝ nutrit:q̃re min⁹ eis
cōuenit quā caprinū:istud tñ lac camelaꝝ:& maxime nouiter fetaꝝ
cōfert ydropisi ualde & patiētibus dolorē in epate: & renouat epar

secūdū Aui.ii.can.c.de lacte.Secūdū documentū est q lac asininū plus ceteris lactibus ethicis cōuenit.Et istud uerū ē cōpando lac asininū ad lac alioꝝ brutoꝝ:qa lac asine declinat ad frigiditatē & humiditatē:& est subtilius & citius penetrās & tardius coagulabile q̄ lac alioꝝ brutoꝝ secūdū Gal.vii.de ingenio.c.vii. Et istud idē uult Aui.in.iiii.loco p̄alle.dicēs.Et nō ē lac post lac mulieris sicut lac asine.Et prius dicit.Et ꝓprie lac asine eradicat ethicā si fuerit ei eradicatio.Cōparādo tn̄ lac asine ad lac mulieris minus conuenit.Lac.n. mulieris sugēdo sumptū cōueniētius est oībus:ut uult Auic.in.iiii. loco p̄alle.Et rō est:qa lac humanū siue muliebre subtilius est frigidius & humidius:& nature humane magis sil̄e:uelocius penetrans: citius digestū & magis nutriēs.Et debet istud lac dari ethicis q̄tum possibile ē mulieri magis ꝓpe lectū īfirmi & ei ꝓtinus sine mora administrari ne ab aere corrumpat᷑.Et circa istud sciēdū est q non sp cōuenit ethicis lac mulieris aut asine:īmo ī aliqbus casibꝰ lac acetosum siue ebutiratum est utilius ethicis quam lac mulieris aut asine. Quoꝝ primus est qn̄ cū ethica est solutio uētris.Secūdus est qn̄ est suspitio de coagulatione lactis ī stomacho uel de ardore uehemētis febris.uel qa stomachus de se est colericus ut lac in colerā cōuertat. Tertius est qn̄ cū ethica cōpilat᷑ putrida p̄cipue qn̄ in īterioribꝰ nō fuerint multe opilationes.Nā lac acetosū restringit uētrē:& nō faciliter colerizat᷑:qa priuatū ē butirositate:p quā faciliter lac īflāmat᷑: nec ī putrida febre:qa cito putrescit pp eādē cām. Quartus ē si stomachus fuerit sordidus:tūc.n.lac ī eo facile corrumpit᷑.Quintus si ethicus abominet᷑ lac dulce & ītegrū : & nō acetosū siue ebutiratū. Tertiū documētū est q lac uaccinū & ouinū sunt magis nutritiua: q̄a pinguiora & grossiora sunt aliis:ut dicit Aui.ii.can.c.de lacte.Et ibidē de lacte uaccino dicit lac oīs aīalis cuius p̄gnatio ꝓlixior est p̄gnatione mulieris est malū:q̄ pp ꝓportiōabile est illud qđ ꝓximū

est sicut uaccinũ. Ra. uero i almã. c. de lacte dicit. Vaccinũ. n. lac oī lacte cuiusq; aīalis alteri⁹ grossius iudicat᷑: q̄d ēt oībus sui corpib⁹ pinguedinē adipisci uolētib⁹ cōueniētius existit. Quartũ documētũ est ꝙ lac nocet hñti febrē & dolorē capitis. Cui⁹ cā dicta ē supra ibi. ꝑsica poma pira.

Lenit & humectat soluit sine febre butirum

Hic autor ponit ꝓprietates butiri q̄s ipm īducit ī corpore humano. Prima ē ꝙ butiꝝ lenit uētrē siue mollificat atq; lubrificat: hanc ꝓprietatē facit sua unctuositate. Secũda ꝓprietas ē ꝙ butiꝝ est humectatiuũ: qa ex melioribus ꝑtibus lactis cōpositũ est & ita sibi cōuenit humectare sicut & ipsi lacti a quo extrahit᷑. Tertia est ꝙ soluit uētrē. i. est ꝓuocatiuũ secessus: & hoc lac facit: qa lubricitatē īducit ī testinis. Et istas ꝓprietates eius ēt ponit Aui. ii. can. c. de butiro. Et īducit butiꝝ istas tres ꝓprietates ī corpe nō febricitāte. Nociuũ tñ est corpi febricitāti: qa butiꝝ sola unctuositate de facili īflāmat᷑: & ī febricitāte calorē augmētat. Circa istud sciendũ ꝙ licet butiꝝ inducat ꝑdictas ꝓprietates rōne tñ sue nimie humiditatis & unctuositatis nō cōpetit uia cibi spāl̄r ī q̄titate notabili. Primo. n. si qs eo utat᷑ ī q̄titate notabili abominationē īducit & facit cibũ supnatare ī orificio stomachi: & uentrē plus debito laxat & uomitũ īducit. Nullo ergo mō butiꝝ est comedēdũ uia cibi ī q̄titate notabili: & spāl̄r nō comedat᷑ post alios cibos: sed ad cōdimētũ cibarioꝝ satis cōuenit.

Incidit atq; lauat penetrat mũdat quoq; seꝝ

Hic ponunt᷑. iiii. ꝓprietates seri. i. aq̄ lactis: quaꝝ prima ē ꝙ seꝝ est īcisiuũ siue subtiliatiuũ. Secũda ē ꝙ est lauatiuũ. i. abstersiuũ. Tertia est ꝙ est penetratiuũ: & ista seqtur ex prima. Quarta ē ꝙ seꝝ est mũdificatiuũ. i. solutiuũ siue purgatiuũ. Et tres istaꝝ ꝓprietatũ narrat Aui. ii. can. c. de lacte: dicēs ꝙ aq̄

eius.s.lactis est subtiliatiua lauatiua & solutiua & i ipsa nō est mor dicatio. Ra.uero in almā.dicit ꝙ serū colerā rubeā expellit:scabiei quoqꝫ atqꝫ pustulis:nec nō eis pustulis q̄ in facie nascunt̃.hyctericie etiam:atqꝫ ei cui fortis uini potus nocuit.auxilium prebet.

In hoc tex.autor duo facit. Primo ponit.iiii.ꝓprietates casei:Quaꝝ prima est ꝙ caseus ē frigid⁹.i.

Caseus ē frigidus stipās grossus quoqꝫ dur⁹
Caseus & panis bonus est cibus hic bn̄ sanis
Si nō sunt sani tunc hunc nō iungito pani.

frigide nature & istud ītelligēdū est de caseo recēti:q est frigidus & humidus:& nō de ueteri q est calidus & siccus.ut uult Aui.ii. ca.c. de caseo.uel pōt ītelligi de caseo q fit ex sola coagulatōe lactis absqꝫ alicuius alterius rei cōmixtione. Repit̃.n.caseus calide nature cale faciēs stomachū ac linguā mordicās ex cōmixtione reꝝ sibi admixtaꝝ:sicut est aliqs caseus uiridis q̄ si ī magna quātitate sumat̃ multū calefacit corpus. Secūda ꝓprietas est ꝙ caseus est stipās.i.cōstipatiuus siue duꝝ uētrē efficiēs. Et istud maxime hēt ueritatē de ueteri & multū coagulū hn̄te. Tertia est ꝙ caseus est gtossus.i.grossi humoris gn̄atiuus:q̄d ueritatē hēt de oī caseo:qa oīs caseus ex grossiori & terrestriori pte lactis sit. Quarta est ꝙ caseus est durus.i.duriciem uētris efficiēs. Et ista pōt eē eadē cū secūda. Deinde dicit tex. ꝙ caseus q̄uis solus sūptus sit īsanus:ex quo male digestionis est.ut p̄dictū est:tn̄ si in modica q̄titate misceat̃ pani:cū ipso pane digestibilis fit.alias nō:& istud ueritatē hēt in corpore sano.in egro āt nō. Et de caseo prius dictū est ibi. Nutrit & impinguat.

In hoc passu autor fingit p̄sonā loquētē ī spē casei cōtradicētes usū casei

Ignari medici me dicunt esse nociuum
Sed tamen ignorant cur nocumenta feram
Languenti stomacho caseus addit opem.

Si post sumat' terminat ille dapes
Qui phisicã non ignorant hec testificantur

esse insanũ. Et dicit loq̃ns ĩ p̄sona casei. Ignari medici.i.medicinã ignorãtes dicũt me caseũ esse nociuum supple uniuersaliter ignorãt cãm cur nature humane nocere dicor. Et post hoc tãgit autor duas utilitates sumptionis casei. Prima utilitas est q̃ caseus confert egrotãti stomacho. Et circa istud est notãdũ q̃ si oĩs caseus confert opẽ oĩ stomacho lãguẽtiũ: sed in certis casib⁹ oĩs caseus nocet. s. stomacho rare texture: & oĩ stomacho debilitato ex longa egritudine: sed caseus recẽs & nocuus nõ multe uiscositatis opem cõfert stomacho calido: q̃a teste Ra. in almã. adustionẽ & caliditatẽ eius reprimit & stomacho ẽt sicco cõfert pp̄ eius humiditatẽ. Et talibus stomachis multũ nocet caseus antiquus siue multũ acutus uel multũ coagulũ hñs. Sed stomacho hñti multa fleumata eius pelliculis adherẽtiã multũ cõfert caseus antiquus uel multũ coaguli hñs: q̃a talis sui acuitate fleuma incidit & abstergit. Sed tali stomacho maxime nocet caseus recẽs & mollis. Et sic patet q̃ in aliquo casu caseus sp̄ nocet & in aliquo non: & q̃ aliq̃ñ caseus recẽs p̄dest & aliq̃ñ uetus s. Secũda utilitas est q̃d' caseus sumptus post cibũ terminat ipsum: quia facit cibum descendere ad illũ locũ in q̃uo uiget digestio. s. ad fundũ stomachi. Et istud totũ sciũt q̃ uerã sñiam medicine hñt. Et de caseo acuto dicit Ra. ĩ almã. Verũtñ cũ post comestionẽ p̄ua ex eo gustat' quãtitas os stomachi corroborat: sacietatẽ quoq; nimiam atq; fastidiũ q̃ ex dulcibus & unctuosis nutriẽtibus in ore stomachi proueniunt aufert.

Inter prandendũ sit sepe parũq; bibendũ
Vt minus egrotes nõ inter fercula potes

Hic ponit. ii. documenta. Quoꝝ primũ est q̃ prãdẽdo. i. comedẽdo aliq̃s debet uicissim post sumptũ paꝝ & sepe bibere: ita

ꝙ nõ debet primo totũ cibũ ſumere:& poſtea potũ.Et iſtũ uerſum primũ aliq nõ hñt:qa reuera idẽ uerſus i forma prius expoſitis eſt: Secũdũ documẽtũ eſt qđ inter duas comeſtionis ſicut inter prãdiũ & cenã debemus ꝓ poſſe potũ euitare:& hoc ſi cibus ſumptus i ſtomacho nondũ fuerit digeſtus:niſi magna neceſſitas aſſit: qa talis potus ſumptus ĩpedit & ĩterrumpit digeſtionẽ cibi prĩo ſumpti: cibũ facit indigeſtũ de ſtomacho deſcẽdere:atq appetitũ deiicit circa cibũ in cena ſumẽdũ & corpus grauat:& ad diſpoſitionẽ i q̃ hõ neq ſanus neq eger eſt inclinat ſiue ad diſpoſitionẽ ꝑuenientẽ febrem.

Hic autor innuit qđ cena debet incipi a potu.Et aliq expo/

Vt uites penam de potibus incipe cenam

nunt metrũ iſtud.Si tu uis uitare penã.i.infirmitatẽ: prius potes in principio cene anteq̃ comedas:ſed iſta expoſitio nõ ualet qa ſecũdũ medicos regularius eſt a cibo cenã incipe quã a potu.Et quãuis iſte liber directus ſit anglicis:ipſi tñ hãc ſnĩam nõ obſeruãt: qa regulariter q̃cũq hora diei potũ ſumũt ꝑponũt morſum panis:iõ aliter põt exponi uerſus iſte accipiẽdo potũ ꝓ cibo liqdo & facile digeſtibili: ſicut accepit Ipo.potũ.ii.pti.ampho.ibi:facile ẽ repleri potu quã cibo:ita qđ ſenſus iſtius uerſus ſit ꝙ melius ẽ cenã incipe a potu.i. cibo liqdo & facile digeſtibili:Cuius rõ eſt qa ſi cibus liqdus & facile digeſtibilis poſt ſumat̃ cũ i nocte ſupueniẽte fortificet̃ calor digeſtiu⁹ cib⁹ liqdus & facile digeſtibilis lõgo tpe erit digeſtus añ groſſum & difficulter digeſtibilẽ:& cũ nõ poterit hr̃e exitum ꝑp cibum groſſum nõdũ digeſtũ nimis aduret̃:uel ſi exeat groſſum ſecum rapiet cibũ nõdũ digeſtũ plene.Melius eſt ergo ut iſte cibus liqdus & facile digeſtibilis prius ſumat̃ ut tpe quo digeſtus ſit exitũ hẽat nullo repugnante:

Hic autor ponit

Singula poſt oua:pocula ſume noua

Post pisces nux sit:post carnes caseus assit
Unica nux ꝓdest:nocet altera:tertia mors est

aliqua documenta. Primũ est post sumptionem cuiuslibet oui recẽtis suppe & mollis debemus sumere potũ:maxime haustũ uini:cuius cã põt eẽ:qa ouũ recẽs & molle est optimi nutrimenti & facilis digestionis:& est de his q̃ ĩ modica q̃titate multũ nutriunt:& ꝑcipue eius uitellus:ut dictũ prius ibi.oua recẽtia:sic ergo uinũ qđ est amicũ nature facit ꝙ ouũ auidius ad mẽbra trahit͛ & ad eius penetrationẽ iuuat:& cã alia ẽt põt eẽ:qa ouũ tarde ꝑ mery descẽdit: potus ergo uel uinũ iuuat eius descẽsũ.Secũdũ documẽtũ est post comestionẽ pisciũ debem⁹ sumere nuces loco casei:qa nux sua siccitate impedit generationẽ fleumatis qđ generari solet ex piscib⁹:& hinc est ꝙ in q̃dragesima ultimo dant͛ nuces.Tertiũ documentũ est qđ post comestionẽ carniũ debemus sumere caseũ & nõ nuces:qa nuces nimiũ exsiccarẽt:& caseus nõ:sed facit cibũ descẽdere ad fundũ stomachi quo uiget digestio:& istud est uerũ de caseo mediocri inter ueterẽ & nouũ.Deinde subdit tex.ĩ ultĩo uersu qđ unica nux :s.nux muscata ꝓdest nature humane & ꝓficua est:qa bonũ odorẽ oris efficit uisum cõfortat:& siĺr epar:splenẽ & stomachũ:& maxime os eius:scđm Auic.ii.cano.c.de nuce muscata:sed altera.s.nux auellana uel cõis nocet.Auellana qdẽ qm̃ instatiua est & generatiua uentositatũ in uẽtre inferiori & facit zoda & tarde est digestionis & excitat uomitũ:ut hẽt Aui.ii.cano.c.de ea.nux uero cõis:qa ẽt facit zoda & difficilis est digestionis & mala stomacho & hoc calido ꝑꝑ eius caliditatẽ.sed tertia nux.s.nux baliste est mors.i.mortẽ ĩferẽs: qa ꝑ balistã hoĩes ĩterficiunt͛.Vel põt istud ĩtelligi de nuce mechel q̃ secũdũ Aui.ii.can.est uenenũ stupefactiuũ quare mortifera est.

Adde potum piro:nux est medicina ueneno

In hoc primo uersu autor dat unũ do

cumētū dicēs q nos debe/ mus post esū piroꝝ sumere potū.s.uinū: cuius cā suffi

Fert pira nostra pirus:sine uino sunt pira uirus
Si pira sunt uirus:sit maledicta pirus.
Si coquas antidotū pira sunt:sed cruda uenenum
Cruda grauāt stōachū releuāt pira cocta grauatū.
Post pira da potum:post pomum uade secatum.

ciēter dicta est prius:q̄a pira sunt generatiua uentositatis:& de pro prietate colicā inducētia & sanguinē aquositate replētia:& ergo cū eis debet potari uinū:& maxime forte & calidū qđ est uentositatū carminatiuū & aquositatū cōsumptiuū q̄s inducūt pira.Secūdo di cit tex.q nux ē medicina ueneno:i.remediū cōtra uenenū:ut prius dictū est ibi.Alea nux ruta.Deinde in secūdo & tertio uersibus in/ nuit q pira sumpta sine uino sunt uenena.i.nature recentia pp cām dictā i primo uersu.Veꝝ est tñ q pira nō sunt uirus.i.uenenū sim/ pliciter:q̄a si sic comestio eoꝝ mortē iduceret:& pirus ea portās eēt maledicta.Deinde i q̄rto uersu autor inuit q pira cruda sunt uene/ nū.i.nocumētū inferētia:qa faciūt ebulitionē humoꝝ:colicā fleu/ mata & scabiem:si tñ ipsa coquant̄ sunt anthidotū.i.medicina mō quo dictū est supra cū uino & maxime ēt post alios cibos sumpta: qa sic iuuant ad expulsionē fecū.Deinde in q̄nto uersu dicit q pira cruda grauāt stomachū:qa ip̄m impediunt a digestione & inflatiua sunt:sed pira cocta releuāt stomachū grauatū:& disponūt ip̄m ad suā naturalitatē.Et in ultimo uersu subdit duo.Primū est q nos de bemus post pirū sumere potū ꝓpter causam prius dictā.Secundū est q post esum pomi debemus ire secatū:idest ad secessum:& secū dū Aui.ii.can.c.de pomis:poma dulcia & acetosa quādo in stoma cho inueniunt humorē grossum quādoq; deponunt ipsum in ege/ stione.Ratio tamē textus potest esse:qa poma multū inflatiua sunt uentositatem generantia:que in secessu emittetur.

Cerasa si comedas tibi confert grãdia dona
Expurgant stomachũ:nucleus tibi tollit.
Et de carne sua sanguis eritq; bonus

Hic ponunt̃ .iii. cõmoda ex esu cerasoꝝ ꝓueniẽtia. Primũ est ꝗ cerasa expurgãt stomachũ:& istud scd̃m quosdã ueꝝ est qñ simul cũ eis nuclei terunt̃:qa simul hñt q̃ndã uim abstersiuã ac mũdificatiuã. Secũdũ est ꝗ nucleus cerasoꝝ.i.arillus hẽt uirtutẽ frãgendi lapidẽ renũ uel uesice si siccus sumat̃ uel ex eo fiat lac. Tertiũ est ꝗ caro cerasorũ est generatiua optimi sanguinis & cõfortãs ac ĩpinguãs:& istud expimentũ cõprobant̃:qa uidemus passeres q sunt aues multũ comedẽtes cerasa ꝗ tpe cerasoꝝ hñt epata multũ maiora quã alio tẽpore:signũ igit̃ est:ꝗ magnificãt epar & cõfortãt:circa illud est notãdũ qđ duplicia sunt cerasa.s.grossa & parua. Grossa ãt adhuc duplicia.s.dulcia & pontica. Oĩa dulcia & parua sunt insana de facili corruptibilia ac ĩ corpibus faciẽtia uermes:grossa põtica dicunt̃ cina:& illa sunt adhuc duplicia:q̃dã sunt rubea & mollis carnis:& talia debẽt recẽtia comedi & ĩ principio mense:& hñt uim abstersiuã stomachi atq; appetitũ incitãdi:alia sunt cina nigra & grossa satis dure carnis & ĩter cetera maxime põtica:& ista debẽt comedi in fine prãdii siue cene:cuius cã est:qa ista sua põticitate qñ ĩ fine mẽse sumunt̃ claudũt orificiũ stomachi:quo clauso digestio melior ac uelocior fit.

Infrigidãt laxant multũ prosunt tibi pruna

Hic ponunt̃ due utilitates ꝓueniẽtes ex esu prunoꝝ. Prima est qđ pruna infrigidãt corpus:& iõ portegalenses ĩ calida regiõe existẽtes ĩ decoctione suaꝝ carniũ semp cõmiscẽt pruna:& maxĩe damascena. Secũda est qđ pruna laxãt uẽtrẽ:& hoc est ꝓpter eoꝝ humiditatẽ & uiscositatẽ scd̃m Gal̃.ii.alimen. Et istud est ueꝝ de prunis maturis. In crudis.n.q̃ non sunt matura

est stipticitas & eorum nutrimētū est paucū:ut dicit Auic.ii.can.c.de eis.Et ista secūda utilitas licet etiā multū cōueniat prunis damasce nis sicut est prima:maxime tñ cōuenit prunis armenis.i.deportatis ex terra armenia:qa meliora sunt oibus & uehemētius soluētia se/cūdū Aui.loco pall'.& pro maiori declaratiōe istarum utilitatū.sciēdū est qđ pruna matura sunt usu & nō imatura:pruna aūt magis na/ture cōueniētia sunt illa q̃ sunt figure oblōge habētia carnē paucā & durā aliq̃lē siccitatē declinātia & corticē exteriorē tenuē:& debēt esse i sapore nō uere dulcedinis:sed debet eē eorum dulcedo attinēs ali cui acredini:& hmōi sūt pruna damascena:talia.n.pruna ifrigidāt ut dictū est:sunt aūt multe alie maneries prunorum quorum usus nō est approbādus:sunt ēt q̃dā prunella siluestria parua q̃ crescūt in siluis & nō sunt laxatiua:sed uētris restrictiua & ex is aq̄ q̃ uētris restri/ctionē facit:debēt aūt pruna q̃ sumunt' pp uentris laxationē primo poni in aq̄ frigida:tūc.n.pfectius ifrigidāt & humectāt:& colerā q̃ inueniūt lubricando soluūt:& sic stomachus melius disponit' ad ci/bū recipiēdū:& est diligēter notādū qđ pruna humida recētia sunt magis alteratiua q̄uis sint peioris nutrimenti & pluriū supfluitatū: sed pruna sicca magis cōfortāt:& melius nutrimentū dāt corpori: & sicut dictū est de prunis sic suo mō ītelligat' de cerasis:uerum tñ est qđ cerasorum humiditas est subtilior & minus uiscosa:uñ minus nu/triunt quā pruna.

In hoc passu tria ponunt' documēta. Primū est q̄ mustū est bibēdū cū psicis:

Persica:cū musto uobis datur ordine iusto
Sumere sic ē mos nucibus sociādo racemos
Passula nō spleni:tussi ualet:est bona reni

uel psica comedenda sunt cū musto.Cā prime ptis est:q̄a mustū est calefactiuū & ebulitionē faciēs i corpe nr̃o:hanc aūt ebulitionē & calefactionē phibēt psica sua frigiditate:cā secūde ptis est:qa psica

sunt multũ frigida & corpus multũ ĩfrigidãtia: ergo sup oia debet bibi illud uinũ qđ plus calefacit. Illud aũt ẽ mustũ qđ scit̃ expientia. & de ordine comedendi psica multis & aliis dictũ est prius ibi; Persica poma pira. Secũdũ documẽtũ est qđ racemi debẽt comedi qñ comedunt̃ nuces & maxime antiqui & sicce: recẽtes. n. nuces sane sunt p se sed antiq̃ sicce nimiũ exsiccãt: & pp eoꝝ unctuositatem de facili iflãmationẽ ĩ corpe ĩducũt: q̃re cũ eis comedi debẽt racemi q resistũt iflãmationi & exsiccatiõi cũ humectẽt: & de nucibus ample dictũ ẽ ibi: Allea nux ruta. Tertiũ documentũ qđ passula. i. uua passa nocet spleni: qa inducit opilationẽ eius sed uua passa utilis est renibus: qa exquo ipsa est urine ꝓuocatiua: ipsa est lauatiua renum ex multa. n. aquositate ad renes ducta ipsi renes mundificant̃: & de uuis passis siue passulis ẽt dictũ est supra ibi: nutrit & impinguat.

Scrofa tumor glãdẽs fic⁹ cataplasmate cedit
Iunge papauer ei cõfracta foris tenet ossa.

Hic ponunt̃ due utilitates ꝓueniẽtes ex emplastratiõe ficuũ. Prima est ꝙ ficus decocte ĩ aliquo liquore: uidelicet ĩ aq̃: & tũc supposite cũ humiditate curãt istas tres egritudines. s. scrofulas glãdes & tumores: per scrofulas intelligunt̃ iflatiões sub mẽto circa collũ & dr̃ scrofula a scroffa: qđ idẽ est qđ sus siue porca: uel qa ista egritudo multũ accidit porcis pp gulositatẽ eoꝝ: uel qa eius figura secũdũ plurimũ assimilat̃ porcis ut uult Aui. in. iiii. trac. ii. c; de scrofulis: p glãdẽs uero intelligunt̃ apostemata q̃ cõiter solẽt accidere sub ascellis & in ĩguinibus. & p tumorẽ pñt ĩtelligi inflationes in q̃libet pte corpis: Vñ p istis apostematib⁹ curãdis & maxime maturãdis debet decoq ficus in aq̃ & ipsi aq̃ debet cõmisceri modicũ aceti ut acetum iuuet penetrationẽ uirtutis ficus: & decoctiõe facta debẽt teri ĩ mortario: & deinde misceri cũ modica aqua cũ qua bulite sunt: Vñ cathaplasma

ppric ẽ medicina facta ex aliqua re & succo eius iuxta illud metrũ tũc cathaplasma facis cũ succũ pomis & herbã. Secũda utilitas est ꝙ ficus cũ papauere cataplasmate retinẽt ossa fracta:& debẽt deco qui insimul cũ aq̃ absq; appositione aceti:& debent simul teri: & ad di eis aq̃ decoctiõis caꝝ & tũc supponi:& cã istius põt eẽ qa papa/ uer est stupefactiuũ:& p illud tollit dolor q accidere solet ĩ fractiõe ossiũ:& ꝓuocat somnũ:ficus siĩr facit moueri humiditates ad exte/ riora:qbus humiditatibus ad ossa motis:ossa pñt retinere ad nascẽ/ tiã:nũq̃ tñ uere cõtinuari.Aliq tñ textus hñt loco tenet trahit:& tũc sensus est melior:Vñ papauer est triplex.s.albũ nigrũ & rubeũ: ru beũ aũt est siluestre & uenenosum & crescit in bladis & iuuenes so lent terere flores & facere in caustum ex ipsis floribus.

Hic ponunt due opationes ficuũ. Prima ẽ ꝙ ex comestio

Pediculos uenerẽq; facit sed cuilibet obstat:

ne ficuum sequit multitudo pediculoꝝ ĩ corpibus hũanis: & istud maxime ueritatẽ hẽt de ficubus siccis:ut dicit Aui.ii.can.c.de ficu/ bus.Et cã scd̃m eũ ibi:est pp maliciã & corruptionẽ hũoris genera ti ex eis:& alia cã ẽt põt eẽ:quia ficus ꝓuocãt multũ sudorẽ:ex quo sequit generatio pediculoꝝ.Secũda opatio est ꝙ ficus incitant ap/ petitum coeundi : quia generant uentositatem q̃ iuuat ad erectionẽ uirge:& siĩr sunt multaꝝ superfluitatum & sperma augmẽtantes.

Hic ponunt due utilitates esculorũ. Primũ est ꝙ multi/ plicãt mictũ siue uri

Multiplicãt mictũ uẽtrẽ dãt escula strictũ
Escula dura bona sed mollia sunt meliora

nã:cuius cã põt eẽ:quia indurãt feces:& sic aquositas fecũ ẽ cã mul titudinis urine. Vel põt sumi cã siĩis illi q̃ sumit ex illo ãphorismo. Vrina nocturna multũ facta:modicũ secessum sercat ĩ die: & ecõ/

ucrso:q̃ multas habuit cameras nocturnas de mane hēt paucam uri nā cuius cā ē:q̄a si multa fiat digestio multū de humiditate q̃ transi re deberet ad uesicā siī cū ea exit:& si urina fiat multa:multū de hu miditatibus q̃ trāsire deberēt cū egestiōe & cā magnificare cū urina euacuant᷑. Secūda utilitas est ꝙ escula cōstipant᷑ uētrē:& istud acci dit pp eoꝝ ponticitatē & stipticitatē:exquo īfert textꝰ ꝙ escula du ra sunt bona:& hoc qa cōstringūt uētrē:& ergo ꝓsunt uētri nimiū laxato:sed mollia escula sunt meliora duris:qa nutriūt & minus uē trē cōstipāt:& circa istud ē sciēdū qđ escula minus cōpetūt nutri/ mēto:quā poma pira psica ficus & siīa:quod satis oñdit austeritas saporis eorum & duricies substantie eoꝝ postq̃ in arbore maturata sunt:& ergo ex his parum debet comedi:& magis recipi debēt uia medicine quam cibi:& quia uirtus eoꝝ est stiptica ualde satis cōpe tunt in fluxu uentris:& qa escula in arbore non mollescūt mollicie sufficientem ad esum:ideo anteq̃ comedatur remolliātur:& tūc sūt magis delectabilia gustui & minus stiptica.

Prouocat urinā mustū cito soluit & inflat.

Hic ponunt᷑ tres proprietates musti:q̃ rum. Prima est quod mustū ꝓuocat urinā cuius causa est: qa in musto sunt partes terre/ stres nitrose mordicātes uesicā cū ad eā ueniūt:& pp eaꝝ mordica/ tionem uesica citius nitit᷑ eas expellere & ipsum mustum:& ista ꝓ/ prietas ītelligēda de mustis hñtibꝰ feces mordicātes sicut musta plu rima renēsia:quia musta hñtia feces grossas nō mordicātes sed ma/ gis opilātes īpediūt urinā sicut prius dictū ē ibi īpedit urinā. Secū da est quod mustū cito soluit uel laxat uētrē pp eandem cām dictā in prima ꝓprietate. Tertia est quod est inflatiuum pp ebulitionem quam facit in corpore ex qua ꝓueniunt uentositates. Et cause istaꝝ duaꝝ proprietatum dicte sunt prius ibi impedit urinam.

In hoc textu au/tor duo facit. Primo põit octo ꝓprietates ceruisie q̃ꝝ. Prima ē qđ ceruisia facit in corpore nr̄o grossos hũores: & istud ma/xime hēt ueritatē respectu uini: & diuersificat̃ ceruisia in generãdo grossos hũores ex pte suoꝝ cõponētiũ: nã ceruisia ex grossiori sub/stãtia grossiores hũores generat: & ex minus grossa minus grossos. Secũda est ꝙ ceruisia augmētat uires: & istud est intelligẽdũ de cer uisia ex optimis granis cõposita: q̃ plurime decoctiõis est: cuiusmo/di est ceruisia ostiẽsis: ista.n. multũ nutritiua ē: & ergo uires augmē tat. Tertia est ꝙ augmētat carnē: & istud ꝓuenit pp multã eius nu/tritionē. Quarta est ꝙ multiplicat sanguinē eadē de cã: & iste tres ultime ꝓprietates hñt ueritatē de ceruisia antiqua multũ decocta & de optimis granis composita. Quinta est ꝙ ꝓuocat urinã. Sexta ē ꝙ laxat uētrē & iste due ꝓprietates maxime hñt ueritatē de ceruisia clara multũ lupulẽta.i.ĩ qua plurimũ lupuli ĩponit̃: cuiusmõi ē cer uisia hãburgẽsis q̃ ꝓuocat urinã & laxat pp lupulũ: ipsa tñ nõ ualet debilia cerebra hñtibus: qa tales de facili inebriant̃ pp multitudinē lupuli. Septima ē ꝙ ĩflat uētrē: & istud hēt ueritatē de ceruisia mo/dica decoctiõe cocta: cuiusmõi est coyta holãdie q̃ maxime inflat & opilat: & ꝓpterea plurimũ ĩpinguat. Octaua est ꝙ ceruisia modicũ infrigidat: cuiusmõi est ceruisia holãdie brabãcie hannonie & flan/drie: & illa q̃ cõis hõ utit̃: & ista ꝓprietas maxĩe ueritatē hēt respe/ctu uini: & circa istud est sciẽdũ qđ ceruisia põt fieri ex auena & or deo & ex frumēto. & secũdũ qđ fit ex alio & alio grano est alterius & alterius cõplexiõis: q̃.n. fit ex ordeo plus attinet frigiditati: qa or/

Grossos humores nutrit ceruisia: uires.
Prestat: & augmētat carnē: generatq; cruorē
Prouocat urinã: uētrē quoq; mollit & inflat
Infrigidat modicũ: sed plus desicat acetũ
Infrigidat macerat. melã. dat spma minorat
Siccos infestat neruos & impinguia siccat

deũ eſt frigidũ.Q ue aũt fit ex ordeo & auena minus opilat & minus generat uẽtoſitates & minus nutrit:& q̃ fit ex frumẽto plus attinet caliditati & magis nutrit:& magis opilat:& quanto ceruiſia eſt groſſior:tãto eſt deterior:& q̃to ſubtilior tãto melior:& ulterius eſt ſciẽdũ q đ peſſima ceruiſia eſt q̃ fit ex reb9 inebriãtib9:puta ex grano q đ noiat̃ loliũ:& qa iſta maxime dolorẽ capitis generat & neruos ledit:deinde ponit textus qnq; ꝓprietates aceti:Q uaꝝ prima eſt q đ acetũ exſiccat:dicit.n.Aui.de eo.ii.cano.q đ eſt fortis exſiccationis:& ꝓpterea medici ꝑcipiunt tpe peſtis uti aceto cũ cibo & ſimiliter cũ potu:dicit.n.Auic.in.i.in.c.viii.doc.v.aceto ꝑterea in cibo & potu uti in peſtilẽtia eſt nocumẽti ipſius ſecuratio. Secũda ẽ q đ acetũ infrigidat ꝓprietate q̃ in eo eſt. Tertia ẽ q đ macerat.i.facit hoiem macrũ:& rõ eſt qa exſiccat:& iſtud maxie ueꝝ ẽ de aceto in ieiuno ſtõacho ſũpto:ut uult Aui.in.i.doc.iiii.c.v.de extenuatiõe craſſi. Veꝝ eſt tñ q đ aſſiduus uſus aceti:maxie in ieiuno:multa inducit incõmoda:uiſum debilitat:pectus offendit:tuſſim cõmouet: ſtomachũ & par ledit:neruos & iũcturas uehemẽter opprimit:has arteticis dolorib9:tremorib9:& paralixibus uexãs. Q uarta eſt q đ acetũ generat melãcoliã eo q đ humores infrigidat & exſiccat.Q uito ẽ ꝙ acetũ minorat ſperma:ꝓpterea qa exſiccat:infrigidat:& macerat:& iſtas ꝓprietates aceti ponit Raſi.in almã.dicẽs acetũ frigidũ ẽ & ſiccũ:& q đ maciẽ efficit & uires deſtruit:ſperma quoq; minuit & colerã corroborat nigrã:rubeã uero colerã & ſanguinẽ debilitat:ciboſq; qbus admiſcet̃ ſubtiliat:deinde in ultimo uerſu autor ſubdit tria.Primũ ẽ q đ acetũ nocet macris:& rõ eſt:qa acetũ exſiccat:& ſic addit in macredine:ſimile.n.additũ ſuo ſimili facit ipſum ſurere:& etiã ois cõplexio lapſa per cõtrariũ medicat̃:& per ſimile deteriorat̃.Secundũ eſt q đ acetũ nocet neruis:ut dicit Auic.ii.can. .c.de eo.Tertium eſt quod acetum macerat:ut dictum eſt.

In hoc passu po/nunt primo tres utilitates rape tpate co cte:& unū ei⁹ nocumētū.

Rapa iuuat stomachū:nouit pducere uentū
Prouocat urinā:faciet quoq dente ruinā
Si male cocta dat hinc torso tunc generat

mētū. Prima utilitas est q rapa iuuat stomachū:qa bñ digerit a stomacho:nec ipse ea grauat. Secunda est q rapa est puocatiua uēti:qd patet expimento. Tertia est q rapa est puocatiua urine:pter tñ istas pprietates uult Auer.qd magnā hēt pprietatē i cōfortādo ui/sum:uocumētū uero rapa est q assiduatio rapa nocet dētib⁹:in ultimo aūt uersu subdit qd rapa male cocta tortiones facit i corpe qa multiplicat uētositates:iuxta illud uētū sepe rapis si tu uis uiue/re rapis:& est sciēdū qd caude rapa fortiter uētrē laxāt:pro maiori noticia sciēdū est qd rape iter radices magis cōueniūt ad corpis nutritionē:qd satis oñdit ex amicabilitate sui saporis:hec.n.cōple/xio est oib⁹ edulis qd amara & pungitiua minus alimētū dāt corpi & dulcia magis:qa ergo rape radicib⁹ aliis sunt dulciores & minus pungitiue:magis cōpetunt uia cibi:sed generāt sanguinē grossum:& melācolicū si digestiua sit debilis:& bonū est qd depurent a pri/ma aq̄:& nullo mō debēt comedi crude & incitant ad coitū:& uias mundificant urinales.

In isto passu no/tant qnq.Primū est qd cor aīaliū come/stū tarde digerit & tarde ēt egerit:& rō est: qa caro cordis ē

Egeritur tarde cor:digeritur quoq dure
Similiter stōachus melior sit i extremitates
Reddit lingua bonū nutrimētum medicine
Digeritur facile pulmo cito labitur ipse
Est melius cerebrum gallina reliquo

caro melācolica q̄ difficulter digerit & tarde descēdit:& nō est caro bona scđm Aui,ii.can.c.de carne:& nō multū nutrit ut dicit Ra.in almā.Secūdū est q stomachus silr ē male digestiōis & tarde descē/

fionis:cuius rõ est:qa stomachus est mẽbrũ neruosum cartilaginosum:q̃re difficile digerit᷑:& ergo ẽt nõ generat bonũ sanguinẽ:deinde subdit tex.ꝙ stomachus ĩ eius extremitatibus.s.quo ad eius fundũ & orificiũ melius digerit᷑:cuius rõ est:qa ĩ illis ꝑtibus magis carnosus est & magis pinguis.Tertiũ est ꝙ lingua est boni nutrimẽti:& hoc quo ad eius radicẽ:ut uult Aui.ii.can.c.de carne:& rõ est:qa est facilis digestiõis & carnosa:& ĩter reliq̃s linguas porcelli:q̃ ablata eius pelle eq̃pat᷑ carni apri:ut sciũt scindẽtes añ prĩcipes.Lingua tñ bouis nõ est multũ sana ꝑꝑ eius nimiã humiditatẽ:leccatores tñ linguis uti uolẽtes añ eaꝝ assationẽ ĩponũt gariofilos:quibus humidas linguaꝝ minuit᷑:& sic aptiores sunt esui.Quartũ est ꝙ pulmo facile digerit᷑ & facile egerit᷑:& istud ẽ ꝑꝑ eius raritatẽ & molliciẽ:Veꝝ est tñ q̃d eius nutrimẽtũ nõ est cõueniẽs nature humane:quia paruũ est & fleumaticũ:ut dicit Aui.ii.can.c.de eo:& circa istud ẽ sciẽdũ q̃d pulmo arietis q̃uis nõ sit bonus cibus:est tñ bona medicina:qa sanat excoriationẽ calcanei ex calciamẽto:si ponat᷑ sup ipsam calidus:ut dicit Aui.loco p̃all.Quintũ est q̃d cerebrũ galline inter oĩa cerebra est melius:de quo dicit Aui.ii.can.q̃d ꝓhibet fluxũ sanguinis nariũ:debet tñ cũ sale aut cũ spẽbus comedi:qa de se uomitũ ꝓuocat:& circa istud sciẽdũ est ꝙ de cerebro pulloꝝ dicũt medici ꝙ augmẽtat memoriã:cerebra uero porcoꝝ nature nõ sunt cõueniẽtia:sed cerebrũ ouis leporis uel cuniculi cũ sale uel spẽbus comedi põt:& de cerebro amplius dictũ ẽ ibi. Nutrit & ĩpinguat:

Semẽ feniculi fugat & spiracula culi

Hic ponit᷑ unũ documẽtũ:& est q̃d semẽ feniculi:q̃d dr̃ maratrũ:expellit uẽtositates aut eas dissoluit.Et rõ est qa est calidũ & siccũ et carminatiuũ.Et circa istud ẽ sciendũ ꝙ a cõibus q̃ttuor tangunt᷑ utilitates ꝓuenientes ex esu maratri siue seminis feniculi:

Prima est q̧ cõfert febribus. Secũda est q̧ pellit uenenũ. Tertia est q̧ mundificat stomachũ. Quarta est qđ acuit uisum. Et de isto so/lent dari isti uersus cões: bis duo dāt maratrũ febres fugat atq̧ uenenũ. Et purgāt stomachi lumẽ quoq̧ reddit acutũ: & istas q̄ttuor utilitates tāgit ēt Auic. ii. can. loquẽs de feniculo. Et circa q̄rtā utilitatẽ nota qđ Aui. loco p̄all. de semine feniculi dicit. Democritus existi/mauit qđ uenenosi uermes pascũt feniculi recentis semẽ ut eoꝝ uisus cõfortet̄: ut uipe & serpētes fricāt oculos suos cũ egrediunt̄ de cauernis suis post hyemẽ sup ip̄m ut illuminent̄ oculi eoꝝ: sciendũ ulterius qđ feniculus tarde digerit̄ male nutrit & paꝝ: & ergo non cõpetit uia cibi: sed magis uia medicine: nõ igit̄ utēdũ est eo in regimine sanitatis: nisi ad correctionẽ malicie quorũdā alioꝝ ciboꝝ: si/cut interdũ cũ lactuca comedimus petrosilinũ ad resistēdũ frigiditati & humiditati lactuce: sic ēt cũ cucurbitis pōt decoqui fenicu/lus: & similiter cũ rapis ad corrigendũ maliciā earum.

Emendat uisum stomachũ cõfortat anisum
Copia dulcoris anisi sit melioris.

Hic ponunt̄ due utilitates anisi: quaꝝ Prima est qđ anisũ cõfortat uisum. Se/cunda est q̧ anisum cõfortat stomachũ: cuius cā est: qa anisum mũdat stomachũ a fleumatibus: & ip̄m calefacit: & ꝑpterea ēt confert uisui: qa nihil est qđ uisui magis noceat quā im̃ũdicia stomachi: qa a stomacho im̃ũdo eleuant̄ fumi im̃ũdi q oculis nocent ꝑturbādo sp̄ũs uisiuos: & ista duo iuuamenta facit anisiũ dulce. Et p̄ter istas utilitates Auic. ii. cano. c. de aniso plures alias utilitates anisi ponit. Vult. n. ibi qđ anisum est apitiuũ: doloꝝ sedatiuũ: est uētositatũ resolutiuũ: sedatiuũ sitis: cāne ex hũiditatibꝰ salis apitiuũ & opilationũ epatis & splenis generataꝝ ex hũiditatibꝰ: & silr renũ uesice & matricis: ꝓuocatiuũ urine & menstruoꝝ: & mundat matricẽ a flu/

xu humiditatũ albaꝝ & eſt motiuũ coitus. Hic ponit᷑ unum iuuamẽtũ ſpodii: & eſt qđ ſpodiũ ſũptũ ſanat fluxũ ſanguis:

Si cruor emanat ſpodiũ ſumptũ cito ſanat

cuius cã põt eẽ:qa ſpodiũ hẽt uirtutẽ ꝓpriã cõfortãdi epar:& ſic fortificato epate qđ eſt fons & origo ſanguinis ſanguis ab eo melius retinet᷑:& dicit Aui.ii.can.c.de ſpodio:qđ ſpodiũ eſt radices cãnarũ aduſte.Dr̃.n:quo ipſe adurunt᷑ pp fricationẽ ſuaꝝ extremitatũ cũ uẽtus eas pflat:Simõ tñ ianuẽſis dicit qđ ſpodiũ eſt res cuius origo nos latet:res tñ aduſta ur̃ & diuiſiões cãnaꝝ aduſtaꝝ: & nedum ſpodiũ cõfert ĩ nimio fluxu ſanguinis:ĩmo ẽt in nimio fluxu uẽtris & uomitu:ut dicit Ra.in almã.& cõfert ẽt ĩ febribus acutis:confortat cor & tremori eius:& ſincopi facte ex effuſione colere ad ſtomachũ auxiliat᷑:ut uult Aui.loco ꝑall᷑.& ẽ ſciẽdũ circa ꝑdicta qđ ſicut ſpodiũ hẽt reſpectũ ad epar & ꝓprietatẽ cõfortãdi ipm̃:ita ſunt alique medicine q̃ hñt ſimilẽ aſpectũ & ſimilẽ ꝓprietatẽ cõfortãdi aliq̃ alia mẽbra ſpãlia:ſicut macis cor:muſcus cerebrũ liqritia pulmonẽ:cappes ſplenẽ:& galãga ſtomachũ:ut patet ĩ his uerſibus.

Gaudet epar ſpodio:mace cor cerebrũ quoqꝫ muſco:
Pulmo liquiritia:ſplẽ.cap.ſtomacuſqꝫ galanga.

In hoc textu tria fiunt. Primo ponit᷑ unum documẽtum generale qđ obſeruā apud oẽs:& ẽ qđ uas cõdimẽti.ſ.ſalis qđ cõi noie ſalinum

Vas condimenti preponi debet edenti
Sal uirus refugat:& nõ ſapidumqꝫ ſaporat.
Nã ſapit eſca male que datur abſqꝫ ſale
Vrunt per ſalſa uiſum:ſpermaqꝫ minorant
Et generant ſcabiem prurituũ ſiue uigorem

dr̃ debet ꝑponi ĩ mẽſa ipſi edẽti iuxta illud cõe metrũ:ſal prio poni debet primoqꝫ reponi.Oĩs mẽſa male ponit᷑ abſqꝫ ſale. Secũdo tan

gunt̃ duo iuuamēta salis. Primũ est q̃d sal resistit ueneno: cuius du plex pōt eē cā: Vna ē: q̃a sal exsiccatiuũ ē: & sic sua siccitate exsiccat humiditates ex q̃bus pōt sequi corruptio. Alia cā est: quia sal exsic/cat & cōprimit humiditates a corpe extrahēdo. Et sic claudit poros & p cōsequēs p̃hibet penetrationē ueneni q̃ fieri deberet per poros. Secũdũ iuuamētũ salis ē q̃d sal īducit saporē in cibariis: nã cōiter uidemus ad sensum q̃d nulla cibaria sapiũt sine cōmixtōe salis: ut dicit tertius uersus. Tertio ponunt̃ .iiii. nocumēta salis siue cibario rũ ualde salsoꝝ. Primũ est q̃d cibaria ualde salsa urũt uisum. i. dep dunt uisum uel nocēt uisui: cuius cā pōt eē duplex. Prima est: quia res nimiũ salse inducũt nimiã siccitatē. q̃ est cōtraria oculis. qui sũt īstrumēta uisus: cũ oculi sint de natura aqua: ut dr̃ in desensum & sensato: Secunda cã est: quia cibaria multũ salsa sunt pruritiua & mordicatiua: mō ut supius dictũ est a cibariis mordicatiuis ī stoma cho existētibus eleuant̃ fumi mordicatiui: qui sui mordicatiōe ocu/lis nocēt ac ipsos multũ rubificãt: Et ergo uidemus q̃d buliētes sal rubeos cōiter hn̄t oculos. Secũdũ nocumētũ est ꝙ cibaria multũ salsa minorãt sperma: & rō est: quia cibaria multũ salsa multũ exsic cãt oēs humiditates corpis q̃re ēt sperma exsiccat̃ & sic minoratur. Tertiũ nocumētum ē q̃d generãt scabiē. Cuius rō ē: quia sal gene/rat humorem acutum mordicatiuum adustum qui ēt ē cã scabiei. Quartũ nocumētũ ꝙ augēt pruritum. Et rō ē q̃a generãt humorē mordicatiuum & pruritiuum/ & ista q̃ttuor nocumēta cōmemorat Rasis in almã. de sale dicēs/ eoꝝ p̃terea sanguinē q multã ex eo sum pserint q̃titatē adurit/ uisum quoq; debilitat atq; minuit sperma & generat pruritum & scabiē/ & p̃ter ista nocumēta p salsa. i. multum salsa inducunt serpigines & impetigines/ morpheã/ leprã idispositis: & uias urine excoriant cum diu continuantur. Moderate tamē sal/sa fastidium auferunt appetitum excitant atq; acuunt.

Hic feruore uigẽt tres:salsus amarus:acutus
Alget acetosus sic stipans ponticus atq;
Vnctus & insipidus dulcis dãt tẽperamẽtũ.

In hoc textu ponunt q̃litates cuiuslibet saporis. Et prio dr̃ qd̃ isti tres sapores.s.salsus.amarus.& acutus calefaciũt corpus sumẽtis ipsos. Secũdo dr̃ q̄ isti tres sapores.s.acetosus.stipticus & põticus ĩfrigidãt. Tertio dr̃ q̄ isti tres sapores.s.unctuosus insipidus & dulcis sũt tpati:nec inducũt ĩ corpe caliditatẽ aut frigiditatẽ:& pro ĩtellectu ampliori.sciẽdũ est q̄ scd̃m Aui.ii.can.trac.i.c.iii.octo sunt ueri sapores q sequunt insipidũ:& sunt dulcedo:amaritudo:acuitas:salsedo: acetositas põticas:stipticitas:& unctuositas:enumerãdo tñ insipiditatẽ pro sapore sicut textus facit hoc:tũc sunt nouẽ sapores & capitur hic sapor pro oĩ eo q̄ gustu iudicat & ĩter istos sapores tres sũt calidi ut dicit hic tex.s.salsus amarus & acut⁹:& scd̃m Aui.lo.pall. Acutũ est calidus:deinde amar:& deinde salsum:qm̃ acutũ est fortius ad resoluẽdũ ĩcidẽdũ & abstergẽdũ quã amar:& inde salsũ ẽ: sicut amar cõfractũ cũ humiditate frigida.Et tres de istis saporib⁹ sunt frigidi.s.acetosus stipãs.i.stipticus & ponticus.Ponticus tñ ceteris frigidior deinde stipticus:& postea acetosus & pp̄ istud ĩ oĩb⁹ fructib⁹ q dulcescũt pr.us est põticitas uehemẽtis infrigidatiõis:de inde postq̃ p̄ calorẽ solis digestiuũ aliquo mõ digesti sũt fructus apparet in eis stipticitas:& deinde declinãt ad acetositatẽ sicut agresta & postea dulcescunt:& licet acetosũ sit minus frigidũ q̃ stipticũ:tñ pp̄ sui subtilitatẽ & penetrationẽ ĩ plurib⁹ est maioris ĩfrigidatiõis. Et scd̃m Aui.loco pall. Ponticũ & sttipticũ sunt in sapore p̄pinq̃: sed stipticũ nõ cõtrahit linguã nisi quo ad supficiẽ apparẽtẽ:sed põticũ cõtrahit & exaspat qd̃ appet ĩ lingua.s.supficiẽ:& occultũ.s.interiora eius:& tres de istis saporib⁹ sunt tpati.i.nõ excedẽtis caliditatis uel frigiditatis:sicut dulcis:unctuosus:& ĩsipidus.Licet.n.dul

ce sit calidū:tñ in eo nō appet fortitudo caliditatis:sicut dicit Rasis in almā.Et est sciēdū ulterius qđ unicuiq; sapore pprie debent opationes:ut uolunt Aui.& Rasis locis pall. Opationes.n.dulcis scđm Aui.sunt digestio & lenificatio & multiplicatio nutrimenti & natura diligit ipm:& uirtus attractiua attrahit ipm.Et scđm Rasis dulce est generatiuū multe colere rubee & opilationū i epate & splene & flegmōis pcipue si pdicta mēbra ad hoc fuerit apparata.& uentris fluxus ex ipso sequitur & mollificat stomachū & cōfert pectori & pulmoni:corpus ipinguat & augmētū spmatis tribuit:opationes uero amari scđm Aui.sunt abstersio & exaspatio.Et scđm Ra.amarū calefacit & desiccat fortiter:cito sanguinē ad adustionē & maliciā perducit:colerā quoq; rubeā & sanguinē augmētat:opatio uero pontici scđm Aui. est cōtractio si pōticitas sit debilis:aut expressio si sit fortis & scđm Rasis ponticū corpus infrigidat & desiccat carnis & sanguinis minorationē facit:si multotiēs aliqs eo utat:stomachū quoq; cōfortat & frequēter uētrē cōstringit:& sanguinē generat melācolicū:opatōes uero stiptici scđm Aui.sūt cōtractio:ispissatio:iduratio & retētio.Et scđm Rasis opatiōes eius sūt sicut pōtici: licet debiliores:qa ipse ur cōprehēdere stipticū sub pōtico:qa de stiptico nihil dicit expsse:opatiōes uero unctuositatis scđm Aui. sunt lenificatio lubrificatio & coctio.i.digestio parua. Et scđm Ra.unctuosum stomachū mollificat & uētris facit fluxū:& sacietatē añq hō sibi q̄titatē sibi necessariā assumat adducit:& calefacit:maxie tñ febricitātes & hñtes epar & stomachū calidū. Corpus ēt humectat & lenit:fleuma uero auget:& cognitionē ebetē reddit:& auget somnū. Opationes uero acuti sunt resolutio inciso & putrefactio scđm Aui.& scđm ablutio Rasis. Acutū calorē auget & corpus cito inflāmat & sanguinē adurit:& ipm prius i colerā rubeā mutat:& postea in nigrā:opationes salsi scđm Auic.sunt absterso exsiccatio &

phibitio putrefactiõis:& scđm Ra.dicte sunt in tex.imediate pcedẽti:Opatiões uero acetose sunt scđm Aui.infrigidatio & icisio: Et scđm Ra.acetosũ colerã rubeã & sanguinẽ reprimit & uẽtrẽ strigit si stomachus & itestina mũda fuerint. Si aũt fleumatis in eis fuerit multitudo uẽtris facit fluxũ & corp9 ifrigidat:uirtutẽ quoq3 digestiuã debilitat & pprie i epate.Neruis uero & neruosis mẽbris nocumẽtũ affert & corp9 desiccat:uirtutẽ aũt appetitiuã excitat:De opationibus uero isipidi dicit Ra.ꝙ aliqđ ẽ insipidũ qđ magis nutrit.s. qđ eq̃litati magis uicinũ ẽ:aliud ẽ qđ tpate calefacit:& aliud qđ tpate ifrigidat:& si cũ ipso fuerit multa hũiditas hũectabit: si uero siccũ fuerit desiccabit.

Bis duo uipa facit:mũdat dẽtes:dat acutũ
Visum:ꝙ minus est iplet:minuit & abũdat

Hic ponunt̃ .iiii. iuuamẽta uipe. Primũ est ꝙ uipa mundat dentes.Cuius cã est:quia pp panẽ diutius inherẽtẽ dẽtibus q̃ uinum solũ sine pane:limositas illa dentibus adherẽs a qua dentes luridicunt̃:a uino melius cõsumit̃ & abstergit̃. Secũdũ ẽ qđ acuit uisum qa phibet malos fumos ad cerebrũ ascẽdere q offuscarẽt:spũs uisiuos p eoꝝ imixtionẽ:& istud facit ex eo:qa digerit materias malas i stomacho existẽtes. Tertiũ est qđ minus digestum facit digeri: qa facit clausionẽ orificii stomachi & cõfortat digestionẽ. Quartũ est ꝙ supflue digestũ ad mediũ reducit̃:& totũ istud maxie ueritatẽ hẽt de uipa panis cũ uino:dũmõ panis primo assatus sit: aut supra prunas exsiccatus.

Omnibus assuetã iubeo seruare dietam.
Approbo sic esse:nisi sit mutare necesse.
Est Ipocras testis:qm̃ sequit̃ mala pestis
Fortior est metha medicine certa dieta.
Quã si ñ curas fatue regis & male curas

Hic ponunt̃ aliq̃ documẽta:quoꝝ. Primũ ẽ qđ oibus bonũ ẽ seruar̃ dietã cõsuetã: & p dietã intelligit̃ administratio

cibi & potus:& rõ huius documẽti eſt:qa trãſgreſſio a cõſuetudine
nocet nocũmẽto magno:cõſuetudo.n.eſt altera natura/ſicut igit̃ na
turã cuſtodire oportet/ſic & cõſuetudinẽ/& ſpãl'r ſi cõſuetudo fue/
rit laudabilis.Et ſicut oportet ſeruare cõſuetã adminiſtrationẽ cibi
& potus/ita ẽt oportet ſeruare cõſuetudinẽ in aliis reb⁹ nõ naturali
bus pp eãdẽ rõnẽ. Vñ ſi aliqs fuerit cõſuetus multũ laborare/& ue
lit hãc cõſuetudinẽ omittere & in ocio uiuere uel multo minus labo
rare uel aliã ſpẽm laboris aſſumere & aliud tp̃s uel aliũ modũ ꝑcul
dubio multũ ex hoc debilitat̃.Et ſil'r itelligit̃ i cibis & potibus ſom
no & uigiliis & euacuationibus & aïe accidẽtib⁹.In oĩbus.n.multũ
obſeruãda eſt cõſuetudo ſi ſit laudabilis uel paꝝ laudabilis uel idif
ferens in bonitate & malicia reſpectu huius ad qđ debet fieri pmu/
tatio.Et circa iſtud ſciendũ eſt qđ aſſueti exercitare uel labore qui/
buſdã laboribus conſuetis/dato ꝙ tales ſint debiles uel ſenes minus
ledunt̃ & fortius laborãt quã ſi eẽnt iuuenes incõſueti/& iſtud uult
Ipo.ii.ampho.dicẽs.Aſſueti aſſuetos ferre labores & ſi fuerit imbe/
cilles aut ſenes in cõſuetis fortibus & iuuenibus facilius ferũt.Et rõ
eſt/qa iſti hñt maiorẽ inclinationẽ & cõſuetudinẽ ad iſtos labores:
nã cõſuetudo prius habita leuior eſt ut dr̃ i cõmẽto p̃dicti ampho.
Et iſta eſt cã q̃re uidemus hoĩes debiles/ut ſenes q ex conſuetudine
aliqñ exercẽt opus mechanicũ facere aliq̃ q̃ facere non poſſent eius
fortiores & iuniores/aut minus ab eis ledunt̃/ſicut uidemus molito
rem debilẽ facilius ſaccũ eleuare quã eo fortiorẽ / & fabrũ antiquũ
minus ledi malleatione quã iuuenẽ fortẽ nõ cõſuetũ. Secũdũ docu
mẽtũ eſt qđ mala peſtis.i.magnũ nocumẽtũ ſequit̃ ex pmutatione
diete cõſuete/ut uult Ipo.Niſi fuerit neceſſe eã pmutare. Eſt aũt ne
ceſſariũ eã pmutare.Primo qñ eſt illaudabilis/ſic qđ ex ea pueniret̃
ad peſſimas egritudines/ſicut cõſuetudo comedendi malos cibos in
fine ex neceſſitate pducẽtes ad malas egritudines. Talẽ.n.conſuetu

diné & sic es necesse est corrigere & pmutare uel totaliter uel saltē in fra terminos latitudinis eaꝝ: sed hoc debet fieri paulatī & scd̄m quē dā ordinē: nā oīs subita mutatio uehemēter nocet: & spālr a cōsueto ad incōsuetū. Secūdo necesse est eā pmutare: ut aliqs minus ledatur ex incōsueta si postea ad eā se trāstulerit: si.n. qs ad oēm dietā se assuescat: minus ab oī ledet̄ cū se ad eā trāstulerit. Et istud ēt ītelligēdū est in aliis rebus nō naturalibus. Et istud est qd̄ dicit Ipo.ii. am pho. Ex multo tpe cōsueta: & sic fuerint deteriora: incōsuetis minus molestare cōsueuerūt: oportet igit̄ ad nō cōsueta trāsmutare: & circa istud est sciēdū qd̄ qsqꝫ debet sibi cauere ne unius rei quātūcūqꝫ bona sit sibi cōsuetudinē faciat q̄ ipm̄ seruare sit necessariū. Verbi grā: siqs uno cibo cōsuet9 semp utat̄: uel aliquo potu: ul' totaliter ab eis abstineat: uel dormire uel moueri uel coire totaliter assuescat: ad hoc grauiter astringit̄: maximū enī incurret nocumētū si īterdū ab eisdē oportet abstinere: sic igit̄ qd̄libet corpus se disponere debet ut calorē & frigus pati possit & ad motiōes & ad q̄libet nutriētia apt9 reddat̄: & ut somni & uigiliaꝝ horas: māsiōes: & domos lectos & īdumēta sine lesiōe pmutare possit. Qd̄ qdē poterit fieri si cōsuetudo nō obseruet̄ ad unguē: sed interdum ad inconsueta transeamus: Oportet igit̄ ad incōsueta aliqñ pmutare: & istud uult Rasis. iiii. al mā. c. de cōseruatiōe cōsuetudinē. Tertiū documētū est qd̄ fortior & potior metha in medicādo egrū est administrare dietā certā: quā si medicus nō curauerit: & aliā indebitā administrauerit fatue regit egrū & male eū curat: & circa istud ē sciēdū qd̄ triplex est dieta. s. grossa: q̄ est q̄si dieta sanoꝝ: & tenuissima: q̄ est nihil dare uel q̄si: & media: q̄ absolute tenuis dr̄: & ista diuidit̄ ī dietā tenuē declinātē ad latus grosse: sicut aq̄ carnis oua sorbilia: & pulli parui: & declinātē ad tenuissimā: sicut aq̄ ordei: mellicratū: & uinū granatoꝝ: & mediā q̄ certa noīat̄: ut ptisana ñ colata: & extremitates pulloꝝ: & ista die

ta certa in pluribus cõuenit egritudinibus:nõ tñ in oibus:nõ.n.conuenit in egritudinibus lõgis:qa in talibus oportet uirtutẽ longo tpe eẽ añq̃ pueniat ad uictoriã:& uirtus cũ dieta certo tpe nõ posset pdurare sine magna debilitate : oportet ergo i tali egritudine cibũ ingrossare:silr nõ cõuenit in acutissimis egritudinibus.s.in illis q̃ terminant in q̃rto die uel añ:qa in talibus cõuenit dieta tenuissima:ut uult Ipo.i.ampho.ibi.ad ultimas egritudies ultime curatiões ad pfectionẽ sunt potẽtes.

In isto tex. ponũtur sex a medico cõsiderãda in administratione dicte.

Quale qd & qñ:q̃tũ quotiẽs ubi dando
Ista notare cibo debet medicus dietando

Primũ est q̃le.i.cuius q̃litates debet eẽ cib9: qa i egritudine calida debemus egrũ dietare frigido cibo:& ifrigida calido: in humida sicco:in sicca humido. Verũtñ qa naturalis cõplexio dieta sibi silr cõseruari debet:ut uult Gal.in tegni:ibi:calidiora calidioribus indigẽt adiutoriis:frigidiora frigidiorib9 &c. Secũdũ ẽ qd.i. cuius substãtie debet eẽ cibus:qa athlete & rusti fortibus exercitiis suppositi debẽt dietari cibo grosso:qa in eis uis digestiua est fortis: & sic nõ debẽt ut cibis subtilibus:ut pullis:caponibus:carnibus uitulinis seu edinis:quia iste carnes in eis adurerent:aut nimis cito digererent:q̃re necesse eẽt eis sepe comedere:nobiles uero & i ocio uiuẽtes debẽt uti dieta subtilis substãtie:qa in eis uirtus digestiua est debilis:nõ potẽs i grossos cibos:cuiusmodi sũt carnes porcine salse & bouine:pisces sole exsiccati:silr i egris:egrotãtes egritudinib9 acutis debẽt uti subtiliori dieta quã egrotãtes egritudinibus cronicis.i. lõgis sicut quartanis. Tertiũ est qñ.i.quo tpe dieta debet dari : quia in sanis maxie debet attẽdi cõsuetudo. Vñ i estate hoies surgẽtes & cõsueti bis solũ in die comedere:debẽt comedeř hora.x.uel modicũ añ & nõ expectare mediũ diei pp nimiũ diei calorẽ:silr debẽt cena

re hora.vi.uel modicũ poſt:ĩ hyeme uero debẽt prãdere hora.xi.uel .xii.ꝑpter lõgitudinẽ ſomni:& deinde cenare hora.vii.uel modicũ poſt:& maxĩe ſeruãda eſt cõſuetudo:in egris uero ẽt cõſiderãdũ eſt tp̃s:qa ĩ febribꝰ in paroxiſmo uel ſtatĩ añ paroxiſmũ uel ſtatĩ poſt: nõ eſt dãda dieta:qa ſi ſtatĩ añ paroxiſmũ uel in paroxiſmo deẗ:natura diuertiẗa digeſtione materie febris:p hoc qđ debet digeſtioni cibi eſſe intẽta:& nõ debet dari ſtatĩ poſt paroxiſmũ:qa uirtus adhuc multũ debilitata eſt ex paroxiſmo ĩmediate p̃cedẽti:debet igiẗ dari dieta añ paroxiſmũ tãto tp̃e qđ poſſit digeri añ aduẽtũ paroxiſmi:uel debet dari aliquo tp̃e poſt paroxiſmũ:& hoc eſt ueꝝ niſi timeatur magna debilitas uirtutis:tũc.n.dandus eſt cibus quocũq; tp̃e:accidentibus.n.uirtutẽ diſſoluẽtibus cibus illico dandus eſt:ut uult Gaľ.in cõ.illius ampho.i.parti.cõtẽplari ãt oportet.Q uartũ ẽ q̃tũ.i.q̃titas cibi ſumẽdi:qa ut dictũ eſt prius:q̃titas cibi eſtate comedẽdi pro q̃libet uice debet eſſe pauca:qa calor naturalis tũc debilis eſt ꝑpter nimias reſolutiões:in hyeme uero cibus una uice ſumẽdus debet eſſe multus:qa uirtus digeſtiua tũc fortis eſt cũ calor naturalis ſit unitus ꝑpter frigus circũſtãs ut dictũ ẽ prius:ibi.T pibus ueris.Q uintũ eſt quotiẽs.i.quotiẽs in die ſit cibus dãdus:qa in eſtate debet ſepius dari q̃ in hyeme:autũno uel uere licet modicum pro q̃libet uice:ut ẽt priꝰ dictũ ẽ:ſiľr uirtute digeſtiua exiſtẽte debili ſepe & modicũ de cibo ẽ dãdũ:uirtute uero exiſtẽte forti:põt multũ dari & paucis uicibꝰ.Sextũ eſt ubi.i.in quo loco:qa cibꝰ nõ ẽ ſumẽdus ĩ loco frigido multũ:nec mľtũ calido ſed magis ĩ loco tp̃ato.

Ius caulis ſoluit:cuius ſubſtãtia ſtringit
Vtraq; quãdo daẗ uenter laxare paratur

In hoc tex. autor dicit tria.Primũ ẽ qđ ius caulis.i.aqua & maxĩe p̃rie ebulitiõis caulium ſi bulianẗ:ſoluit uẽtrẽ:cuius cą̃ eſt:qa in foliis & p̃tibus exterioribꝰ

cauliũ eſt uirtus q̃dã nitroſa abſterſiua debiliter inherẽs:& facile ſe parabilis ꝑ modicã decoctionẽ ſiue ebulitionẽ q̃ ſparſa ꝑ aquã ipſam laxatiuã reddit:& hinc ẽt ẽ qđ pria aq̃ decoctiõis caulũ magis laxat quã ſecũda qa iſta uirtus nitroſa abſterſiua ꝑ primã decoctionẽ plurimũ ſepat̃. Secũdũ qđ dicit eſt:qđ ſubſtãtia cauliũ:& hoc poſt decoctionẽ eoꝶ ſtrĩgit uẽtrẽ:& cã eſt:qa oĩs uirtus q̃ laxaret ꝑ decoctionẽ ab ea ablata eſt:& manet ſubſtãtia terrea ſicca q̃ uentrẽ ſtrĩgit. Tertiũ qđ dicit eſt:qđ utraq; ſimul ſumpta.ſ.aq̃ decoctiõis cauliũ & ſubſtãtia eoꝶ laxãt uẽtrẽ:& rõ eſt:qa uirtus abſterſiua & nitroſa ĩ aq̃ manet:gr̃a cuius totũ laxat.pro maiori noticia ſciẽdũ ẽ primo:qđ caules generãt humorẽ melãcolicũ & ſomnia mala:mali ſunt ſtomacho:paꝶ nutriũt:uiſum obtenebrãt:ſomnũ inducũt mẽſtrua & urinã ꝓuocãt:ut ꝑtim Aui.ii.can.& ꝑtim a Raſis.iii.almã. colligit̃. Secũdo ſciẽdũ ꝙ comeſtio caulis ſiue decoctiõis ſiue ſeminis ei⁹ ꝓhibet & retardat ebrietatẽ:ut ur̃ ĩuenire Ariſt.iii.ꝑti. ꝓbleuma.q̃rẽs:ꝑꝑ qd caulis ſoluit crapulã.Et idẽ uolũt Ra.& Auic.locis ꝑall̃. Cuius cã põt eẽ iſta ſcđm aliquos:qa ꝑꝑ comeſtionẽ caulis eleuant̃ fumi ualde groſſi ĩgroſſantes fumoſitates uini:q̃ ĩgroſſate ĩpediunt̃ penetrare ad cerebrũ ꝑꝑ eoꝶ groſſitudinẽ.Philo.uero ꝓbleumate ꝑdicto aliã dat cãm:iſtã.ſ.qa qđ trahit humidũ uinoſũ ad ſe ac a corpe repellit & corpus ĩfrigidat:curat crapulã:ſed caulis ẽ huiuſmodi:ergo curat crapulã.Qđ aũt caulis ſit hm̃õi ꝓbat:qa ꝑ ſuccũ caulis q eſt diureticus trahunt̃ humiditates uinoſe indigeſte a toto corpe:& in ueſicã deferunt̃:& ꝑ ſubſtãtiã eius frigidã ſtipticã & terreã ĩ ſtomacho relictã nõ potẽtẽ penetrare ĩfrigidãt totũ corpus. Et ꝑ cõſequẽs curat crapulã hoc mõ qm̃ ſupfluitates ſubtiles q̃ non poterãt deorſum tẽdere ꝑꝑ caliditatẽ uini mouentẽ eas ad ſupiora: ut ad cerebrũ ferunt̃ repreſſe deorſum & uirtute ſucci trahunt̃ ad ueſicã.Eſt.n.diureticus & menſtruoꝶ ꝓuocatiuus:ut dictũ eſt.

Dixerunt maluā ueteres quia molliat aluū
Malue radices rase dedere feces.
Vuuluam mouerunt & fluxū sepe dederūt.

DE MALVA

Hic ponunt'.iii. ꝓprietates siue effectus malue: quorū. Primus est qđ malua mollificat uētrē: quia est unū de remollitiuis. Sunt.n.q̄ttuor remollitiua.s.malua: bismalua: brāca ursina: & mercurialis: ex qb⁹ cōiter fit clistere lenitiuū & mollificatiuū qđ ualet ad fecū induratarꝫ eductionē. Et est duplex malua: q̄dā.n.est hn̄s sanguineos flores: & alia hēns albos flores. Et ī ista ē maior ꝓprietas mollificādi q̄ ī p̄ria. Secūdus effectus est qđ radices malue abrase educūt feces: & hoc ē qn̄ ex ipsis fiūt suppositoria sicut solent fieri de radice mercurialis. Tertius effectus malue est qđ facit fluxū mēstrui in mulieribus: & hoc est pp̄ nimiā eius humectationē & lubrificationē: q̄ uene mr̄icis facilius a sanguine acuto fundunt'. Et dicit platearius qđ certo expimēto mēstrua ꝓuocat.

DE MENTA.

Mentitur menta si sit depellere lenta.
Vētris lūbricos stomachi uermesq; nociuos

Hic autor ponit unū documentū de mēta dicēs: ꝙ mēta nō debet denoīari hoc noīe mēta si nō hēat uim statī auferēdi uermes uētris & stomachi. Mēta.n.magne & fortis ē aromaticitatis & magne amaritudinis: & iō queādmodū absinthiū uermes interficit sic & mēta. Et debet dari decoctio eius sicut & absinthii & nō subīa. Aduertēdū tn̄ qa multū calida est & sicca sanguinē adurēs nō cōpetit uia cibi ī regimine sanitatis: bn̄ tn̄ cōuenit uia medicine: qa stomachū cōfortat & ipsum calefacit & sedat singultū & digerit: & ꝓhibet uomitū fleumaticū & sanguineū: & ad coitum incitat ꝓpter inflationē q̄ est in ipsa & humiditatē ortolanā: & prohibet sputū sanguinis & cōfert ad morsum canis rabiosi: & est propria ad illud: & si frustra ipsius in lacte dimittunt' nō caseat': ut colligitur ex Auic.ii.cano.c.de menta.

DE SALVIA.

Cur moritur homo cui ſaluia creſcit in orto
Contra uim mortis nō eſt medicamē ī ortis
Saluia cōfortat neruos manuūq; tremorem
Tollit:& eius ope febris acuta fugit
Saluia caſtoreū lauendula premula ueris
Naſtur:athanaſia ſanāt paralitica membra
Saluia ſaluatrix nature conſiliatrix

In hoc tex. autor principalr̄ tria facit. Primo inuit magnā utilitatē ſaluie q̄rēs p modū dubii. Cur hō moriat̄ ī cuius orto creſcit ſaluia: ad hoc rn̄det̄ in ſecūdo uerſu ſic ꝙ nulla eſt medicina creſcēs ī ortis q̄ ꝓhibeat mortē q̄uis ī ortis bn̄ creſcat medicina ꝓhibēs putrefactionē corpis & humiditatē naturalē defendēs ne cito diſſoluat̄:& iſtud īuit Aui.in.i.c.ſingulari dicēs:& ars qdē ſanitatē cuſtodiens nō eſt ars q̄ a morte ſecuros nos faciat neq; corpus ab extrinſecis nocumentis muniat neq; unūqd̄q; corpus ad ultimā uite longitudinē perducat q̄ eſt ſcd̄m hoīem abſolute:ſed de duabus rebus ſecuritatē p̄bet putrefactiōis penitus ꝓhibitiōe & defenſiōe humiditatis:ne cito diſſoluat̄.Secūdo ponit tres effectus ſaluie:quoꝝ.Primus eſt:ꝙ ſaluia cōfortat neruos:qa exſiccat humiditates qbus īpediunt̄ & relaxant̄ nerui.Secūdus eſt ꝙ remouet tremorē manuū:cuius cā eſt qa cōfortat neruos ut dictū ē.Iā oē cōfortans neruoꝝ tremorē remouet:cū tremor cauſet̄ ex debilitate neruorū:& ꝓpterea ſenes aliqui & uetule ſpālr̄ īponūt potui:ſiue cibo corū folia ſaluie.Tertius eſt qd̄ remouet febrē acutā.i.īpedit eā ne cōtingat cuius cā pōt eſſe:qa exſiccādo hūores īpedit eoꝝ putrefactionē:ad q̄ poſſet ſeq febris acuta.Et pro maiori notitia ſciēdū ē ꝙ ſaluia eſt calida:& ſicca:& iō nō multū cōpetit p ſe uia cibi:qa tn̄ ipſa ſaluia multū cōfortat neruos:hoīes in ſanitate multū utunt̄ ſaluia duplr̄.Primo quidē cōponendo ex ea uinū ſaluiatū quo uino hoīes in latitudine ſanitatis utunt̄:ſpecialr̄ in principio menſe & cōpetit

hmõi uinũ paraliticis & epileticis moderate sũptũ:& p̃cedẽti purga tiõe añcedẽtis medicine. Scdo utũť saluia ĩ salsis:nã excitat appeti/ tũ & spãľr cũ stõachus fuerit repletus malis hũorib⁹ crudis & indi gestis:& ẽ duplex saluia.s.dõestica:& hẽt lata & folia magna. Alia ẽ q̃ uulgariter nobilis dr̃:& hẽt minora & strictiora folia:& apđ medi cos dr̃ lilifagus. Tertio enũerat autor sex res mediciales ualẽtes ĩ cu ratõe palisis:& dr̃ ꝙ saluia castoreũ lauẽdula p̃mula uelis nasturciũ & athanasia curãt & sanãt mẽbra palitica.i.palisi tacta siue debilita ta. De saluia aũt cã patet ex dictis:qa ut dcm̃ ẽ:saluia cõfortat ner/ uos.q ĩ palisi debilitati sũt & ẽt qa saluia calida est & sicca cõsumit materiã fleumaticã ĩbibitã neruis ex q̃ fit palisis. De castoꝛ̃ patet:qa castoreũ ẽ maxime cõfortatiuũ calefactiuũ & exsiccatiuũ neruoꝝ: dicit.n. Aui.ii.can.c.de eo qđ subtilius & forti⁹ oĩ qđ calefacit & ex siccat:& postea dicit ꝙ cõfert neruis & calefacit & cõfert tremori & spasmo hũido & stupori & palisi:& postea adhuc subdit qđ ñ ẽ ali qd magis iuuatiuũ uẽtositatũ aure q̃ ip̃m cũ ex castorio accipiť q̃tũ ẽ lens una & dissoluiť ĩ oleo nardio & distillať ĩ eã:plures alios effe ct⁹ hẽt castoreũ:quos Aui. narrat lo.p̃al.& ẽ castoreũ testicul⁹ cuius dã aĩalis marini:ꝙ dr̃ castor:& oleũ de castore ẽt mľtũ ualet ĩ palisi sicut castoreũ p⁹ euacuationẽ materie:qa tũc illã materiã q̃ residua ẽ cõsũit & neuos cõfortat:đ lauẽdula ẽt patet qa sua aromaticitate cõfortat neruos:& sua calefactiõe cõsũit materiã palisis đ p̃mula ue ris ẽt patet:qa sua aromaticitate & calefactõe cõfortat neruos:& dr̃ p̃mula ueris qa ẽ đ p̃mis aromaticis ĩ ueꝛ̃ crescẽtib⁹:đ nasturcio pa tet:qa nasturciũ ẽ caľm & siccũ subtiliatiuũ & icisiuũ & resolutiuũ q̃re aufert mãm palisis:& di.aui.ii.ca.c.đ eo ꝙ cõfert oĩ mollificatõi neruoꝝ:qa calefaĉ & educ̃ fleũate:& mũdificat neruos a fleũate: & iõ cõsulũt medici ut nasturciũ ĩ q̃dragesima edať p̃pea qa cibi q̃dra gesimales sũt fleũatici. & ẽ nasturciũ herba cõis crescẽs ĩ locis frigi

dissimis.s.in locis petrosis & aquosis ubi sunt multi fontes:de athanasia uero q̃ alio noie dr̃ tanacetũ:teutonice tente uel reynuaẽ:patet qa ista herba hẽt uirtutẽ purgãdi fleumate & sua caliditate exsiccat neruos:& hẽt uirtutẽ purgãdi uermes & materiã ex q̃ generant̃:& iõ gallici cõiter in diebus pascalibus utunt̃ athanasia frixa cũ ouis ad purgãdũ fleumata ex piscib⁹ ĩ q̃dragesima generata ex qbus facile generant̃ uermes ĩ dispositis:& ĩ fine tex.autor subdit qd̃ saluia dr̃ q̃si saluatrix nature.

DE RVTA.

Nobilis est ruta:quia lumina reddit acuta
Auxilio rute uir quippe uidebis acute.
Ruta uiris coitũ minuit:mulieribus auget
Ruta facit castũ:dat lumen:& ingerit astũ
Cocta facit ruta de pulicibus loca tuta.

Hic ponit autor quattuor effectus rute. Primus ẽ ꝙ acuit uisum & ꝓprie succus ei⁹ ut dicit Aui. .ii.ca.c.de ea:& pri⁹ dictũ ẽ ibi.Allea nux ru.Secũda est ꝙ ruta minuit desideriũ coeũdi uiris sed in mulierib⁹ auget:cuius cã põt ẽẽ ista:qa ruta sua caliditate & exsiccatiõe sperma in uiris minorat:qd' subtile ẽ & aereũ: sed in mulieribus subtiliat & calefacit:qa in eis sperma est aquosũ & frigidũ:& ergo eas magis ad coitũ incitat ꝑꝑ subtiliationẽ & caliditatẽ spermatis ex ruta.Tertius effectus eius est ꝙ ruta facit astuciã.i.facilẽ apprehẽsionẽ & inuẽtionẽ alicuius medii ĩ cã subtili:qa ꝑꝑ calefactionẽ & exsiccationẽ subtiliat spũs:& sic ĩgeniũ clarificat Quartus effectus ẽ ꝙ decoctio rute effugat pulisce:& hoc si ex ea irroret̃ domus:qa interficit eas scd̃m ꝙ cõiter dicũt medici & scd̃m Aui.in.iiii.trac.iii.c.de effugatiõe pulicũ:qñ asꝑgit̃ domus cũ infusione coloquintide saliũt pulices & fugiũt:& silr̃ ex decoctione rubi.Et postea subdit Aui.& dixerũt quidã qñ ponitur sanguis hirci in fouea in domo aggregat̃ pulices apud eũ deinde moriunt̃:& similiter aggregãt̃ sup lignũ linitũ ex adipe ericii:& fugiũt ex odo/

re caulis & folioꝝ oleãdri. Et scđm aliquos nihil magis deiectiuũ ẽ pulicũ q̃ res fortis odoris: & ergo ruta ualet: menta: mẽtastrũ: lupulus: & sup oĩa feces uel urina eq̃. Itẽ domus irrorata ex decoctione seminis rape occidit pulices. Et si fumigẽt domus ex cornu taurino fugient pulices. Pro captione tñ eaꝝ nihil melius est quã impositio pauci bombicis in lecto: quia in illo aggregantur.

DE CEPIS.

De cepis medici nõ cõsentire uidentur.
Colericis non esse bonas dicit Galienus
Fleumaticis uero multũ docet esse salubres
Presertim stomacho pulcrũq; creare colorẽ
Contritis cepis loca denudata capillis
Sepe fricãs poteris capitis raparare decorẽ

Hic loquit᷑ autor de cepis: & dicit. v: Primũ est qđ medici dissentiũt nature cepaꝝ q̃ aliqbus uĩ qđ cepe bone sunt fleumaticis: aliq uero qđ eis nõ ualent: sicut forsan Ra. uult: qa dicit eas. iii. alman. generare humores superfluos ĩ stomacho & fleumaticos. Seçũdũ ẽ qđ Gal. dicit cepas multum obesse colericis: cuius cã est: qa ut dicit Aui. ii. cano. c. de cepe: Cepe est calidũ ĩ tertio: & ergo nocet calidis: ut sunt colerici. Tertiũ est qđ cepe multũ ualẽt fleumaticis: qa sunt calide incisiue subtiliatiue abstersiue & apitiue: quare fleumaticos humores & uiscosos in fleumaticis multiplicatos digerũt: incidũt subtiliant & abstergunt. Quartũ est qđ cepe ualẽt stomacho: qa mũdificãt ip̃m a fleumatibus & ip̃m calefaciũt: Et ergo dicit Aui. loco pall. qđ istud qđ ex cepe comedit᷑ pp suã caliditatẽ cõfortat stõachũ debilẽ: & pp istud ẽt decorãt colorẽ faciei: qa nõ est possibile colorẽ faciei esse uiuidũ stomacho existente multũ fleumatico aut repleto malis humoribus crudis & fleumaticis. Quintũ est qđ loca depilata. i. loca pilis priuata: pilos siue crines recuperãt si cõterant᷑ cepe cocte & ex eis fricẽtur loca depilata: & istud uerũ est qñ depilatio accidit pp opilatio/

nē poroꝝ & corruptionē materie sub cute:quia cepe apiūt poros & resoluūt materiā malā q̄ sub'cute est & bonā ad locum attrahūt:Et ergo fricatio cū cepis ualet ad alopiciā multū:ut uult Aui.ii.ca.c.al leg.&.vii.iiii.c.de cura alopicie.Et pp istud infert textus qđ capitis decor poterit repari p istā fricationē cū cepis:quia capitis decor pi li sunt:pro maiori noticia effectū cepaꝝ sciēdū est qđ cepe excitāt coitū:appetitū ꝓuocāt:faciē rubificāt: cum melle uerucas eradicāt sitim faciunt:intellectui nocēt:quia humorē malū grossum generāt saliuā multiplicāt:& succus caꝝ cōfert aq̄ descēdenti in oculum: & abstergit uisum:sicut colligitur ex Aui.ii.can.c.alle. Sciēdū ulteri⁹ quod cepe trite cum melle & aceto conferūt morsui canis rabidi: & ergo quidā superaddūt textui præcedenti istos duos uersus.

Appositas perhibent morsus curare caninos:
Si trite cū melle prius fuerint & aceto.

Et de isto ēt prius dictū est ibi.Allea nux ruta.

DE SINAPIS

Est modicū granū siccū calidūq; sinapis
Dat lacrīas purgatq; caput:tollitq; uenenū

Hic autor duo facit. Primo ponit cōplexionem ipsius grani sinapis dicēs:quod granū sinapis est modicū granū calidū & siccū:qđ ueꝝ est:qa ē calidiū & siccū usq; ad quartū gradū scđm Aui.ii.can.c.de sinapi.Secūdo ponit tres ꝓprietates siue effectus grani sinapis.Prim⁹ effect⁹ est qđ cōmouet lachrymas: cuius cā ē:qa sua caliditate nimia subtiliat & dissoluit humiditates cerebri:ex qbus tūc pp eaꝝ fluxū ꝓueniūt lachryme.Secūdus effectus seminis sinapis est:ꝙ expurgat caput.i.cerebrū mūdificādo & abstergēdo humiditates fleumaticas a capite:expurgat ēt caput naribus impositū ꝓuocādo sternutationē sua mordicatiōe:& iō imponitur naribus appopleticoꝝ :p sternutationē āt expellūt nocumēta cerebri:& siſr semē sinapis sua calidita

te subtilat fleumata:& dissoluit illa q̄ opilāt meatus cerebri ex quorū opilatione sequit̄ appoplexia:& sic relinquit̄ ꝙ semen sinapis est ualde incisiuū fleumatis & cōsumptiuū & mundificatiuū. Tertius effectus ē tollit uenenū:& istud cōcordat cū dicto Aui. loco pall̄.s. qđ fugiunt ex fumo eius uermes uenenosi.

DE VIOLE.

Crapula discutit̄ capita dolor atq; grauedo.
Purpureā dicunt uiolā curare caduceos.

Hic ponunt̄ tres ꝓprietates siue effectus uiole. Prim⁹ effectus ē: ꝙ uiola hēt proprietatē sedandi ebrietatē:cuius cā pōt esse:qa uiola odorē hēt tēpatū atq; suauē:& talis maxime ē cōfortatiuus cerebri:forte.n.cerebrū nō patitur cito ebrietatē:sed debile:& ēt uiola est frigida q̄re cerebū infrigidat:& sic ineptificat ip̄m ad recipiēdū fumū calidū. Secūdus effectus ei⁹ est:qđ uiola est sedatiua doloris capitis atq; grauedinis:& istud ē uerū de dolore capitis ex calida cā:ut uult Aui.ii.cano.c.de uiola:& sil̄r Ra.iii.almā.& Me.Et rō est:qa uiola est frigida:& sic repugnat cause calide. Tertius est:ꝙ uiola dr̄ curare caducos ind ē: epilenticos:& dr̄ notāter in textu:dicūt:qa cōes auctores nō attribuūt istū effectū uiole:& ergo si iste effectus cōueniat uiole:cā eius pōt esse: qa ꝑꝑ aromaticitatē uiole cerebrū cōfortat̄:quo existēte forti a modicis nocumētis nō ledit̄: & ꝑ cōsequēs ēt nō incurrit epilēsiā:q̄ dr̄ parua appoplexia ex opilatione neruoꝝ sensatiuoꝝ cōstringēs.

DE VRTICA.

Egris dat somnū:uomitū quoq; tollit ad usū
Compessit tussim ueterē:colicisq; medetur
Pellit pulmonis frigus uētrisq; tumorem
Omnibus & morbis subueniet articuloꝝ

Hic ponunt̄ septem effectus urtice: quoꝝ. Primus est:ꝙ urtica dat egris somnū: qa ē subtiliatiua & incisiua & abstersiua fleumatis & grossioꝝ hūoꝝ naturā grauantiū & sōnū īpediētiū:

Secūdus effectus eius est/q̄ tollit uomitū & usum uomitus/& rō ē: q̄a uomitus & nausea multū accidūt ex humore uiscoso/cuius urtica est incisiua. Tertius est q̄d urtica sedat tussim antiq̄ & maxīe mel in quo tpata fuerint semina urtice/q̄a urtica de pectore fleuma expellit uiscosū/scd̄m Ra.iii.almā.& silr̄ eius semina cū maxīe sint incisiua absterſiua & subtiliatiua/& dicit Aui.ii.can.c.de urtica/q̄ cū bibit̄ cū aq̄ ordei mūdificat pectus & qñ decoquunt̄ folia eius ī aq̄ ordei educit humores grossos qui sunt ī pectore/sed eius semē ē fortius. Quartus est/q̄ cōuenit colicis.i. colicā patiētibus/q̄a urtica est incisiua subtiliatiua resolutiua & abstersiua humiditatis fleumatice aut uētositatis grosse/ex q̄bus ꝓuēit colica plurimū/& ē colica egritudo dolorosa ī ītestino dicto colō/sicut iliaca egritudo dolorosa in intestino dicto yliō. Quintus est/q̄d urtica pellit frigus pulmonis/& hoc pp̄ sui caliditatē. Sextus est/q̄d urtica ē sedatiua tumoris uētris/q̄a resolutiua est uentositatis ex q̄ ut plurimū fit tumor uentris: Septimus est/q̄d urtica subuenit doloribus articuloꝝ.i.iuncturarū/sicut artetice sciatice & podagre. Et hoc ueꝝ est qñ ꝓueniūt a materia frigida fleumatica grossa/cuius cā est q̄a urtica ē calefactiua īcisiua subtiliatiua materie fleumatice grosse/& pp̄ istos effectus secūdū Aui.ii.cano.c.de urtica excitat coitū ꝓprie semen eius cū uino/& apit orificiū mr̄icis/& soluendo educit fleuma & humorē crudū sua abstersiōe & nō cū uirtute solutiua q̄ sit ī ipsa. Ne tñ aliq̄s ī gutture ex urtica aut eius semine ledat̄ bonū est q̄ post eius sumptionē bibat̄ aliquid de oleo rosaceo/& est urtica calida ī principio tertii gradus & sicca in secūdo/scd̄m Aui.loco pall̄.

DE ISOPO.

Isopus est herba purgans a pectore fleuma
Ad pulmonis opus cū melle coquat̄ ysopus
Vultibus eximiū fertur reparare colorem

Hic ponuntur effectus ysopi/quorum. Primus ē/q̄ ysopus purgat fleuma a pe-

ctore:Cuius cā:est qa ysopus est herba calida & sicca ī tertio: multū abstersiua dissolutiua & cōsumptiua humiditatis fleumatice & hēt respectū singularē sup ptes pectoris & pterea ysopus ppriissime dī purgare fleuma a pectore. Secūdus effectus est q̄ ēt ualet ad purgādū pulmonē a fleumate:eadē de cā. Et pprie si coquat̄ cū melle: qa mel ēt abstersiuū & abstersiōe mellis augmentat̄ abstersio ysopi & istud idē uult Aui.ii.ca.c.de ysopo.dicēs q̄ ysop⁹ cōfert pectori & pulmoni patiētib⁹ adisnia in tussi antiq̄:& eius decoctio cū ficub⁹ & melle silr. Tertius effectus est q̄d facit bonū colorē faciei:& istud ēt uult Aui.loco pall̄.dicēs q̄ eius potus efficit colorē bonū. Et pp istos effectus soluēdo educit fleuma & uermes:ut uult Aui.ibidē:& scdm Platcariū uinū decoctiōis eius matricē mūdificat a supfluis humoribus & abstergit.

DE CERIFOLIO.

Suppositū cācris tritū cū melle medetur
Cum uino potū poterit separare dolorē
S pe solet uomitū uētrēq; tenere solutum

Hic ponunt̄.iii. effect⁹ cerifolii. Primus est: q̄ cerifoliū tritū cū melle & suppositū cācro curat ip̄m:& istud idē dicit Pla.c.de cerifolio: & ē cancer apostema melācolicū corrodēs ptes corpis tā carnosas quā neruosas:& dr̄ cācer qa pcedere uī ut cācri. Secūdus effectus est: q̄ cerifoliū bibitū cū uino abscindit dolorē uentris:cui⁹ cā est:qa uētris inflationē de grossa uētositate ex q̄ puenit:dolorē mitigat:cū stomachi uētositatē & oīum uiscer̄ soluit & opilationē apit: & ad hoc ēt coadiuuat uinū. Tertius effectus est:q̄ cerifoliū cedat uomitum & fluxū uētris:cuius cā est:quia cū cerifoliū calidū est in tertio gradu & siccū i secūdo materiā illā digerit & exsiccat:ex q̄ puenit uomitus & istud maxīe uer̄ ē qn̄ uomit⁹ aut solutio uētris pueniūt a materia frigida fleūatica:& pter istos effect⁹ puocat urinā & mēstrua & soluit dolorē lateris:renū:& uesice:& p̄cipue datū cū mellicrato:

p

Hic ponūtᵉ duo effectus enule cāpa/ne:quoꝝ.Primus est qđ enula cāpana cō fortat ꝑcordia.i. ori

DE ENVLA

Enula cāpana reddit precordia sana
Cum succo rute si succus sumitᵉ huius
Affirmāt ruptis nil esse salubrius istis.

ficiū stomachi:qđ ꝓprie ꝑcordiū dr̄ siue mēbra spūalia.i.mēbra anhelitus:q̄ uicina sunt cordi:& spālr̄ radix eius.Quod aūt confortet orificiū stomachi patet:qa cū radix enule sit odorifera cōfortat mēbra neruosa:orificiū āt stomachi mēbrū neruosum est.Qđ aūt cōfortet mēbra spūalia patet:qa uinū factū ex enula qđ uocatᵉ uinū enulatū mūdificat pectus & pulmonē.ut uult Aui.ii.ca.c. de enula & enula ēt scđm ip̄m ibidē deglutita cū melle adiuuat ad expuēdū & est ex eis q̄ letificāt & cōfortāt cor.Secūdus effectus est qđ succus enule cū succo rute maxime ualet ruptis.i. patiētibus rupturā siue descensum ītestinoꝝ ad bursam testiculoꝝ : & hoc maxime qñ ruptura ē pp uētositatē:qa illa dissoluunt succus rute & enule:& ꝑter istos effectus enula bona est stomacho malis humoribus repleto & apit opilatōes epatis & splenis:ut uult Ra.iii.almā. & confert oībus lesionibus & doloribus frigidis & cōmotionibus uentositatum & inflationis:secundum Aui.loco preallegato.

Hic ponuntᵉ duo effectꝰ pulegii:quorum.Primus est:qđ pulegiū & principa

DE PVLEGIO

Cum uino colerā nigrā potata repellit
Sic dicūt ueterē sumptū curare podagram

liter aq̄ eius sūpta cū uino purgat colerā nigrā.Secundus ē:ꝙ pulegiū hēt ꝓprietatē curādi podagrā ueterē:exquo hēt ꝓprietatē liquefaciēdi & dissoluendi fleuma ex quo podagra sepius generari solet & circa istud est notādum qđ ut dicit Pla. pulegium ē calm̄ & siccū i tertio gradu:subtilē hēt substātia uirtutē hēt cōfortatiuā ex aro

maticitate:apitiuã ex substãtia & q̃litatẽ:attractiuã ex ignea substã tia uľ natura cõsũptiuã ex calore & siccitate:& solũ uinũ decoctiõis ei⁹ ualet cõtra dolorẽ stõachi & ĩtestinoꝝ ex frigiditate uľ uẽtositate

DE NASTVRCIO.

Illius succo crines retinere fluentes
Allitus asseritur dentisq; curare dolorem
Et squamas succus sanat cũ melle punctus

Hic ponũť.iii.effectus nasturcii:quorũ. Primus ẽ:ꝙ nasturciũ hẽt ꝓprietatẽ retinẽdi crines defluẽtes:& hoc si caput unguať cũ succo ei⁹:uel si aq̃ uel succ⁹ ei⁹ bibiť & hũc effectũ tãgit Aui.ii.ca.c.de nasturcio dicẽs. Retinet capillos capitis cadẽtes bibitũ & linitũ. Scđs eius effectus ẽ:ꝙ curat dolorẽ dẽtiũ:& hoc maxĩe ex cã frigida:qa nasturciũ ẽ icisiuũ resolutiuũ & calefactiuũ:ut patuit prius ibi.Cur moriť hõ. Tertius effectus ei⁹ ꝙ succus ei⁹ hẽt ꝓprietatẽ curãdi squamas pelli adherẽtes: qñ sumiť cũ melle:& ex eo liniť locus:& cã ẽ:qa tales squame generanť ex fleumate salso. Nasturciũ aũt:ut p̃dictũ est:oẽ fleuma purgat:& ergo p intus sũptũ ꝓhibet cãm squamaꝝ:& ab exteri⁹ linitũ sua abstersiõe eas abstergit:& maxĩe cũ melle:qa hoc ẽt abstersiuũ ẽ & sic iuuat abstersionẽ nasturcii:& p̃ter istos effect⁹ nasturciũ exsiccat putredinẽ uacuitatis uẽtris:mũdificat pulmonẽ:& cõfert asmati:& ĩ medicĩs asmatis poniť ꝑꝑ illud ꝙ ẽ ĩ ip̃o de incisiõe & subtiliatiõe:calefacit stomachũ & epar & cõfert grossiciei splẽis:& ꝓprie qñ ex eo fit emplastrũ cũ melle & facit euomere colerã:& educit eã solutõe:augmẽtũ efficit ĩ coitu:& soluẽdo educit uermes:& ꝓuocat mẽstrua ut uult Aui.ii.ca.lo.ꝑal.

DE CELIDONIA.

Cecatis pullis hac lumina mater yrundo
Plinius ut scribit:quãuis sint eruta reddit.

Hic poniť unũ notabile de celidonia:& est qđ qñ pulli yrũdinis excecati fuerint tunc mr̃ affert celidoniã & cũ ea fricat oculos pulli excecati:& sic uisus restituiť:& p

hoc dat ĩuere autor qđ celidonia maxie confortat uiſum:& iſtud ēt manifeſte patet:qa ĩ medicis ualētibus cōtra debilitatē uiſus cō/muniter ponit̃:& eſt celidonia herba nota glaucū hñs ſuccū:cā aūt q̃re ipſi yrūdini data eſt uirtus cognoſcēdi celidoniā pluſq̃ aliis auibus pōt eſſe iſta:quia pulli yrūdinis ſepius cecitatē patiunt̃ q̃ pulli aliaꝝ auiū:qa feces yrūdinū hñt uim exſiccatiuā oculoꝝ & ſepius patiunt̃ a fecibus matrū:& eſt ſciēdū qđ ſcđm Platea:celidonia eſt calida & ſicca ĩ tertio gradu. Et ex qualitatibus ſuis & ſubſtātia hēt uirtutē diſſoluēdi cōſumēdi & attrahēdi. Et radices eius trite & in uino decocte ualēt ad purgādū caput & uuluā ab humore frigido & humido:ſi patiēs fumū p eos recipiat & poſtea uinū gargarizet.

DE SALICE.

Auribus infuſus uermes ſuccus necat eius
Cortex uerucas in aceto cocta reſoluit.
Pomoꝝ ſuccus flos partus deſtruit eius

Hic autor tria dicit de ſalice. Primū eſt ſuccus ſalicis auribus infuſus interficit uermes auris:& iſtđ p̃t cōuenir̃ pp ſtipticitatē & exſiccationē ei⁹ & ē hoc ſciēdū ꝙ ſcđm Aui.ii.ca.c.de ſalice:nō eſt aliud magis utiliſſimū quā ſuccus folioꝝ eius ĩ cura ſaniei q̃ currit ex aure. Scđm ē:ꝙ cortex ſalicis.i. extrema ps eius ĩ aceto decocta reſoluit uerrucas:Aui.uero lo.p̃all̃. dicit ꝙ eius cinis eradicat uerrucas linitus cū aceto:& iſtud eſt pp uehemētē exſiccationē cineris eius:pro deletōe tñ uerrucaꝝ:nō ē ali qđ magis abſcindēs uerrucas quā fricatio portulace ſup uerrucas: & facit hoc portulaca ſui ꝓprietate & nō q̃litate ſcđm Aui.ii.ca.c. de portulaca. Tertiū ē:ꝙ flos ſalicis & ſuccus pomoꝝ.i.fructuū ei⁹ nocēt ptui:qa pp ſtipticitatē & exſicationē eoꝝ reddūt ptū difficilē

DE CROCI.

Confortare crocus dicatur letificando
Mēbraq; defecta cōfortat epar reparando

Hic ponunt̃ aliq̃ iuuamēta croci:quoꝝ Primū ē ꝙ croc⁹ cō/

fortat corpus hūanū letificādo:& circa istud est sciēdū q̄ crocus tā tā ꝓprietatē hēt letificādi q̄ datus ī maiori q̄titate q̄ debeat īterficit letificādo siue ridēdo. Vñ di. Aui. ii. ca. c. de croco. Tres aurei de ip̄o īterficiūt letificādo:& ē aureū pōdꝰ dragma uniꝰ & semis. Scd̄m ē q̄ crocus cōfortat mēbra defecta & principalr̄ cor. Cōfortat ēt sto/machū pp̄ suā stipticitatē & caliditatē:& eādē cām ēt reparat epar: & maxīe pp̄ stipticitatē:q̄ non pmittit dissolui epar:nimius tñ usus eius īducit nauseā & deiicit appetitū:& istud īnuit Aui. lo. p̄alr̄. di/cēs:ipse facit nauseā & deiicit appetitū:ꝓpterea q̄ appositus ē ace tositati q̄ est ī stomacho ex q̄ ē appetitus:& p̄ter istos effectus est fa ciēs somnū & obtenebrās sensus & cū bibit̄ ī uino inebriat abster/git uisū:& ꝓhibet fluxū ad ip̄m:facit anhelitū facilē:& cōfortat in strumēta āhelitus:excitat coitū:& ꝓuocat urinā:ut uult Aui. lo. p̄al.

DE PORRO.

Reddit fecundas permansum sepe puellas
Isto stillantem poteris retinere cruorem

Hic ponūt̄ duo iuuamēta porri. Primū est q̄ porꝝ pmāsum. i. p comestionē eius:Reddit puellas sepe fecūdas:Cuius rō pōt eē:qa scd̄m Auic. ii. cano. c. de porro:cōfert coartationi mr̄icis & duriciei q̄ est in ipsa:q̄ pn̄t eē īpedimēta cōceptiōis. Scd̄m ē:q̄ porꝝ abscīdit fluxū sāguis nariū idē uult Aui. lo. p̄alr̄. & plures alii effectus eiꝰ dicti sunt prius ibi. Allea nux ruta.

DE PIPER.

Quod pip̄ est nigrū nō est dissoluere pigrū
Fleumata purgabit digestiuāq; iuuabit.
Leuco pip̄ stomacho prodest tussiq; dolori
Vtile preueniet motū febrisq; rigorem.

Hic ponūt̄ multa iuuamenta pipis: & primo tria piperis nigri: quoꝝ. Primū est: q̄ per pip̄ nigrū nō est pigrū ī dissoluēdo. i. resoluēdo pp̄ fortē eius caliditatē & sicci tatē:est. n. calidū & siccū ī q̄rto. Scd̄m ē:q̄ purgat fleumata:qa at/

trahit ex iteriori corpe fleuma & ipm cõsumit. siľr fleuma i pectore & stomacho inuiscatū remouet: ipm calefaciēdo subtiliādo & dissol uēdo. Tertiū est: q est iuuamentū digestiue: & istud patet p Aui. ii. ca. c. de pipe: dicētē q pip ē digestiuū faciēs appetitū. & istđ maxīe itelligēdū de pipe longo: q est magis coueniēs digestiōi crudoꝝ hu moꝝ q̄ albū uel nigrū: ut testat Gal. iiii. de regimine sanitatis. c. vii. Secūdo pōit. v. iuuamēta leucopipis. i. pipis albi quoꝝ. Primū ē q pip albū cōfortat stomachū & istud patet p Gal. lo. pal. dicētē q est cōfortans stōachū sup alia duo pipa: & idē uult Aui. ii. ca. c. de pipe dicēs: & albū magis coueniēs est stōacho & uehemētius confortat. Scdm est: q pip cōfert tussi maxie ex materia frigida fleumatica: qa illā calefacit dissoluit & icidit: & istud uult Aui. lo. pall. dicēs q qn̄ admistrat pip i electuariis est coueniēs tussi & doloribus pecto/ ris. Tertiū est: pip albū couenit dolori & pōt istud itelligi de dolori bus pectoris sicut ex Aui. allegatū est uel de dolore uentoso: tali enī couenit oē pip qa oē pip sui uētositate carminatiuū est uentositatū & sic educit uentositates: Aui. uero lo. pall. dicit pip albū & siľr lon gū couenire i dolore uētris pūgitiuo si bibat cū melle & foliis lau/ ri recētib9. Quartū est: q utiliter pōt puenire motū febris. i. acces/ sionē siue paroxismū febris & hoc febris frigide: qa i tali pip aliquo mō materiā calefacit & digerit. Quītū est: pip albū ualet i rigore fe briū cuius cā est: qa piper sua caliditate cōfortat neruos & materiā sparsā sup eos cōsumit: & Aui. dicit q fricādo fit inūctio ex ipo cū unguēto & cōfert rigori: & ista iuuamēta qnq3 ēt pn̄t couenire aliis generibus pipeꝝ: ut ex Aui. lo. pal. patet & pter istos effectus pip ca lefacit neruos & lacertos adeo q i hoc nō est aliud ei par: mūdificat pulmonē: puocat urinā paucū de ipso: sed multū de ipso soluit uē trē: ut colligit ex Aui. lo. pal. & circa istud sciendū est q triplex est pip. s pip albū: q dr leucopip: pip longū q dr macrop: & pip nigrū

quod dicitur melanopiper:albũ dicit᷑ qđ eſt uiride multũ humidũ: & qñ illud eſt deſiccatũ aliquãtulũ ita qđ apparet quedam diſconti nuatio inter eius partes nõ tñ ſit ꝑfecte maturatum dr̃ pip̃ longum: ſed quando eſt perfecte maturatum:tunc dr̃ piper nigrum.

Hic tanguntur tria grauedinem auditus inducen tia.Primũ eſt im mediatus ſomn⁹

DE AVDITVS

Et mox poſt eſcam dormire nimiſq; moueri.
Iſta grauare ſolent auditus ebrietaſq;

poſt cibũ ſumptũ:& hoc uſq; ad repletionẽ:cuius cã põt eẽ iſta: qa ſomnus immediate poſt cibũ ſumptũ facit indigeſtionem ciborum cibi autem indigeſti groſſos ac indigeſtos fumos procreant:qui ſua groſſicie meatus auditus opilant:& ẽt ſpũs auditiõis ingroſſant & perturbant.Secundum eſt nimius cõmotus poſt cibũ ſumptũ:quia talis ẽt impedit digeſtionem & clauſionem debitam orificii ſtoma chi.Aliqui tñ textus loco nimis habent minus:& tunc ſenſus eſt qđ nullus motus poſt cibum ſumptũ ẽt grauat auditũ:cuius rõ eſt: qa tũc orificiũ ſtomachi nõ ita facile claudit᷑ ſicut ꝑ paucã deambula tionem:qua cibi deſcendunt ad fundum ſtomachi:iã ſtomacho non exiſtente clauſo fumi multi aſcendunt ad caput grauãtes auditum. Tertium eſt ebrietas:qa ex ebrietate ꝓcreant᷑ fumi multi & uapores qui aſcendũt ad caput & ad organum auditus:ſpũm ei⁹ ꝑturbãtes & auditum grauãtes:& nõ ſolum ebrietas inducit nocumẽtũ audi tui:ſed ẽt uiſui:& oĩbus ſenſibus ꝑꝑ eandẽ cãm: ut ẽt prius dictũ ẽ Aui.uero.iiii.in.c.ii.de cõſeruatõe ſanitatis auris etiam dat tria no centia auribus:& dicit.& ex eis quidem q̃ nocent auri & reliqs ſenſi bus ſunt faſtidium & repletio & proprie ſomnus ſuper repletionẽ: & eſt ſciendum qđ aliq tex.adhuc hñt iſtum uerſum cõtinẽtem ad huc alia inducẽtia grauedinẽ auditus:& eſt iſte:Balnea ſol uomitus

affert repletio clamor/qa ista inducũt ẽt grauedinẽ auditus / maxĩe tñ tinnitũ/qa dicit Aui.iiii.in.c. de cura tinnitus oportet ut oẽs iste uitent solẽ & balneũ laboriosũ & uomitũ & clamorẽ & repletionẽ.

Hic tangunt se/ptẽ inducẽtia tinni/tũ ĩ aure.i.sonũ quẽ hõ ut audit exteri⁹:

DE MENTV

Metus:longa fames:uomitus:pcussio:casus
Ebrietas/frigus tinnitũ causat in aure.

Q uorũ/Primũ ẽ metus/& scd̃m alios motus/cã est de metu/qa ĩ metu spũs & humores mouent ad ĩteriora.s. uersus cor subito/ex quo motu facile motus generat uẽtositas/q̃ penetrãdo ad organũ audit⁹ tinnitũ causat . De motu ẽt patet/qa ex motu corpali ẽt cõmouent humores & spũs ex qua cõmotiõe ẽt generat uẽtositas facile q̃ ue/niens ad aures tinnitũ causat/qa tinnitus causat pp aliquã cõmotio nẽ uaporis aut uẽtositatis circa organũ auditus cõmouẽtiũ aerem cõnaturalẽ ĩ organo auditus existẽtẽ.Scd̃m ẽ lõga fames/& rõnem subiũgit Aui.iiii.in.c.ix.dicens/& illud est pp agitationẽ cadẽtẽ in humoribus sparsis ĩ corpe qescẽtibus ĩ ipso & cũ nõ inuenit natura cibũ aliquẽ cõuertit ad eos/& resoluit ipsos & mouet eos. Tertiũ ẽ uomitus quia in uomitu q est motus laboriosus mouent maxĩe hu/mores ad caput/ĩ signũ cui⁹ oculos & faciẽ uidem⁹ fieri rubeos:& uisus fieri nocumẽtũ/& sic ẽt facile mouẽt ĩ uomitu uapores & uẽ tositates ad organũ auditus.Q uartũ ẽ pcussio spe in capite & ma/xime in aure/cuius cã est/quia ex tali etiã accidit uehemẽs cõmotio aeris cõnaturalis ĩ organo audit⁹ existẽtis qa natura aliquo mẽbro leso ĩmediate mittit ad ipm spũm & sanguinẽ qui sunt instrumẽta nature/ex qbus tũc accidit in aure cõmotio. Q uintum est casus/& maxĩe supra caput/pp eãdẽ cãm q̃ dicta est de pcussiõe/& ẽt ex ca/su quocũq; uehemẽs fit cõmotio humorũ ĩ corpe.Sextũ est ebrietas cuius cã est/quia in ebrietate caput repletur fumis & uaporibus/ex

qbus ad organū auditus uehētibus facile cōmouet aer cōnaturalis in organo auditus existēs. Septimū est frigus: ex forti.n. frigore debilitat organū: q̄re ex leui cā facile patit uel cōtigit tinitus ex forti frigore: qa forte frigus causat uentositates. Et nō solū ex istis causis cōtingit tinitus auriū: imo ex pluribus aliis sicut ex uētositate i capite generata & i ipso mota: aut ex sonitu saniei q̄ generat fortasse in ipsa: & ex feruore puris i ptibus eius aut ex motu uētositatis accidētis multotiēs i meatibus eius: sicut fit i febribus aut ex repletione supflua i corpe & pprie i capite: aut ex materia uiscosa resoluta in paucā uētositatē: aut ex medicinis quaꝝ pprietas est ut retineāt humores & uētositates i tpibus cerebri: ut colligit ab Aui. loco p̄al.

Hic ponunt .xxi. res nociue ocl'is.

Balnea uina uenus uētus piper allea fumus
Porri cum cepis lens fletus faba sinapis
Sol coitus ignis labor ictus acumina puluis
Ista nocent oculis sed uigilare magis.

Prima ē balneū siue humidū siue siccū qd' stupha dr' prio qa calefacit eos calefactione multa: & sic ledit eoꝝ cōplexionē: cū naturalr' sint frigidi de nature aq̄. Secūdo qa exsiccat & resoluit humiditates subtiles oculoꝝ qbus spūs uisiui q sunt ignei hnt refocillari & tempari. Et pp istud plures reperiunt ceci supra renū: in qbus cōitas utit stuphis & balneis: queādmodū etiā plures reperiunt leprosi in holādia q̄ in aliq̄ alia regiōe: pp indebitū regimē. Secūda res est uinū: & hoc imoderate sumptū: tale.n. debilitāt oculos & uisum: qa caput replet fumis & uaporibus: & ergo etiā hebetat oēs sensus. Tertia res est uenus.i. nimius usus coitus: q ab oibus medicis fert debilitare multū uisū. Et Aristo. iiii. pbleu. parti. iii. assignat cām istā dicens: qa.s.p coitū aufert qd' oportunū ē oculis. Oportet.n. humidū aqueū subtile eis inesse: in quo uisibiles spūs fulciant: nā oculus naturaliter ē talis.s.

humidus. Vñ de sensu & sensato:&.v.de gene.aiali.dr:oculũ esse de natura aq̃:sed euulsis humidis & euacuatis ꝓuenit supiora desiccari pp qđ oculi a sui recedũt uatura q humiditate uigebãt:& merito oculi uigẽt humiditate:qa p spũs igneos q sunt ĩ multo motu euanescerẽt nisi humido sustẽtarẽt:& ex isto manifestũ ẽ:ꝙ coitus exsiccat ptes supiores subtrahẽdo humidũ ad qđ sequit lesio acuitatis uisus. Quarta res ẽ uẽtus:& maxie meridionalis:de quo dicit Ipo. .iii.ampho.ãphorismo illo:austrini flatus:qđ ẽ caliginosus.i.caligi nẽ & obscuritatẽ ĩ oculis inducẽs:qđ ꝓuenit:qa talis uẽtus caput replet humiditatib⁹ hebetãtibus sensus & spũs obfuscãtib⁹. Quinta res est pip:qđ ꝓuenit pp sui acuitatẽ q̃ generat fumos oculos mordicãtes. Sexta est allea q̃ ẽt nocẽt uisui pp eoꝝ acuitatẽ & uaporositatẽ:ut ẽt prius dictũ ẽ ibi. Allea nux ruta. Septima est fumus q ẽt nocet oculis pp sui mordicationẽ & exsiccationẽ. Octaua est porri: qa ex esu ipsoꝝ generant fumi grossi melãcolici:qb⁹ uisus obũbratur:ut ẽt prius dictũ est ibi. Allea nux ruta. Nona est cepe:quaꝝ comestio nocet oculis pp eaꝝ acuitatem. Decima est lens:de quo dicit Aui.ii.can.c.de lente:qđ illius q plurimũ eius comestiõe utit uisus obtenebrat pp uehemẽtiã exsiccatiõis eius. Vndecima res est fletus nimius qui debilitat oculos ex eo qđ ĩducit debilitatẽ retẽtiue oculoꝝ. Duodecima ẽ faba cuius usus generat fumũ grossum melãcolicũ obtenebrãtẽ spũs uisiuos sicut porꝝ:& ergo ẽt comestio fabaꝝ inducit somnia terribilia. Decimatertia est sinapis:cuius usus inducit debilitatẽ uisus pp eius acuitatẽ. Decimaq̃rta est aspicere solẽ:& hoc est ꝓpter eius uehemẽtẽ nitorẽ & splẽdorẽ qbus destruit uisus: ut patet ad expiẽtiã:& hoc iõ:qa uehemẽs sensibile nõ ꝓportionatũ sensui sicut radii solares corrũpũt sensũ. Decimaquinta est coitus & maxime post nimiã repletionẽ:uel magis post nimiã uacuitatẽ & inanitionẽ:& de ista dictum est. Decimasexta est ignis:cuius in/

ſpectus cauſat ſiccitatẽ uehemẽtẽ ĩ oculis:& ſic ledit uiſum:& ẽt le/dit pp claritatẽ eius:& ergo cõiter uidemus fabros & illos qui cõti/nue corã igne opant̃ rubeos aut debiles hr̃e oculos. Decimaſeptima nimi9 labor:qa talis ẽt uehemẽter exſiccat. Decimaoctaua ẽ pcuſſio cõtra oculos q̃ ledit oculos & uiſum qa facit ſanguinẽ fluere ſpũm uiſiuũ pturbãtẽ:& aliqñ apoſtema generãtẽ. Decimanona ẽ: nimi9 uſus rerꝝ acutarꝝ uidelicet uti diuerſis ſalſamentis acutis: & hoc pp acuitatũ ſumorꝝ ex ipſis generatorꝝ. Viceſima eſt puluis ſiue ambu/lare in locis pulueru lentis in qb9 de facili puluis ad oculos pueniт & uiſum obfuſcat. Viceſimaprima:& ĩter ceteras magis ledens oculos & uiſum:eſt nimiũ uigilare:quia uigilie nimie nimiã ſiccitatẽ ĩ ocu lis inducũt. Et in generali oĩs repletio nocet oculis:ſilr̃ oẽ q̃ exſiccat naturã/& oẽ q̃ turbat ſanguinẽ ex rebus ſalſis acutis & aliis: & oĩs ebrietas: Vomitus uero cõfert ei inq̃tũ purgat ſtomachũ & nocet ei ĩq̃tũ mouet materias cerebri expellẽdo eas ad ipm: Et ergo ſi fuerit uomitus neceſſarius debet fieri poſt cibũ cũ facilitate:Et ſilr̃ ſomn9 ſupfluus nocet uiſui: & ſomnus ſtatĩ poſt repletionẽ: & multitudo fleubotomie:& pprie cũ uẽtoſis cõtinuis:& iſtud colligit̃ ex Aui. in .iii. trac. iiii. c. de rememoratiõe rerꝝ uiſui nocẽtiũ: ubi ẽt Aui. plures ex cauſis ĩ tex. narratis exprimit.

Feniculis uerbena roſa celidonia ruta
Ex iſtis fit aqua q̃ lumina redit acuta.

Hic tãgũt̃ .v. res medici nales:q̃rꝝ aq̃ confert uiſui. Pria ẽ feniculis: cuius ſuc cus ĩ oculo poſitus acuit uiſũ ſcd̃m Ra. iii. almã. Scd̃a ẽ uerbena cu ius aq̃ a cõib9 medicis ponit̃ ĩ receptis ponẽtibus contra debilitatẽ uiſus. Tertia eſt roſa: cuius aq̃ cõfortãdo ſpũm aĩalẽ põt confortare uiſum. Quarta eſt celidonia:& eſt herba habẽs ſuccũ citrinũ:& dr̃ celidonia q̃ſi celica dona donãs. Quinta ẽ ruta:& eſt herba cõis:& aq̃ iſtarꝝ duarꝝ herbarꝝ ſilr̃ ualẽt:ut ex cõibus autoribus medicie pa

tet:& de pluribꝰ istaꝝ herbaꝝ prius ĩ diuersis passibꝰ dictũ ẽ ãpliꝰ.

Hic ponunt̃ aliq̃ medicine ualẽtes ad dolorẽ dẽtiũ:& dicit tex.q̃d semina porroꝝ & iusquiamus simul usta ualẽt ĩ dolore dẽtiũ:& debẽt sic administrari:succus iusqami cũ seminibus porrorũ debet simul cõburi & fumus istoꝝ p embotũ recipi ĩ illa pte ĩ q̃ est dolor dẽtis:Iusqamo.n.est uirtus stupefaciẽdi:& sic ex stupore dolor nõ pcipit̃:& in fumo seminis porris est uirus ĩterficiẽdi & eiiciẽdi uermes q aliq̃n ĩ cõcauitatibus dẽtiũ existẽtes intolerabilẽ faciũt dolorẽ:& istud dicit Aui.ii.can.c.de porro: & est porrũ herba nota & iusqamus ẽ herba stupefactiua hñs lõga folia pingiua & fetida.

Sic dẽtes serua porroꝝ collige grana.
Ne careas iure cũ iusqamo simul ure:
Sicq; p ẽbotũ fumũ cape dẽte remotũ

Hic ponunt̃ sex cãe raucedinis uocis:quarũ Prima est ñux.i. comestio nucũ:q̃a noces multũ exsiccãt:& ergo uocẽ exasperãt & faciũt eã similẽ uocibus gruũ. Secũda est oleũ:cuius usus põt ĩducere raucedinẽ: q̃a ptes eius aliq̃ uiscose adherẽt ipsi cãne pulmõis faciẽtes raucedinẽ: secũdo põt inducere raucedinẽ ĩ corpibus colericis:q̃a oleũ in talibꝰ cito ĩflãmat̃: & sic inducit ex tali calefactõe exaspatiõem & raucedinẽ:pria tñ cã ur̃ melior. Tertia est frigus capitis:cuius cã est:q̃a ex frigore capitis fit cõpressio cerebri:ex cuius cõpressiõe fluum:hũores deorsum uersus guttur & cãnã pulmõis ĩducẽtes raucedinẽ pp nimiã humectationẽ cãne. Quarta est anguilla siue comestio angulle:q̃a ex esu eiꝰ fleumata uiscosa multiplicant̃ q̃ ueniẽtia ad cãnã pulmonis illic adherent inducẽtes raucedinẽ. Quinta est potus nimius : & maxie q̃n itur dormitum:cuius cã est:q̃a ex tali cãna pulmonis ẽt multũ hu-

Nux oleũ frigus capitis anguillaq; potꝰ
Ac pomũ cruo͂ faciũt hoĩem for raucũ

mectat᷑:iã uehemẽs humectatio cãne pulmõis potissima ẽ cã raucc dinis uocis scd̄m oẽs medicos.Sexta ẽ pomũ crudũ:qa iq̃tũ crudũ multiplicat fleumata:& si sit cũ hoc ĩmatuꝝ stipticũ siue ponticum guttur exasperat.

Ieiuna uigila caleas dape ualde labora
Inspira calidũ modicũ bibe cõprime flatũ
Hec bene tu serua si uis depellere reuma.
Si fluat ad pectus dicat᷑ reuma catarrus
Ad fauces brancus ad nares esto corisa.

Hic tãgunt᷑ septẽ q bus curat᷑ reuma.Pri/ mũ est abstinentia siue ieiuniũ:qa p hoc mate ria reumatis diminuit᷑ qa abstinẽtia exsiccat: & materia melius maturat᷑ & cõsumit᷑:qa natura nõ hñs materiã ci balẽ inq̃ agat agit ĩ materiã reumatis & cõsumit eã & caput minus replet᷑:& ergo dicit Aui.v.in trac.i.c.xiii.& oportet qdẽ ne patiens catarrũ & corisã repleat uẽtrẽ cibis q̃re repleat᷑ caput eius.Scd̄m ẽ uigilia:qa illa ẽt est exsiccatiua cerebri & ꝓhibitiua ascẽsus multoꝝ uapoꝝ ad caput.Tertiũ est cibi calidi q ẽt iuuãt ĩ reumate cum est ex materia frigida:qa p illos ẽt tunc digerit᷑ materia frigida.Q uar tũ est multũ laborare:quia p hoc ẽt cõsumit᷑ materia reumatis:quia labor multus exsiccat supfluitates corpis:& loco istius dictiõis ual de:quidã tex.hñt ueste:& tũc sensus est qđ ĩ cura reumatis ẽt ualet calere uestibus:& hoc ẽt uerũ ẽ maxime:tñ qñ materia reumatis est frigida.Q uintũ est ĩspiratio aeris calidi:& hoc maxĩe in catarro ex materia frigida:quia p aerẽ inspiratũ calidũ tũc calefacit materia: & maturat᷑.Sextũ ẽ modicũ bibere & pati sitim:quia p hoc ẽt ma teria reumatis cõsumit᷑ cũ sitis siue modica bibitio exsiccet: & ẽt p modicã bibitionẽ nõ replet᷑ sicut p multũ potũ.Septimũ est cõpri/ mere flatũ.i.retinere anhelitũ:istud.n.ualde bonũ est in catarro ma xĩe a cã frigida:quia p istã retẽtionẽ ãhelitus calefaciũt pectoralia: & sic melius digerit᷑ materia frigida fleumatica faciẽs catarrum:&

p̄ma istoꝝ & alia tãgit Aui.lo.p̄al.dicẽs ꝙ oportet ut assiduet cale factionẽ capitis & elõgationẽ eius a frigore: & minuat ip̄m a septẽ triõe:& ꝓprie post austrũ:auster.n.replet & rarificat & septẽtrio cõ stringit & exprimit & minorat potũ aq̃ cõgelate:neqꝫ dormiat ĩ die & siciat & famẽ patiat̃ & uigilet q̃tũ põt qm̃ sunt initiũ cure:Rasis uero.ix.almã.uult ꝙ patiens reuma debet cauere ne iaceat supinus: & rõ est:ne ꝑ illũ decubitũ materia fluat ad ꝑtẽ posteriorẽ:& cũ ps posterior nõ hẽt manifestos meatus ꝑ quos materia fluat timeat̃ ne fluat ad neruos & faciat spasmũ uel paralisim:& silr̃ debet abstinerẽ oino a uino:qa uinũ ẽ uaporosũ:& cũ multũ calidũ sit dissoluit ma teriam & auget reuma:& silr̃ non debet stare ad solẽ aut ad ignẽ:qa sol aut ignis dissoluẽdo materiã augẽt reuma:deinde tex.in duobus ultimis uersibus põit dr̃iã ĩter ista tria noĩa.s.catarrus:brãcus:& cor riza.& stat dr̃ia in hoc qđ est fluere materiã ad aliã ꝑtẽ:uñ reuma ẽ nomẽ cõe ad oẽm fluxũ materie de uno mẽbro ad aliud.Et ergo dr̃ reuma q̃si ruẽs materia:ĩ cõi tñ usu capit̃ solũ ꝓ noĩe cõi ad oẽm flu xum materie a capite & cõtinet sub se istas tres spẽs.s.catarrũ brã/ chũ & corisam : uñ si illa materia fluat ad pectus uel mẽbra uicina dr̃ catarrus:si uero ad fauces brãcus:sed si fluat ad nares dr̃ coriza.

In hoc tex.põit autor medicinã curatiuã fistule dicẽs ꝙ empla/strũ fcm̃ ex auripig/mento sulphure calce: & sapõe simul mixtis curat fistulã: cuius cã est:qa in istis est uirtus exsiccatiua & mũdifi/ catiua q̃ ĩtẽtiões necessario reqrunt̃ in curatõe fistule.de auripigmẽ to dicit Platea.ꝙ est calidũ & siccũ in q̃rto gradu dissoluit attrahit cõsumit & mũdificat:& sulphur & sapo secũdũ eum ẽt calida sunt

Auripigmẽtũ sulphur miscere memento
His decet apponi calcem cõmisce saponi
Quattuor hec misce cõmixtis q̃ttuor istis
Fistula curat̃ quater ex his si repleatur

& sicca:sulphur tñ uehemẽtius:qa est calidũ & siccũ i q̃rto gradu:
Sapo uero nõ.de calce dicit Aui.q̃d calx abluta est exsiccatiua sine mordicatiõe & cõsolidat:notãdũ circa istud q̃d fistula ẽ uulnus assidue & piodice fluẽs.i.scd̃m diuersa tpa uel scd̃m diuersas lunatiões auripigmẽtũ uero est illud quo utunt̃ sculptores:quo faciũt adherere es siue metallũ lapidib9.Sapo uero.i.smigma ẽ illa piguedo alba siue nigra q̃ mulieres lauãt & mũdãt uestes.alia uocabula nota sũt.

Ossibus ex denis bis cẽtenisq; nouenis
Cõstat hõ denis bis dentibus ex duodenis
Ex tricẽtenis decies sex quinqueq; uenis

In hoc tex.autor põit numerũ ossiũ dẽtiũ & uenaꝝ humani corpis & dicit. Prĩo q̃d hõ cõstat ex ducẽtis & nouẽdecim ossib9:scd̃m tñ solẽnes medicine doctores ut Ipo.Gal̃.Rasis: Auc.& Aui. Ossa hoĩs sunt ducẽta &.xlviii.licet ĩ pticulari enumeratiõe ossiũ discõueniãt:& istud uult ille cõis uersus.Ossa ducẽtena sunt atq; q̃ter duodena. Secũdo dicit ꝙ hõ debet hr̃e.xxxii.dentes: & istud ĩtelligẽdũ est cõiter & ut plurimũ ĩ hoĩbus pfectis:aliqñ.n. cõtingit aliquos hoĩes nõ hr̃e dentes q̃ttuor extremos qui sunt post molares:& in talibus dẽtes sunt.xxviii.tm̃:& aliqui carẽt his dentibus ultimis ĩ pueritia tm̃:alii ĩ pueritia & ĩ iuuẽtute ita ꝙ nõ eis nascunt̃ donec sint senes:alii tota uita:circa istud sciẽdũ est q̃d scd̃m Aui.ĩ.i.doc.v.sũt.c.de anathomia dẽtiũ.Inter oẽs dẽtes duo uocãt̃ duales:& sũt duo dentes anteriores: & duo q̃drupli iuncti dualibus a dextris & sinistris & tã duales quã q̃drupli sunt duo ĩ supiori mãdibula & duo ĩ ĩferiori:& sũt oẽs ordinati ad ĩcidẽdũ:& iõ a qbusdã incisores uocant̃ & spãl̃r duales:& post istos dẽtes sunt duo dentes q uocant̃ canini supius & duo inferius ĩmediate cõiuncti q̃druplis:& offm̃ coꝝ est frãgere dura:& post illos sunt q̃ttuor dẽtes molares a dextris & a sinistris q̃ttuor tã ĩ supiori q̃ ĩ inferiori mãdibu

la:& post istos in aliqbus est dens unus sensus tã a dextris q̃ a sini/
stris:& tã in inferiori q̃ supiori mãdibula:in aliqbus uero nõ:& sũt
isti dentes molares & dẽtes sensus oẽs ordinati ad molendũ & sum
ma totius numeri dentiũ est trigintaduo:uel.xxviii.in non hñtibus
dentes sensus.s.quattuor duales:quattuor quadrupli:& q̃ttuor cani
ni.xvi.molares:& quattuor dentes sensus. Tertio dicit q̧ homo hẽt
tricentas & septuagintaqnq; uenas ut posset patere enumerãti eas.

In hoc tex. eume/
rat.Prio autor humo/
res qui sunt necessarii
ad cõstitutionẽ hũani
corpis:& dicit q̧ quat

Quattuor humores i hũano corpe cõstãt
Sanguis cũ colera fleuma melancolia
Terra melã.aq̃ fleg.& aer sãguis col.ignis

tuor sunt humores i hũano corpe.s.sanguis:fleuma:colera:& melã/
colia.Secũdo oñdit naturã & cõplexionẽ cuiusq; hũoris p̱ hoc qđ
cõpat unũquẽq; uni elementoꝝ:& uult qđ melãcolia est frigida &
sicca:& sic cõpat᷑ terre q̃ sil'is nature est:fleuma est frigidũ & humi/
dũ:& sic cõpat᷑ aq̃:sanguis est calidus & humidus:& sic cõpat᷑ aeri.
sed colera est calida & sicca:& sic cõpat᷑ igni.& iste sensus ẽt patet
in his uersib⁹.Hũidus ẽ sanguis:calet.est uis aeris illi.Alget humet
fleũa:illi uis fit aquosa.Sicca calet colera:sic igni fit similata. Melã
colia friget sicca q̃si terra.Et pro maiori ĩtellectu sciẽdũ est qđ secũ
dũ Aui.i.i.doc.iiii.c.i.q̃ttuor sunt humores i corpe hoĩs.s.sanguis:
fleuma:colera:& melãcolia:ut dcm̃ ẽ.Inter quos sanguis est melior.
Primo:qa est materia spirituũ:in qbus uita cõsistit:& oĩs opatio ue
getatiua uitalis & aialis.Secũdo qa cõformis est cũ principiis uite.
Est.n.calidus & humidus tẽpate. Tertio qa plus nutrit & restaurat
depditũ ceteris humoribus.Et ut ad unũ sit dicere.est thesaurus na
ture:ex cuius pditione sequit᷑ mors statim:deinde sequit᷑ fleuma in
bonitate. Primo q̃a aptũ est ut tpe necessitatis fiat sanguis: & ideo

nō hēt ꝓpriū receptaculū: sed icedit cū sanguine. Secūdo qa uicin⁹ est radicali humido: q̄ est uelut basis uite: Deinde sequit̃ colera: qa participat cū naturali calore q̄diu mēsurā seruat: deinde est melāco lia uelut fex & sordicies elōgata a pricipiis uite: inimica leticie & li beralitati & cōnata senio & morti. Secūdo sciendū pro diuisiōe & diffinitiōe humoꝝ q̄ sanguinis due sūt spēs. s. naturalis & inatura/ lis: naturalis est cuius color est rubeus. s. uenalis rubeus obscurus: & arterialis rubeus clarus malo carēs odore: & est ualde dulcis: & hoc per respectū ad alios humores. Innaturalis est duplex. Nā qdā ē in naturalis: q̄litate. s. qui est mutatus a cōplexiōe bona i se sine alteri⁹ humoris cōmixtiōe: alius est inaturalis ꝑꝑ humorē malū ei admix/ tū peccantē q̄litate substātia uel q̄titate uel in ꝓportiōe alterius ad alteꝝ: & iste ē duplex: nā qdā est nō naturalis ex ꝑmixtiōe mali hu/ moris qui ab extra sibi supuenit alius est nō naturalis ex ꝑmixtiōe mali humoris generati i ipsomet sanguie: q̄n pars sanguinis putre/ facta est: sicut & eius subtile cōuersū est i colerā: & grossum i melā coliā: uel illa colera uel illa melācolia uel utraq; māsit i illo sanguie: & iste sanguis nō naturalis ex admixtiōe mali humoris multipl̃r di uersificat̃ a naturali. Prio in substātia: quia grossior & turbidior est cū sibi misceẗ melancolia: uel subtilior cū sibi misceẗ colera citrina uel aquositas. Secūdo i colore: quia est declinas ad albedinē ex ꝑte fleumatis uel ad nigredinē ex ꝑte melācolie. Tertio i odore: quia fe tidior est ex admixtione putridoꝝ humoꝝ uel oīno odore caret ex admixtiōe crudoꝝ. Quarto in sapore: quia uergit ad amaritudinē ex admixtiōe colere uel ad acetositatē ex ꝑte melācolie uel ad insipi ditatē ex ꝑte fleumatis: Fleumatis uero naturalis ēt due sūt spēs. s. naturale & inaturale: naturale est q̄ est aptū ut i aliquo tꝑe fiat san guis: qm̄ est sanguis nō bn̄ coctus. Et est quidā modus dulcis fleu/ maticis q̄ nō ualde existit frigidū: imo corꝑis cōpatiōe est frigidita

tis paucę:sanguinis uero cōpatiōe & colerę rubee est frigidū:& est naturaliter albū:& dr̄ istud fleuma dulce extenso hoc noīe dulce ad oēs sapores delectātes gustū:qa alio mō istud fleuma naturale nō ē dulce:cū sit īsipidū aquosū & sapori aq̄ multū ꝓpinquū:& nō fecit natura isti fleumati ꝓpriū receptaculū sicut colere & melācolie fecit:sed fecit ipm̄ trāsire cū sanguine ut tp̄e necessitatis uertat̄ ī sanguinē:qa hēt similitudinē ꝓpinquā sanguini:& istius fleumatis due sunt necessitates:& una utilitas. Prima utilitas ē ut sit iuxta mēbra ad hoc ut opent̄ ī eo coꝝ uirtutes & coquāt & digerāt & nutriāt ex eo cū mēbra amiserint nutrimētū ꝙ cōsueuit uenire ad ipsa:qđ est sanguis bonus pp retētionē materie sanguinis:q̄ qdē retētio a stomacho & epate fit pp aliq̄s cās accidētales. Secūda necessitas est ut misceat̄ cū sanguine & reddat ipm̄ aptū ad nutriēdū mēbra fleumaticaꝝ cōplexionū sicut cerebrū & nuchā:ī quoꝝ sanguine ea nutrituro notabilē fleumatis partē eē oportet.utilitas uero eius est ut humectet iūcturas & mēbra q̄ multū mouent̄ ne desiccent̄ pp calorē q ꝓuenit ex motu & cōfricatiōe:fleuma uero īnaturale pōt diuidi:prīo ex pte substātie. Et sic quoddā ē muscillaginosū:& ē fleūa: scđm sensū diuersū ī subtilitate & grossicie ī suis ptib⁹:& dr̄ muscillaginosū pp silitudinē quā hēt cū muscillaginib⁹ extractis a seminibus aliud est fleuma grossum qđ appet eq̄le ī substātia .i.ī subtilitate & grossicie:scđm iudiciū sensus:sed scđm ueritatē diuersū est in suis ptib⁹:& dr̄ fleuma crudū:& istud multiplicat̄ ī stomacho & in itestinis:& pp ipsius expulsionē a stomacho p̄cepit Ipocras fieri uomitū ī mēse bis:& ad eius expulsionē ab itestinis statuit natura colerā defluere a cistia fellis ad itestinū ieiunū & cōsequēter ad alia inferiora:q̄tenus abstergeret illud fleuma ab orificiis intestinoꝝ:& faceret ipm̄ descēdere cū fecibus multiplicat̄ etiā interdū in uenis ꝓpāīr ī senibus pp diminutionē digestiōis & illic morā trahēs pau

latim augetᵗ & ingrossatᵗ: & cū ab eo tādē grauetᵗ natura: & nō pos
sit ipm̄ p uenas expulsiōis ordinarias expellere faciēs de possibilib⁹
qđ melius est elongat ipm a corde & aliis mēbris intrinsecis: & mit
tit ad extrema & spālr ad tibias: qa sua grauedine naturaliter tēdit
ad iferiora: & ista est cā q̄re tibie senū iflantᵗ inflatione relinquente
foueā post ipressionē digiti spālr circa noctē: & i pinguib⁹ & soli/
tis nutriri humidis: aliud est fleuma ualde subtile: & ē fleuma aquo
sum sil'e aq̄ aliq̄lr inspissate: & sepe inuenitᵗ in saliuis & sputis male
digerentiū & nimis bibentiū & a cerebro ad nares distillare solet in
pricipio corizaꝝ & cū p decoctionē igrossatᵗ cōuertitᵗ i fleuma gros
sum aut muscillaginosum aliud ē fleuma ualde grossū albū uocatū
gipsū: & est fleuma cuius subtile fuit resolutū pp nimiā morā eius
in iuncturis & grossū remāsit q̄si lapidificatū: Et istud fleuma facit
podagrā nodosā fere insanabilē. Aliud est fleuma uitreū & ē fleuma
spissum: grossum sil'e uitro liquefacto i colore: uiscositate & pōdere.
Secūdo diuiditᵗ fleuma inaturale ex pte saporis: nā quoddā est fleu
ma dulce q̄ fit ex admixtiōe sanguis cū fleumate: & sub isto ēt cō
tinetᵗ fleuma unctuosum q̄ fit ex admixtōe unctuositatis sanguinis
sicut quoddā fleuma uitreū: Aliud est fleuma salsū factū ex admix
tiōe colere: Et istud est magis mordax siccius & lenius ceteris specie
bus fleumatis: pp colerā quā suscipit i se q̄ sicca existit lenis & acuta
& hoc fleuma sepe repitᵗ i fleumaticoꝝ stomachis potātiū sepe ui/
na fortia & utētiū saliis & acutis: & adherēs stōacho cāt iterdū siti
clamorosā: & diu currēs p itestina qn̄q; excoriat ea & iducit dissen
teriā: & i ano frequēter iducit fortē tenasmonē: aliud est fleuma ace
tosum q̄ fit qn̄q; pp melācoliā acetosam sibi admixtā: & qn̄q; fit pp
ebulitionē q̄ accidit fleumaticis: sicut accidit succis dulcib⁹ fructuū
qđ prio ebuliūt & postea acescūt: & istud fleuma sepius appet i sto
macho male digerētiū q̄ in aliis ptib⁹. Nā ad os stomachi naturali/

ter ꝓfluit melãcolia ad desideriũ suscitãdum: q̃ deorsum cadẽs qñq; fleumati mixta reddit ipm̃ acetosum:& hoc cognoscit̃ p ructus acidos & interdũ fleuma tale generat̃ in stomacho p uiã ebulitõis a debili calore ex chilo:aliud ẽ fleuma põticũ: ꝙ qñq; causat̃ pp admixtionẽ melãcolie põtice:& istud raro repit̃ pp raritatẽ melãcolie põtice:qñ uero causat̃ pp uehemẽtẽ ĩfrigidationẽ eius q̃ humiditas eiꝰ cõgelat̃ & aliq̃liter ad terreistratẽ alterat̃:& nõ supuenit ei calor debilis q faciẽdo ipm̃ ebullire cõuertat spũm in acetositatẽ:neq; color fortis q digerat ipm̃ & cõuertat ipm̃ i sãguinẽ colere uero spẽs silr̃ due sunt.s.naturalis & ĩnaturalis.Colera naturalis ẽ spuma sanguinis cuius color est rubeus clarus.i.citrinus ĩ ultimo gradu citrinitatis:sicut capilli safrani:& ẽ leuis acuta & quãto magis fuerit calida erit maioris rubedinis.Et ista colera postq̃ gñata est ĩ epate diuidit̃ in duas ptes:quaꝝ una trãsit cũ sanguĩe ad uenas & alia ps trãsmittit̃ ad bursam fellis.Pars ãt illa colere q̃ trãsit cũ sanguine penetrat cũ eo cã necessitatis & cã utilitatis.Necessitas est ut misceat̃ cũ sanguine ad nutriẽdũ mẽbra colerica:& utilitas est ut subtiliet sanguinẽ & faciat ipm̃ penetrare ĩ uenis.Pars aũt illa q̃ transit in bursam fellis trãsit illic ẽt pp necessitatẽ & utilitatẽ:necessitas est duplex:q̃dã est necessitas corpis totius.s.mũdare ipm̃ a supfluitatibus colericis:alia est respectu burse fellis:& est nutrire ipam.Vtilitas etiã duplex est:una est abluere intestina a fecibus & fleumate uiscoso adherẽtes eis:altera est pũgere ĩtestina & musculos ani ut sentiãt ꝙ ẽ eis nociuũ & emittãt egestionẽ & huius rei signũ est ꝙ colica sepe accidit pp opilationẽ factã in foramine ꝙ ꝓcedit a bursa fellis usq; ad ĩtestina:colera uero ĩnaturalis duplex est:nã una est ĩnnaturalis pp cãm extrinsecã q̃ ei admiscet̃.Alia ẽ ĩnaturalis pp cãm in se:qa substãtia eius nõ est naturalis colera ĩnaturalis pp cãm extrinsecã: alia est scita & famosa:& est illa cui fleuma admiscet̃:& dicitur famosa

siue ēt nota/q̄a sepissime generari solet. Et ex hac colera sepe fit ter/
tiana nota/alia est q̄ est minoris fame/& est illa cui melācolia est ad
mixta. colera uero famosa uel est citrina/& generat̄ ex admixtione
fleumatis subtilis cū colera naturali: uel est uitellina siīs uitellis ouo
rū/& generat̄ ex admixtiōe fleumatis grossi cū colera naturali/cole
ra uero minoris fame fit duobus modis/unus est qñ colera i se adu/
rit̄/& fit cinis a quo nō sepat̄ ps subtilis colere/sed cū eo miscet̄/&
hec colera est peior/alius ē melācolia colere de foris adueniēs cū ea
misceat̄/& hec colera est melior alia & ē eius color rubeus/ sed non
clarus nec floridus/īmo est magis siīs sanguini uenali/colere uero ī
naturalis ī ppria substātia sine alterius humoris cōmixtōe/alia est q̄
sepius generat̄ in epate/p hoc qd̄ subtile q̄ est in sanguine adurit̄
& trāsit ī colerā & grossū ī melācoliā/alia est q̄ ī stomacho magis ge
nerat̄ ex cibis malis nō digestis sed corruptis/uel generat̄ ī uenis ex
hūoribus aliis & istius colore due sūt spēs nā q̄dā ē prassina siīs co
lori prassi nigri q̄ generat̄ ex uitellina qñ adurit̄/nā adustio facit ī
colera uitellina nigredinē q̄ cōmixta cū citrinitate generat̄ color ui
ridis: alia est eruginosa siīs ī colore eruginieris/& generat̄ ex prassi
na qñ prassina tm̄ adurit̄ donec siccet̄ eius hūiditas/& incipiat redi
re ad albedinē pp suā siccitatē/& iste due ultīe colere male sūt & ue
nenose/eruginosa tn̄ maior est. Melācolie uero spēs siīr due sunt. s.
naturalis & ïnaturalis/naturalis est fex boni sanguinis & turbulen
tia & supfluitas/cuius sapor est medius īter dulcedinē & pōticitatē
& ista melācolia cū gñata ē in epate partit̄ in duas ptes/ quaꝝ una
penetrat cū sanguīe & manat cū eo ad uenas/alia trāsmittit̄ ad sple
nē/pría ps penetrat cū sāguine pp necessitatē & utilitatē/ necessitas
est ut misceat̄ cū sanguīe ad nutriēdū mēbra melācolica frigida &
sicca sicut ossa. Vtilitas est ut fluxibilitatem sanguis nimiā coerceat
& uigore corpulētiā ei⁹ cōdēset donec fiat ps solida mēbroꝝ duoꝝ

que debet nutrire/alia ps q̃ sanguis nõ ĩdiget uadit ad splenẽ. pp ne
cessitatẽ & utilitatẽ:necessitas est duplex:una ẽ scdm totũ corpus.s.
ipm a supfluitate melãcolica mũdare alia est scdm splenẽ.s.ipm nu
trire:utilitas uero ꝓcedit ex ea pp hoc ꝙ ipa ꝓfluit ad orificium sto
machi exprimẽdo hũiditates q̃s illic ĩuẽit:sicut mulier mulgẽdo ex
primit digestis lac ab uberibus uacce.Et hec utilitas est duob⁹ mo/
dis:uno mõ ipsa multa cõstringit & ĩspissat & cõfortat orificiũ sto
machi.Secũdo qa facit ĩ ore stomachi cõmotionẽ pp acredinẽ eius
& exsiccat famẽ & facit desideriũ.Melãcolia uero ĩnaturalis ẽ sicut
res adusta uel cinis respectu alioꝝ humoꝝ:& eius q̃ttuor sũt spẽs fa
mose licet plures sint nõ famose.Prima est q̃ est cinis colere & est il/
lud ꝙ aduritᷣ de colera:& hoc spẽs est amara.Secũda est q̃ est cinis
fleumatis:& illud ꝙ fuit adustũ ex fleumate:& si fleuma ꝙ adustũ
est fuerit ualde subtile & aquosũ:tũc melãcolia ex eo genita erit sal
sa in sapore.Si ãt fuerit fleuma grossum ꝙ aduritᷣ tũc cinis ei⁹ aut
melãcolia ex eo generata tẽdit ad acetositatẽ aut põticitatẽ.Tertia ẽ
q̃ est cinis sanguinis & illud qđ adustũ ẽ ex sanguine:& hec melan
colia est salsa paꝝ trahẽs ad dulcedinẽ. Quarta ẽ q̃ cinis melãcolie
naturalis:& si melãcolia naturalis ex q̃ fit fuerit subtilis:tũc est mul
tũ acetosa:& cũ effunditᷣ sup terrã ebulit:& eius odor ẽ acris:& ab
eo fugiunt musce & aĩalia.Si uero talis melãcolia naturalis ex qua
fit fuerit grossa erit minoris acetositatis cũ pauca ponticitate.

Hic ponit autor si/ gna p q̃ cognoscerᷣ pos sumus hoĩem sangui/ nee cõplexionis quoꝝ: Primũ ẽ ꝙ sanguineus est naturaliter pinguis & nõ debem⁹ ĩtellige/

Natura pingues isti sunt atq; iocantes
Semp rumores cupiũt audire frequentes
Hos uenus & bach⁹ delectãt fercula risus
Et fac̃ hos hilares & dulcia uerba loq̃ntes
Oib⁹ hii studiis habiles sũt & magis apti
Qualibet ex cã nec hos leuiter mouet ira

Largus amās hilaris ridēs rubeiq; coloris
Cantās carnosus satis audax atq; benign9

rō q sanguineus sit pin guis pinguedine ꝓprie accepta:qa tale significat semp frigiditatē cōplexionis.ut uult Aui.ii.in doc.iii.ca.iii.sed est pīguis pīguedine extēsa ad multā carnositatē:qa ē multū carnosus.Vult.n.Aui.loco pal.q multitudo carnis rubee cū decēti firmitate & nō laxitate eius significat cōplexionē calidā & humidā q̄lis ē sanguinea. Et rō est:qa multitudo carnis rubee attestat̃ sup fortitudine uirtutis assimilatiue & multitudine sanguinis q̄ uigēt & inualescūt calido & humido:teste Gal.ii.cōplexionū dicētē. Multitudo aūt carnis multitudine sanguinis generat̃.Calidū uero pfecte digerēs & assimilās carnis soliditatē opat̃,dicit ēt Aui.lo.pall.q oē corpus carnosū sine multitudine pinguedinis & adipis est sanguineū. Et idē uult Gal.ii.tegni.can.illo.Humida uero & calida crassis.Secūdū est q est iocosus.s.pferēs uerba alios ad risū ꝓuocātia uel letus:& hoc est pp benignitatē hūoris sanguinei ꝓuocātis hoīem ad leticiā & iocūditatē pp spūs claros & pfectos ex sanguine generatos.Tertiū ē q libēter audit fabulatiōes iocosas:eadē de cā.Quartū est q inclinatus est ad luxuriā pp caliditatē & hūiditatē ꝓuocātiū ad coitū.Quintū est q talis libēter bonū uinū potat.Sextū est q libēter comedit bona cibaria:quoꝝ cā pōt eē:qa talis appetit similiora cōplexiōis eius q̄ sunt bona uina & bona cibaria.Septimū est q talis de facili ridet:cuius cā ē:qa sanguis ꝓuocat ad risū.Octauū est q talis est hylaris.i.hylarē faciē amabilē & iocūdū habēs pp uiuacitatē coloris & formositatē cōplexiōis ex cōplexiōe sanguis.Nonū est q talis ꝓfert dulcia uerba pp amicabilitatē nature sanguinis Decimū est q talis est aptus oibus artibus.i.de facili pōt addiscere quālibet artē pp uiuacitatē & pspicacitatē igenii eius. Vndecimū ē q talis nō facile irascit̃:& istud ꝓuenit pp hūiditatē ebetātē feruo

rē colere ꝓuocātis ad irā:Deinde tex.ī duob⁹ ultimis uersib⁹ repetit aliq̄ signa dicta & aliq̄ addit.Primū est ꝙ sanguineus est largus nō auarus:sed liberalis. Secūdum est ꝙ talis est amans siue amorosus Tertiū est ꝙ talis est hylaris.i.hn̄s uultū iocūdū.Quartū est ꝙ talis q̄si semꝑ uī ridere:quoꝝ oīum cā ē benignitas sanguinis ad ista ꝓuocātis.Quintū est ꝙ talis est rubei coloris.uult.n.Aui.lo.p̄al.ꝙ color cutis rubeus significat multitudinē sanguīs:& debet istud itel ligi de colore rubeo cū quodā splēdore & nō de rubeo fusco q̄lis re ꝑiri solet ī uultibus hoꝝ q libēter & abūde bibūt fortia uina & utū tur salsis & spēbus acutis:qa talis significat leprā futurā.Sextū ē ꝙ talis libēter cantat uel audit cātare ꝑꝑ letū eius aīum.Septimū ē ꝙ talis ē carnosus ꝑꝑ cām prius dictā.Octauū ē ꝙ talis ē satis audax ꝑꝑ caliditatē sanguīs q̄ ē cā audacie.Nonū ē ꝙ talis ē benignus ꝑꝑ sanguinei hūoris bonitatē.

Hic pōit autor quedā signa ꝑ que cognoscere possumus hoīem colerice cōplexiōis.Primū est qđ colericus ē impetuosus.i.faciēs rē cū īpetu:cuius cā ē:qa

Est & humor colere qui cōpetit īpetuosus
Hoc gen⁹ ē hoium cupiēs p̄cellere cūctos
Hi leuiter discūt mlťū cōedūt cito crescūt
Inde magnanimi sunt largi sūma petētes
Hirsutus fallax irascens prodigus audax
Astutus gracilis siccus croceiq; coloris

supfluus calor q est ī colerico mouet ad īpetū:& ergo ēt uult Aui. .ii.in doc.iii.c.iii.qđ opatiōes excessiui motus significāt caliditatē. Scđm est qđ talis est cupidus honoris & appetit eē īprimis sedib⁹ & p̄cellere cūctos alios:cuius cā est:qa supfluus calor ꝓnificat ani mā ad arrogātiā & temeritatē. Tertiū est qđ isti cito discūt:& hoc ꝑꝑ subtilitatē hūoris colerici & eius caliditatē.Et ergo ēt dicit Aui. loco p̄al.qđ itellectus.i.ꝓmptitudo & uiuacitas ad itelligētiā signifi cat caliditatē cōplexiōis. Quartū est qđ isti multū comedūt:qa in

ipsis fortior est calor digerens & maior resolutio q̄ in aliis copibus. Q uiutū est q᷑ isti cito crescūt.i.pueniūt ad augmentū:& hoc pp fortitudinē caloris naturalis in eis q est cā augmēti:Sextū est ꝙ isti sunt magnanimi.i.nō potētes tolerare iniurias: & hoc pp caliditatē in eis:& ergo dicit Aui.lo.p̄al.q᷑ paꝝ pati ab unaquaqꝫ re.i. patiē tē se reddere sercat caliditatē.Septimū est q᷑ isti sunt largi: & hoc respectu illoꝝ qbꝰ honores accidere pn̄t.Octauū est ꝙ isti appetūt summa.i;sūmas dignitates & officia pp cām secūdi signi. Nonū ꝙ colericus est hirsutus.i:pilosus & hn̄s multos crines pp caliditatem aperiētē poros & mouētē materiā piloꝝ ad cutē. Et dr̄ hirsutus q̄si hircos sequēs:qa īter oīa aīalia bruta hircus hēt lōgiores crines: De cim[illegible] est ꝙ ipse est fallax.i.deceptorius. Vndecimū est q᷑ ip̄e ē ira scēs.i.de facili irascit̄ pp caliditatē.Et ergo dicit Aui.lo.p̄alle.ꝙ ira frequēs & a leui cā significat caliditatē:& hoc ē pp facilitatē cōmo tiōis colere & ebulitiōis sanguinis circa cor. Duodecimū ē ꝙ ipse ē ꝓdigus:qa largus est in exponendo pp honores hn̄dos. Decimūter/ tiū est ꝙ talis est audax:qa audacia ēt ꝓuenit pp nimiā caliditatē & maxīe cordis.Decimūquartū est ꝙ ipse sit astutꝰ.i.cautus.Decimū q̄ntū est ꝙ talis est gracilis.i.nō grossoꝝ mēbroꝝ neqꝫ multe carnis pp supfluā caliditatē uehemēter resoluētē.Decimūsextū ē ꝙ talis ē siccꝰ.i:macer pp siccitatē cōplexiōis.Decimūseptimū ē ꝙ taľ ī cro/ cei coloris.i.citrini & ergo dicit Aui.lo.p̄al.ꝙ color subruffus signi ficat colere dn̄ium.

Fleūa uires modicas tribuit:latosqꝫ breuesqꝫ
Fleūa facit pigues:sanguis reddit mediocres
Ocio nō studio tradūt:sed corpora somno
Sensus ebes tardus motus pigritia somnus
Hic somnolētus piger ī sputamine multus.
Est huic sensus ebes pinguis facit color albꝰ

Hic ponit autor aliq̄ signa cōplexionis fleūatice.Primū signū ē paucitas uiriū: fleūatici.n.paucitas uires hn̄t pp

paucitatẽ caloris naturalis a quo oĩs uis hẽt exordiũ. Secũdũ eſt ꝙ fleumatici ſunt fati & breues: qa ĩ eis eſt paucus calor naturalis non ſufficiẽs extẽdere corpus ĩ lõgum: extẽdit igitᷣ corpus ſecũdũ latũ. Tertiũ eſt ꝙ fleumatici ſunt pingues ꝑꝑ eoꝝ frigiditatẽ & humiditatẽ: & ergo dicit Aui. lo. ꝑalle. ꝙ pinguedo uel adeps ſuꝑflua ſignificat exceſſum frigiditatis & humiditatis & cõplexionẽ corpoꝝ frigidã & humidã: qa ſanguis unctuoſitas q̃ eſt utriuſq; materia, cũ reſudat a uenis & obuiat mẽbris frigide uel remiſſe calidis coagulatᷣ ab eoꝝ frigiditate uel remiſſa caliditate & fit pĩguedo: ut uult Gal. ii. cõplexionũ. Et poſtea ſubdit hic tex. ꝙ ſanguinei ſunt mediocres ſupple in longitudine & breuitate. Quartũ eſt qđ fleumatici magis ad ocia inclinantᷣ quã ad ſtudia ꝑꝑ frigiditatẽ mouentẽ ad ocia & pigriciam. Quintũ eſt ꝙ multũ dormiunt: & hoc eſt ꝑꝑ multam humiditatẽ eoꝝ: & ẽt ꝓuenit multus ſomnus ꝑꝑ frigiditatẽ: ut ĩuit Aui. loco ꝑalle. Sextũ eſt ꝙ fleumatici ſunt duri ingenii: qa ſicut uiuacitas intellectus & ꝑſpicuitas ingenii ꝓueniũt ꝑꝑ naturalẽ caliditatẽ: ita ebetudo intellectus & duricies ingenii ꝑꝑ cõtrariũ. ſ. frigiditatẽ. Septimũ eſt ꝙ fleumatici ſunt tardi motus: & hoc ẽt ꝑꝑ frigiditatẽ q̃ facit motum tardũ: ſicut caliditas ueloce. Octauũ eſt quod ſunt pigri. Nonũ ꝙ ſomnus in eis eſt longus. Quoꝝ cã eadẽ eſt cũ predicta. Poſtea ponuntᷣ duo alii uerſus recolligẽtes ſigna predicta cũ qbuſdam aliis. Primũ eſt flematicus eſt ſomnolentus. i. inclinatꝰ ad multũ ſomnũ. Secũdũ eſt ꝙ ipſe eſt piger. i. tardus ad oẽm opationem. Tertiũ eſt qđ eſt multi ſputi ꝓpter humiditatem in eo abũdantem multiplicatiuã ſputi. Quartũ eſt qđ talis eſt obtuſus in ſenſibus: & nedum in ſenſibus ĩmo ẽt in intellectu. Quintũ eſt qđ talis eſt pinguis. Sextum eſt qđ talis eſt albus in facie. Albedo. n. cutis & maxime faciei ſignum eſt priuationis ſanguinis aut paucitatis eius cum frigiditate: ut dicit Aui. loco preallegato.

Restat adhuc tristis colere subie nigre.
Que reddit prauos:ptristes pauca loqntes
Hi uigilāt studiis:nec mēs est dedita sono
Seruāt ppositū:sibi nil reputant fore tutū
Inuidꝰ & tristis cupidus dextreq; tenacis
Non expis fraudis timidus luteiq; coloris

Hic pōit autor aliq̄ signa cōplexiōis melā colie. Primū est prauitas.melācolia.n.reddit hoīes prauos & malorū moꝝ queadmodū sūt q seipsos iterficiūt.

Secūdū est multa tristitia:melācolici.n.multū tristes sunt ut plurimū pp spūs melācolicos turbidos & tenebrosos sicut hoīes leti sunt pp spirituū claritatē.Tertiū ē taciturnitas:melācolici.n.tacidi sunt & paucoꝝ uerboꝝ pp frigiditatē:sicut nimia garrulitas ꝓuenit pp caliditatē. Quartū est qđ melācolici sunt apti studio:qa semp cupiunt esse soli. Quintū est qđ tales sunt insomnolēti:nec bene dormiunt ꝓpter nimiā siccitatē cerebri & ꝓpter fumos melācolicos cōmouētes in eis somnia horribilia qbus excitant᷑ a somno.Sextū est qđ tales sunt tenacis ꝓpositi.i.ptinaces:& cū aliqd in mente habēt diu retinent:& difficulter placabiles sunt:& hoc ꝓpter siccitatē coꝝ que nō sinit ꝓpositū cito mutari.Septimū est qđ melancolici nihil reputant eis esse tutū:imo semp timent:& hoc est ꝓpter spirituū tenebrositatē:postea in duobus ultimis uersibus ponunt᷑ aliqua ex signis p̄dictis & aliqua addunt᷑. Primū est qđ melancolicus est inuidus.Secūdū est qđ est tristis.Tertiū est qđ est auarus.Quartū est qđ est tenax:idest nihil uolens exponere & male soluens. Quintū est quod est fraudulosus simplex:& ꝓpterea homines melancolici sunt deuoti:multū legentes:ieiunantes:& alias multas abstinentias facientes.Sextum est qđ est multū timidus. Septimum est qđ est lutei coloris:idest terrestris siue fusci coloris. Color enim fuscus & maxime si uiriditati approximat significat dominiū melancolie secundum Rasis,iii.almā.in prin,

In hoc tex. Prio ponit colores cõsequẽtes cõplexiões: & dicit qd fleumaticus est albi coloris: sed colericus est ruffi coloris & sanguineus rubei: & de melãcolico dicit i fine pcedẽtiũ uersuũ & de istis oibus dictũ est prius.

Hii sunt humores q pstant cuiq; colores
Oibus i rebus ex fleumate fit color albus
Sãguie fit rube⁹: cola rubea quoq; ruffus
Si peccet sãguis: facies rubet: extat ocellus
Inflant gene corpus nimiũq; grauatur
Est pulsusq; freqns plẽus mollis/ dolor igẽs
Maxime fit frontis & cõstipatio uentris
Siccaq; lingua sitis & sõnia plena rubore
Dulcor adest sputi sũt acria dulcia queq;

Secũdo ponit. xiii. signa supabũdãtis sanguinis: quorũ. Primũ est q facies est rubea pp ascẽsum sanguis ad caput & faciẽ. Secũdũ ẽ q oculi plus uident exire solito pp extẽsionẽ quã facit sanguis multiplicatus. Tertiũ ẽ q gene iflant pp silem cãm. Quartũ ẽ q corpus totũ grauat: qa natura suppeditat nõ sufficiens regere humores & sustẽtare debite corpus. Quintũ est q pulsus fit frequẽs pp calliditatẽ quã inducit sanguis multiplicatus. Sextũ est q pulsus est plenus pp multitudinẽ uaporũ calidorũ & humidorũ. Septimũ ẽ q pulsus est mollis pp humiditatẽ nimiã mollificantẽ arteriã. Octauũ est q dolor fit in fronte: & hoc pp sanguinẽ multiplicatũ in rethi mirabili. Nonũ est qd uẽter cõstipat .i. durus fit: nec bñ assellãt pp caliditatẽ nimiã exsiccantẽ feces. Decimũ est qd lingua fit sicca ppter similem cãm. Vndecimũ est qd sitis est magna ppter exsiccationẽ orificii stomachi ex nimia caliditate. Duodecimũ est qd fiunt somnia declinãtia ad rubedinẽ: & istud uult Auic. ii. in doc. iii. c. vii. dicens: & somnia q illud sercãt. s. abũdãtiã sanguinis sunt sicut cũ hõ in somnis res uidet rubeas aut sãguinẽ multũ ex suo corpore exire aut se i sanguie natare: & silia. Decimũtertiũ est qd sputũ est dulce ppter sanguis dulcedinẽ; Notãdũ circa istud qd sicut hec ponunt

signa supabũdãtis sanguis:ita q̀dã ẽt ponũt sig na supabũdãtie alio rũ humoꝝ sub qbusdã uersibus:signa qdẽ supabundãtis colere sub istis uersibus:Accusat colerã dextre dolor aspa lingua.Tinnitus uo mitusq̃ freq̃uẽs uigilãtia multa:Multa sitis pĩguis egestio torsio uẽ tris:Nausea fit:morsus cordis:lãguescit orexis:Pulsus adest gracilis dur⁹ueloxq̃ calescẽs:Aret amarescit ĩcẽdia sõnia fingit.Signa uero supabũdãtis fleũatis sub istis uersib⁹:Fleuma supgrediẽs ꝓprias ĩn corpe leges:Os facit ĩsipidũ fastidia cerebra saliuas:Costaꝝ stõachi siĺ occipitiq̃ dolores:Pulsus adest rar⁹ tard⁹mollis ĩnanis:Precedit fallax sãtasmata somn⁹ aquosa:Signa uero supabũdãtis melãcolie sub his uersib⁹:Hũoꝝ plẽo dũ fex ĩ corpe regnat:Nigra cutis dur⁹ pulsus tenuis & urina:Sollicitudo timor & tristia sõnia tp̃s:Accrescet rugit⁹:sapor & sputamĩs idẽ.Leuaq̃ p̃cipue tĩnit & sibilat auris

Denus septen⁹uix fleubothomiã petit ãn⁹
Spũs uberior exit per fleubothomiam
Spiritus ex potu uini mox multiplicatur
Humorũq̃ cibo damnũ lente reparatur
Lumina clarificat sincerat fleubothomia
Mẽtes & cerebꝝ calidas facit ẽẽ medullas
Viscera purgabit stõachũ uẽtrẽq̃ coercet
Puros dat sensus dat somnũ tedia tollit
Auditus uocem uires producit & auget

In hoc tex.autor loquit̃ de fleubothomia: & primo ostẽdit etatẽ requisitã ad fleubothomiã dicẽs ꝙ ãn⁹.xvii. uix petit fleubotomiã: & pro isto dicit Gaĺ. .xi.de ĩgenio qđ pueri nõ debẽt fleubothomari nisi hẽant.xiiii.ãnos ad minus: & cã est:qa corpa pueroꝝ sũt faciĺr resolubilia a calore extraneo:& iõ debilitãtur multũ ex euacuatiõe forti facta p fleubothomiã. Itẽ qa indigẽt nutrimẽto duplici de cã.s.pp nutrimẽtũ & augmẽtũ:ideo minutio sanguis nõ cõpetit eis.Itẽ qa facile dissoluũt̃ a calore extraneo suffi cit qđ ab eis dissoluit̃:q̃re non indigẽt fleubothomia.Et circa istud

sciēdū est ꝙ sicut fleubothomia nō cōuenit pueris p̄dictis:sed cauē da ē:ita ēt ē cauēda ī magna etate.s.senii:ut uult Gal'.ix.megategni qa scd̄m Gal'.& Haly.iii.tegni ī cōualescētibus & senibus est pau/ cus sanguis bonus & multus malus fleubothomia igit' rapiet bonū & dimittet malū:& inuit Aui.iiii.ī ca.xx.de fleubothomia:& iō in talibus nō cōpetit fleubothomia. Secūdo ponit nocumētū fleubo/ thomie:& est qd' ſpūs uberies exeūt p fleubothomiā:cuius rō pōt eē qa cū multa euacuatiōe sanguis q̄ fit p fleubothomiā necesse est ēt multitudinē spirituū euacuari. Tertio tāgit remedia p q̄ ſpūs emissi refocillant' & iterato multiplicant':& dicit ꝙ ex potu uini subito re generant' ſpūs:qa oīum subito nutriētiū maximū est uinū:ut prius dcm̄ est:& ſpūs ēt regenerant' & refocillant' ex cibo:sed hoc fit lēte & non subito sicut ex uino:& cibus q debet dari erit digestibilis & multi sanguinis generatiuus:sicut oua sorbilia:& silīa:& circa istud sciēdū est ꝙ licet cibus regeneret ſpūs post fleubothomiā:tm̄ debēt cauere patiētes a multo cibo ī pria & sēcūda die. Vn̄ dicit Isaac in dietis:cib9 est eis minuēdus & potus augēdus.s.respectu cibi:nō tm̄ respectu sue cōsuetudinis:imo minus debēt bibere q an̄ fleubotho miā qa uirtus digestiua debilior est. Quarto ponit autor.xi.iuua/ mēta fleubothomie debite facte. Primū est qd' tpata fleubothomia cōfortat uisum:qa minuēdo humores ēt minuit effumationē ad ca put & repletionē eius:offuscātes uisum. Secūdū est ꝙ clarificat:& sincerat mētē & cerebrū pp similē cām. Tertiū ē ꝙ calefacit medul lā:qa minuit supfluitates q̄ ad eā ueniētes ipam īfrigidāt. Quartū est ꝙ purgat uiscera.i.īteriora:qa exonerata natura a sanguie:hūo res crudos ī īterioribus cōtētos melius:digerit. Quītū est ꝙ fleubo thomia restrīgit uomitu & fluxū uētris:qa diuertit humores ab in terioribus ad exteriora:& istud uult Aui.lo.pal.dicēs:āplius fleubo thomia ppterea qd̄ ad diuersa trahit:naturā scd̄m plurimū retinet:

& istud maxime uerum ē qñ fleubothomia fit de uenis brachii:nã fleubothomia facta de uenis pedũ nõ sic retinet:põt tñ p accidẽs cõtingere qđ ad fleubothomiã sequat maior fluxũ uẽtris: & hoc duplr: Prío qa ex fleubothomia facta tollit onus nature:tũc.n. uirtus confortata aliqñ puocat alias euacuationes. Secũdo si fluxus uẽtris fiat ex multa debilitate uirtutis cõtẽtiue:tũc.n.qa ex fleubothomia debilitat uirtus:magis augebit fluxus uẽtris. Sextũ ē q fleubothomia facit puros sensus:qa minuit euaporationẽ ad caput uñ turbant sensus. Septimũ ē q ipsa iuuat somnũ ĩpeditũ:qa p ipam euacuantur humores plurimi a quibus eleuant uapores acuti & diuersi impediẽtes somnũ. Octauũ est q ipsa tollit tedia & grauitates nimias: qa p ipam uirtus exonerat a suo grauamine & ẽt educto p ipam sanguinẽ educit simul melãcolia fex sanguis q̃ ĩducit tedia & grauitates. Nonũ ē q ipa cõfert auditui qa p ipsam diminuunt uapores & humores ascẽdẽtes ad caput ĩpediẽtes auditũ. Decimũ est q ipsa confert uoci:qa p ipam diminuunt supfluitates & hũiditates q̃ possent puenire ad pectus uel cãnã pulmonis & ĩpedire uocẽ. Vndecimũ ē q ipsa auget uires:qa p ipam corpus a suo grauamine exonerat q̃re uirtus augmẽtat.

Tres insunt istis mayus september aprilis
Et sunt lunares sunt uelut ydra dies.
Prima dies primi postremaq3 posteriorum
Nec sãguis minui nec carnibus anseris uti
In sene uel iuuene si uene sanguine plene
Omni mense dene confert incisio uene
Hii sũt tres mẽses mayus septẽber aprilis
In quibus eminuas ut longo tpe uiuas

In hoc textu autor tria facit. Prío dicit q isti tres mẽses.s.mayus september aprilis sunt mẽses lunares & in eis sunt dies phibiti a fleubotomia: uidelicet prima dies maii: & ultía septẽbris & aprilis: & istud coẽs dicũt:uerũtñ ē dcm̃ fictũ:nec alicuius ualoris:imo pdicti

dies pñt esse ita boni & electi sicut & alii. Secũdũ ꝙ diuersa cõstel/
latio ĩ eis põt esse. Et subdit autor qđ in talibus dieb⁹ nulli uesci de
bẽt carnib⁹ anseris: qđ ẽt falsum est & erroneũ & magis sortilegio
attribuẽdũ: & forte autor & istud habuit a iudeis qui istũ ritum ob
seruant. Secũdo dicit qđ senex senectute & nõ a senio & iuuenis ue
nas plenas hñtes sanguine minui pñt oĩ mẽse: quia isti non faciliter
resolubiles sunt: nec in eis solũ paucus ẽ sanguis bonus: imo mult⁹.
Tertio dicit qđ ĩcisio uene ꝓ regimine sanitatis custodiẽdo debet fi
eri in aliquo istoꝝ triũ mẽsiũ: qui sunt mayus septẽbris & aprilis:
differẽter tñ: q̃a in aprili & mayo debet ĩcidi uena epatis ꝑꝑ multi/
plicationẽ sanguis eo tpe: cũ sit tp̃s uernale: & in septẽbri uena sple
nis ꝑꝑ melãcoliã que tũc hẽt multiplicari: cũ sit tp̃s autũnale.

Hic autor põit. xii. q̃ ĩpediunt fleubothomiã. Primũ est frigiditas cõplexiõis. Cũ. n. secundũ Gal. in megategni fleubothomia infrigidat tũc augmẽtaret

Frigida natura frigens regio: dolor ingẽs
Post lauacrũ coitũ minor etas: atq; senilis
Morbus ꝓlixus repletio potus & esce
Si fragilis uel subtilis sensus stomachi sit
Et fastiditi tibi non sunt fleubothomãdi

frigiditatẽ: cã aũt q̃re fleubothomia infrigidat est: qa scd̃m Isaac in
urinis: sanguis est fundamñtũ caloris naturalis. i. illud ĩ quo calor na
turalis seruat᷑: & qa fleubothomia sanguinẽ euacuat: iõ & calorẽ na
turalẽ: & tũc p cõsequẽs ĩfrigidat. Secũdũ regio frigida uehemẽter
sub q̃a debet cõprehẽdi tp̃s multũ frigidũ qđ ẽt ꝓhibet fleubotho
miã: quia ĩ regiõe & tpe multũ frigidis: sanguis ĩ frigiditate corpis
includit᷑: & ille q circa extremitates existit a frigiditate cõdensatur
& ineptus fit ad hoc qđ fluat. Tertiũ est ĩtẽsus dolor sub quo ẽt p̃t
cõprehẽdi nimia corpis ĩflãmatio: qa si ĩ istis accidẽtibus fieret fleu
bothomia sequeret᷑ motus agitatiuus qui ẽ cõtrarius nature: cũ sit

difformis & maior īflāmatio q̄ ēt eſt naturam magis debilitās:& cā
motus agitatiui ī dolore ītēſo ē:qa fit tractus ad diuerſas ptes:p fleu
bothomiā.n.fit tractio ad locū fleubothomatū:& ex dolore forti fi/
eret tractio ad locū doloris:cā uero maioris īflāmationis eſt:quia ex
fleubothomia cōmouent̄ hūores q̄re magis īflāmāt̄ ex motu & iſtđ
uerū eſt qn̄ fleubothomia fit pua & artificialis:ſi tn̄ fiat uſq; ad ſin/
copim ꝓdeſt in p̄dictis caſibus:qa iſta cū uincit attractionē doloris
non facit motum agitatiuū:& ſilr̄ tollit īflāmationē cū nō ſint hūo
res ibi qui cōmoueant̄ & calefiāt & maiorē īflāmationē inducunt.
Et iſtud uoluit Gal̄.ī cō.illius amphoriſmi.i.pti.ampho.q̄ egerunt̄:
cū dixit:qđ nō eſt melior medicina ī apoſtemate uehementis inflā/
matiōis:& ſilr̄ in febribus & dolore forti q̄ fleubothomia. Quartū
eſt balneū & maxīe reſolutiuū:tale.n.ꝓhibet fleubothomiā:quia ta
le ēt ē euacuatiuum iā natura nō facile tolerat euacuationē ſup eua
cuationem.Quintū eſt coitus īmediate p̄cedēs:poſt talē.n.nō ſtatī
debet fieri īciſio uene:qa ex hoc maxīa debilitatio nature ſeq̄ret̄: cū
p coitū prius natura debilitata ſit.Sextū ē etas maior uel minor q̄
reqrit̄ ad fleubothomiā:ſicut etas infantie & etas ſenii:ꝓut declara
tū eſt prius.Et iſta impedimēta tāgit Aui.lo.pal.dicēs: tibi quoq; ca
uere debes a minutiōe ī cōplexiōe uehemētis frigiditatis: & ī regiōī
bus fortis frigiditatis:& in hora fortis doloris:& poſt balneū reſo/
lutiuū & poſt coitū & in etate que eſt minor.xii.annis ſenū q̄to ma
gis poteris:niſi ī figura cōfiſus fueris & ī ſoliditate muſculoꝝ & ue
naꝝ amplitudine/& eaꝝ repletiōe & coloris rubedine/& ulteri⁹ ſub
dit/hos nāq; ex adoleſcentibus/ & ſenibus fleubothomare audebis;
Adoleſcētes tn̄ ſecūdū ordinē ad fleubothomandū paulatim ꝓue/
here debes cū pauca minutiōe.Septimū eſt morbus ꝓlixus/ qa tūc
ex tali fleubothomia natura duplr̄ debilitat̄/puta a morbo ꝓlixo &
a minutiōe.Et iſtud eſt ueꝝ ſcđm Aui.lo.pall̄.Niſi ſanguis affuerit

t

corruptio q̃a si sic fleubothomia põt cõuenire. Octauũ est nimia re
pletio potus. Nonũ est nimia repletio cibi: sub q̃ ẽt cõphendit indi-
gestio cibi. Et cã hoꝝ est qa scđm Aui. in. i. attrahẽtia sunt tria. s. ua
cuũ: calidũ: & tota spẽs. Si ergo uene p fleubothomiã a sanguĩe eua
cuarẽt cibũ ĩdigestũ uel supfluũ siue potũ supfluũ a stomacho uel
epate attraherẽt q ĩdigestus ueniẽs ad mẽbra nõ corrigeret: qa ter-
tia digestio nõ corrigit pctm̃ secũde: nec secunda prime: si pctm̃ sit
magnũ pp qđ ĩ mẽbra nõ cõuerteret: sed ibi remanẽs posset eẽ cã
egritudinis. Decimũ est fragilitas. i. debilitas uirtutis: fleubothomia
enĩ est fortis euacuatio scđm Gal. ii. amphorismoꝝ ĩ cõmẽto illius.
In quo morbo: sed uirt⁹ debilis nõ põt pati motũ fortẽ. Vndecimũ
est subtilis sensatio orificii stomachi: q̄ p̃cordiũ dr: qa ex fleubotho
mia ĩ tali stati sequit sincopis. Et sub isto ẽt cõphẽdit debilitas sto-
machi & facilis fluxus colere ad orificiũ eius ĩducẽs ad uomitũ fa-
cilẽ colere. Vñ ĩ hñtibus p̃dicta accidẽtia nõ cõuenit fleubothomia.
Per fleubothomiã. n. humores cõmoti ad os stomachi ĩducerent tãq̃
ad locũ cõsuctũ: & qa ẽ mẽbrũ debile & ĩpotẽs illi fluxui resistere:
iõ illis multa mala p fleubothomiã accidũt. Et hoc ẽ una cã q̃re qñq;
aliq ĩ fleubothomia sincopãt. s. qa colera ad stomachũ fluit q̃ mordi
cãdo stomachũ ex cõpassione cordis & stomachi sincopim inducit.
Duodecimũ est fastidiũ. Si. n. ĩ fastidio fieret fleubothomia cũ uene
euacuarent traherẽt ad se materiã malã faciẽtẽ fastidiũ. Et plurima
istoꝝ sex ultimoꝝ accidẽtiũ tãgit Aui. lo. p̃all. & circa istud est sciẽ
dũ q̄ p̃ter p̃dicta accidẽtia sunt adhuc aliq̃ alia ẽt ĩpediẽtia fleubo
thomiã: quoꝝ. Primũ est alia euacuatio ut qñ est fluxus mẽstruoꝝ
aut emorroydaꝝ: tũc. n. nõ debet fieri fleubothomia: & hoc ad eua-
cuationẽ: licet ad diuertẽdũ fluxũ seu materiã posset fieri. Secũdũ
est corpus siue cõpositiõis raritas: qa a corpib⁹ raris multũ dissolui
tur: & iõ sufficit ista resolutio nec euacuatiõe ĩdigẽt: ut uult Gal. ix.

megategni. Tertiũ est humorꝝ cruditas & uiscositas: tũc.n. est cauẽ/da fleubothomia: qa augmẽtaret cruditas humorꝝ: & pp hoc ĩ mor bis lõgis nõ est faciẽda fleubothomia: qa cruditas humorꝝ augmẽta ret & uirtus debilitaret & morb⁹ ꝓlõgaret: & iõ timẽdũ eẽt de ca/su uirtutis: & pp hoc uult Aui. ꝙ ĩ morbis cronicis faciẽda est far/macia añ fleubothomiã & nõ fleubothomia añ faciẽda: licet utroqꝫ ĩdigeãt patiẽtes: sed cruditas humorꝝ põt accidere duab⁹ de causis: una cã est pp abũdãtiã humorꝝ calorẽ naturalẽ suffocãtiũ q debili tatus & suffocatus humores crudos generat: & tũc bñ cõpetit fleu/bothomia. Vñ scđm Alexãdrũ. ii. lib. suo ca. de ydropisi: fleubotho/mia ĩ prĩcipio ypozarce cõpetit cũ ꝓuenit ex multitudine sanguis mẽstrualis cũ ꝓhibeant fluere mẽstrua pp cãm aliquã: aut ex multi tudine sãguis emorroydalis: qa sicut ignis paru⁹ sub multa lignorꝝ cõgerie suffocat: silr est de calore ĩnato suffocato sub humorꝝ mul/titudine. Secũda cã cruditatis humorꝝ ẽ caloris ĩnati debilitas ut in illis q sũt debilis cõplexiõis: & q habuerũt lõgã egritudinẽ & ĩ seni bus: & tũc non cõpetit fleubothomia: qa p hoc augeret cruditas: qa sanguis ĩ quo calor cõseruat extraheret: & ita corpus infrigidaret & humores magis ĩcrudarent: debet ergo sanguis dimitti ut humo rũ cruditatẽ digerat. Quartũ est aeris indebita dispõ & nimia cali ditas aut nimia frigiditas: qa p caliditatẽ multã fortis fit resolutio: & p frigiditatẽ multa ineptificatio humorꝝ ad fluxũ.

Quid debes facere qñ uis fleubothomari.
Vel qñ minuis fueris uel quãdo minutus.
Vnctio siue pot⁹ lauachrũ uel facias mot⁹.
Debent nõ fragili tibi singula mẽte teneri.

In hoc passu autor ponit quinqꝫ que de/bẽt fieri circa fleubo thomiã aliq̃ qdẽ ante fleubothomiã: aliq̃ in fleubothomia: & aliq̃ post fleubothomiã. Primũ est unctio que aliquãdo fit in fleubotho/

mia:ſicut unctio fleubothomi:ut dolor leniať:aliqñ uero poſt fleu/
bothomiã:ut cõſolidatio uulneris retardeť ad hoc ut poſt fleubotho
miã humores relicti ĩ uenis aliq̃ poſſint hr̃e reſpirationẽ & fumi aliq
mali exalẽt. Secũdũ eſt potus & maxĩe uini q ualet ĩ fleubothomia
ſi ſincopis accidat:& ẽt ualet poſt fleubothomiã pro regeneratione
nouoꝶ ſpirituũ & noui ſanguis:& iſto mõ iã faciũt cões. Tertiũ ẽ
lauachrũ.i.balneũ ꝙ ualet ꝑ duos uel ꝑ tres ante:& ꝑ duos uel tres
poſt fleubothomiã & nõ eodẽ die:añ quidẽ:ſi qs timeat ꝙ hẽat in ſe
humores groſſos:quia balneũ humores diſſoluit & cõmouet eos:&
ꝑꝑ hãc cãm ẽt cõpetit añ acceptio ſirupi acetoſi:& motus ut humo
res diſſoluanť & ſubtilienť:& ergo qñ debet fieri fleubothomia de/
bet fricari brachiũ:ut humores exiſtẽtes in uenis ꝓpinquis brachio
ſubtilienť & ꝑparenť ad exeũdũ facili⁹:poſt fleubothomiã uero ua
let ut reliquie humoꝶ & uapoꝶ derelicta reſoluãť:in die uero fleu/
bothomie nõ cõuenit:qa ꝑ balneũ cutis lenis ſit q̃ lenificat ꝑcuſſio/
nẽ factã in fleubothomia fugit:& hoc eſt periculũ. Quartũ eſt fa/
ſcia.i.ligatura cum pãnis lineis q̃ ualet poſt fleubothomiã ĩmediate
ad retinendũ fluxũ:& añ fleubothomiã ad trahẽdũ humores ad lo
cũ ubi q̃riť fleubothomia ut ex eo ẽt uene ingroſſenť & melius ui/
deanť. Quintũ eſt motus ſiue ambulatio moderata q̃ põt fieri añ
ut humores diſſoluanť & ſubtilienť:& poſt:ad reſoluẽdũ reliquias
humoꝶ ex fleubothomia derelictas. Circa ꝑ̃dicta ſciẽdũ eſt ꝙ cões
faciũt ſe fleubothomare ieiuni:ſed qbuſdã doctoribus melius uř &
cõuenientius:ꝙ añ fleubothomiã:primũ unũ ouũ ſorbeãt molle cũ
uno haſtu uini circa nonã uel decimã horã añ prandiũ:& ſtatim po
ſtea ſe fleubothomari faciãt. Et huius cã eſt:qa ſtomacho uacuo na
tura fortius ſanguinẽ retinet ne deficiat in nutrimẽto:ſed cũ cibus
qui de ſe multũ nutritiuus ẽ ſit ĩ ſtumachõ cuiuſmodi ſũt oua ſor/
bilia & uinũ:tunc natura melius ſanguine exire permittit.

Exhilarat triſtes:irritos placat amētes
Ne ſint amentes fleubothomia facit.

In hoc paſſu autor ponit tres effectus fleubothomie. Primus eſt ꝙ fleubothomia exhilarat.i.letificat triſtē hoiem. Secūdus eſt ꝙ fleubothomia placat iratos:& cā utriuſq; eſt:qa i ſanguine qñ multa cōmiſcetur melācolia fit triſticia:& qñ multa colera fit ira:cū melācolia ſit cā triſticie:& colera ire iā uterq; iſtoꝝ duoꝝ humoꝝ educit̃ eductione ſanguis:qa ei cōmiſcet̃. Tertius eſt ꝙ ꝓhibet amētes ne inſaniāt qa facit humores fluere ad ꝑtes exteriores:& a capite diuertit:pro maiori declaratiōe ſciēdū eſt ꝙ qnq; ſūt cāe ꝑꝑ q̃s debet fieri fleubothomia:q̃ꝝ. Prima eſt directa & alie q̃ttuor idirecte. Pria q̃ eſt directa eſt ut abūdātia ſanguis euacuet̃:ſiue abūdet ſanguis i q̃litate ſiue q̃titate ſiue utroq; mō.nā ſcđm Aui.lo.ꝑal. Duo gña hoium ſūt fleubothomāda:quoꝝ unū eſt ille modus hoium q iā pati ſunt incidere i egritudines:ut q hñt abūdātiā ſāguis i q̃titate:& reliquū genus eſt genus illoꝝ hoium q iā egritudinē iciderūt ꝑꝑ humoꝝ ſiue ſanguis maliciā ſed differt fleubothomia iſta & illa:qa ꝑꝑ ſāguinis abūdātiā debet fieri multa fleubothomia:ſed ſi i q̃litate peccet ſiue ſit malicioſus:tūc cōpetit fleubothomia pauca:uñ ſcđm Gal̃.ix.megategni:ſi ſāguis ſit malus i corꝑe debet euacuari paulatī:& iō peccāt multū illi q qñ uident ſanguinē malū fleubothomāt ſe quouſq; uideāt ſanguinē bonū exire cū forte prius totus ſanguis exire q̃ bonus exiret:ſed debet fieri pauca euacuatio:& tunc ſcđm Gal̃.i caſu iſto:priuſq̃ fiat:fleubothomia debet dieta bonū ſanguinē generans exhiberi ut loco mali ſanguis bonus ſanguis generet̃. Et poſtea debet fieri poſt modicū tꝑs fleubothomia pauca:& ſic deinceps:iſta fleubothomia eſt directa qa fit ꝑ ſe ad euacuationē illius ꝙ ꝑ ſe debet ꝑ fleubothomiā euacuari.ſ.ad euacuationē plenitudinis hūoꝝ: ſiue ſanguis:pricipal̃r tñ ſcđm ꝙ cū eo ſūt alii humores. Prima cā

indirecta est magnitudo morbi & magnitudo apostematis uehemẽ tis iſlãmatiões:qa ſcd̃m Gal'.i cõ.illius ampho.q̃ egerunt &c.Nõ est melior medicina i apostemate uehemẽtis iflãmatiõis & i febribus & dolore forti quã fleubothomia:ut ẽt dictũ est ibi frigida natura.Se cũda cã idirecta est ut attrahat' materia ad ptẽ illã p quã debet eua cuari materia:uñ i retẽtiõe mẽstruoꝝ & emorroydaꝝ debet apiri ſo phẽa ſcd̃m Gal'.& Aui.ut trahat' materia ſanguis ad iferius.Tertia cã idirecta est ut humores trahant' ad locũ cõtrariũ illi loco ad quẽ fluũt hũores:& hoc ad diuertẽdũ materiã a loco ad quẽ fluũt humo res: uñ i nimio fluxu mẽstruoꝝ debet fieri fleubothomia de baſilica ut trahat' materia ad cõtrariũ locũ ad quẽ declinat & diuertat' a ſuo fluxu:& pp hoc i pleureſi ſiniſtre ptis:debet fieri fleubothomia i pte dextra ut diuertat' materia & attrahat' ad locũ cõtrariũ loco ad quẽ declinat:& ſilr ſi ſit in pte dextra debet fieri fleubothomia i pte ſini/ ſtra. Quarta cã idirecta est ut p fleubothomiã una porcio materie euacuet' & natura potẽtior ſit ſupra reſiduũ:& ſic cõpetit fleubotho mia qñ repletio est i corpe ne fiat apoſtema: qa natura est debilis re ſpectu regiminis illoꝝ humoꝝ:iõ una porcio illius materie est eua/ cuãda ne pp ipotẽtiã nature in regẽdo illã materiã.illa materia fluat ad aliquẽ locũ debilẽ in quo aggreget' & apoſtema generet.

In hoc paſſu autor ponit unũ documentũ de quãtitate ſciſſure in

Fac plagã largã mediocriter ut cito fum9
Exeat:uberius liberiuſq; cruor.

fleubothomia. Et dicit ꝙ ſciſſura debet eſſe larga mediocriter ut fu mus & groſſus ſanguis liberius exeãt:quia qñ ſciſſura est ſtricta tũc ſolũ ſubtilis ſanguis exit & groſſus remanet.Circa iſtud est ſciendũ ꝙ aliqñ i fleubothomia debet fieri uuln9 magnũ & aliqñ paruũ:de bet ãt fieri uulnus magnũ trib9 de cauſis.Prio qa humores ſũt groſ ſi:& groſſus ſanguis ẽ euacuãdus ut p illud uulnus magnũ ſanguis

facilius possit exire:& ergo melācolicis faciēdū est magnū uulnus: Secūdo pp tpis frigiditatē φ hūores igrossat.& ergo i hyeme debet fieri uulnus magnū. Tertio pp abūdātiā hūoꝝ:qa tūc fit melius euacuatio p uulnus magnū q̄ puū:sed uulnus puū fit cū ē uirtus debilis:ut de spiritib⁹ & calore minus euacuet̃:& i tpe calido eadē de cā: & qn̄ ē sāguis subtil̃.

Sāguine subtracto sex horis est uigilādū.
Ne somni fumus ledat sensibile corpus
Ne neruū ledas non sit tibi plaga pfunda
Sāguie purgatus nō carpas ptinus escas.

In hoc passu autor tangit tria cōsiderāda circa fleubothomiam. Primū ē φ fleubothomatus nō debet dormire imediate post fleubothomiā:nisi ad min⁹ trāsiuerit sex hore:& hui⁹ subdit autor cām ne fumi:q.s.i sōno cānt̃ moti ad caput ledāt cerebrū:alie tn̄ pn̄t assignari cāe:qꝝ.Pria ē ne i sōno uertat se patiēs supra brachiū fleubothomiaꝝ:& p hoc ledat̃. Scd̄a ē:ne hūores i sōno fluāt ad mēbrū lesū i quo est dolor pp ictū fleubothomi & fiat apostēa:uñ Gal̃.ii.āph.sup illo āpho.i quo morbo:uult φ i sōno si fiat apostēa itra corp⁹ aut mēbrū sit lesū ad ipm fluūt hūores:Aui.uero aliā assignat cām,s.φ p talē sōnū posset accidere cōfractio mēbroꝝ.Et istius cā pōt eē:qa sicut:scd̄m Gal̃.sup illo āpho.i quo morbo &c.sōnus i pricipio poxismi nō cōpetit:qa calor natural̃ ad iteriora regredit̃:& exteriora ifrigidāt̃:& fumi remanēt nō cōsūpti:pp φ rigor augmētat̃ & poxism⁹ ēt plōgat̃:sic ēt fumi p cōmotionē hūoꝝ & i fleubothōia ad neruos & ad lacertos eleuāt̃ q nō cōsūpti remanētes i sōno ifrigidāt̃ i exteriorib⁹ & igrossāt̃ & iō faciūt ad neruoꝝ & lacertoꝝ cōfractionē si fiat supdomitio imediate p⁹ fleubotōiā:alia cā pt eē:qa mām ē igrossās ē faciēs cōfractionē:sic i qrtana i cui⁹ typo fit cōfractio pp frigiditatē & grossiciē māe sed nerui & lacerti sūt frigi.iō ad ipos ueniēs iste fum⁹ i sōno i quo fit retractio caloris ad iteriora ifrigidat̃ & igrossat̃:& iste fum⁹ ifrigida

tus & ingrossatus frigiditatē & īgrossationē īducit ī mēbro siue cō fractionē:siue ad mēbrū cōsimile ꝑperāt egritudines consimiles.Et istud uerꝫ est de somno fleubothomie uicino & nō de remoto postq̄ fumi illi fuerint cōsūpti.Secūdū ꝙ dicit est ꝙ fleubothomās debet cauere ne faciat nimis ꝓfundā apturā ī minutione:ita ꝙ cū fleubo/thomo ledat neruū uel arteriā uene suppositū:nā ex lesione nerui se quit̄ spasmus:ex quo ulterius acerbissima mors sequit̄ uel ad min⁹ ꝑditio mēbri:puta brachii uel digiti &c.Ex lesiōe arterie sequit̄ flu xus sanguis arterialis difficilime curabilis.Tertiū ē ꝙ fleubothoma tus nō illico.i.īmediate post fleubothomiā cibum sumere debet:sed debet expectare quousq; ī eo humores fuerint quieti:ne cib⁹ añ eius digestionē ad subueniēdū mēbro leso cū sanguine simul attrahat̄.

Hic autor pōit.v. uitāda ab ipso fleubo tomato quorꝫ. Primū est ꝙ fleubothomatus debet uitare lac & la/cticinia cuius cā ē: qa ex cōmotione humorꝫ ꝑ fleubothomiā sepe fluūt hūores aliq ad stomachū:si ergo lac sumeret̄ ex cōmixtiōe il/lorꝫ humorꝫ lac ī stomacho corrūpet̄ ex quo de se maxīe corruptibi le ē:iā & lac ꝑꝑ dulcedinē eius posset trahi īdigestū ad uenas:& ꝑꝑ cōmotionē hūorꝫ facile corrūpi.Secūdū est ꝙ fleubothomatus de/bet cauere a potu nimio:qa ꝑꝑ euacuationē uenarꝫ talis potus tra/heret̄ facile ad uenas īdigestus:ꝓut prius dictū est. Tertium est ꝙ fleubothomatus debet uitare oīa frigida tā intus sumpta quā exte/rius adhibita:puta cibaria multū frigida:aerē frigidū: balneū frigi dū:tenuitatē uestiū:sessionē supra petrā:frigiditatē capitis uł pedū

Omnia de lacte uitabis rite minute:
Et uitet potū fleubothomatus homo
Frigida uitabis qa sūt inimica minutis
Inter dictus erit minutis nubilus aer.
Spiritus exultat minutis luce per auras
Oibus apta quies est:motus ualde nociu⁹

qa cũ calor naturalis p fleubothomiã debilitatus est:corpus facile supflue ĩfrigidaretur. Quartũ ẽ ꝙ fleubothomatus nõ debet ãbulare ĩ aere tenebroso nebuloso turbato:qa talis cõtristat aĩam|& pigritiã ĩ corpib⁹ ĩducit:ut prius dcm̃ ẽ ibi:aer sit mũdus:nã tristitia cã ẽ sãguis melãcolici:sed debet ãbulare ĩ aere claro & lucido:qa in tali aere spũs uitales naturales & aĩales recreãtur & ad extra mouẽtur cõgaudẽtes sibi. Quitũ est ꝙ fleubothomatus debet q̃rere qctẽ tpatã:silr & motũ excessiuũ uitare:qa motus excessiuus tũc maxĩe debilitat & humores cõmouet:qes uero tpata motũ sedat.

Principio minuas in acutis peracutis
Etatis medie multum de sanguine tolle
Sed puer atq; senex tollet uterq; parum
Ver tollat duplũ reliquũ tp̃s tibi simplũ.

Hic autor dicit q̃tuor. Primũ est ꝙ fleubothomia faciẽda est ĩ prĩcipio egritudinũ p acutaꝝ.i.maxĩe acutarũ|q̃.s.terminãtur ĩ die q̃rta:qa tales sunt breues:nec dãt inducias:& iõ a prĩcipio medicãde sunt. Secũdũ est ꝙ ĩ etate media.s.q̃ est a.xxx.ãno usq; ad.xlv. uel.l.ãnũ plus de sanguĩe extrahẽdũ ẽ q̃ ĩ aliq̃ aliaꝝ etatũ:qa ĩ tali etate maxĩe multiplicatur sanguis:& ei⁹ subtractio nõ ĩpedit augmẽtũ:nec diminuitur uirt⁹ corpis:qa corp⁹ ĩ tali etate nõ augetur neq; diminuitur sensibilr:sed stare ur̃. Tertiũ ẽ ꝙ senes & pueri parũ fleubotomãdi sũt:qa ĩ pueris sanguis multus reqritur pp nutritionẽ & augmẽtationẽ ĩ eis. Et ĩ senib⁹ uirt⁹ ĩcipit debilitari. Quartũ est ꝙ ĩ uere dupla quãtitas sanguĩs abstrahẽda est p fleubothomiã respectu alioꝝ tẽpoꝝ:cuius rõ est:qa uer est tp̃s maxĩe multiplicatiuũ sanguĩs:scd̃m oẽs autores medicine. Circa primũ dictum pro maiori declaratiõe ponẽde sunt aliq̃ regl̃e circa fleubothomiã: quaꝝ prĩa est ꝙ ĩ prĩcipio morbi nõ est faciẽda fleubothomia. Medicus.n.est minister nature:scd̃m Gal̃.ĩ tegni.cã.illo. Oĩum natura

opatrix:Medicus uero minister:sed scđm Gal.iiii.ampho.in cō.il/
lius:egritudib⁹ qbuscūq; icipiētib⁹ nulla euacuatio ī pricipio mor
bi est naturalis:sicut ergo natura ī pricipio morbi non euacuat:ita
nec medicus.Istud tñ ī tribus casibus hēt instātiā.Prīo ī materie fu
riositate:uñ Aui.loco sæpe alle.uult ꝙ ī principio morbi fleubotho
mia non debet fieri:qa fleubothomia hūores cōmoueret & subtilia
ret & currere p corpus faceret nisi materia sit furiosa.Scđo hēt in/
stātiā ī materie multitudīe.uñ Gal.sup illū ampho.Ichoātib⁹ mor/
bis uult ꝙ oportet fieri fleubothomiā aut farmaciā ut natura alle/
uietur:q̄.s.onerata ē pp materie multitudinē.Tertio hēt instātiā in
morbi magnitudīe & acuitate:ut qñ ē apostema magnū & doloro
sū:licet nō sit multa materia.s.añcedētis ī corpe.uñ dicit Gal. xiii.
megategni.Si apostema sit magnū fleubothometur ī pricipio:licet
nō sit materie multitudo ne crepet aut apiatur apostema añ sui ma
turationē.Ergo ut mala sinthoma uitētur minutio ē faciēda. Scđa
regula ē ꝙ nō fiat fleubothomia ī die motus egritudīs:sicut in crisi
nō ē faciēda fleubothomia:nec aliq̄ euacuatio:ne materia a loco ad
quē natura mittit ip̄m diuertatur:silr neq; ī poxismo:uñ scđm gal.
.i.āph.In statu/neq; fleubothōia/neq; farmacia fieri debet:qa ī eo fit
coctio morbi:q̄ melius fit ī qete q̄ motu:sed sicut se hēt stat⁹ad mor
bū totalē:ita poxismus respectu dieꝝ iterpolatōis:sicut ergo ī statu
nō ē euacuādū:ita nec ī poxismo. Tertia regula ē ꝙ fleubothomia
nō est facienda ī pricipio morbi:cū crisis est remota:qa scđm Isaac
in urinis sanguis ē fundamtū caloris naturalis ip̄m.s.sustinēs:licet
cor sit fundamētū gñans:& spūs fūdamētū deportās:sed sanguis ē
fundamētū caloris naturalis:qa ex eo materialr gñatur calor natu
ralis:& iō aliqs sanguinē euacuādo euacuat calorē q materiā mor/
bi hēt digerer:& p cōseqns morb⁹ plōgatur & uirt⁹debilitatur:pp
ꝙ timēdū ē ne pp longitudinē morbi & debilitatē uirtutis natura

succūbat. Quarta regl'a est ꝙ i corpe hn̄te fecē i itestinis nō debet fieri fleubothomia:cuius cā est:qa tria sunt attrahentia.s.calidū:uacuū & tota spēs. Quia ergo ꝑ fleubothomiā uene euacuantur q̄ a mēbris sibi ꝓpinqs attrahūt:& ita meseraice a stōacho:uēter plꝰ cōstipatur:&materia cōtēta i uenis plus ificitur:& meseraice attrahūt hūiditatē secū:& feces plus desiccātur.Debet ergo uēter prio leniri ut ꝑ suppositoria aut clisteria:nisi ꝑ se laxetur.Quita regl'a ē ꝙ nō debet fieri fleubothōia multa:qa ex hoc malū accidit i senio.s.multi morbi mali sicut epilēsia appoplexia & paralisis:qa ꝓꝑ remotionē sanguis:& caloris gn̄antur multe supfluitates fleumatice q̄ sunt causebaꝝ egritudinū. Sexta regl'a est ꝙ nō debet fieri fleubothōia in muliere mēstruata aut ipregnata.In ipregnata nō debet fieri:qa per hoc calor digerēs cibū diminueretur & nutrimētū fetus auferretur:& maxie qn̄ fetus est magnus cū tūc idiget āpliori nutrimēto.Et istud dicit Ipo.v.āpho.In mēstruata uero naturalr̄.s.scd̄m reuolutionē mēsis nō debet fieri fleubothomia:qa i fluxu nimio mēstruoꝝ esset faciēda ad diuertēdū materiā:sed qn̄ eueniūt naturalr̄ & scd̄m debitū cursū nature tūc nō debet fieri fleubothōia:cū materia euacuetur sufficienter a natura:& natura nō debet diuerti ab opatiōe.Septia regl'a ē ꝙ post colericā passionē nō debet fieri fleubothōia.Cū.n.fleubothomia cōmoueat hūores ꝑ hoc posset humor colericus ad stōachū fluere & ipm iflāmare:nec debet fieri post uomitū ne silr̄ hūores fluāt ad stōachū:neqꝫ post fluxū uētris:neqꝫ post uigilias magnas:neqꝫ post motū fortē:& breuiter nec post ullū calefaciēs multū:aut multū dissoluēs:qa fleubothomia hūores plus cōmoueret & uirtutē magis debilitaret.Deiñ uidendū est i qbus hoibus cōpetit fleubothomia:& pro illo ponende sunt aliq̄ regule:qꝛ. Pria est ꝙ fleubothomia cōpetit hoibus delicatis ociosis & qescētibus:multū carnosis:& cibis multū sanguinē gn̄antibus utentibus:

Secũda regula est q̧ fleubothomia cõuenit illis in q̄bus est abũdã tia sanguis: q̧ cognoscitur p̱ uríe spissitudinẽ. Abũdãtia.n.sanguis facit eã spissam: sed colerã subtilẽ. Tertia regula ẽ q̧ fleubothomia debet fieri in illis in q̄bus melãcolia abũdat. Vñ cũ est multa melã colia naturalis currẽs cũ sanguine p̱ totũ corpus: q̄a sanguis ĩ epa te ab ea mũdificatur: tũc cõpetit fleubothomia siue minutio postea farmacia. Vñ duplex est melãcolia: naturalis & ĩnaturalis: naturalis est fex sanguis: q̃ qñ abũdat ip̄a ẽ currẽs cũ sanguine q̃re cũ sãgui ne p̱ fleubothomiã euacuatur: iõ faciẽda ẽ fleubothomia ad ei⁹ eua cuationẽ cũ sanguĩe/ab eodẽ.n.calore.s.calore tp̱ato fiũt sãguis & melãcolia/q̃ est eius fex/& postea faciẽda ẽ farmacia. Quarta regu la est q̧ in illis in q̄bus timetur hũoꝝ ebullitio/cõturbatio & calefa ctio/cõpetit fleubothomia/& isti statĩ qñ sentiũt se calefieri debent fleubothomari cũ sit timor ebullitõis cõturbatõis & calefactionis: pp̱ hũoꝝ abũdãtiã. Aliqñ tñ aliq̄ decipiuntur p̱ istã regulã/ q̄a statĩ qñ sentiũt calefactionẽ & timẽt de hũoꝝ ebullitõe statĩ fleubotho/ mãt se. Et qñ istud est ex colere calefactiõe & incẽsiõe/p̱ fleubotho/ miã nõ cessat calefactio nec ebullitio: immo p̱ hoc augmẽtatur: q̄a fleubothomia humores cõmouet: & p̱ corpus currere facit. Et ergo nõ cõpetit fleubothomia nisi hoc sit ex abũdãtia humoꝝ q̄d cogno scitur p̱ sudoris multitudinẽ & maxime in mane. Aliq̄.n.sunt q̄ nõ sudant nisi qñ euacuatiõe indigent. Quinta regula est q̧ illis debet fieri fleubothomia qui hñt uirtutẽ fortẽ & qui sunt sanguinee cõ/ plexionis non frigide & sicce. Vnde Rasis.vii.almã. Corpora apta ad fleubothomiã & quæ habẽt uenas amplas & manifestas & cor/ pora pilosa & bruna & ex colore rubeo & fusco mixtis sunt colo/ rata: & iuuenes & adolescentes & senes nõ decrepiti/sed pueri & in firmi non sunt minuendi nisi magna urgẽte necessitate/& plurime istaꝝ regulaꝝ corriguntur ex Aui.iiii.in de fleubothomia.

Estas uer dextras: autũnus hyemsq; sinistras
Q uatuor hec mẽbra. cephe. cor. pes. epar uacuãda
Ver. cor. epar estas. ordo sequens reliquas.

Hic põit autor aliq̃ cõcernẽtia mẽbra euacuãda fleubotomia: & dicit. Prĩo q in uere: & estate debẽt euacuari uene dextre: ut dextre manus uel dextri brachii uel pedis. sed i hyeme & autũno debẽt fleubothomari uene sinistre. s. sinistre manus uel sinistri brachii uel pedis. Et istius cã põt eẽ: qa uer est multiplicatiuũ sãguis & istas colere: ergo i uere & estate debẽt euacuari ille uene i qb9 magis abũdãt sanguis & colera: sed ille sũt uene dextre: qa i pte dextra corpis situatũ est mẽbrũ generatiuũ sãguis. s. epar & receptaculũ colere. s. cistis fellis. Sed autũnus est generatiu9 melãcolie q̃ ẽt coaceruat & nõ resoluit p hiemẽ: ergo in autũno & hyeme debẽt fleubothomari ille uene in qbus magis dñat melãcolia q̃ sũt uene sinistre cũ in sinistra pte corpis cõtineat splẽ: q est receptaculũ melãcolie. Scđo dicit q ista q̃ttuor mẽbra. s. cephe. i. caput. cor. pes. & epar. scđm. iiii. ptes anni sũt euacuãda: cor qdẽ i uere, epar i estate: caput i hyeme & pedes in autũno.

Dat saluatella tibi plurima dona minuta
Purgat epar. splenẽ. pectus. pcordia. uocẽ
Innaturalem tollit de corde dolorem.

Hic tangit sex iuuamẽta pueniẽtia ex fleubothõia uene q̃ dr saluatella: & est uena i dorso manus i loco q̃ ẽ iter auricularẽ digitũ & medicũ. Primũ ẽ q ipa purgat epar. Scđm ẽ q ipa mũdificat splenẽ. Tettiũ ẽ q mũdificat pectus. Q uartũ ẽ q pseruat pcordia. i. orificiũ stõachi a nocumẽto. Q uintũ est q aufert nocumẽta uocis. Sextũ est q aufert dolorẽ inaturalẽ cordis: & rõ oĩum iuuamẽtoꝝ est: qa pdicta uena ab oĩbus istis locis sanguinẽ euacuat: ut postea etiã patebit: pro maiori declaratiõe pdictoꝝ: sciẽdũ est q in fleubothomia aliqñ aperiunt uene & aliqñ arterie. In aptione aũt arterie est timor: & huius

cã potissima est nimius fluxus sanguis:q duplici cã hēt fieri i fleu/
bothomia arterie. Vna cã est caliditas uehemēs sanguinis arterialis:
calidū.n.est facile mobile & arteriā dilatans & aperiens: & iō iuuat
multū ad euacuationē sanguinis ī fleubothomia arterie. Secūda cã
est arterie mobilitas & iō tardius in ea uulnus curat' cū uulnera nō
sanant' nisi quiescāt ꝓdest tñ ista fleubothomia tripliciter. Primo cū
est in corpe sanguīs subtilis abūdātia. Secūda qñ uaporosi. Tertio
qñ calidissimi:sāguīs.n.súbtilis:ex quo calor naturalis & spūs fiūt:
habitat in arteria sed sanguis grossus:ex quo mēbra nutriunt' in ue
nis:silr sanguis uaporosus in arteria cōtinet':& sanguis sanguineus
in uenis:sanguis etiā calidissima qui a corde efficit' & digerit':qđ ē
calidissimū mēbrū etiā continet' in arteria:alius aūt sanguis in ue/
nis. Secūdo sciēdū ꝙ uenarꝝ aptio est in multis mēbris:aliqñ ī bra/
chio siue manu magna:aliqñ in parua aliqñ in pede aliqñ ī naso:ali
qñ in fronte:aliqñ in labiis:aliqñ in lingua siue in palato:aliqñ ī an
gulis oculorꝝ uersus frontē:in manu maiori q̃ est ab ascellis usqꝫ ad
cubitos sunt qnqꝫ uene apiēde scđm Rasis. vii. almā. & Aui. lo. p̄al.
Vna uocat' cephalica q̃ ē uena capitis. Secunda basilica q̃ est uena
epatica. Tertia mediana siue cordiaca siue nigra:scđm ꝙ uocat' ab
Aui. siue matrix:sicut uocat' a Rasi. Quarta ascellaris:& qnta funis
brachii:in manu minori ē sceiles siue saluatella:& ī brachio scđm ꝙ
cōtinet maiorē manū & minorē sunt apiende sex uene:cephalica a
partibus q̃ sunt supra collū euacuat:& iō passionibus capitis ualet
ut in emigranea:mania:& ī aliis calidis passionibus siue ex materia
calida:uñ & ista īcipit siue orit' ab hūero & tēdit uersus ptē sinistrā
brachii:basilica euacuat īmediate a partibus sub collo ut a pectore
& epate:uñ in passionibus pectoris & epatis & similiū ualet:uñ ua
let ī pleuresi:& īcipit ista ab ascellari & tēdit ad ptē domesticā bra
chii:mediana uero est media inter duas p̄dictas in situ & in cōposi/

tione:qa ex eis cōponit̄:est.n.ramus utriusq;.Et est ēt media in eua cuatione:qa undiq; euacuat & ab inferioribus partibus sub collo:& a collo:& supra collū.Vñ est uniuersalis toti corpi in euacuādo:nō uniuersalis sicut dicunt quidā qa a corde orit̄:sed qa ramus est ce-phalice & basilice:Et ergo cū uolum⁹ fleubothomare de cephalica: & nō apparet:debemus accipe magis medianā q̄ basilicā:& silr cū uolumus fleubothomare basilicā & nō appet magis debemus fleu-bothomare medianā quā cephalicā qa magis cōuenit cū utraq; quā una cū alia:cū sit ramus istaꝝ/& ista extrema/sceiles siue saluatella ē uena que est iter auricularē & mediū/tendens plus uersus medicū digitū & orit̄ a basilica/& ista apit̄ in dextra manu i opilatione epa tis & in sinistra manu in opilatiōe splenis/& q̄re hoc fit nescit̄ rōne: sicut dicit Aui.sed expiētia:hāc.n.inuenit Gal̄.p somnū:ut ipse di-cit:qa hēbat quēdā in cura hñtē opilationē epatis & splenis:& som n abat se fleubothomare patientē de illa uena:& sic fecit & curatus est:de ista fit fleubothomia ponēdo manū i aq̄ calida:qa subtilis ē: ideo ut ingrosset̄ & dilatet̄ & ne uulnus claudat̄ citius debito:& ut sanguis grossus subtiliet̄:ascellaris est illa q̄ posita est sub basilica: & illa apparet i ligatura brachii:& de ista idē est iudiciū cū basili-ca:humis brachii est illa q̄ est supra cephalicā siue os ultimū siue al tius brachii uersus ptē silue strē:& est idē iudiciū de ista &de cepha lica:licet ergo scd̄m Aui.& Gal̄.in aptiōe uene fit euacuatio uniuer salis a toto corpe:nō tñ ab oibus uenis eq̄liter:ut uisum est:licet ēt uene a toto corpe euacuēt:nō tñ i eis est timor eq̄lis:imo cephalica scd̄m Ra.vii.almā.est securior:& basilica est magis timēda:& car-diaca ēt multū est timēda:licet minus q̄ basilica:cephalica est secu-rior/qa neq; iuxta eā est neruus neq; arteria neq; sup eā:sed sub car diaca est neruus & altius supra eā est neruus subtilis:iō timēdū est n. incidat̄ neruus:basilica est periculosa ualde:quia est sub ea arte-

ria & iuxta eã est neruus & masculus:& iõ est timẽda ualde sceiles siue saluatella nõ est piculosa:sed tamẽ subtilis ẽ:& iõ ut apiatᷣ:melius est ꝙ ponatᷣ ĩ aq̃ calida.In pede sunt tres uene.s.sciatica:sophena:& uena poplicis:& hee apiuntᷣ cũ uolumus trahere sanguinẽ ad partes ĩferiores ut ĩ ꝓuocatiõe mẽstruoꝝ & illa que est ĩ poplice secũdũ Aui.magis ualet q̃ sophena aut sciatica:quia ꝓpinqor est matrici:& iõ meliꝰ põt ab ea trahere:sophena uero a uirga testiculis & a mr̃ice sanguinẽ attrahit:sed sciatica ab anchis renibus & mẽbris que sunt situate uersus ptẽ siluestrẽ melius trahit:sophena uero & a mr̃ice a mẽbris positis uersus ptẽ domesticã licet sint rami unius uene:ĩ medio frõtis est uena una q̃ apienda est in antiq̃tis passiõibꝰ faciei ut ĩ morphea & ĩpetigine scabie & ĩ passionibꝰoculoꝝ:prius tñ debet fieri minutio de cephalica:& sil'r est una uena ĩ naso:& ĩ utriusq; aptiõe debet collũ ligari:& postea apiri una añ aliã:p ligationẽ enĩ colli melius manifestatᷣ.In aliis etiã sũt uene q̃ apiũtur pp apostemata exĩstẽtia ĩ hore aut gingiuis:cephalica tñ prius minuta ĩ palato sunt q̃ttuor uene:que si apiantᷣ ualent fluxui reumatis & ad dẽtes in eis faciẽtes dolorẽ:& iste uene sunt manifeste & debent apiri materia digesta:itẽ quedã sũt uene ĩ ãgulis oculorũ uersus frõtẽ:& apiũtᷣ in passiõibꝰoculorũ:cephalica prius minuta:itẽ q̃dã sũt uene sub ligna q̃ apiuntᷣ ĩ squinantia:cephalica prius minuta:itẽ uene q̃ sunt in timporibus ĩciduntᷣ pp emigraneã:& pp dolorẽ magnũ capitis:& egritudinẽ capitis diuturnã:& iste sũt q̃s uocat Ipo.& Aui. Iuuenales:q̃rũ ĩcisio reddit hoĩem ĩpotẽtẽ generare:itẽ ĩ collo ẽt sũt uene q̃ uocãtur guides q̃ minuẽde sũt ĩ prĩcipio lepre:& maxĩe qñ anhelitus angustatur:uñ ĩ squinãtia ĩpediẽte anhelitũ minuũtur.

In hoc passu autor duo notat.Primũ ẽ ꝙ si dolor capitis accidat

Si dolor est capitis ex potu limpha bibatᷣ
Ex potu nimio nam febris acuta creatur.
Si uertex capitis uel frons estu tribulentᷣ.

Tipora frôsq; simul moderate sepe fricētur
Morella cocta nec non calidaq; lauentur.

ex potu nimio & maxime uini uel alicui⁹ alterius pot⁹ quo cōtingit hoīes inebriari:tūc supbibi debet aq̄ frigida q̄ sui frigiditate atq; igrossatōe ipedit ne fumi ex tali potu eleuati cerebrū ledāt uel ad ipm eleuētur. Scdm ē ꝙ si fūitas capitis ul' frōs nimio calore uexetur tūc d'bēt tīpora & frōs moderate fricari:& postea dbēt ex aq̄ decoctōis morelle calida lauari:qa morella q̄ a cōib⁹ medicis solatꝝ dr hēt ifrigidarī:qa frigida ē.

Tēporis estiui ieiunia corpa siccāt.
Quolibet ī mēse cōfert uomit⁹ quoq; purgat
Hūores nocuos stōachi:lauat ambitus oēs
Ver autūnus hyems estas dn̄atur in anno
Tēpore uernali calidus fit aer humidusq;
Et nullum tp̄s melius fit fleubothomie.
Vsus tunc hoī ueneris cōfert moderatus.
Corporis & motus uentrisq; solutio sudor
Balnea purgentur tūc corpa cū medicinis
Estas more calet sicca nascatur in illa.
Tūc quoq; p̄cipue colerā rubeā dominari.
Hūida frigida fercula dētur:sit uen⁹ extra
Balnea nō psunt:sint rare fleubothomie.
Vtilis est reqes:sit cū moderamine potus

In hoc passu autor plura notat. Primū ē ꝙ ieiunarī multū exsiccat corpa in estate qa ex quo estas de nā ē calida & sicca ipsa resoluit hūiditates corpis:q̄ ēt resoluūtur p sudores ī estate mltiplicatos: & sic supuēiēte ieiunio corpa pl⁹ exsiccātur: qa absente hūido cibali calor nr̄i corpis agit in hūiditates pprias ipsas exsiccādo:& ergo bn̄ dicit Ipo.vii.pti.ampho.corpibus humidas carnes hn̄tibus famē adhibere cōuenit. Fames.n.corpa exsiccāt Scdm ē ꝙ uomitus cōfert quolibet mēse:qa p uomitū euacuantur humores nociui cōtenti in toto ambitu stomachi:& istud ēt uoluit Aui.iii.in.i.c.xiii.de iuuamtis q̄ affert uomit⁹:cū dixit:ꝙ Ipo.p̄ce

pit uomitũ fieri bis ĩ unoquoq̃ mẽse.s.duob⁹ dieb⁹ cõtinuis:ut scđo die expellatur illud ꝙ prio die nõ potuit ĩpelli & ꝑ hoc scđm Ipo. cõseruatur sanitas:cũ talis uomitus mundificat stõachũ euacuãdo fleũa & colerã:stõachus.n.nõ hẽt aliqd ꝙ mũdet ipm sicut ĩtestina hñt colerã rubeã ipsã mũdificãtẽ & postea Aui.lo.ꝑal.põit pl'a alia iuuamẽta uomitus bñ facti:quoꝝ.Primũ ẽ ꝙ cõfert grauitati capi tis:& hoc ẽ ueꝝ qñ illa grauitas accidit ex materia hũorali uaporo sa ꝑueniẽte a stõacho & mẽbris ĩferioribus ad caput:si.n.grauitas corꝑis fieret a nocumẽto ꝓprio ipi⁹ cerebri:tũc uomit⁹ magis noce ret q̃ cõferret. Scđm ẽ ꝙ clarificat uisũ & hoc qñ obscuratio uisus ꝓuẽit ex materia uaporali ꝓueniẽte a stõacho ad ipsos oculos alias ãt nõ. Tertiũ ẽ ꝙ aufert fastidiũ.i.nauscã & abhominationẽ:remo uẽdo & euacuãdo hũorẽ a stõacho q ẽ cã fastidii.Quartũ ẽ ꝙ cõ/ fert ei ad cuius stõachũ descẽdit colera corrũpẽs ei⁹ cibũ.Quitũ ẽ qđ remouet abhomĩationẽ q̃ fit ꝑꝑ unctuositatẽ.Sextũ ẽ ꝙ remo/ uet cãm desiderii & illud ꝙ facit desiderare acutũ põticũ aut ace/ tosũ:qa uomit⁹ remouet cãm oĩum istaꝝ dispõnũ:iã remota cã re/ mouetur effectus. Septimũ ẽ ꝙ cõfert laxitati.i.cathecie q̃ ꝑcedit ydropisi:euacuãdo materiã tal' laxitatis & mũdãdo stõachũ.Octa/ uũ ẽ ꝙ cõfert ulcerib⁹ ĩ renib⁹ & uesicca diuertẽdo materias currẽ tes ad illa loca ad ꝑtẽ oppositã.Nonũ ẽ ꝙ ẽt cõfert leꝑ maxĩe qñ fit cũ uomitiuo forti:sicͤ elleboro:qa tal' uomit⁹ euacuat mãs q̃ sũt ĩ lo cis rẽotis & difficil' eradicatiõis:ex qb⁹ fit lepra:ẽt uomit⁹ corrigit digestionẽ primã:ex q̃ alie.digestiõis meli⁹ fiũt:uñ lepra peccat ĩ cor ruptiõe digestiue.Decimũ ẽ qđ cõfert malicie coloris ĩ cute ex ali/ quo hũore diuertẽdo ipm a cute.xi.ẽ ꝙ cõfert epilẽsie stõatice.eua/ cuãdo hũorẽ cõtẽtũ ĩ stõacho:ex cui⁹ effũatiõe cãtur epilẽsia.Duo/ decimũ ẽ ꝙ cõfert icterïcie:maxĩe illi q̃ ẽ ex opilatiõe.Nã ꝑꝑ motũ fortẽ ĩ uomitu:mã opilãs mouetur & remouetur a loco ĩ quo facie

bat opilationẽ.Siľr euacuatur materia fleumatica ꝑ uomitũ q̃ cõi
ter ẽ cã isti⁹opilatiõis.Decimũtertiũ ẽ qđ cõfert asmati euacuãdo
materiã ãñcedẽtẽ ex stõacho:q̃ fouebat materiã asmatis:& ẽt calefa
ciẽdo mẽbra spũalia & pulmonẽ:ex quoꝝ calefactõe seqtur cõsũ/
ptio supfluitatũ faciẽtiũ asma.Xiiii.ẽ qđ cõfert tremori & paralisi
euacuãdo materiã istaꝝ passionũ. Decimũqntũ qđ cõfert hñtibus
uiscera nigra magna sup ptes extrẽas:diuertẽdo hũores a ptib⁹ ex
tremis.Et licet uomitus debite mĩstratus ista cõferat iuuamẽta:sup
flue tñ factus mľta íducit nocumta:qa debilitat stõachũ & resoluit
ipm:& facit eũ aptũ ut materie fluãt ad ipm: & obest pectori & ui
sui & dẽtibus & ãtiqs capitis dolorib⁹ &c.Prout dicit Aui.iiii.í.c.
xiiii. Tertiũ qđ notat hic tex.ẽ qđ q̃ttuor sũt tpa ãni.s.uer estas au
tũnus & hyems:ꝓut mãifestũ ẽ:& iter ista tpa uer ẽ calidũ & hũidũ
& hoc respectu alioꝝ tẽpoꝝ:licet í se sit tp̃s tpamto attinẽs:ut uult
Gaľ.í de cõplexiõib⁹.Et ex isto seqtur qđ istđ tp̃s magis aptũ ẽ fleu
bothomie:qa magis ẽ mľtiplicatiuũ hũoꝝ q̃ alia tpa.Et ergo ẽt isto
tpe põt cõuenire moderatus usus coitus & motus tpatus: & uẽtris
solutio siue fluxus:& sudor tpatus:& siľr balnea tpata ad diminuẽ
dũ repletionẽ.Et ergo ẽt istud tp̃s aptũ ẽ ad purgationẽ corpis cũ
medicinis.Quartũ ẽ qđ estas calefacit & exsiccat:& ergo in ipa ẽt
mľtiplicatur colera rubea q̃ calida ẽ:& sicca:pp hoc ẽt í estate fercu
la debẽt eẽ frigida & hũida:ad remouẽdũ distẽpãtiã caliditatis &
siccitatis ex cõplexiõe estatis íductã:& debet fieri abstinẽtia coitus
cũ talia ẽt exsiccãt:& abstinentia a multis balneis:siľi de cã:& rara
fleubothõia:eadẽ de cã:nisi necessitas hoĩem cõpellat: & debet fieri
qes & paucus motus:qa qes hũectat & multus mot⁹nimiũ exsiccat
& debet hõ p̄dcõ tpe uti potu cũ moderamine & maxĩe frigido:qa
ex supflua sũptõe pot⁹frigidi pp aptionẽ poroꝝ aliqñ seqtur subi
ta ífrigidatio corpis uel palisis siue laxitas mẽbroꝝ uel mors subita
A qua nos defendat q eternaľr uiuit & regnat í secľa secľoꝝ:Amẽ.

Hoc opus optatur: quod Flos medicine vocatur.